MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

İSLAM

"İslam Allah'a Teslim Olmaktır"

1.BASKI

Sorumlu: Serhat KAN
Editör: Şiyar ADIYAMAN
Düzenleme: Hasan ERGÜN
Basım Tarihi: 2017

Diyar Yayıncılık

DİYAR TV VE ERDEMİYETDER İLETİŞİM

Bağcılar Mah. Karanfil 7.Cad. No:3 (Nur Cami Bitişiği)
Bağlar/DİYARBAKIR

Tel: 0412 251 91 91 - 0412 252 12 91 - Fax: 0412 251 91 71

Web: www.diyartv.com.tr - www.erdemiyetder.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ _____ 3
TAKDİM _____ 7
TEŞEKKÜR _____ 11
GİRİŞ _____ 13
KELİME-İ ŞEHADET 1 _____ 53
KELİME-İ ŞEHADET 2 _____ 91
KELİME-İ ŞEHADET 3 _____ 103
KELİME-İ ŞEHADET 4 _____ 121
NAMAZ 1 _____ 143
NAMAZ 2 _____ 179
NAMAZ 3 _____ 229
ORUÇ _____ 237
ZEKÂT _____ 269
HAC _____ 311

Önsöz

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Muhakkak ki Allah katında din İslam'dır."

(Âli İmran /19)

Cehenneme dönmüş gönülleri cennete çeviren, karanlıkta kalanları nuruyla aydınlığa çıkaran, kalplerdeki huzursuzluğa sükûn bulduran ve her ne olursa olsun kullarından asla ümidini kesmeyen Allah her türlü noksanlıklardan münezzehtir; çünkü o Hadi'dir, Fettah'tır, Selam'dır.

Salat ve selam; Allah'ın nebisinin, resulünün, Fahri Kâinat Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehlibeytinin, ashâbının, Mürşid-i Kâmillerin ve bütün irşad ehlinin üzerine olsun.

İslam, Allah'a teslim olmaktır; ama sadece teslim olmak anlamına gelmez, aynı zamanda selam sözcüğünden türetildiği için selamet anlamına da gelir. Allah'ın, kulları için seçtiği bir dinin manasının selamet olmasının mutlaka bir hikmeti vardır. Bunun hikmeti; insanın sadece Allah'a teslim olmakla selamette olabileceğidir; yani birinin selamette olabilmesi için Allah'a teslim olması gerekir. Sadece Allah'a teslim olanlar selamette olabilir; çünkü Allah'a teslim

olanlar, hayatlarında vekil olarak Allah'ı görür ve Allah'ın nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun güzel yapacağını bilir, bu yüzden endişe etmez, gönülleri huzur bulur. Allah'a teslim olmayanlar ise asla selamette olamaz, hayatlarını yaşarken hep birilerini suçlar, hayatlarından razı olmaz, dünyevi korkular içinde yaşar, dolayısıyla gönül itibariyle hep bir savaş içinde, etrafıyla da kavga halinde olurlar. Böylelikle hem dünya hayatını hem de ahiret hayatını kaybederler.

Nasıl ki İslam, selamet anlamına geliyorsa aynı şekilde Müslüman da selamette olan kişi demektir. İslam'ı kabul eden biri selamette olmalı, kendini selamette görmelidir. Eğer selamette değilse bu durumda bir sorun vardır, ya İslam'ı kabul etmemiştir ya da kabul ettiği İslam, Allah'ın dini, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı din olan İslam değildir; çünkü İslam barış dinidir. Bu yüzden bir Müslümanın başta kendisiyle sonra çevresiyle barışık olması gerekir. Kendisiyle barışık olmayan, etrafıyla hep bir kavga içinde, şikâyet içinde olanlar İslam'ı doğru anlayamamış, kendi kendine bir din üretmiştir.

Zaten günümüzde Müslümanların hep savaş içinde olmasının, Müslüman ülkelerinin kan gölü haline gelmesinin sebebi budur. Eğer ümmet dini doğru anlasaydı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı gibi yaşasaydı hali böyle olmazdı. Bu dönem de o zamanki gibi asr-ı saadet devrine dönerdi.

İslam'ı en güzel ve en doğru şekilde yaşayan elbette ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bu durumda dinimizi öğrenmek için mutlaka Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bakmamız, dini o nasıl yaşamışsa öyle yaşamamız gerekir. Yoksa yaşadığımız din Allah'ın dini olmaz,

atalarımızdan ve kendi zannımızdan meydana getirdiğimiz bid'atlarla, hurafelerle dolu basmakalıp bir din olur ki Allah da bizden böyle bir dini kabul etmez.

Bu yüzden İslam'ı; yani kelime-i şehadeti, namazı, orucu, hacca gitmeyi, zekât vermeyi doğru bir şekilde öğrenmemiz, öğrenip gereğini yapmamız lazım ki dinimiz Allah'ın ayetlerinde vahyettiği, resulünün sahabesiyle yaşadığı din olabilsin.

Takdim

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Kim İslâm'dan başka bir din ararsa o din ondan kabul edilmeyecek ve o ahirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır."[1]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra çeşitli bid'atlerin girdiği İslam, sanıldığı gibi emir ve yasaklardan ibaret olan zahiri bir din değil; kulun kendi iradesini, tercihini, benliğini Allah'ın iradesinde, tercihinde ve onun hakiki varlığında kaybetme dinidir; yani Allah'a teslim olma dinidir. Dolayısıyla İslam, bedenimizi birtakım kalıplara sokan din değil bilakis bizi kalıplarımızdan kurtararak gönlümüzü saf hale getiren, ruhumuza miraç ettiren dindir; yani gönlümüzün ve ruhumuzun dinidir. Bu nedenle Allah, Hz. Âdem'den Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kadar göndermiş olduğu bütün resuller için İslam'ı seçmiş ve kullarından da İslam'ı yaşamalarını istemiştir.

Eğer Allah, dünya hayatındaki yaşantımız için İslam'ı seçmişse bu durumda İslam bizim yaşama şeklimiz demektir. O halde İslam'ın ne

[1] Âli İmran /85

olduğunu doğru bir şekilde bilmemiz ve anlamamız gerekir. Öyle ki hayatı doğru bir şekilde yaşayalım ve rabbimize ters düşmeyelim.

Allah'ın kulları için seçtiği dini en güzel ve en doğru şekilde sadece Allah öğretebilir. Eğer dini Allah'tan değil de başkalarından öğrenmeye çalışırsak yanlış öğrenir, dolayısıyla Allah'ın bizden istediklerini de yanlış anlamış oluruz. Zaten günümüzde Müslümanların parça parça olmasının sebebi İslam'ı Allah'tan başkasından öğrenmeye çalışmalarıdır. Eğer İslam'ı başkalarından değil de Allah'tan öğrenirsek bu durumda Allah'ın siretimize ve suretimize değil gönlümüze baktığını, bütün âlemler içinde bizi nasıl bir ciddiyetle muhatap aldığını görürüz. Böylelikle onun bu muhataplığı karşısında gönlümüz aşkla ve edeple dolar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz İslam'ı yaşarken imanı ve ihsanı İslam'dan ayırmamış bu üçünü birlikte yaşamış, sahabelerine de böyle anlatmıştır. Bu yüzden imansız bir İslam, İslamsız bir iman yahut ihsansız bir iman ve islam bizi manevi kirlerimizden kurtarmaz aksine daha çok kirletir, ebedi hayatımızı da kaybettirir.

Biz de kardeşlerimiz dinlerini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadığı şekilde öğrensinler diye İman, İslam ve İhsan sohbetlerini yaptık ve bunları kitap haline getirdik. İman kitabında; Allah'a, meleklere, kitaplara, resullere, ahirete ve kadere imanı açıklayarak, imanın ne olduğunu ve nasıl iman etmemiz gerektiğini anlattık.

İslam kitabında ise; kelime-i şehadeti, namazı, orucu, zekâtı ve haccı anlatarak her birinin hikmetini, Allah'ın muradını beyan ettik. Kardeşlerimiz İslam kitabını okuduklarında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zamanında nasıl bir İslam'ın yaşandığını Allah'ın bize emirlerinde neyi

murad ettiğini görecek ve İslam'ın bedenin dini değil gönlün dini olduğunu idrak edecek ve ammelerimizin de gönlümüzü arşa taşımak için gerekli olduğunu anlayacak inşallah.

Teşekkür

Aysun KAN

Derya AKKAYA

Elif ŞENOL

Fehime KERMOĞLU

Filiz ÖZ

Güler AYDIN

Muhsine AYDIN

Ronayi İSLAMOĞLU

Sabahat EKİN

Sibel KAN

Şadiye AKDENİZ

Yasemin SEVİM

Yüksel BARAN

Zeynep KAN

Ahmet Haydar KAN

Halis SUİÇER

Mazlum YAVUZ

Mehmet Arif ÖZCE

Mehmet ÖZ

Muhammed KAN

Sedat TEKİN

Remzi ŞENOL

Veysel ÖZCE

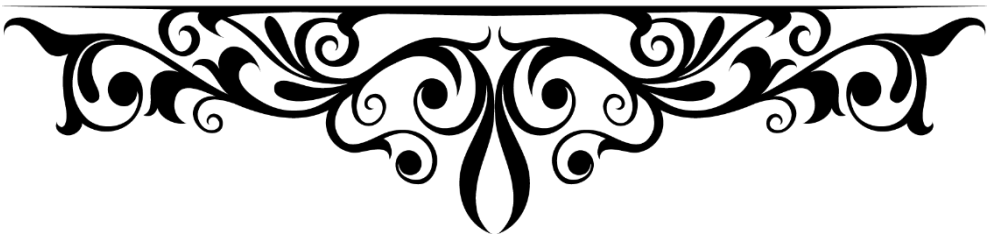
Yavuz TOPRAK

Yusuf PALTA

Emeklerinden ve katkılarından dolayı
Kardeşlerimize teşekkür ederiz.

GİRİŞ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Her şeyin bir hakikati vardır. Allah'ın muradı; hakikati anlamamız, öğrenmemizdir. İslam'ın beş şartının kelime-i şehadet, namaz, oruç, hac ve zekât olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunu bilmeyen bir mü'min, bir Müslüman yoktur. Herkes bunu mutlaka duymuştur ve kendine göre de bir şeyler anlamıştır.

İslam'ın şartlarının her birini birer parça anlamak gerekir ki dinimizi ve rabbimizin muradını anlamış olalım. Bu yüzden "İslam" sohbetlerimize geçmeden önce İslam'ın şartlarına, hikmetleri ve hakikatleri anlaşılsın diye kısaca değineceğim, öyle ki anlaşılmayan hiçbir yer kalmasın. Zaten her şart için ayrı ayrı olarak sohbet edeceğiz inşallah.

İşe kelime-i şehadetten başlamak gerekir; çünkü kelime-i şehadet imanla ilgilidir. Eğer kelime-i şehadeti anlamazsak diğerlerini de anlamamız mümkün olmaz, anlamaya çalışsak bile iman olmadığı için bir işe yaramaz; yani imansız amel bir işe yaramaz.

İmanı ve İslam'ı hakikatiyle anlamak gerekir ki mü'min, Müslüman olabilelim ve ibadetimiz Allah katında kabul

görsün. Eğer ibadetin hakikati olmazsa o ibadet taklidi bir ibadet olur ki Allah taklidi bir ibadeti kabul etmez; yani Allah'ın, ibadetten bir muradı vardır. Bu nedenle ibadetten kazanmamız gereken bir şeyler vardır.

Önce kelime-i şehadeti biraz izah edeyim. Kelime-i şehadeti okurken ne diyoruz?

Eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden âbduhu ve resuluhu: "Ben şahit oluyorum ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şahit oluyorum ki Muhammed onun âbdi ve resulüdür" diyoruz.

Mü'min ve Müslüman olduğunu iddia eden biri **Eşhedu en lâ ilâhe illallah:** "Ben şahit oluyorum ki Allah'tan başka ilah yoktur" diyorsa bu durumda ona; "Allah'a nasıl şahit oluyorsun? Şehadet etmek görmeyi, şahitliği gerektirir. Bu yüzden görmediğin bir konu hakkında şahitlik yapamazsın, yaparsan yalancı şahit olmuş olursun. Haydi, Allah'a nerde şahit oldun söyle bakalım" diye sormamız gerekir. Öyle değil mi!

Kelime-i şehadette Eşhedu en lâ ilâhe illallah dedikten sonra **Ve eşhedu enne muhammeden âbduhu ve resuluhu:** "Ve ben şahit oluyorum ki Muhammed onun âbdidir (onun âbdliğine, kulluğuna şahit oldum) bir de onun resulüdür (onun resullüğüne de şahit oldum)" diyoruz. Kelime-i şehadet işte budur.

Biri böyle söylerse İslam'a girer, söylemezse İslam'a girmemiş olur. Biri de bunu böyle söylerse; ama ne söylediğini bilmezse yine İslam'a girmiş olmaz. Mü'min ve Müslüman olduğunu iddia eden biri kelime-i şehadet

getirirken Allah'a ve resulüne şahit olduğunu söylüyorsa; ama şahit olmamışsa bu durumda o yalancı şahit olmuş olur; yani Müslüman olmuş olmaz. Zaten sorun hakikati, işin hikmetini, Allah'ın muradını anlamadığımızdan kaynaklanır. Bu yüzden hakikati anlamayanlar; "işte kelime-i şehadet getirdik, Müslüman olduk" derler.

Misal; tanıdığım saf ve temiz bir müslüman; "ben Almanya'da çalışırken yüzlerce insana iman ettirdim" diyordu. 'Nasıl iman ettirdin' diye soranlara; "onları yanıma çağırıyordum, ben size bir şey söyleyeceğim siz de tekrar edip aynısını söyleyin diyordum, onlar da 'tamam' diyordu. Ben, 'eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden âbduhu ve resuluhu' diyordum, onlar da aynısını söyleyip Müslüman oluyordu. Bu şekilde yüzlerce insanı Müslüman yaptım" diyordu. Dediğim gibi saf ve temiz bir Müslüman, bunu da saflığından söylüyor. Oysaki kelime-i şehadetin anlamını bilmeden, idrak etmeden söylemekle kimse Müslüman olmaz; çünkü kelime-i şehadet getiren birinin şahit olması, şehadet etmesi gerekir.

Aynı şekilde namaz, oruç, hac ve zekât da böyledir. Her şeyi Resulullah (s.a.v) Efendimiz nasıl anladıysa, Allah ona nasıl anlattıysa, o da nasıl anlayıp, sahabesine nasıl anlattıysa öyle anlarsak mü'min ve Müslüman oluruz. Yoksa mü'min ve Müslümanın sahtesi, taklitçisi olmuş oluruz.

Her zaman; "Allah taklidi kabul etmez" diyorum. Allah bizden işin hakikatini öğrenmemizi ister. Hakikate erebilmek, hakka kavuşabilmek için hakikati öğrenmek, bilmek gerekir. Onun için Allah'ın ilk emri "oku" dur.

Peki, bu okumayı nasıl yapmak lazım?

İkra' bismi rabbikellezî halak:[1] "Seni yaratan rabbinin ismiyle oku!" Onun ismine okumadan, onun ismiyle okumadan, onun adına, onun okuttuğu gibi okumadan okumuş olmazsın; yani bu okumayı Allah'ın adına, Allah adıyla yapmak lazım.

O zaman şehadetin nasıl olması gerekir, kul bir anda nasıl şahit olabilir?

Elbette ki aklını kullanarak şahit olabilir. Kimse şahitliği bir anda yapamaz. İnsan, Allah'a önce kendi üzerinde, sonra bütün insanlar üzerinde, sonra bütün varlık üzerinde şahit olacak. Daha sonra ise her olayda, her meselede, Allah'ın kendisine yaptığı her muamelede Allah'ın kudretine, rahmetine, güzelliğine, hidayetine şahit olacak. Kulun en sonda da Allah'ın bütün isimlerine Allah'ın muamelesinden dolayı kendi üzerinden şahit olması gerekir ki; "ben şahidim ki Allah'tan başka şahit yoktur" diyebilsin.

Allah'a bu şekilde şahit olmadan şehadet olmaz. Yalnız bu saydıklarım şehadetin başlangıcıdır. Şehadetin bir de hakikisi vardır. Şehadetin hakikisi; Allah'a şahit olmak, rabbinin cemalini müşahede etmektir. Bu da yolun sonudur. Eğer başlangıç doğru olmazsa yol yanlış olur, ters tarafa gidilir; ama doğru yerden yola çıkılırsa hakikate varılır. İnsanın önce aklıyla, ilmiyle, iradesiyle, gönül bakışıyla; kendi

[1] Alak /1

üzerinde, insanlar üzerinde, varlık üzerinde, olaylarda, meselelerde, her türlü muamelede Allah'ın güzelliğine, kudretine şahit olması gerekir ki "eşhedu en la ilahe illallah" diyebilsin.

Allah'ın dışında güç ve kudret sahibi yoktur. Allah, kuluna her anda rahman ve rahim olarak, hayr olarak, hidayetçi olarak, hâdi olarak, sırat-el mustakimi gösteren olarak muamele eder ve kulunu cennete, kendine davet eder. Kulun, bütün bunları müşahede etmesi, buna şahit olması gerekir ki şehadet edebilsin. Ben kısaca söylüyorum, sizin daha sonra bunu tefekkür ederek genişletmeniz gerekir.

Mü'min ve Müslüman olduğunu iddia eden biri kelime-i şehadet getirirken eşhedu en la ilahe illallah'tan sonra **ve eşhedu enne muhammeden âbduhu ve resuluhu:** "Ben şahit oluyorum ki Muhammed onun âbdidir ve resulüdür" der. Bu durumda kendisine; "nasıl şahit oluyorsun, nasıl şahit olman gerekir ki bu şehadet doğru olmuş olsun" diye sormak gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tâbi olurken onun kulluğunu kendi üzerinde görüp şahit olman gerekir. O, Allah'a kul olurken, Allah'ı severken, onun sevgisi ve rızası peşinde koşarken neyi tattı, neyi yaşadıysa sen de ona tâbi olurken gönlünde onun tattığını yaşarsın. Onun o manevi hali ve ahlakı senin üzerine akseder ve sen onu tadıp yaşarsın. Onun kulluğuna kendi üzerinde şahit olursun. Buna sadece

kendi üzerinde değil, diğer insanlar üzerinde de aynı şekilde parça parça şahit olursun.

Bununla beraber bütün varlık Allah'ın kulu ve âbdidir. Hepsi rabbini hamd ile tesbih eder ve hepsi rabbine itaat halindedir. Ay, Güneş, yıldızlar, rüzgâr, yer, gök, her ne varsa hepsi Allah'ın kuludur ve Allah'ı hamd ile tesbih eder; yani Allah'ın kendisine yüklediği görevi yerine getirir. Bir de senin, onların Allah'a nasıl kul olduğunu görmen gerekir.

Bununla beraber kelime-i şehadette Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; "âbduhu" deyip kulluğuna şahitlik yaptıktan sonra bir de; "ve resuluhu" diyoruz. O halde bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in resullüğüne de şahit olmamız gerekir, yoksa şehadet eksik kalır.

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in resullüğüne nasıl şahit olmamız gerekir?

Allah ayet-i kerimede; **Muhammedun resûlullâh, vellezîne meahû:**[2] "Muhammed, Allah'ın resulüdür ve onunla beraber olanlar da" buyurur. Sadece zahiri olarak onunla beraber olanlar değil, ona iman etmiş, tâbi olmuş, gönlü onunla beraber olanlar da aynı şekilde Allah'ın resullüğünü yapar; yani Allah'ın ayetlerini kullarına taşır. Allah her bir kula, her bir mü'mine bu ayetleri taşıma vazifesini yüklemiştir. Bu nedenle Allah ayet-i kerimede; **"kendinizi ve**

[2] Fetih /29

ehlinizi yakıtı taşlar ve insanlar olan ateşten koruyun"[3] diye buyurur.

Peki, kendimizi ve ehlimizi cehennemden nasıl koruyacağız?

Allah'ın ayetlerini taşıyıp, resullüğünü yapmamız lazım ki kendimizi ve ehlimizi yakıtı taşlar ile insanlar olan cehennem ateşinden koruyabilelim; yani kendimizi ve ehlimizi Allah'ın ayetleriyle korumamız gerekir. O zaman bütün mü'minler kelime-i şehadeti getirirken "'âbduhu ve resuluhu" deyip Allah'ın ayetlerini insanlara taşıdığında aslında Resulullah (s.a.v) Efendimiz'in resullüğünü yapmış olurlar.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz ayetleri nasıl anlamış, nasıl öğretmişse bizim de öyle anlayıp öğrenmemiz gerekir ki sonra bu ayetleri ailemize, çevremize ve ulaşabildiğimiz her yere gücümüzün yettiği kadarıyla taşıyabilelim. Böyle yaptığımızda Resulullah (s.a.v) Efendimiz'in resullüğünü yapmış olur ve onunla beraber bu resullüğü tatmış oluruz. İşte o zaman; "eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden âbduhu ve resuluhu" dediğimizde kendi üzerimizden, insanlar üzerinden, varlık üzerinden, bütün olaylar, meseleler ve hadiseler üzerinden hem Allah'ın birliğine hem de resulünün resullüğüne, kulluğuna şahit olmuş oluruz. Bu

[3] Tahrîm /6

anlattıklarım kelime-i şehadettir, kelime-i şehadetin ilk basamağındaki hakikattir.

Bunu bir de tadıp yaşamak vardır; yani yolun bir de sonu vardır. Peki, yolun sonu nedir?

Allah, bu anlattığım şekilde kelime-i şehadet getiren birini gerçek manada şahit kılar. Böyle biri hakikati bu sefer kalp gözüyle müşahede eder. Biraz önce anlattıklarım sadece başlangıçtır ve bunlardan başlanmadan yolun sonuna varılmaz. Onun için işin hakikatini anlamayanlar müşahede denince durup aval aval bakarlar, ne söylendiğini bile anlamazlar. Bir de söz de okumuş, söz de âlimdirler. Tabi, sadece isimleri kendi çevresinde ya da halk arasında âlimdir yoksa kendileri Allah'ın âlim kulları değildir; çünkü onlarda sadece kuru bir bilgi vardır, hikmet yoktur ve hikmeti olmayan ilim sadece kuru bir yüktür.

Allah, ilmiyle amel etmeyenler için ayet-i kerimede; **"kitap yüklü merkep"**[4] ya da **"kendisine ilim verdiğimiz bununla beraber dünyaya saplanmış olan kişi, köpek gibi dilini çıkarıp solur"**[5] buyurur. Allah ilmiyle amel etmeyenlere "köpek" der. Eğer biri ilmiyle amel etmiyorsa o kişi ya köpektir ya da eşektir. Bunu Allah söylüyor. Eğer biri ilmiyle amel ederse de bu sefer Allah ona öğretir ve ona gösterir.

[4] Cuma /5
[5] Arâf /176

Evet, kelime-i şehadeti okuyabilmek için mutlaka şahit olmak gerekir. Hem Allah'a, Allah'ın isimlerine ve kudretine hem de resulünün âbdliğine, resullüğüne şahit olmamız gerekir ki kelime-i şehadeti okumuş olalım. Bunu böyle okumadıysak istediğimiz kadar ibadet yapalım; ama imanımız yoktur ve kelime-i şehadeti de daha getirmemişiz demektir. Dilimizin ne söylediğini bilmiyorsak Allah onu bizden kabul etmez ve boş bir şey konuşmuş oluruz.

Biraz önce söylediğim gibi; nasıl ki Müslüman olmayan birine kelime-i şehadeti okuttuğumuzda o, Müslüman olmuyorsa mü'min ve Müslüman olduğunu iddia eden biri de kelime-i şehadeti manasını bilmeden getirirse bu iki kişi arasında da bir fark olmaz; çünkü kelime-i şehadeti gerçekten getiren kişi şahit olur, Allah'a âşık olur ve "rabbim Allah'tır" der. Evet, bu kelime-i şehadetti.

Namaz deyince de aklımıza ilk gelen; abdest alıp kıbleye dönmemiz sonra dualarımızı okuyup, eğilip kalkmamız, rükû ve secdeye gittikten sonra ise selam vererek namazı bitirmememizdir. Bunları yaptıktan sonra kendi kendimize; "namaz kıldık" deriz. Peki, namaz gerçekten bu mudur, böyle yapan biri acaba namaz kılmış mıdır, kılmamış mıdır bunu sormamız gerekir. Peki, kime soracağız? -Tabi ki kafamıza göre herhangi birilerine değil, Allah'a ve resulüne sormamız gerekir.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"insanlardan öylesi var ki namaz kılarlar, onlara sadece yorgunluk kâr kalır. Oruç tutarlar, onlara sadece açlık kâr kalır"*[6] buyurur. Resulullah (s.a.v) Efendimiz bu hadisinde hacla ilgili bir şey söylememiştir. Eğer deseydi bu durumda; "insanlardan öylesi var ki hacca gider; ama haccı mebrur olmaz turist gibi gider, gelir" derdi. Resulullah (s.a.v) Efendimiz bu hadisinde zekâtla ilgili de bir şey söylememiştir. Eğer söyleseydi bu durumda da; "insanlardan öylesi var ki zekât verir; ama hiçbir şey kazanamaz, sadece onunla övünür ve başkasına yardım ettiğini, ikram ettiğini zanneder" derdi. İnsanlar, biri başka birine zahiri olarak yardım ettiğinde o yardımı alan kişinin kazandığını düşünürler; ama öyle değildir. Aslında kazanan, yardımı alan kişi değil veren kişidir; çünkü alan kişi zahiri olarak bir nimete kavuşur; ama veren, Allah'ın rızasını, yakınlığını kazanır. Bu yüzden kazanan kişi aslında veren kişidir.

Evet, namaz mü'minin miracıdır. Resulullah (s.a.v) Efendimiz; *"namazı olmayanın miracı yoktur, miracı olmayanın da namazı yoktur"*[7] buyurur. Yani namazdayken miraca çıkmıyorsan namaz kılmadın demektir; ama miraca çıkmak istiyorsan da mutlaka namaz kılman gerekir; çünkü

[6] İbn Mace, Sıyam, 21
[7] Taberi Mucemu's-Sağir 60, El-Kenz 21618

namaz kılmadan miraca çıkamazsın, dedi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz.

Biri; "gece gündüz zikir yapsam; ama namaz kılmasam miracım olur mu" diye sorsa ona ne cevap vermek gerekir? - Elbette ki olmaz dememiz gerekir; çünkü namazı olmayanın miracı yoktur. Resulullah (s.a.v) Efendimiz bir kere ölçüyü bu şekilde koymuştur artık bunu böyle anlamak gerekir. Mutlaka namazımızı kılmalıyız ki namazımız miraç olabilsin.

Miraç; Resulullah (s.a.v) Efendimiz'in, Allah'ın huzuruna çıkıp rabbiyle konuşması, rabbinin cemalini müşahede etmesidir. O gücü biz kendimizde bulamayabiliriz; ama namazımız bizi miraca, Allah'ın huzuruna mutlaka taşımalıdır. Allah'ın huzurunda durmak için biraz çaba, gayret sarf etmemiz, gönlümüzü Allah'ın huzurunda durdurmamız gerekir; ama bunun için başka bir şart daha vardır.

O şart nedir?

Resulullah (s.a.v) Efendimiz; ***Lâ selâte illa fatiha:***[8] *"Fatiha olmadan namaz yoktur."* Fatiha'sız namaz yoktur, buyurdu. Yani biri namaz kılarken Fatiha'yı okumadıysa isterse bütün Kur'an-ı Kerim'i baştan sona okumuş olsun yine de o namazı namaz değildir, ille de Fatiha'yı okuması gerekir, dedi. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"sana Kur'an-ı Azîm'i**

[8] Buhari 765, Müslim 394, Ebu Avane 2/124, Ebu Davud 822, Nesei 909, Tirmizi 247, İbni Mace 837

bir de tekrar edilen yedi ayetlik (Fatiha'yı) indirdik"[9] buyurur. Allah bu ayetle Fatiha'yı özel olarak diğer ayetlerden ayırır. Bu nedenle Fatiha olmadan olmaz. Onun için biri Fatiha'yı okumazsa onun namazı olmaz, onun namazı yoktur, o namaz kılmamıştır, buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz.

Peki, Fatiha'nın anlamını bilmeyenlerin Fatiha'sı olur mu?

Eğer anlamını bilmiyorlarsa okuyup okumamaları arasında ne fark vardır! Zaten ne okuduklarını bilmiyorlarsa okudukları bir kere Fatiha değildir. Böyle birinin, Fatiha'nın manasını bilmediği için Fatiha'sı yoktur, Fatiha'sı olmadığı için de namazı yoktur. Yalnız bunu söylerken; "şimdiye kadar namaz kılanlar Fatiha'nın manasını bilmediği için bir şey elde etmedi" demiyorum. Cehalet mazerettir, Fatiha'nın manasını bilmeden okuyup namaz kılanlar şimdiye kadar bilmiyordu, öyle anlamışlardı, onlara öyle öğretilmişti ve onlar da kulluklarını öyle yapmıştı. Allah, cehaleti mazeret olarak kabul eder, onlara ikramda bulunur. O yüzden bir şey kazanmadıklarını söylemiyorum, kazanırlar; ama Fatiha'nın anlamını bilmeden, Fatihaları olmadan namaz kıldıkları için Allah'ın muradı onların üzerinde gerçekleşmez; yani namazları miraç olmaz, namazları, onları Allah'ın huzuruna taşımaz ve ahlaklarını güzelleştirmez. Allah'ın isimleri onların üzerinde tecelli etmez ve onlar, rableriyle yakın olmaz, samimi olmazlar. Böyleleri Allah'ın huzuruna günde beş defa

[9] Hicr /87

çıkıp Allah ile konuşurlar; ama Allah ile samimi değildirler ve Allah'ı hiç tanımamışlardır. Bu durumda böylelerinin namazı nasıl miraç olur!

Evet, her ibadetin bir hakikati vardır, dedik.

Şehadetin hakikati müşahededir, şahit olmaktır. Müşahede olmadan, şahit olmadan, kelime-i şehadet olmaz; yani müşahede olmadan getirilen kelime- i şehadet taklidi olur. Aynı şekilde miraç olmadan namaz olmaz. Fatiha olmadan, Fatiha'nın anlamını bilmeden de namaz yoktur, miraç yoktur; yani o namaz taklididir. Nitekim Fatiha'nın anlamı bilinmiyorsa o Fatiha da Fatiha olmamış olur. O halde bizi namazın hakikatine taşıyan, Allah'ın üzerimizdeki muradı; Fatiha'yı bilerek, anlayarak okuyup namazla miraçta durmaktır. Bu yüzden Fatiha'yı okurken; **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[10] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz (seni seviyoruz)" diyoruz. Bunu direkt Allah'a söylüyoruz. **İyyâke nestaîn:** "Yalnız seni istian ediyoruz." Bu; yalnız senden istiyoruz, seni istiyoruz, seni sevdiğimiz için istiyoruz anlamına gelir. Biri Allah'a böyle söylemediyse Fatiha'yı okumuş olmaz.

Demek ki namazın hakikati, hikmeti, Allah'ın bizim üzerimizdeki muradı neymiş?

[10] Fatiha /5

Rabbimizle baş başa miraçta konuşmamız, kulluğumuzu ona arz etmemiz, sevgimizi imanımızı ona beyan etmemiz, onu istediğimizi söylememizmiş.

Bu yüzden Fatiha'yla ilgili "Kur'an'ın özü, kapısı Fatiha'nın Tefsiri" sohbetlerini yaptık ve bunu bir kitap haline getirip herkesin istifadesine sunduk. Dileyenler bu kitabı alıp okuyabilirler, dileyenler ise internet adresimizden veya Diyar TV'den bu sohbetleri izleyip dinleyebilirler.[11] Arkadaşların Fatiha'nın iyice anlaşılması için bu sohbetlerin hepsini izleyip dinlemesi veya okuması gerekir; çünkü Fatiha bir de Kur'an'ın özü, özeti, kul ile Allah arasındaki mukabeledir. Kul her gün Fatiha ile namazda; "ya rabbi! Ben senin kulunum, senden başka tarafa gitmiyorum, ufak tefek yanlışlar yaptım; ama yine de geldim, benim senden başka gidecek yerim yok" diyerek rabbine olan ahdini sürekli tazeler.

Bunları Allah'ın muradının anlaşılması için böyle kısaca anlatıyorum. Söyledim; sohbetleri siz daha sonra tefekkür ederseniz Allah bunları sizin gönlünüzde açar.

Namazın hikmetinin, hakikatinin olması, namazın miraç olabilmesi için Fatiha'nın olması gerekir. Fatiha'nın olabilmesi için de Fatiha'nın anlamını bilip, rabbimize ne söylediğimizi bilmemiz gerekir.

[11] Fatiha sohbetlerini dinlemek isteyenler www.diyartv.com adlı internet sitemizden sohbetleri bulup dinleyebilir.

Bununla beraber namazın rükûsu, kıyamı ve secdesi vardır. Allah ayet-i kerimede; **Vescud vakterib:**[12] "Secde et yaklaş" buyurur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz secdeyle ilgili bir hadis-i şerifinde; *"kulun Allah'a en yakın olduğu an secde anıdır. Öyleyse secdede Allah'tan isteyin"*[13] buyurur. Peki, secdedeyken Allah'tan nasıl istememiz gerekir? -Tabi ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi dua ederek, o nasıl dua etmişse biz de öyle dua edip Allah'tan isteyeceğiz. Şimdi bazıları; "sen secdede dua edersen veya ağlarsan namazın bozulur" diyebilir. Böyle söyleyenler namazın ne olduğunu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in nasıl namaz kıldığını anlamadığı için böyle söyler.

Kıyamda Subhanekeyi okuruz. Peki, Subhaneke ayet midir? -Hayır, Subhaneke ayet değildir. "**Subhâneke allahumme ve bihamdike ve tebarekesmuke"** dediğimizde rabbimizi tesbih eder, rabbimize hamd eder, onunla konuşuruz. Allah ile konuşurken ister Arapça, ister Kürtçe, istersek de Türkçe konuşalım o fark etmez. Sonuçta rabbimizle konuşuyoruz; ama birisi çıkıp ısrarla; "yok, ille de bunun Arapça olması lazım" diyebilir. Böyle söyleyenlere; "bunun böyle olduğunu sana kim söyledi" diye sormamız lazım. Böyleleri, insanların rabbiyle konuşmasını, rabbini tesbih etmesini, rabbine hamd etmesini kabul etmez. Bu yüzden kıyamda söylediğini secde için de söyleyerek;

[12] Alak /19
[13] Müslim, Salât 215, (482); Ebû Dâvud, Salât 152

“secdedeyken subhane rabbiyel e’âla dışında bir şey söylersen namazın bozulur” der.

Mesela bazıları; “Resulullah (s.a.v) Efendimiz seccadeyi ıslatacak kadar ağlar ve dua ederdi” der. Kendilerine; “peki, biz de öyle yapsak olur mu olmaz mı” diye sorduğumuzda ise “acaba olur mu olmaz mı” diye düşünür. Hâlbuki senin peygamberin böyle yapıp; “namaz böyledir” demiştir. O böyle yapıp, böyle söyledikten sonra niye olmasın!

Geçen televizyonda böyle bir olaya şahit oldum; Bir tanesi yanındakine; “madem Resulullah (s.a.v) Efendimiz seccadeyi ıslatacak kadar ağlıyordu, o zaman biz de öyle dua etsek olur mu” diye soru sordu. Bunun üzerine adam, kendisine soru sorana; “farz namazlarında olmaz ama diğer namazlarda olur” diye cevap verdi. Hükmü o veriyor! İşi bilmediği için de; “Resulullah (s.a.v) Efendimiz farz namazlarında öyle yapmıştı” diyor. Program sunucusu da cevabın karışık bir hal aldığını görünce başka konuya geçti. Daha sonra adam her halde düşünüp taşındı ve “farz namazlarında olmasa, diğerlerinde olsa daha iyi olur” deyip en son bu kararı verdi. Kendince kararı o veriyor, kendini namaz konusunda hüküm sahibi sanıyor!

Allah’ın huzurunda olmanın farzı, sünneti mi vardır, namaz namazdır. Sen namazdayken Allah’ın huzurundasın. Farz namazlarında ne geçerliyse sünnet olan namazda da o geçerlidir. Farz namazını bozan şey sünnet namazını da bozar.

İnsanları eleştirmekten, yanlışlarını söylemekten ne kadar kaçındığımı herkes bilir. Bunları anlatırken de amacım kimseyi eleştirmek değildir. Gayem; bilmeden Allah adına hüküm vermenin ne kadar tehlikeli bir şey olduğunu söylemektir. Bu yüzden isim vermeden sadece konuyu örnek olsun diye söyledim.

Secde dua yeri, rükû ise tesbih yeridir. Orada her türlü duayı yapabiliriz. Rükûdayken; **Subhane rabbiyel azim:**[14] "Azim olan rabbinin ismini tesbih et" zikrini söyler ve Allah'ın emrini yerine getirmiş oluruz. Secdedeyken ise; **Subhane rabbiyel e'âla:**[15] "E'âla olan rabbinin ismini tesbih et" deriz. Çünkü tesbih Allah'ın emridir. Rabbimizi üç sefer tesbih eder, ayet okumaz, Allah'ın tesbih emrini yerine getiririz.

Demek ki namazın hakikati neymiş?

Namazın hakikati; Fatiha'yı bilmek, anlamak, miraçta rabbimizin huzurunda durup, bunu tadarak rabbimizle muhatap olmakmış. Namaz kılarak ahdimizi günde beş sefer tazeleyip; "ya rabbi biz senin kulunuz, âbdiniz, seni seviyor, seni istiyoruz" demekmiş.

Bir de Fatiha'da "ben" değil "biz" deriz. Biz demekle; "kendimle beraber herkesi sana kulluğa davet ediyorum ve ben, seni isteyen, sana âbd olan bir topluluğun, bir cemaatin içindeyim" demiş oluruz.

[14] Vakıâ /74, Hâkka /52
[15] E'âla /1

İyyâke na'budu ve iyyâke nesta'in:[16] "Yalnız sana âbd olur ve yalnız seni isteriz" derken de "ben" yerine "biz" deriz. **İhdinâs sırâtel mustakîm:**[17] "Bizi sırat-el mustakime hidayet et." **Sırâtallezîne en'âmte aleyhim:**[18] "O yol ki kendisine nimet verdiğin (kulların yolu)" ayetlerini okurken de Allah'a; "bizi onlarla beraber et, biz de onların kazandığı nimeti istiyoruz, biz de onlardan olmak istiyoruz" deriz.

Bütün bunları Allah'a söylemeden Fatiha'yı okumuş olmazsın. Sadece istiyorum demen yetmez, Allah'ın nimet verdiği kulları bulunca da gidip onlara sarılman gerekir ki yalancılardan olmayasın. Yoksa Fatiha'yı okuduğun halde Allah'ın huzurunda Allah'a yalan söylersin. Allah'a vuslat yolunda hak bir cemaati eleştirip, çekiştirerek; "cemaat gerekmiyor" dersen Fatiha'yı inkâr etmiş olursun. Sonra da; "ben Müslüman'ım, ben namaz kıldım" demen seni mü'min ve Müslüman yapmaz. Biri Fatiha'nın anlamını bilmezse böyle olur işte! Bu cehalettir, hem de kara cehalet, karanlık bir cehalettir.

Evet, zekâtın da bir hakikati vardır. Zekâtın hakikati için âlimlerimiz; "malı temizlemektir" der. Oysaki mal zaten temizdir, mal bizatihi haram olur mu? -Hâşâ, Allah'ın rızık olarak yarattığı bir şey hiç haram olur mu? -Tabi ki olmaz. O halde haram olan başka bir şeydir. Mesela zekât verenler;

[16] Fatiha /5
[17] Fatiha /6
[18] Fatiha /7

“zekâtımızı verdik ve malımızı temizledik” derler. Maldan başka bir şey bilmiyorlar ya, o yüzden böyle söylerler. Hâlbuki Allah sana zekât vermeni emretmekle senin gönlünü temizlemeyi dileyerek seni cimriliğinden temizler. Allah senin gönlündeki cimriliği temizlemek için; “malından en az bu kadar vermen lazım” buyurur. Allah zekât emriyle senin gönlünü temizlemeyi dilemiştir. Sen bunu anlamadan zekâtı nasıl anlarsın!

Mesela; öyleleri var ki birine zekât verdiğinde sanki ona bir ikramda, bir iyilikte bulunmuş gibi davranır. Oysaki Allah o fakirin hakkını senin malına koymuştur. Allah bununla ilgili ayet-i kerimede; **“onlar kendi mallarındaki fakirin hakkını ayırırlar”**[19] buyurur. O verdiğin zekât zaten fakirin hakkıdır. Sen onun hakkını zaten vermek zorundasın, ona borçlusun. Allah bunu sana verdirerek senin gönlündeki cimriliği temizler, seni tezkiye eder. İşte zekât budur.

Zekât; tezkiyedir, temizlenmektir. Adamın aklı, fikri malda olduğu için; “zekâtımızı verdik, malımızı temizledik” der. Zekât verdiğinde malının değil, senin temizlenmen, senin gönlünün o cimrilikten kurtulup temizlenmesi gerekir. Allah’ın zekâttaki muradı budur; yani tezkiye olmadan, gönül temizliği olmadan zekât yoktur. Bir de böyleleri zekâtı verdikten sonra; “falancaya zekât verip yardım ettim” deyip bir de zekâtını o fakirin başına kakar. Eğer sen de böyle yapıyorsan bilmen lazım ki; sen zekât vermedin, sen kendini

[19] Meâric /24

bir daha kirlettin. Zekâtla temizlenmen gerekirken zekâtını başa kakarak kendini kirletmiş oldun. Evet, bu da zekâtın hakikatidir.

Tezkiye; nefsin kötü hallerinden, cimriliğinden temizlenmek ve kurtulmak demektir. Söyledim; ben kısaca anlatıyorum, siz tefekkür ettikçe Allah bunarı sizin gönlünüzde açar, inşallah.

İslam'ın şartlarından bir tanesi de oruç tutmaktır. Bir şey yemeyip, içmeyince oruç tuttuğumuzu zannederiz. Oysaki her ibadetin niyeti vardır ve ameller niyetlere göredir.

Bu saydıklarımızın hepsi niyetle, bilmekle ilgiliydi. Bunları, niyetin nasıl olması gerektiğini bilelim diye anlatıyorum; çünkü bilmeden niyet olmaz.

Orucun niyetini nasıl yapmamız gerekir?

Mesela; her Ramazanda; "ya rabbi! Ben senin emrini kendi nefsimin, bedenimin arzularından, isteklerinden daha çok seviyorum, benim nefsimin isteği yemek ve içmektir, sen ise 'imsaktan iftara kadar yeme ve içme' dedin bu yüzden senin emrini kendi nefsime, arzularıma, isteklerime tercih ediyor, bunu da senin emrini kendi nefsimden daha çok sevdiğim için yapıyorum" deriz. Bu oruç tutarken yaptığımız niyettir. Ramazanın başında bir kere bu niyeti getirir ve bunu söyleriz. Böyle söylerken bunu bütün gönlümüzle

söylememiz gerekir; ama orucun hakikati ve hikmeti bu değildir.

Peki, orucun hakikati ve hikmeti nedir?

Orucun hakikati, hikmeti; elbette ki şükürdür, Allah'a şükretmek ve şükretmeyi tatmaktır. Bu bambaşka bir şeydir, Allah bu yüzden ramazan ayıyla ilgili ayet-i kerimede; **"Allah, Kur'an'ı içinde (Kadir Gecesi bulunan) Ramazan ayında indirdi; size hidayet olsun diye, yolunuzu göstersin diye"**[20] buyurur. Bu ayeti artık siz açabildiğiniz kadar açın. Yani cennete gidesiniz, onunla Hz. İnsan olasınız diye; Allah, Kur'an'ı, Ramazan ayında bulunan Kadir Gecesi'nde indirdi. Bu nedenle Allah; **"ona şükretmek için oruç tutun"**[21] buyurdu. Oruç tutarak; Kur'an'a, hidayete, sırat-el mustakime ve peygambere şükredilir.

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Perşembe ve Pazartesi günleri oruç tutardı.

Bu yüzden sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e;

-Ya Resulullah, neden Perşembe ve Pazartesi günleri oruç tutuyorsunuz, diye sordu.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz de;

-Pazartesi günü ben doğmuşum, rabbim beni yaratıp dünyaya gönderdiği için oruç tutarak varlığıma

[20] Bakara /185
[21] Bakara /185

şükrediyorum. Perşembe günü de ilk vahiy indiği için oruç tutup şükrediyorum. Birinde ben doğdum, diğerinde vahiy doğdu. İşte bu ikisine şükretmek için Perşembe ve Pazartesi günleri oruç tutuyorum[22] buyurdu.

Oruç denince şükretmeyi anlamak gerekir. Allah'ın, insanın tuttuğu bu oruç karşılığında mutlaka bir şeyi ikram etmesi gerekir. İnsan şükretmek için oruç tutunca; yani yemeyip içmeyerek Allah'ın huzurunda durunca Allah o oruç tutana; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber, Allah'ın vahyiyle beraber doğmayı ikram eder. O kişi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le, vahiyle beraber doğunca ne olur? -Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in âbdliğini, resullüğünü yaşamış, aynı zamanda canlı Kur'an olmuş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı onda tecelli etmiş olur ve Allah ona zatıyla sıfatıyla tecelli eder. Bu da orucun hakikatidir.

Allah'ın bize emrettiği hiçbir şey taklidi değildir. Onun mutlaka bir hakikati vardır. Eğer hakikat anlaşılsaydı ümmetin hali zaten böyle olmazdı. Ümmetin hali ortadadır, görüyoruz; mü'minler ve Müslümanlar birbirini öldürüyor, birbirinin camisini bombalıyor, birbirlerinin kafasını vuruyorlar. Bir yandan Yahudi gelip onu eziyor, ona zulmediyor, diğer yandan Hristiyan gelip ona zulmediyor. Müslümanlar paramparça olmuş, aralarında ne birlik, ne beraberlik, ne kardeşlik, ne de muhabbet kalmıştır. Peki, neden? -Şehadet yok, namaz yok, oruç yok, zekât yok da ondan. Hepsi taklidi

[22] Müslim, İ. Ahmed, Beyhekî, Ebu Davud, İ. Ahmed, H. S. Vesikaları, İbni Asakir

ve sahtedir, ibadetlerinin içi dolu değildir, bu yüzden de kendilerinin ismi mü'mindir ama içleri boştur ve gönüllerinde mü'minlikten de eser yoktur.

Görüyoruz sözde Allah yolunda olduğunu söyleyenler; "lâ ilâhe illallah, Allah u ekber" diyor sonra da karşısındaki adamı vurup öldürüyor. Onların karşısındaki adam da; "Allah u ekber" diyor. Nerde mü'minlik, nerde Müslümanlık, Kur'an'da böyle bir şey var mıdır?

Evet, bir de hac meselesi vardır. Bütün bunları söylerken mutlaka bir niyetimiz, bir derdimiz ve mutlaka yapacağımız bir şeyler vardır. Bazı insanlar; "tek başına ne yapabilirsin" diye sorabilirler? Oysaki tek başıma değilim, kardeşlerimiz de var. Yakında hacla ilgili, haccın hakikatiyle ilgili ve imanla ilgili büyük değişimi göreceksiniz, her şeyin hakikatine döndüğüne şahit olacaksınız inşallah. Kim ne kadarını görür bilemeyiz; ama kardeşlerimiz arasında buna birçok kişi şahit olacak inşallah! Bunu ben söylemiyor, ben yaptırmıyorum, bunu Allah söylüyor ve Allah yaptıracak. Hükmü Allah verir, biz de sadece gerekeni yaparız. Her şeyin bir vakti ve zamanı vardır ve vakti, zamanı artık gelmiştir.

Bir de bizimle beraber umreye gelen arkadaşlar hacda sorun yaşandığını gördüler. Kâbe; mü'minlerin, Müslümanların merkezidir, günde beş vakit yöneldiği kıblesidir. Bununla beraber Allah oraya tecelli eder. Kâbe; dünyanın merkezi, Allah'ın rahmetinin yayıldığı merkezdir.

Eğer orda sorun çıkarsa bütün dünyada sorun çıkar. Orada zaten şu an sorun vardır. Onun için soruna önce oradan başlamamız, sorunu oradan halletmeye çalışmamız gerekir ve öyle de yapacağız, sorunu oradan halledeceğiz inşallah!

Bizimle gelen arkadaşlar gördüler; orda birlik yok, beraberlik yok, bununla beraber orda "Allah" demene de müsaade etmezler; yani orda "Allah" demeye müsaade yoktur.

Umreye giderken özellikle; "otelde bir mescit olsun ki orda hem sohbet hem de zikir yapabilelim" dedik. İlk gün on dakika ya konuştum ya konuşmadım sonra zikir yaptık ve arkadaşlar Esmau'l Husna'yı okumaya başladılar. O anda bir gürültü koptu, "Allah" diyoruz ya, bizi hemen şikâyet etmişler. Hem de bu şikâyet Mekke ve Medine'yle ilgilenen Hac Bakanlığı'na kadar ulaşmış. Onlar da; "hem oteli kapatacağız hem de onları hacca getiren firmanın lisansını iptal edeceğiz" diye hemen haber göndermişler, üstüne bir de sırf esmayı okuyup, "Allah" demişiz diye bize de ceza vereceklermiş. O anda polisler geldi, ben de tabi o anda zikri kesip sohbet ettim, onlar da seyrediyordu. Ben konuşmaya devam edince onlar da işi anlayıp müdahale etmediler hatta; "devam edin" dediler, sonra araya başkaları girdi, onlar da yapılan şikayeti geçiştirip işi hallettiler.

Daha sonra Kâbe'ye gidip orda; "lâ ilâhe illallah" demeye başladık; ama bize elle işaret edip; "lâ ilâhe illallah"

demeyin, dediler. Herkes söyleyince bir şey olmuyor; ama biz söyleyince bir şey oluyor, söyleme tarzımızı beğenmiyorlar herhalde; çünkü iblis bizi kabul etmiyor.

Bir de haccın sırrı allahume lebbeyk demektir. Biz de Mescid-i Haram'a giderken "Allahume lebbeyk" demeye başladık, bize; "dışarıda söylemek serbest; ama içeri girdiğinizde söylemeyeceksin" dediler.

Her ibadetin mutlaka bir zikri vardır. O zikir o ibadet için olmazsa olmaz olandır. Namazınki Fatiha'dır, Fatiha olmadan namaz olmaz. Haccın olmazsa olmaz olan zikri de telbiyedir; **"Lebbeyk allahume lebbeyk, lebbeyke la şerike leke lebbeyk, innel hamde ven ni'mete leke vel mülk, la şerike lek."**

Bütün peygamberler ve onlarla beraber olanlar bu telbiyeyi okumuştur. İşte iblis buna Tâhâmmül etmeyip; "telbiyeyi burada, Mescid-i Haram'da okutmam" diyor.

İblis orada telbiyenin okunmasına neden müsaade etmez, insanlar telbiyeyi orada okursa ne olur?

Oraya dünyanın farklı farklı ülkelerinden farklı farklı renk ve dillerindeki Müslümanlar gelir. Hepsi toplu halde hep beraber; **Allahume lebbeyk:** "Buyur ya rabbi (emret ya rabbi)" derse oraya birlik rahmeti iner, gönüller birleşir ve Allah oraya rahmetiyle tecelli eder. İşte iblis bu rahmetin

tecelli etmemesi için direnir. Hep beraber onun daha ne kadar direneceğini göreceğiz.

Eğer Mescidi Haram'da allahume lebbeyk denilirse ne olur?

Gönüller birleşir, iblisin işi biter ve iblis orayı terk etmek zorunda kalır. Fazla değil; bir ay, iki ay, bilemedin üç ay içinde birlik sağlanır. Orası milyonlarca insanla sürekli dolup taşar ve gelenlerin hepsi memleketine bu birlik ve beraberlikle geri döner.

Ben bunun önemi iyice anlaşılsın diye izah ediyor ve bir şey söylerken ne yaptığımı bilesiniz, anlayasınız diye söylüyorum; çünkü siz de bana yardım edeceksiniz ve işi beraber yapacağız. Eğer hacda bütün Müslümanlar hep bir ağızdan bütün gönülleriyle telbiye okursa sadece bununla bile dünyada barış sağlanır.

Peki, bu barış nasıl sağlanır?

Mesela Müslümanlar arasında beraberliğin sağlanması için; "cemaatler bir araya gelip konuşsunlar ve anlaşsınlar" denilir. Öyle bir şey yoktur. Bu iş cemaat işi değildir; bu iş, Allah'ın işidir. Müslümanların içinde bulunduğu bu hal rahmetten, birlikten, beraberlikten, kardeşlikten, Allah'a kulluktan ve "buyur ya rabbi, emret ya rabbi" demekten mahrum kaldığımız için başımıza gelmiştir. Eğer biz rabbimize dönüp; "buyur ya rabbi, emret ya rabbi, emrindeyim ya

rabbi" dersek rahmetin indiğini ve zulmün bittiğini görürüz. Kâfirler küfründe yine ısrar edip cehenneme olan yolculuklarına devam ederler ama zulüm biter; çünkü zulmü artık hak etmemiş, şeytana taviz vermemiş, hep beraber rabbimize dönmüş, rabbimizin o rahmet deryasını dalgalandırmış oluruz. Ben bunu kısaca anlattım, siz tefekkür ederek onu genişletirsiniz inşallah.

Haccın hakikatinde başka ne vardır?

Haccın hakikati tavaftır, bununla beraber şeytan taşlamadır, kurbandır. Tavaf; aşkın, imanın ifadesidir. Semah etmek; Allah'ın evinin etrafında dönmek demektir. Peki, Allah'ın evinin etrafında dönmemizin sebebi nedir? -Biri, birine âşık olduğunda; "belki bir kere onu pencerede görürüm, sevdiğim, benim burada olduğumu, onun evinin etrafında dolandığımı, onu sevdiğimi, onu ne kadar ciddiye aldığımı bilsin" diye âşık olduğu kişinin evinin etrafında döner. Değil mi öyle! Ben daha iyi anlaşılsın diye böyle mecazi söyledim. Aynı şekilde yaradanımız senin onun evinin etrafında dolandığını, döndüğünü görür ve bilir. Bu yüzden tavaf; aşk, muhabbet ve sevgi ifadesidir.

Bir de bu sevgiyi ispatlamak vardır. Peki, bunun ispatı nasıldır?

Bunun ispatını Hz. İbrahim (a.s.) ile Hz. İsmail (a.s.)'ın üzerinden öğreniriz. Allah Hz. İbrahim (a.s.)'ı imtihana tabi tutar ve Hz. İbrahim (a.s.) rüyasında Hz. İsmail (a.s.)'ı kurban

ettiğini görür.[23] O da bu emri yerine getirmek için Hz. İsmail (a.s)'ı alıp, şeytan taşlanan yere götürür. Hz. İbrahim (a.s), Hz. İsmail (a.s.)'ı götürürken şeytan ona; "oğlunu nasıl kesersin" der. Bunun üzerine Hz. İbrahim (a.s.) onu taşlar. Şeytan bu defa gidip Hz. İsmail (a.s.)'ın annesine; "İbrahim, İsmail'i kesmeye götürüyor" der ve Hz. İsmail (a.s.)'ın annesi Hacer Annemiz de onu taşlar. Sonra Hz. İsmail (a.s.)'a; "baban seni kesmeye götürüyor" deyince o da şeytanı taşlar. Hz. İsmail de Hacer annemiz de şeytan kendilerine vesvese vermeye çalışırken; "Allah emretmişse İbrahim'in, Allah'ın emrini yerine getirmesi gerekir" der. Şeytan taşlama işte budur. Şeytan taşlama haccın temsili bir tarafıdır ve bunun da bir hakikati vardır. Bu hakikati anlarsak haccı anlamış oluruz.

Hz. İbrahim (a.s.) Hz. İsmail (a.s.)'ı kurban etmeye yeltenir; ama Allah buna müsaade etmez ve onun yerine bir koç göndererek; "sen sözünü yerine getirdin, ahdini yerine getirdin, gerekeni yaptın" der. Demek ki mesele kurban etmek değil, gönüldekini kurban edebilmekmiş.

Bu sefer bizimle beraber umreye gelen arkadaşlara bunu tattırdık inşallah! Hepsini götürdük ve birkaç kişi hariç kardeşlerimizi orda manevi olarak kurban ettik. Yüz kişinin üzerinde kardeşimiz hakikatiyle kurban olmayı kabul etti. Bundan sonra bizimle hacca gelen her kardeşimizin de bunu böyle kabul etmesi gerekir.

[23] Saffat /102

Arkadaşlara umrenin ikinci günü; “her biriniz en çok neyi seviyor ve Allah’tan en çok neyi istiyorsanız onu Allah’tan isteyin. Bu dua tek bir adet olsun, Allah bu duanızı reddetmeyecektir; ama bunun bir karşılığı vardır. O istediğiniz her ne olursa olsun Allah size onu verecektir; ama basit şeylere de tenezzül etmeyin” dedik. Onlara; “ya rabbi! Ben senden şunu istiyorum, benim duam budur. Ya bu duamı kabul et, istediğimi ver ya da burada canımı al. Bunun karşılığında canımı vermeyi kabul ediyorum” demelerini söyledim. Mesele; Kurban olmak, İsmail olmak meselesidir. Bu dua ister; “Allah’ın rızası, dostluğu, cemali olur” ister; “ya rabbi bana hesap sorma, bütün günahlarımı affet” duası olur, o fark etmez her ne dua olursa olsun; “bu duanın karşılığında bütün gönlümle canımı vermeyi kabul ediyorum, diyeceksiniz” dedik. “Yalnız yapacağınız bu duanın tek bir dua olması lazım, iki dua olursa olmaz, hepiniz bu duayı yapacaksınız. Hangi duayı istiyorsanız yapın, onu mutlaka alacaksınız. Şimdiden hepinizin duasına âmin diyorum” dedim. Hatta; “haberiniz olsun yarın on kişiyi yan yana koyup onların cenaze namazını da kıldırabilirim” dedim.

Yalnız, bunu söylerken de şaka yapmadım. Allah şakaya gelmez; yani sen bunu söylersen Allah duanı kabul eder. “Bu yüzden duası uğrunda canını verebilenler bu duayı yapsın, veremeyenler yapmasın. Canınızı da böyle üç kuruşa satmayın, pahalıya satın, büyük bir şeye satın ki yapacağınız duaya değsin” dedim. Kardeşlerime ne olacağı hakkında bir

şey de bilmiyordum. Zaten; “ben de size ne olacağını bilmiyorum” diye onlara yemin ettim. “En az beş, on kişiyi sıraya koyup cenaze namazınızı da kıldırabilirim” dedim. Neticede Allah şakaya gelmez. Allah, dua edersen duanı kabul eder; çünkü “ya duamı kabul et, ya da canımı al” diyor ve tercih yapıyorsun.

Arkadaşlar tavaf yerine giderken baktım ki hepsi birbirine sarılıp ağlayarak birbirinden helallik istiyorlar. Tabi, mesele anlaşılmış, öbür tarafa gidiyorlar; çünkü durumun ciddi olduğunu gördüler. Sağ olsunlar bayanların hemen hemen hepsi işi çok rahat becerdi. Sadece erkekler biraz sıkıntı çıkardı; yani bir kısmı tereddüt geçirdi. Canını verirken İsmail oldular, sadece canlarını vermediler. İbrahim nasıl evladını feda ettiyse aynı şekilde evlatlarını ve mallarını terk etmeyi de kabul ettiler; yani istedikleri karşılığında hem İbrahim hem Hacer hem de İsmail oldular. Bu hallerinin sonucunda elbette ki karşılığını da aldılar.

Bir kul, rabbinden bir şey ister ve bunun karşılığında canını vermeyi kabul ederse Allah onu ona verir. Tabi ki lafla değil samimi olarak isterse Allah onu ona verir.

Söylediğim gibi ben duayı yaptırınca hepsi birbirinden helallik istedi, hatta memleketi arayıp helallik istediler. Zaten Allah kardeşlerimizin bir kısmına daha önce onları gömdüğümüzü, hepsini yan yana koyup cenaze namazlarını kıldırdığımızı göstermişti. Benim söylediklerimi de duyunca;

“Allah göstermişti, tamam zamanı geldi, gidiyoruz” dediler; çünkü Allah onları ayrıca hazırlamış, onlara göstermişti. Bu da haccın hakikatidir.

Hac; İbrahim olmak, İsmail olmak, Hacer olmak, Allah’a âşık olup o aşk, muhabbet, iman yolunda Allah’a canını ve her şeyini kurban etmektir. İşte hac budur, haccın hakikati budur. Yoksa; “işte gittik orda tavaf edip döndük, sa’y ettik, şöyle yaptık, böyle yaptık, hacı olduk geldik” demek haccı anlamamaktır; yani haccın hikmetini, Allah’ın hacdaki muradını, Allah’ın bize neyi öğretmek istediğini, neyi anlamamız, neyi yaşamamız, neyi tatmamız gerektiğini anlamamaktır.

Bu yüzden bundan sonra bizimle Kâbe’ye gelecek olanlar kendini önce buna hazırlasın, canını verebilecekse gelsin. Yoksa kendini de, bizi de hiç yormasın. Bunu yapamayanlar bizimle beraber oraya gelmemiştir. Bizimle beraber umreye gelen kardeşlerimize de söyledim; “orda canını kurban etmek istemeyenler, edemeyenler bizimle beraber umreye gelmemiştir. O yüzden bir dahaki sefere kendini hazırlayıp öyle gelsin; yani hacca gelmemiş, turist gibi gelip geri gitmiştir” dedim.

Evet, bu da haccın hakikati ve hikmeti, Allah’ın anlamamızı istediği muradıydı. Bütün ibadetler aynen böyledir.

Şimdiye kadar imanı anlatmaya çalıştık, sıra İslam'a geldi, onu da tazelememiz gerekir; tazelemeden olmaz; çünkü hepsi sahte olmuş, hepsinin içi boştur, hepsi kütük gibi olmuş; yani taklidi olmuştur. Onun için halimiz de ortadadır. Kısacası taklitçi Müslüman, taklitçi mü'min olmuşuz. Kalbimizde iman yok, aşk yok, muhabbet yok, insanlık yoktur; ama kibir, gurur, benlik, kendini beğenmek, "ben" demek, "bizim cemaat" demek vardır. Ne "beni" ne "cemaatimi" sen ümmetsin ümmet! Bırak ümmeti, senin bütün insanlığı ve bütün varlığı sevmen gerekir; çünkü sen Allah'ın yeryüzündeki halifesisin.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah'ın resulünü sizin için şahit kıldık, siz de bütün insanlığa şahit olasınız, (Allah'ın güzelliğini üzerinizde gösteresiniz) diye"** buyurur. Allah'ın resulü bize şahit olmayınca biz de insanlığa şahit olamayız, tam tersine; "ben insanım" diyenlerin altında eziliriz.

Eğer İslam doğru anlaşılırsa iman olur, iman doğru anlaşılırsa da İslam olur. İkisi bir bütündür, birbirinden ayrı bir şey değildir; yani ibadet, imandan ayrı değildir. İman bir güneş gibiyse ibadet de onun ışığıdır. Işık varsa güneş vardır, ışık yoksa güneş de yok demektir. Güneş varsa ışığı mutlaka vardır, var olmalıdır.

Korkarım ki güneşi de ışığı da kaybetmişiz; ama Allah kullarına mutlaka rahmetiyle muamele eder ve kullarının

gönlüne İman'ın da, İslam'ın da güneşini doğurur, kullarının üzerinde İslam'ın ışığını, güzelliğini tecelli ettirir.

Tabi ki bunun için mutlaka bir şeyler yapmak gerekir. Herkes kendine göre; "ben bir şeyler yaparım" diyebilir; ama bu iş insanın kendine göre düşünmesiyle olmaz. Her şey Allah'ın hükmü ve emriyle olur. İşi biz değil Allah yapar. Bizim sadece üzerimize düşeni yapmamız gerekir. Yapmamız gereken şey; önce hacda oraya gelenlere "allahume lebbeyk, lâ ilâhe illallah ve Allah" dedirtmektir. Herkesin orada rahatlıkla "Allah" diyebilmesi gerekir.

İnşallah Kâbe'nin etrafında dönerken herkesin bir gök gürültüsü gibi "allahume lebbeyk" dediğini televizyonlarda da göreceksiniz. Hem de bir kişinin okuması gibi, gök gürültüsü gibi okuduklarını göreceksiniz inşallah. Bununla beraber allahume lebbeyk denilirken birer birer, beşer beşer artık herkes kendine göre o ahenk içinde her türlü duasını yapabilir; çünkü Allah'ın rahmeti orda tecelli eder. Dediğim gibi olunca ne olduğunu hep beraber göreceğiz, anlayacağız inşallah!

Arkadaşlara söyledim; Allah nasip ederse bundan sonra umreye gittiğimizde Kâbe'ye yakın bir konaklama yerinde kalacağız inşallah. Maksat yerimiz yakın olsun ve Kâbe'ye gidişimiz zahmetsiz olsun; çünkü orda Allah ile beraber olmaya çalışırken ulaşımla ilgili sıkıntılarla meşgul olmamamız gerekir. Orada daimi bir aşk halinde, muhabbet

halinde olmamız gerekir, biraz fazla ödeyelim; ama yeter ki hiçbir şey bizi meşgul etmesin.

Zaten Kâbe'de Mürşid-i kâmillik vazifesinin bir gereği olarak kardeşlerimize; "Allah'a canını verebilenler duasının karşılığında gelsin" dedim. Gelmeyenler Mürşid-i kâmilliğimizi kabul etmemiş, bize güvenmemiş oldular. Bizimle beraber gelenlerin Allah duasını kabul ederse onlar zaten en büyük saadete ermiş olur, öyle değil mi? Diyelim ki Allah, kardeşimizin canını aldı, yine onun duasını kabul etmiş ve ikramını öbür tarafta veriyor demektir. Eğer Allah'ı, onun rızasını ve dostluğunu her şeyden çok hatta canımızdan çok sevmiyorsak bu durumda bizim imanımız nerde kaldı! O yüzden söz konusu Allah'ın rızası, dostluğu oldu mu canımızı düşünmememiz ve Hz. İsmail gibi kurban olmaya razı olmamız gerekir.

Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"eğer babalarınız, evlatlarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, kesata uğramasından korktuğunuz ticaretiniz ve beğendiğiniz meskenleriniz sizin için Allah'tan, resulünden ve onun yolunda cihat etmekten daha sevgili değilse belanızı bekleyin"**[24] buyurur. Evet, "belanızı bekleyin" dedi Allah. Bu yüzden hiçbir şeyi Allah'tan, resulünden bir de Allah yolunda cihad etmekten daha fazla sevemezsin. Allah, başka şeyleri daha fazla sevenlere belalarını beklemesini söyledi.

[24] Tevbe /24

Biz de umredeyken kardeşlerimize bu tercihi yaptırdık ve bu tercihi onlara yaptırırken arkadaş olarak değil bir Mürşid-i kâmil olarak onlara davrandık. Kabul etmeyenler bu tercihi yapmayı başaramadı. Zaten kabul etmeyenlerin bu tercihi yapmaya güçleri de yetmez; çünkü bunu söylemek öyle kolay bir şey değildir. O anda ölümü göze alman gerekir, Allah o anda yaşaman gerekeni sana yaşattırıp; "haydi, senin işin bitti, artık ölüme gidiyorsun" der. Bu öyle lafla değildir. Bu işin içinde manevi bir durum vardır. Söyledim; "oradaki kardeşlerimizin hepsi birbirine sarılmış, ağlıyor ve birbirlerinden helallik istiyordu." Ben gidince bana; "siz de hakkınızı helal edin" dediler. Ben de; "ben sizin namazınızı kıldıracağım, orada helalleşiriz" dedim; çünkü durum ciddiydi. Kardeşlerimiz hamdolsun daha sonra gerekeni yapıp Hz. İsmail gibi canlarını kurban etmeye gönül itibariyle hazır oldu. Birkaç kişi haricinde genel olarak hepsi umrenin hikmetini, hakikatini yaşadı hamdolsun.

Evet, mesele anlaşılmıştır inşallah. Gördüğünüz gibi ümmetin yükünü yüklenmeye çalışıyoruz. Ümmetin yükünü yüklenirken de işi kendimize göre yapmıyoruz. Bizi tanıyanlar, bizi bilenler işi kendimize göre yapmadığımızı bilir. Her şey bir emirle yapılır, bunu da böyle bilelim. Bizi böyle kabul edenler, kabul etmek isteyenler buyursun, etmek istemeyenler de sadece işin kenarında durup şahit olsunlar ve kendilerini yormasınlar.

Bundan sonra çalışmalar devam edecek. Hep beraber orada (Kâbe'de) Allah'ın rahmet deryasını dalgalandırmak için "allahume lebbeyk" diyecek ve bunun için zemini hazırlayacağız inşallah! Ümmetin selameti de buna bağlıdır; çünkü selametin merkezden olması gerekir. Böyle yaptıktan sonra görelim bakalım, Allah'ın muradı neymiş!

Her şeyi yapan, kulunu kendine davet eden, imtihana tabi tutan Allah'tır. Allah her şeyi bir vesileyle, bir sebeple yapar. Kim Allah yolunun hizmetçisi olursa Allah işini ona yaptırır. Bize de düşen hizmete, hizmetçi olmaya talip olmaktır. Bütün gayemizin, derdimizin hepsi budur.

Allah bizi hakikati anlayanlardan eylesin. İmanın hakikatini anlayanlardan, şehadetin hakikatine erenlerden eylesin! Namazın, orucun, haccın ve zekâtın hakikatini anlayanlardan ve yaşayanlardan eylesin! Allah bizi taklitçilerden eylemesin, taklit edip, kendini kandıranlardan, şeytanın kandırdıklarından eylemesin! Yanlış yaptığı halde doğru yaptığını zannedenlerden, kaybettiği halde kazandığını zannedenlerden eylemesin! Allah bizi Allah'a ihanet edenlerden, Allah'ın vahyine hainlik yapanlardan eylemesin! Allah'ın vahyini dinlemiş gibi yapıp, dinlemeyenlerden, dinlediği ve anladığı halde anlamamış gibi yapanlardan eylemesin! Allah bizi resulüne tabi olanlardan ve onu anlayanlardan, bununla beraber resulünün imanını, İslam'ını, ihsanını tadanlardan, yaşayanlardan, onun şehadetiyle

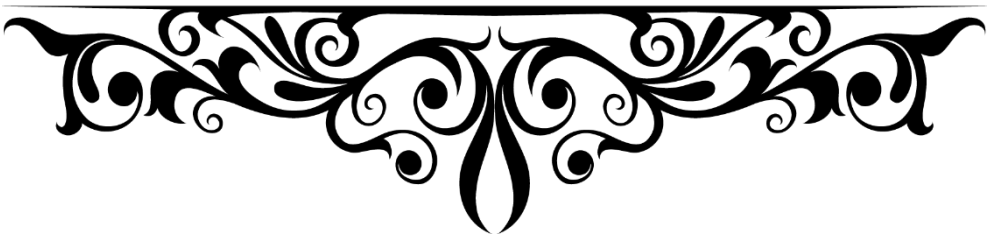
şehadet edenlerden, onun gibi iman edenlerden eylesin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.

KELİME-İ ŞEHADET

1

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Şimdiye kadar hep beraber imanın şartlarını anlamaya çalıştık. İnşallah bundan sonra da İslam'ın şartlarını anlamaya çalışacağız. İslam'ın beş tane şartının; kelime-i şehadet, namaz, oruç, hac ve zekât olduğunu zaten hepimiz biliyoruz. Önce kelime-i şehadeti hep beraber anlamaya çalışacağız. Aslında kelime-i şehadet imanla ilgilidir; ama İslam'ın şartı olarak belirlenmişse eğer biz de onu İslam'ın şartı olarak kabul ediyoruz.

Şimdi hep beraber kelime-i şehadeti anlamaya çalışalım inşallah.

Eğer biri kelime-i şehadeti getirmezse; yani "Eşhedu En lâ İlâhe İllallah ve Eşhedu Enne Muhammeden Âbduhû ve Resuluhû" demezse Müslüman olmaz ve ne söylediğini bilmeyen de mü'min olmaz; yani getirdiği kelime-i şehadetin manasını bilmeyenler, ne dediğini anlamayanlar mü'min ve Müslüman olmaz.

Mesela bununla ilgili bir olay anlatmıştım. Saf ve temiz bir Müslüman söylüyordu;

-Ben işçi olarak gittiğim Avrupa'da birçok insanın

Müslüman olmasına vesile oldum.

Ona;

-Nasıl vesile oldun, diye sorduklarında o Müslüman dedi ki;

-Ben adamı yakalayıp birkaç kelime konuştuktan sonra ona; “sana bir şey söyleyeceğim, sen de öyle söyle” diyordum, o da “tamam” diyordu. Ben kelime-i şehadeti; yani **“eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden âbduhû ve resuluhû”** diyordum, o da tekrar ediyordu ve Müslüman oluyordu. Dedim ya, saf bir Müslüman…

Sırf biri tekrar etmesini istediği için kelime-i şehadeti bilmeden getiren bir adam hiç Müslüman olur mu? -Tabi ki olmaz; çünkü bunun için hem dilin ikrarı hem de kalbin tasdiki gerekir. Kalp, kelime-i şehadet getirdiğinde bu söylediğini tasdik etmelidir, yoksa ya yalan söylemiş ya da bilmeden söylemiş olur.

Eşhedu en lâ ilâhe illallah ne demektir?

“Ben şehadet ederim ki, şahitlik yaparım ki; Allah’tan başka ilah yoktur. İlah bir tek Allah’tır ve ben buna şahitlik yapıyorum” demektir. Bunu söylemeyen kişi Müslüman olamaz. Bu durumda bize; “Allah’tan başka bir ilah olmadığına nasıl şahitlik yapıyorsun” diye sorulsa bir cevap vermeliyiz; fakat şahit olabilmek için görmek gerekir. Görmeden nasıl şahit olabiliriz, nasıl şahitlik yapabiliriz!

Aynı şekilde **ve eşhedu enne muhammeden âbduhû ve resuluhû** derken de; yine "ben şahitlik yaparım ki; Muhammed onun kulu ve resulüdür. Buna da şehadet ediyorum, şahitlik yapıyorum" demiş oluruz. Şahit olabilmek için görmek gerekir, görmeden şahitlik olmaz, dedik. Eğer Allah bu şahitliği bizden istiyorsa o halde şahitlik yapmak mümkündür. O zaman herkesin bu şehadeti rahatlıkla yapabilmesi gerekir.

Kişinin bu şehadeti nasıl yapması gerekir?

Eğer kişi varlık ayetlerini okursa bu şehadeti yapar. Allah ayet-i kerimede; **"onlar ayaktayken, otururken, yan üstü yatarken (daima) Allah'ı zikrederler. Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ederler (ve derler ki): Ey rabbimiz! Sen bunları bâtıl olarak (boşuna) yaratmadın"**[1] buyurur. Onlar yere, gökteki Ay'a, Güneş'e ve yıldızlara bakıp; "sen bunları boşuna yaratmadın, senin bunları yaratmanda bir muradın vardır, bunu sen yaratmışsın derler" dedi Allah.

Kulun her neye bakarsa baksın mutlaka Allah'ın kudretine şahit olması gerekir. Eğer kul, insanların istifade ettiği bir şeyi nimet olarak görüyorsa Allah'ın rezzaklığına, bir hayvanın kendi yavrusuna merhamet ettiğini görüyorsa o hayvan üzerinden de Allah'ın merhametine şahitlik etmesi gerekir.

[1] Âli İmran /191

Bir de kişinin kendi üzerindeki; yani enfüsteki ayetleri okuyup Allah'ın tek olduğuna, ilah olduğuna şahitlik yapması gerekir. Kişinin, hangi azasına bakarsa baksın; "ya rabbi! Beni yaratan sensin" deyip, Allah'ın kendisini kudret eliyle yarattığını anlaması, bilmesi ve Allah'ın kudretine şahitlik yapması gerekir. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"(inkâr edenlere de ki): Onlar bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa onlar kendi kendilerinin yaratıcıları mıdır"**[2] buyurur. Allah bunu anlamayana sorarak "cevap ver" buyurur; yani eğer inat etmiyorsan, senin küfrün inadından dolayı değilse, aklını kullanıyor, ona göre konuşuyorsan cevap ver; bir yaratıcı olmadan mı yaratıldın, yoksa sen kendi kendini mi yarattın? Hiçbir akıl sahibi; "bir yaratıcı olmadan yaratıldım" ya da; "ben kendi kendimi yarattım" demez ve bunu anlar.

Allah ayet-i kerimede; **"afakta ve enfüste ayetlerimizi ona göstereceğiz"**[3] buyurur. Allah ayetlerini neden gösterir? -Ayetlerine iman etsinler ve her yarattığının bir mucize olduğunu görsünler diye gösterir. Bu yüzden "ayetlerimizi hem kendi içinizde hem dışarıda size göstereceğiz" buyurur. O halde bize düşen; hem afaktaki hem enfüsteki ayetleri okuyup **eşhedu en lâ ilâhe illallah** demektir; yani "ben şahidim ki senden başka ilah yoktur, ilah sadece sensin ya rabbi" demektir.

[2] Tûr /35
[3] Fussilet /53

“Allah” dediğimizde rabbimizi bütün isimleri ile zikretmiş olmamız gerekir; yani Allah’ı bütün isimleriyle tanımış olmamız gerekir. Onun için biri varlık ayetlerini, dışarıdaki ayetleri ve kendindeki ayetleri okurken Allah’ın isimlerini bilmiyorsa eğer onları okumayı beceremez. Bu nedenle önce Allah’ın isimlerini hep beraber anlamaya çalıştık. Allah’ın isimlerini ne kadar bilip, anlarsak varlığı da o kadar rahat ve güzel okuruz. Allah’ın bütün isimlerini bilen, okuyan ve anlayan biri neye bakarsa baksın onu ayet olarak görür. Neye bakarsa baksın muhabbete gark olur; çünkü Allah’ın ayetlerini okuyup, üzerinde tefekkür edince imanı artar. Böyle biri bir taşa bile baksa muhabbete gark olur. Fakat bir ayet gibi onu okumazsa bu hali yaşayamaz; çünkü okunmadan anlaşılmaz.

Onun için **eşhedu en lâ ilâhe illallah** demek; “ya rabbi bütün kâinatta, bütün varlıkta, gördüğüm her şeyde, hem kendimde hem dışarıda her neyi görürsem göreyim, her neye bakarsam bakayım senin Esmau’l Husna’na şahitlik yapıyorum ki senden başka ilah yoktur. Senden başka ne bir güç, ne bir kuvvet, ne bir kudret, ne de bir yaratan vardır. Var olan her şey güzelliğini senden, esmandan alır. Onun için gerçek manadaki ilah sensin. Gerisini lütfundan, ihsanından, esmandan ikram edip yaratmışsın ve hepsi seni anlatır. Hepsi, bütün varlık senin ayetlerindir. Hepsi sana şehadet eder ve sana şahitliğe davet eder” demektir.

Onun için her zaman; “gerçek manadaki rab sensin, terbiye eden sensin ya rabbi! Kim sebep olursa olsun, yaratan, büyüten ve terbiye eden sensin” dememiz gerekir. Eğer Allah’ı rab olarak kabul etmeyip, başkasının terbiyesini kabul edersek o kişi bizim rabbimiz olmuş olur. Onun için bizi terbiye eden Allah’tır ve onun terbiyesini kabul edip onun vahyiyle, onun peygamberini örnek alarak terbiye olmamız lazım ki Allah bizim rabbimiz olmuş olsun.

Aynı şekilde; “rahman ve rahim olan sensin, rahmet bana nerden gelirse gelsin, senden gelmiştir; çünkü her anda benim muhatap olduğum sensin, ilah sensin ve ben buna şahitlik ediyorum; yani biri bana bir ikramda bulunup rahmet etse ben bilirim ki o rahmet sendendir, onu sen kullanıyorsun, o bir vesiledir, o bir sebeptir, ben buna şahitlik yapıyorum” dememiz gerekir.

Bir de; “her şeyin maliki sensin, mülkün sahibi sensin. Hiçbir şekilde ne bir başkasını, ne de kendimi mülke, herhangi bir şeye sahip olarak görürüm. Biliyorum ki gerçek malik olan malik-ul mülk sensin. Gerçek melik de, mülkünü idare eden de sensin. Mülkü idare ederken her neyi yaratmışsan kulun üzerinde muradın gerçekleşsin diye yaratıp ona öyle muamele edersin. Benim üzerimdeki muradın da sana kul olmam, Hz. insan olmamdır. Sen de bana gönlüm cennet olsun ve ben cennete layık olayım diye muamele ediyorsun, ya rabbi” dememiz gerekir.

Allah, melikliğini bütün varlık üzerinde muradı neyse öyle yapar, mülkünü öyle sevk ve idare eder; ama bunu bilmeyen, anlamayan biri dışarıdan bakınca; “Allah niye şunu şöyle, bunu böyle yapmıyor, şöyle yapsaydı daha güzel olurdu” der. Böyle biri Allah’ı tanımamış, Allah’ın muradını anlamamış, dünyanın bir günlük hayat olduğunu, buraya kazanmaya geldiğini, buranın bir imtihan yeri olduğunu anlamamış ve Allah’a iman etmemiştir.

İlah demek; seven, sevilmeye layık olan, aynı zamanda sevilen demektir. Bir de; “ilah olan, vekil olan sensin, sevilmeye layık sensin, kendisi için sevilmeye layık olan sensin ya rabbi” dememiz gerekir.

Allah vekildir. Her neyi ne için yaratmışsa, varlık ve insan üzerindeki muradı neyse Allah ona vekildir. Allah kefildir ve insana; “ben senin kefilinim, ben senin vekilinim eğer söylediklerimi yapıp vahyime uyar ve sana söylediğim gibi yaparsan Hz. İnsan olur alâyi illiyîne çıkarsın, yapmazsan esfel-i sâfilîne, en aşağıya düşersin” demiştir. Allah her söylediğine, her sözüne, her ayetine vekil ve kefildir.

Allah’ın her bir ismi böyledir. Hep beraber Allah’ın her bir ismini, yaklaşık iki saat, üç saat, bazen dört saat anlamaya çalışmıştık. Allah’ın isimlerini anlamaya çalışırken ısrarla; “arkadaşlar mutlaka burada bulunmalıdır” dedim. “Ben Allah’ı biliyorum” demekle iş bitmez. Sen alâyi illiyîne çıkmak mı istiyorsun, ben sana bunun sözünü vermişim. Seni Allah’a

vasıl etmeye söz vermişim; ama bir tek şart olarak beni dinlemeni, bana gönlünü açmanı söylemişim. Eğer ben sana hakkı gösteremez, sana şehadet ettiremez, sana zahiri şehadeti yaptıramazsam o zaman kabul etme, demişim.

Peki, biz bu manevi şehadeti nasıl yapabiliriz?

Öncelikle zahiri şehadeti yapman gerekir ki bu senin duan olsun ve "ya rabbi yaratmış olduğun varlık ayetlerine, enfüs ayetlerine şahit oldum, şimdi de sana şahit olmak istiyorum" diyebilesin. Yoksa böyle bir çaban, gayretin, derdin olmamışsa Allah'a şahit olamazsın. Bu mümkün değildir.

Geçmişte anlattıklarım ve bundan sonra anlatacaklarımın hepsi insan içindir, hepsi kardeşlerimiz içindir, hepsi kazanalım diyedir. Kazanabilmek için anlamak gerekir. Bütün anlattıklarımız, rabbimizi anlayalım, tanıyalım diyedir. Rabbimizi tanıdıkça severiz, tanıdıkça anlarız. Böyle bir derdimiz, çabamız, gayretimiz olmazsa duamız da olmamış olur. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"eğer duanız olmasaydı rabbiniz size neden kıymet versin"**[4] buyurur. Allah'ın kastettiği bu dua; "ya rabbi, senden ekmek istiyorum, su istiyorum, bana ekmek ve su ver" duası değildir.

O zaman duamızın nasıl olması gerekir?

[4] Furkân /77

“Ya rabbi senden benim üzerimdeki muradının gerçekleşmesini istiyorum, sana âbd olmak, âşık olmak istiyorum, seni bilmek, anlamak istiyorum” deyip, duamızı böyle yapmamız gerekir. İşte dua budur.

Onun için eğer biri bütün varlığa bakarken şehadet ediyorsa, bütün varlığın Allah’a ait olduğunu, Allah’ın her şeyi kudretiyle yarattığını, Hallak ismiyle tecelli edip tekrar tekrar yarattığını görürse bir taraftan şehadet etmiş demektir; ama bu yetmez. Bir de Allah’ın, kulu üzerinde muradının gerçekleşmesi için meydana gelen bütün olaylar ve bütün meselelerin hepsin de Allah’ın kudretini, Allah’ın muradını müşahade etmesi gerekir. Hepsi insan için bir imtihan, bir kazanma imkânıdır; yani insanı baştan sona her anında ister nimetle, ister musibetle karşılaştırsın imtihana tabi tutan Allah’tır; yani sen her anda birebir Allah ile muhatapsın. Allah sana hangi muameleyi yaparsa yapsın söylemen gereken söz; **eşhedu en lâ ilâhe illallah**; yani “ben şehadet ederim ki senden başka ilah yoktur. Kim vesile olursa olsun, kim ve ne sebep olursa olsun, beni bu imtihana tabi tutan sensin ya rabbi” demektir.

Allah zatında, sıfatlarında, El Esmau’l Husna’sında tektir. Eğer biri böyle şahitlik yaparsa Allah’a şehadeti kabul olur, kelime-i şehadetin yarısını getirmiş ve eşhedu en lâ ilâhe illallah demiş olur. Kulun bunun devamını da; yani **Ve eşhedu enne muhammeden âbduhû ve resuluhû:** “Ve ben şehadet

ederim ki Muhammed onun kulu ve resulüdür" kısmını da getirmesi lazım ki; Müslüman ve mü'min olabilsin.

Peki, kulun buna nasıl şehadet etmesi gerekir?

Muhammed, Allah'ın âbdi ve resulüdür kısmına iman etmek için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in âbd olduğuna, senin gibi bir kul olduğuna şehadet etmen gerekir. Ona; Allah'a iman etmiş, Allah'ı sevmiş, Allah'a âşık olmuş biri olarak şehadet etmen gerekir. Bunu anlaman için onu görmen, onunla beraber olman gerekir. Yoksa nasıl şahitlik yapacaksın! "işte tahmin ediyorum, duydum herkes öyle söyledi, o zaman böyleymiş" demekle şahit olunmaz; çünkü eşhedu diyoruz; yani "ben şahidim" Muhammed onun resulüdür, diyoruz.

Resul demek; elçi demektir, kul ile Allah arasındaki vahyin elçisi demektir. Allah resule vahyetmiş, o da Allah'ın kendisine vahyettiğini Allah'ın kullarına taşımış ve elçilik yapmıştır.

Bu durumda kendimize; onun resul olduğuna şehadet ettik mi, onun risaletini kabul ettik mi, elçiliğini yaptığı Allah'ın vahyini alıp okuduk mu, dinledik mi, anladık mı, yaşadık mı, diye bakmamız gerekir. Birine Allah'ın kitabını, Kur'an'ı; okuyup anlamamız, hayatımıza geçirmemiz gerekir dediğimizde; "Kur'an'a gerek yok, biz zaten kitapları okuyoruz" diye cevap verebilir. Böyle söyleyenler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e nasıl şahitlik edebilir, böyle bir şahitlik

mümkün müdür! Allah insana akıl vermiştir, bu yüzden Allah ayet-i kerimede aklını kullanmayanlar için; **"Allah, aklını kullanmayan topluluğun üzerine pisliği döker"**[5] buyurur. Başka bir ayet-i kerimede ise cehenneme gidenler için; **"(onlar) Allah'ın resulünü dinleseydik ya da aklımızı kullansaydık (bugün) ateş ehli olmazdık"**[6] derler, buyurur.

Onlar Allah'ın resulünü dinlememiş, dolayısıyla akıllarını da kullanmamışlardır. Ehli kitap Allah'ın resulünü dinlemeyip aklını kullanmayınca; "işte atalarımız, bizden öncekiler, papazlarımız, hahamlarımız böyle söyledi" demişlerdi.

Aynı şekilde ehli kitap olan Müslümanlar da; "âlimlerimiz böyle söyledi" hatta; "âlimler mi söyledi, tamam o zaman doğrudur" diyorlar. Onlara; "ama Allah böyle söylemiş" dediğinde ise; "olsun, âlimlerimiz böyle söylemiş" diye diretiyorlar. Müşrikler de işte tıpkı böyle söylüyordu.

Eğer Allah'ın resulüne iman edeceksek önce onun getirdiğine iman etmemiz lazım. Allah ayet-i kerimede; **Âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî:** "(Allah'ın) Resulü, rabbinden kendisine indirilene iman etti." **Vel mu'minûn:**[7] "Mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman etti)" buyurur. Allah'ın resulünün iman ettiği gibi iman edenler mü'mindir. O vahyi alanlar, onu resul olarak kabul etmiştir.

[5] Yûnus /100
[6] Mülk /10
[7] Bakara /285

Yoksa “o, Allah’ın elçisidir” demekle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kimseye elçi olmaz. Birine; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sana resul olmuş mu olmamış mı, senin için elçi olmuş mu olmamış mı, dediğimizde; “yok, benim için elçi falan şeyh, falan âlimdir” diye cevap verir. Unutmamamız gerekir ki; biz Allah’ın kitabına sarılmadıysak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bizim resulümüz olmamış, bizimle Allah arasında resul olmamış hem de âbd olan resul olmamış, demektir.

Eğer biz onun getirdiği vahye sarılırsak, o bizimle Allah arasında resul olursa o zaman Allah’a onun gibi âbd oluruz. Allah’ın muradı budur, amaç budur; çünkü önce peygamberimiz Allah’ın kendisine indirdiğine iman eder, ahlaka ve amele dönüştürür sonra insanlara örnek olur. O bizim için örnek olmamışsa bu durumda onun için; “âbduhû ve resuluhû” dememizin bir anlamı da yoktur. Bizim onun gibi âbd olmaya çalışmamız ve onun resullüğünü kabul etmemiz gerekir ki; “âbduhû ve resuluhû” diye kendi üzerimizden; “ben Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in Allah’ın kulu ve resulü olduğuna şahidim” diyebilelim. Onun getirdiği vahyi alıp onu kendimize örnek olarak kabul ettiysek, ona uyup onun gibi yaptıysak o bizim için örnek, önder, imam, rehber olduysa, onun ahlakına büründüysek onun gibi yaptıysak ancak o zaman; “âbduhû ve resuluhû” demiş oluruz.

Peki, kul bu kelimeyi nasıl söyler?

Kendi üzerinden söyler. Kul, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi olmaya çalıştıysa, Allah'ın ayetlerine iman edip amele ve ahlaka dönüştürdüyse kendi üzerinden bunu söylemiş olur. Böyle yaptıysa peygamberine ayna olur, peygamberin kulluğu onun gönlüne ayna olur ve o kendi gönlündeki peygamberine şahit olur. Biri kendi gönlündeki peygamberine şahit olmadan âbduhû ve resuluhû diyemez. Hiç kimse peygamberin kulluğu kendi üzerinde tecelli etmeden; "onun âbd ve resul olduğuna şahit oldum, şehadet ediyorum" diyemez. Derse de bu sadece lafta kalan bir şey olur.

İşin özünü, hakikatini, Allah'ın muradını anlarsak ümmetin neden bu hale geldiğini anlarız. Ümmet neden bu hale gelmiştir? -Çünkü her şey taklit olmuştur. Ümmetin imanı, şehadeti, namazı, orucu, haccı, zikri taklit olmuştur. Taklit, hiçbir şey değildir, Allah taklidi kabul etmez. Eğer yaptıklarımız taklit olmasaydı bu asır asr-ı saadet gibi bir asır olurdu, biz de asr-ı saadeti yaşardık. Herkesin birbirini sevdiği, Allah yolunda canını ve malını feda ettiği, kardeşini kendi nefsine tercih ettiği bir kavim, bir ümmet, bir cemaat olurduk. Öyle değil mi! Sahabeler böyle olduğu için Allah onları övmüştür.

Mesela; Allah, sahabeler için; **"siz öyle kimselersiniz ki onlar (ehli kitaptan olan Yahudi ve Hristiyanlar) sizi sevmediği halde siz onları seversiniz; (çünkü) siz kitabın**

bütününe iman edersiniz”[8] buyurur. Demek ki kitabın bütününe iman edince durum değişiyormuş, herkesi seviyormuşuz. Allah başka bir ayet-i kerimede ise; **“(mü’minler öyle kimselerdir ki;) kendini bilmezler onlara laf attıklarında onlara selam deyip geçerler.”**[9] **“Onlar mallarıyla canlarıyla Allah yolunda cihad ederler”**[10] buyurur. Yani onlar ahireti isterler, dünyayı ahirete kurban ederler, feda ederler.

Peki, şimdi durum neden tam tersidir?

Şehadet getirmediğimiz için durum tam tersidir. Yoksa son nefeste bu kelimeyi söylemekle hiç kimse kurtulamaz. Eğer kelimeyi anlamadan söylediysek o kelimeyi söylememişiz, kelimeye hangi anlamı yüklemişsek onu öyle söylemişiz demektir.

Allah, Ramazan ayı için Kur’an ayı, Kur’an’ın indiği ay[11] demiştir. Ramazan ayını gerçek manada anladığımızı söyleyemeyiz. Allah eğer senede bir sefer bunu önümüze getirip; “bu ay Kur’an ayıdır, Kur’an bu ayda inmiştir” dediyse bizim anlamamız gereken; Kur’an’ın bu ayda bize inmesi, bu ayda Kur’an’ın gönlümüze inzal olması gönlümüzü Kur’an’a açmamız gerektiğidir. İnşallah gönlümüzü açıp Kur’an’ın bize inmesi için onu rabbimizden isteriz. Bunun için hiç kimse;

[8] Âli İmran /119
[9] Furkân /63
[10] Hucurât /15
[11] Bakara /185

“ben Kur’an’ı anlamadım, anlayamam, okuyamam” ya da “ayetlerin bir kısmını anlıyoruz, bir kısmını da anlamıyoruz” deyip bir mazeret gösteremez.

Çünkü Allah ayet-i kerimede; **“(bu Kur’an) hâkim ve habir olan (Allah) katından ayetleri sağlamlaştırılmış, ayrı ayrı açıklanmış bir kitaptır.”**[12] **“Onu beyan etmek de bize aittir”**[13] buyurur. Yani Allah vahyini indirdiği gibi ayrıca onu beyan da eder; yani ayetler birbirini açıklar. Sen sadece bir ayeti okursan zaten onu anlayamazsın. Bütün ayetleri tekrar tekrar okuman gerekir ki anlayabilesin. Allah haşa anlaşılmayan bir kitap indirmemiştir. Allah herkese kelamını anlayacak aklı vermiştir ve herkes de bundan sorumludur. Onun için gönlümüzü açalım ki Kur’an bizim gönlümüze de insin, bize de inzal olsun.

Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz veda hutbesinde; *“size bir emanet bırakıyorum ki; ona sarıldıkça asla delalete düşmezsiniz. O, Allah’ın kitabı Kur’an’dır”*[14] *buyurur.* Peki, Kur’an’a sarılmazsak ne olur? -Delalete düşeriz. İstersek yüz bin tane kitaba sarılalım yine de delalete düşeriz. Allah ayetleriyle konuşsun; ama kul, Allah’ın kelamını ciddiye almasın, böyle biri hiç kul olur mu! Böyle biri; “ya rabbi! Ben sana iman ediyorum” derse Allah ona; “sen yalancısın, sen beni dinlemeye, ayetlerimi okumaya bile

[12] Hûd /1
[13] Kıyâmet /19
[14] Sahih-i Müslim, İmare 36 (Veda Hutbesi)

tenezzül etmeyip sana söylediğim sözü dinlemedin” demez mi?

Onun için; “eşhedu en lâ ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden âbduhû ve resuluhû” diyen biri; Allah’ı bütün isimleriyle kabul ettiğini, bütün isimlerinin tecellisine şahit olduğunu söylemiş olur. Eğer kelime-i şehadeti getiren biri şahit olmamış, bunu anlamamışsa yalan söylüyor, ne söylediğini bile bilmiyor demektir.

Biri, eşhedu enne muhammeden âbduhû ve resuluhû; yani “Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in, Allah’ın kulu ve resulü olduğuna şahitlik yapıyorum” diyorsa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in resullüğünü kabul etmesi, Allah’tan kendisine getirdiğini alması lazım ki peygamberimiz onun resulü olabilsin. Yoksa Kur’an’ı, vahyi almamışsa peygamberimiz onun resulü olmaz. Biri peygamberimizi kendisine bir kul olarak örnek almamış; “ben de onun gibi yaparım, o benim için örnektir, Allah onu örnek olarak önüme koymuştur” dememişse “âbduhû” diyememiştir hele “resuluhû” hiç diyememiştir.

Şimdi hep beraber şahitliğin ne olduğunu ayetlerle anlamaya çalışalım.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve iz ehaze rabbuke min benî âdeme min zuhûrihim zurriyyetehum: "O vakit senin rabbin, Âdem'in belinden zürriyetlerini almıştı (ahit almıştı)." Allah, daha Hz. Âdem (a.s.) dünyaya gelmeden bütün âdemoğullarından Elest meclisinde, söz almıştı.

Allah bizden aldığı sözü bize haber verir. Allah her birinin sırtından zürriyetini almıştır, buyurdu. Sadece Hz. Âdem (a.s.)'ın sırtından zürriyetini almamıştır. Allah Hz. Âdem (a.s.)'ın sırtından çocuklarını almış, onun çocuklarının sırtından da onun çocuklarını almıştır; yani bizim sırtımızdan da almış, bizden sonrakilerin sırtından da almıştır. Allah hepsinden birden ahit almıştır. **Ve eşhedehum alâ enfusihim:**[15] "(Allah) Onları kendi nefislerine şahit tuttu." Allah onları şahit tutarak onlardan ahit almıştır. Allah bizi şahit tutuyor.

Allah bizi neye şahit tutuyor?

Allah; **E lestu bi rabbikum:** "Ben sizin rabbiniz değil miyim?" dedi. Allah, geçmiş ve gelecek bütün insanlardan, bütün âdemoğullarından ahit alıp "ben sizin rabbiniz değil miyim?" demiştir. Biz de **Kâlû belâ şehidnâ:** "(Onlar) Dediler ki: Evet, (sen bizim rabbimizsin) biz (bunu görerek) şahit

[15] Arâf /172

olduk” dedik. Yani hepimiz rabbimizi gördük, rabbimizin cemalini müşahede ettik ve buna şahit olduk.

Peki, Allah’ın herkesten bu şehadeti almasının sebebi nedir?

En tekûlû yevmel kıyâmeti innâ kunnâ an hâzâ gâfilîn:[16] “Kıyamet günü bizim bundan haberimiz yoktu demeyesiniz diye.” Yani “senin bizim rabbimiz olduğundan haberimiz yoktu, bizi yaratıp terbiye ettiğinden, bizi imtihana tabi tutup kazandırdığından haberimiz yoktu” demeyelim diye Allah herkesten şahitlik almıştır.

Peki, bu şahitliği neden hatırlamıyoruz?

Allah bunun böyle olduğunu söylüyor. Hatırlamasak bile bütün şiddetiyle herkes rabbini ister, rabbini arar ve rabbini bilir. Herkes için bu istisnasız böyledir. İnsanların böyle bir hali yaşaması işte bu şahitliğinden dolayıdır. Ayet-i kerimede; **Kâlû belâ şehidnâ:** “Biz buna şahidiz dediler” kısmındaki gibi kimsenin gönül âlemi, ruhu bu şahitliği unutmamıştır. Müşahedeyi yapan ruhtur, Allah’a bu cevabı veren de ruhtur. Beden o esnada zaten ortada yoktur. Kulun her zerresi buna şahitlik yapar. Allah bu şehadeti kulun içine yazmıştır, bu şahitlik onda mevcuttur.

İnsan, Allah’ın peygamberleriyle, vahyiyle karşı karşıya gelince bu şehadet onda açılır, o kişi bunu hatırlar. Zahiri

[16] Arâf /172

olarak değil manevi olarak bunu herkes hatırlar, rabbini özlediğini hatırlar. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"biz resul göndermediğimiz kavme azap etmeyiz"**[17] buyurur. Bu; "ben ona bu ahdini hatırlatmadan ona azap etmem. Bunu ona hatırlatırım, ona hatırlatacak resulümü gönderirim. O bundan sonra yüzünü çevirir, ahdini bozarsa cezayı hak eder, yoksa ona azap etmem" demektir; yani Allah "böyle bir şey bana yakışmaz" dedi. Allah mutlaka istisnasız bunu herkese hatırlatır.

Şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ huv: "Allah şehadet ediyor ki; ondan başka ilah yoktur." İlah bir tek Allah'tır. Allah kendi kendisine şahitlik yapar. **Vel melâiketu:** "Melekler de (buna şahitlik yapar)." **Ve ulûl ilm:** "İlim sahipleri de (buna şahitlik yapar)." **Kâimen bil kıst:** "Adaletle (hak ile) hüküm verenler de (buna şahitlik yapar)." Neye şahitlik yaparlar? **Lâ ilâhe illâ huvel azîzul hakîm:**[18] "Ondan (Allah'tan) başka ilah yoktur ve o, aziz ve hâkimdir." Bütün kuvvet ve şeref ona aittir ve o hâkimdir. Her işi, her yaratması bir hikmetledir. Allah'ın her sözü hikmettir; yani Allah'ın her sözünde, her işinde bir muradı vardır. Bu varlıkta boş hiçbir şey yoktur.

Şahitliği; Allah, melekler ve ilim sahipleri yapar. Birinin ilmi olmasa bile o kişi hak üzerinde kaimse, adaletle hükmediyorsa; yani aklını samimiyetle kullanıyorsa, peşin fikirli değilse Allah'tan başka ilah olmadığına ve ilahın Allah

[17] İsra /15
[18] Âli İmran /18

olduğuna şehadet eder; çünkü bu kişi doğru bakıp doğru okur. İlim sahipleri de adalet ve hak ile teraziyi dengede tutar, doğru bakıp, anlamak isterse onlar da Allah'ın bir tek ilah olduğuna şahitlik eder. Bunun için insanın okuması, ilim sahibi olması gerekir. İlim sahibi, aklını ilmi kadar kullanıp adaletle hükmettiğinde, teraziyi, gönlünü dengede tutup baktığında o da şehadet eder.

Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir; **Kul kefâ billâhi şehîden beynî ve beynekum:** "De ki: Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter." Yani Allah kendisinin peygamberi, resulü olduğumu biliyor ve Allah buna şahittir. Siz şahitlik etmeseniz de Allah'ın şehadeti benim için yeterlidir. Siz isterseniz kabul edin isterseniz kabul etmeyin Allah buna şahitlik yapıyor, buyurdu.

İnnehu kâne bi ibâdihî habîran basîrâ:[19] "Muhakkak ki o, kullarından haberdar olandır ve görendir." Kimin şahitlik yapıp, kimin şahitlik yapmadığını bilen, bundan haberdar olan aynı zamanda bunu görendir. Onun için bizim, "ben şehadet ediyorum" dememiz bir anlam ifade etmez. Allah bize; "sen şahit oldun" deyip şahitlik yaptıysa biz şahitlik yapmışızdır. Yani Allah bizim şehadetimizi kabul ettiyse biz şahitlik yapmış oluruz, yoksa şahitlik yapmamışız demektir.

Kul mâ seeltukum min ecr: "De ki: Sizden bir ücret istemiyorum." **Fe huve lekum:** "O (ücretiniz) sizin olsun." **İn**

[19] İsra /96

ecriye illâ alâllâh: "Benim ecrim (ücretim) Allah'a aittir." Ben kulluğumu yaparken, Allah'ın ayetlerini tebliğ ederken, Allah'a davet ederken bunun karşılığını Allah'tan istiyorum, benim ücretim ona aittir. **Ve huve alâ kulli şeyin şehîd:**[20] "O (Allah) her şey üzerinde şahittir." Her şeyi görür, bilir ve her şeyden haberdardır.

Demek ki şahit olmak için görmek, haberdar olmak, bilmek, anlamak gerekiyormuş. Şahit önce Allah'tır. Allah her şeyin üzerinde şahittir; ama insan kendisi üzerinde şahittir.

Rusulen mubeşşirîne ve munzirîn: "Resulleri hem müjdeleyici hem de uyarıcılar olarak (gönderdik)." Allah, resulleri; iman edenlere, şehadet edenlere, Allah'a itaat edenlere müjde versin diye, ters tarafa gidenleri de; "cehenneme gidiyorsunuz" deyip uyarsın diye müjdeci ve uyarıcı olarak göndermiştir. **Li ellâ yekûne lin nâsi alâllâhi hucceh:** "İnsanların Allah'a karşı delilleri (bahaneleri) olmasın."

Demek ki Allah'ın peygamber göndermesinin sebebi neymiş? -Allah, insana verdiği akılla Elest bezminde; "ben sizin rabbiniz değil miyim" hitabını yaparak onlardan aldığı bu ahitle insanları şahit tutmuştur. Allah peygamber göndermeseydi de olurdu; yalnız insan bu sefer mazeret üretebilirdi; ama Allah'ın peygamber ve kitap göndermesiyle artık insanların hiçbir bahaneleri kalmadı, böylelikle insanlar

[20] Sebe /47

mazeret ve bahane üretemezler. Yoksa yine mazeretleri olurdu. **Ba'der rusul:** "Gönderdiğimiz resullerden sonra" onların bir mazereti olamaz. **Ve kânallâhu azîzen hakîmâ:**[21] "Muhakkak ki Allah aziz ve hakimdir." Bütün güç, kuvvet ve şeref ona aittir ve Allah her şeyi bir hikmetle yapar, onun her işte bir muradı vardır.

Ayet devam eder, bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir; **Lâkinillâhu yeşhedu bi mâ enzele ileyk:** "Allah, sana indirdiğine (vahyine) şahitlik eder ki." **Enzelehu bi ilmihî:** "(Allah) Onu kendi ilmiyle indirmiştir." Yani insanlar ister kabul etsin ister etmesin, Allah buna şahitlik yapar. Mü'min olanların da buna şahitlik yapması gerekir. **Vel melâiketu yeşhedûn:** "Melekler de buna şahitlik ederler." **Ve kefâ billâhi şehîdâ:**[22] "Bununla beraber şahit olarak Allah yeter." Allah bir şeye şahitlik yapıyorsa o haktır, gerçektir ve doğru olan da odur. Bu nedenle; "ben mü'minim" diyenlerin de buna şahitlik yapması gerekir.

Kul eyyu şey'in ekberu şehâdeh: "De ki: Şahitlik gününden hangi şey daha büyüktür?"**Kulillâhu şehîdun, beynî ve beynekum:** "De ki: Benimle sizin aranızda Allah şahit olarak yeter." **Ve ûhiye ileyye hâzâl Kur'an:** "Bu Kur'an'ı (Allah) bana vahyetmiştir." **Li unzirakum bihî ve men belağ:** "Onunla sizi ve ulaşabildiğim herkesi uyarabileyim diye." Allah bu Kur'an'ı bana vahyetmiştir ve Allah buna şahittir.

[21] Nisa /165
[22] Nisa /166

E innekum le teşhedûne enne meallâhi âliheten uhrâ: "Allah'tan başka, Allah ile beraber bir ilah olduğuna siz şehadet eder misiniz?" **Kul lâ eşhed:** "De ki: Ben buna şahitlik etmem." Allah'tan başka ilah yoktur, Allah'tan başka güç ve kuvvet sahibi, mülkün sahibi, benim sahibim yoktur. Ondan başka rezzak, kerim, afuvv, tevvab yoktur. Allah'ın bütün isimleri böyledir; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; "ben bütün isimleri ile Allah'a iman ediyor ve şehadet ediyorum" der.

Kul innemâ huve ilâhun vâhid: "De ki: O, vahid olan ilahtır." Ehad; zatında tek olan, Vahid; sıfatlarında tek olan demektir ve bütün isimler, El Esmau'l Husna Allah'a aittir. Allah, bütün El Esmau'l Husna'nın kendisine ait olduğu zattır, ilahtır. Eğer böyle olmazsa o ilah olmaz. Herhangi isminden bir tanesi bir başkasında da varsa o, ilah değildir. Bu durumda Allah, ilah olmaktan çıkar, böyle düşünen birinin imanı iman olmaktan çıkar.

E innenî berîun mimmâ tuşrikûn:[23] "Muhakkak ki ben sizin şirk koştuklarınızdan münezzehim." Yani; "ben Allah'a sizin gibi şirk koşmam. El Esmau'l Husna, Allah'a aittir. Onun isimlerinden hiçbirini herhangi bir varlığa vermem. Böyle yapanlar müşriktir, Allah'a şirk koşmuştur ve ben sizin Allah'a şirk koşmanızdan beriyim, de" buyurdu Allah.

[23] En'âm /19

Kul helumme şuhedâekum: "De ki (onlara): Şahitlerinizi getirin." **Ellezîne yeşhedûne ennallâhe harrame hâzâ:** "Onlar, Allah'ın bunu haram kıldığına şahitlik ederler." Eğer Allah bunu haram etmişse şahitlerinizi getirin. Eğer bir konuda Allah bir şeyi haram etmemişse ve biri de çıkıp ona; "haram" derse o kişi haram bir şeyi helal etmiş gibi olur; yani bu küfür olur, bunu yapan da kâfir olur. Eğer biri Allah'ın haram demediği bir şeye; "bu haramdır" derse Allah da ona; "o zaman şahidini getir" der.

Allah böyle birinden şahit olarak neyi getirmesini ister? -Eğer onun haram olduğunu ben söylemişsem o ayeti getir, der.

Fe in şehidû: "Eğer (onlar) şahitlik ederse." Onlar; ellerinde bir delil olmadan yine "Allah böyle söylemiş" deyip şahitlik ederlerse. **Fe lâ teşhed meahum:** "Sen onlarla beraber şahitlik etme." Yani onlara; "doğru söylüyorsunuz" deme. "Allah bunu haram etmemiş, siz de bunu haram edemezsiniz" deyip onlarla beraber şahitlik etme, dedi Allah.

Ve lâ tettebi' ehvâellezîne kezzebû bi âyâtinâ: "Sen ayetlerimizi yalanlayan kimselerin hevasına uyma!" Onlar ayetlerimizi yalanlıyorlar, sen de onların söylediği gibi söyleme; yani Allah'ın haram demediği bir şeye "haram" deme. **Vellezîne lâ yu'minûne bil âhirah:** "Onlar ahirete iman etmemişlerdir." Böyle söyleme cesaretini gösterenler ahirete iman etmemiştir. Bunu Allah söylüyor.

Ve hum bi rabbihim ya'dilûn:[24] "Onlar (başkalarının söylediğini) rableriyle eş tutuyorlar." Onlar başkasının söylediği sözü, Allah'ın sözüymüş gibi kabul ederler. Onlar böyle yaparak başkalarını rableriyle denk tutarlar, buyurdu Allah.

Allah adına konuşmanın ne kadar ağır bir şey olduğunu, ne kadar büyük bir sorumluluk gerektirdiğini herhalde buradan anlamak gerekir. İlim olmadan, bir şey bilmeden; "bu helaldir, şu haramdır" demenin bizi Allah'ın gazabına nasıl uğratacağını buradan anlamak gerekir. Bilmeden, anlamadan, vahye dayanmadan Allah adına bir şey söylenmişse Allah bu durumda; "şahidinizi getirin" der. İnsana kim şahitlik yapar? -Elbette ki Allah şahitlik yapar. Eğer senin söylediğini Allah söylemişse Allah senin söylediğinin şahididir. Yok, eğer o sözü Allah söylememişse o zaman sen neye şahitlik yapıyorsun!

Eğer onlar, Allah söylemediği halde şahitlik yapar; "bu haramdır, bu helaldir, bu doğrudur, bu yanlıştır, bu haktır, bu batıldır" derse sen onlarla beraber şahitlik yapma, dedi Allah. Onlar Allah'ın ayetlerini yalanlarlar, başkalarını rableriyle denk tutarlar ve onlar ahirete de iman etmemişlerdir, dedi.

Allah şirki affetmez. Bir sözü Allah'ın bir sözüyle denk tutmayı Allah kabul etmez; ama ne yazık ki ümmet bu batağa düşmüştür. İsterse ona âlim densin, şeyh densin, veli densin,

[24] En'âm /150

cemaat densin, ne denirse densin, eğer birileri onların söylediğini Allah'ın vahyiyle denk tutuyorsa onları Allah'a şirk koşmuştur ve Allah ayet-i kerimede; **"Allah şirki affetmez"**[25] buyurdu.

Onun için bilmediğimiz bir konuda vahye dayanmadan konuşmayalım. Eğer bir şeyi Allah adına söylüyorsak onun Kur'an'da bulunması gerekir. Zaten bir mü'minin söylediğini, Allah adına söylemekten başka bir çaresi yoktur. Kişi; "hak" deyince, "doğru" deyince, "güzel" deyince aslında; "Allah böyle dedi, Allah böyle istedi" demiş olur. Allah, iman ettiğini söyleyenler için; "eğer beni kabul etmişsen kendine göre şahitlik yapma, senin şahitliğin benim ayetlerimle olsun. Sen bana iman etmişsen eğer ben neye şehadet etmişsem sen de ona şahit olabilirsin ancak o zaman; 'ben şehadet ediyorum' diyebilirsin. Hiçbir zaman bundan başka bir şahitlik yapma" buyurur.

Ve iz ehazallâhu mîsâkan nebiyyîn: "Allah, peygamberlerinden misak almıştı." **Lemâ âteytukum min kitâbin ve hikmeh:** "Size (lazım olan) kitabı ve hikmeti verdiğim zaman." **Summe câekum resûlun musaddikun limâ meakum:** "Sonra bir resul gelip elinizdekileri tasdik edince." Yani önceki kitapları tasdik edince. **Le tu'minunne bihî:** "Mutlaka ona iman edin." **Ve le tansurunnehu:** "Ve ona mutlaka yardım edin." Demek ki Allah bu sözü bütün resullerden alıyormuş. Elindeki kitabı eğer tasdik ettiyse onu

[25] Nisa /48,116

kabul et, ona iman et, aynı zamanda onu sev, bununla beraber ona yardım et, dedi Allah.

Sonra bütün resullere buyurdu ki; **Kâle e akrartum ve ehaztum alâ zâlikum ısrî:** "Siz de bunu ikrar ettiniz mi (kabul ettiniz mi), bu (ahdimi) sorumluluğu üzerinize aldınız mı?" **Kâlû akrarnâ:** "(Bütün resuller) Dediler ki: (Evet) İkrar ettik." Yani istisnasız bütün resuller; "ya rabbi! Senin söylediğini tekrar edip aynen kabul ettik. Eğer bizden sonra bir resul gelip elimizdekini tasdik ederse hem ona iman edeceğiz hem de yardım edeceğiz" dediler.

Allah, resullerden bu misakı alırken resullere iman edenlerden de bu sözü almıştır; yani senin peygamberin; "benden sonraki şu peygambere iman edin, ona yardım edin" dediyse sen de peygamberine iman ediyorsan o halde senin peygamberinden sonra gelen o peygambere de iman etmen, ona yardım etmen gerekir. Eğer Yahudiler, Hristiyanlar ve diğerleri kendi peygamberlerine gerçekten iman etmiş olsalardı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e mutlaka yardım eder, ona iman ederlerdi; ama onlar kendi peygamberlerini de inkâr etmiş ve kabul etmemişlerdi. **Kâle feşhedû ve ene meakum mineş şâhidîn:**[26] "(Allah) Buyurdu ki: Şahit olun, ben de sizinle beraber şahidim." Allah bunun böyle olduğuna şahitlik yapıyor. Onlar kendi peygamberlerine iman etselerdi

[26] Ali İmrân /81

Allah ve peygamberleri de buna şahitlik yapardı. Demek ki peygamberler de şahitlik yapıyormuş.

Se nurîhim âyâtinâ fîl âfâkı ve fî enfusihim: "Onlara ayetlerimi mutlaka hem afakta (dışarıda) hem de nefislerinde (içlerinde) göstereceğim." Afak demek; ufuk demektir, gözünün görebildiği kadar; yani dışarıda neyi görürsen gör demektir. Se nurîhim: "Onlara göstereceğiz." Yani siz ayetlerimi hem dışarıda hem kendinizde göreceksiniz, dedi Allah.

Allah neden ayetlerini gösterir?

Hattâ yetebeyyen: "Ta ki beyan olunsun." **Lehum ennehul hakk:** "Onlara onun hak olduğu (beyan olunsun)." O, haktır, hakikattir, gerçektir. Tek gerçek, tek hak olan Allah'tır. **E ve lem yekfi bi rabbik:** "Senin rabbin (buna) yetmez mi?" Rabbin, ayetlerini hem afakta hem enfüste göstermeye yetmez mi, bunu beyan etmeye yetmez mi, diye soruyor Allah. **Ennehu alâ kulli şey'in şehîd:**[27] "Muhakkak ki o, her şey üzerinde şahittir."

Allah, inansın veya inanmasın herkese afakta ve enfüste şahit olup şehadet etsinler diye ayetlerini gösterir; ama biri Allah'ın gösterdiğine bakmaz, gözünü kapatırsa göremez. Allah herkese şahit olmaları, şehadet etmeleri

[27] Fussilet /53

"eşhedu enlâ ilâhe illallah" demeleri, "benim rabbim Allah'tır" demeleri için ayetlerini gösterecektir.

Vellezîne âmenû billâhi ve rusulih: "Allah'a ve resulüne iman edenler var ya." **Ulâike humus sıddîkûn:** "İşte sıddık olanlar onlardır." Tasdik etmiş olanlar; yani şehadet ettiğinde sözü doğru olanlar onlardır. Allah'a ve resulüne iman edenler; yani Allah ve resulünü her şeyden çok sevenler sıddık olanlar onlardır. Muhakkak ki anlamadan ve tanımadan da sevmek olmaz. **Veş şuhedâu inde rabbihim:** "Ve onlar, rableri katında şahittirler." Rablerine şahit olmuşlardır. Onlar rablerinin katında Allah her neyi yaratmışsa hepsi üzerinden şahit olmuşlardır. **Lehum ecruhum ve nûruhum:** "Onlar için ecir ve nur vardır." Feraset nuru, basiret nuru, görme nuru vardır. Nur olunca göz bir işe yarar, nur olunca feraset, gönül bakışı da bir işe yarar; çünkü kul o zaman bakar, görür, anlar. **Vellezîne keferû ve kezzebû bi âyâtinâ:** "O ayetlerimizi inkâr edip yalan sayanlar." **Ulâike ashâbul cahîm:**[28] "Onlar cehennemin arkadaşlarıdır." Allah bu ayette hangi inkârdan ve hangi ayetlerden behseder? -Afaktaki, enfüsteki veya inzal olunmuş olan ayetlerden bahseder. Kim ki herhangi birini inkâr ederse o inkâr ettiği hangisi olursa olsun o hiç fark etmez o, ateş ehli olur.

Ve kezâlike cealnâkum ummeten vasata: "Biz sizi vasat bir ümmet (ortada, dengede bir ümmet) kıldık ki." **Li tekûnû şuhedâe alen nâs:** "İnsanlara şahitler olasınız diye." İnsanlara

[28] Hadîd /19

örnek olasınız diye sizi vasat bir ümmet kıldık. Bu örneklik hangi konudadır? -Âbd olma, Allah'a kul olma, mü'min olma, Hz. İnsan olma konusundadır. **Ve yekûner resûlu aleykum şehîdâ:**[29] "(Allah'ın) Resulü de sizin için şahit (örnek) olsun diye." Allah'ın resulü sizin için örnek olsun, siz de bütün insanlığa örnek olun diye sizi vasat, dengede bir ümmet kıldık, buyurdu Allah.

Ve câhidû fîllâhi hakka cihâdihî: "Allah yolunda hakkıyla cihad edin (mücadele edin). "**Huvectebâkum:** "O, sizi seçti." Allah mü'minleri; yani bu ümmeti seçmiştir. **Ve mâ ceale aleykum fîd dîni min harac:** "(Allah) Dinde sizin üzerinize bir zorluk yüklemedi." Yani Allah sizden neyi istiyorsa siz onu yapabilirsiniz. Bu sizin için zor değildir. **Millete ebîkum ibrâhîm:** "Babanız İbrahim'in dininde olduğu gibi (ona da ağır yük yüklememişti)." Onun dini üzere; yani Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayan hanif dini üzere olun, buyurdu.

Demek ki Allah'a göre din kolaymış, Allah'a dost olmak kolaymış; ama tabi yapmak isteyene kolaydır.

Huve semmâkumul muslimîne min kabl: "Allah bundan önce de size Müslüman ismini vermişti." **Ve fî hâzâ li yekûner resûlu şehîden aleykum:** "Bu konuda (Allah'ın) resulü size şahit (örnek) olsun diye." **Ve tekûnû şuhedâe alân nâs:** "Siz de bütün insanlara şahitler (örnek) olasınız diye."

[29] Bakara /143

Demek ki şehadet aynı zamanda örnek olmakmış. Peki, bu örnek olanlardan Allah ne yapmalarını istemiştir, onlar da ne yapmıştır? **Fe ekîmûs salât:** "Namazı ikame edin." **Ve âtuz zekât:** "Zekâtı (temizlenmek için) verin." **Va'tesımû billâh:** "Allah'a sarılın." Allah'a sımsıkı sarılın. **Huve mevlâkum:** "O, sizin mevlanızdır." O sizin dostunuzdur, sizin sahibinizdir. **Fe ni'mel mevlâ:** "(O) Ne güzel dosttur!" "**Ve ni'men nasîr:**[30] "Ve (o) ne güzel yardım edendir!" Demek ki örnek olanlar Allah'ın saydığı bu emirleri yerine getirip Allah'ı mevlası olarak kabul edenlermiş.

Şahit olmak demek; bir de örnek olmak demektir. Peygamber kendisine tabi olanlara, onlar da diğer insanlara âbd olarak, kul olarak, Hz. İnsan olarak örnektir, yoksa şahit olunulmaz. Allah, peygamber sizin için şahit, siz de diğer insanlar için şahitsiniz, dedi; yani insan şehadeti kendi üzerinden ameliyle ve ahlakıyla yapar. Kulun şahitliği; Allah'a şahitliği, kul olma şahitliği üzerinde görünür. Ona bakanlar rabbini hatırlar.

İnnel insâne li rabbihî le kenûd: "Muhakkak ki insan, rabbine karşı çok nankördür." **Ve innehu alâ zâlike le şehîd:**[31] "Gerçekten kendisi de buna şahittir." İnsan kendi nankörlüğüne şahittir. Biri Allah'a ve resulüne şahit olmaz, şahitlik etmezse nankörlüğüne şahit olur; yani nankör olduğunu bilir.

[30] Hacc /78
[31] Âdiyât /6-7

Allah, aynı şekilde Kıyamet günü de şahitler getirir. **Fe keyfe izâ ci'nâ min kulli ummetin bi şehîd:** "(Kıyamet Günü) Her cemaatten (her topluluktan) bir şahit getirdiğimiz zaman (bakalım halleri) ne olacak?" **Ve ci'nâ bike alâ hâulâi şehîdâ:**[32] "Seni de hepsinin üzerine şahit olarak getirdiğimiz (tuttuğumuz) zaman (onların hali nice olur)." Bütün cemaatlere, herkese şahit olan; yani örnek olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. "Ben mü'minim, Müslüman'ım" diyenler onu örnek almışlardır. Allah bir cemaatin önderini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in şehadetine, cemaati de önderin şahitliğine vurur.

Fe men azlemu mimmenifterâ alâllâhi kezib: "Allah'a yalan yere iftira atandan daha zalim kim vardır?" **Ev kezzebe bi âyâtihî:** "Ya da onun ayetlerini yalan sayandan (daha zalim kim vardır)?" **Ulâike yenâluhum nasîbuhum minel kitâb:**[33] "Onlara kitaptan nasipleri ulaşacak." Yani onlar inkâr etse de, yalan saysa da dünya hayatında takdir ettiğimiz rızıkları kendilerine ulaşacak. **Hattâ izâ câethum rusulunâ:** "Onlara resullerimiz gelinceye kadar." Buradaki resuller ölüm melekleridir; yani meleklerimiz ruhlarını almaya gelinceye kadar onlara nimetlerini vermeye devam edeceğiz, dedi Allah.

Yeteveffevnehum: "(O melekler gelip) Onların ruhlarını alırken." **Kâlû eyne mâ kuntum ted'ûne min dûnillâh:**

[32] Nisa /41
[33] Yûnus /17

"Diyecekler ki: Allah'tan başka davet ettikleriniz, dua ettikleriniz nerde?" Peşinden koştuklarınız, kendisine güvendikleriniz, sözünü Allah'ın sözüne tercih ettikleriniz nerde? Yani nerdeler gelip sizi kurtarsınlar. **Kâlû dallû annâ:** "Derler ki: (Onlar) Bizden kaybolup gitti." Onlar bizi delalete düşürdü. Zaten onlardan dolayı yoldan çıktık, derler.

Ve şehidû alâ enfusihim: "Kendi nefisleri aleyhinde şahitlik ederler." Delalete düştüklerine, Allah'ın ayetlerini yalanladıklarına şahitlik ederler. **Ennehum kânû kâfirîn:**[34] "Onlar kâfir olduklarına (şahitlik ederler)."

Yevme teşhedu aleyhim elsinetuhum ve eydîhim ve erculuhum bimâ kânû ya'melûn:[35] "O gün (Kıyamet günü) dilleri, elleri ve ayakları onların yaptıklarına (amellerine) şahitlik edecek." Hatta bu arada; **"onlar eline, diline, ayağına, derisine ve tenlerine diyecekler ki: Niye böyle şahitlik yapıyorsunuz? Onlar da diyecekler ki: Her şeyi konuşturan Allah bizi de konuşturuyor."**[36]

El yevme nahtimu alâ efvâhihim: "O gün onların ağızlarını mühürleriz." **Ve tukellimunâ eydîhim:** "Elleri konuşur." **Ve teşhedu erculuhum:** "Ayakları da (elleri doğru söylüyor diye) şahitlik yapar." Peki, neyin şahitliğini

[34] Arâf /37
[35] Nûr /24
[36] Fussilet /21

yapacaklar? **Bimâ kânû yeksibûn:**[37] "Her neyi kazanmışlarsa." Kazandıklarının şahitliğini yaparlar.

Fahtelefel ahzâbu min beynihim: "Onlar (insanlar) kendi aralarında ihtilafa düştüler." Neden dolayı ihtilafa düştüler? -Haktan dolayı. Biri; "Allah böyle söylemiş" diyor, öteki de; "yok, böyle söylemiş" diyor. İnsanlar samimi olmayınca böyle ihtilafa düşer. Bu ihtilafa düşenlerin derdi rabbinin kelamını anlamak, ahiretini kazanmak değil kendine taraftar toplamaktır, kendisine yer bulmaktır. Cemaatler onun için ihtilafa düşmüştür. **Fe veylun lillezîne keferû min meşhedi yevmin azîm:**[38] "O günün dehşetine tanık olacak kâfirlerin vay hallerine!" İhtilafa düşenlerin vay hallerine!

O yüzden ihtilafa düşmeyip kitabın bütününe iman edelim. Hakkı olduğu gibi söyleyip Allah'a El Esmau'l Husna'sıyla şehadet edelim. Resulüne resulluk yaptığımız Allah'ın vahyine şehadet edelim. Onu örnek olarak alalım, kabul edelim ve ona Allah'ın resulü olarak şahitlik yapalım.

Hep beraber ne diyelim?

Eşhedu enlâ ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden âbduhû ve resuluhû.

Çünkü resul olmakla Allah'ın âbdliğini, kulluğunu kazanmış, Allah'a âşık olmuş oluruz. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"de ki: Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah**

[37] Yâsîn /65
[38] Meryem /37

da sizi sevsin, günahlarınızı mağfiret etsin”[39] buyurur. Eğer biz bir kul, bir âbd olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e tabi olursak Allah bizi sever ve günahlarımızı mağfiret eder.

Allah hepimizi gerçek manada şehadet edenlerden eylesin, resulüne gerçek manada şehadet edenlerden, resulünü örnek alanlardan, ona tabi olanlardan eylesin! Allah hepimizi kendisine bütünüyle âbd olanlardan eylesin!

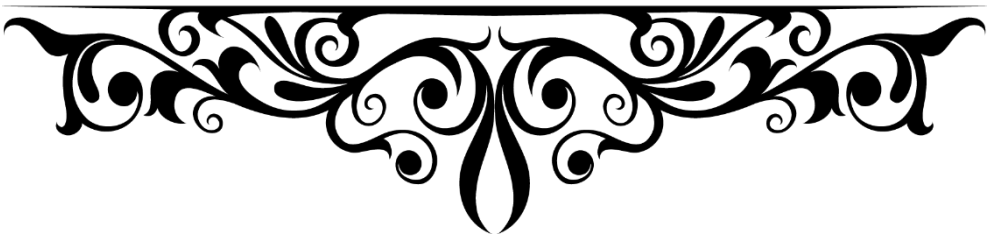
Allah hepinizden razı olsun.

[39] Ali İmrân /31

KELİME-İ ŞEHADET

2

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah ayet-i kerimede; **"dua edin duanıza icabet edeyim"**[1] buyurur. Biri dua edince biz de bu duaya "âmin" dediğimizde onunla aynı duayı yapmış oluruz; çünkü âmin demek "ya rabbi! Ben de onun söylediği gibi söylüyorum, aynen böyle onun istediğini istiyorum" demektir.

İnsan sadece dua eder. Dua ederken önce gönlüyle dua eder, sonra gönlündekini dile döker, daha sonra da duasını fiile döküp fili ile dua eder. Bunların hepsi duadır. Bununla beraber insanın duasına icabet eden bir tek Allah'tır. Zaten insanın duasından başka bir gücü de yoktur.

Mesela biri rızkı peşinden koşar; ama bu koşuşturması ona bir türlü fayda vermez; çünkü Allah onun rızkını daraltmıştır. Bu durumda rızkı onun elinde değil demektir. Genişletince de kulu diğeri kadar koşuşturmasa bile rızkı onun önüne atar. **"Önüne nimetlerimi serdikçe serdim o, nimetleri daha da artırmamı umuyor"**[2] ayetindeki gibi rızkı, nimeti kulunun önüne serip "al" der. Bu yüzden her anda

[1] Mu'min /60
[2] Muddessir /14-15

duamızı; gözümüzü, gönlümüzü rabbimizden ayırmadan ona yapmamız gerekir.

Kulun en büyük duası, elbette ki dua ettiği rabbini istemesidir. Hem kendi sahibini, hem bütün nimetlerin, bütün varlığın sahibini istemesidir. Gerisi; aradaki muhabbettir, şükürdür, hamddir, tesbihtir, Allah'ın, kuluna nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun "seni seviyorum" demesidir. Allah, kuluna bir nimet verdiğinde de bir musibet, bir bela verdiğinde de "seni seviyorum, seni temizlemeyi, yüceltmeyi, sana ikram etmeyi dilemişim, bundan dolayı seni imtihana tabi tutuyorum öyle ki kazanasın" der ve kulunu imtihana tabi tutar. Yani Allah'tan gelen hangi muamele olursa olsun kul, ferasetle, basiretle baktığında Allah'ın ona; "seni seviyorum" dediğini bütün zerresiyle işitir, görür, bunu anlar ve tadar.

Ferasetle, basiretle baktığında anlar; ama Allah'tan yüz çevirince, nefsiyle, şeytanın verdiği vesveseyle bakınca Allah'ın ona "seni seviyorum dediğini" işitemez, göremez, anlayamaz. Allah'tan gelen muameleden de sadece sıkıntı duyar, isyan eder, itiraz edip; "niye böyle oldu" der. Çünkü hayatı Allah'a göre anlamamıştır. Rabbinin yaptığı muamelenin kendisi için saf hayır, saf rahmet, saf güzellik olduğunu anlamayan biri rabbine karşı gaflet içindedir, bununla beraber rabbini ve kendini kaybetmiştir.

Allah'ın insandan, beni âdemden istediği tek bir şey vardır, o da; **"ben cinleri ve insanları yalnız bana âbd olsunlar diye yarattım"**[3] ayetinde buyurduğu gibi âbdiyettir, kulluktur. Allah, insanları sadece kendisine âbd olsunlar, iman

[3] Zariyat /56

etsinler, sevsinler, âşık olsunlar, Allah'ın sevgisini kazanıp sevdiği şeyleri yapsınlar diye yaratmıştır. İnsan da böyle yapmayıp Allah'ın sevdiği şeylerin peşinden koşmuyor, Allah'ın sevdiği şeyleri yapmıyorsa, "yapma" dediği şeyleri de yapmamaya çalışıp onlardan kaçmıyorsa bu durumda imanı, sevgisi, âbdiyeti yok demektir; çünkü insan, Allah'a olan sevgisini böyle ispat eder.

Elbette ki subhan olan; hatasız, kusursuz, eksiksiz, noksansız olan bir tek Allah'tır. İnsan beşerdir, hata yapar, yanlış yapar, eksik yapar, günah işler; ama ğafur, ğaffar, tevvab, afuvv, rahman ve rahim olan bir rabbi olduğunu asla unutmamalıdır. Kul tövbe edince Allah onu affeder, mağfiret eder, kulunu kendine döndürür, onu rahmetinin içine alır ve ona ikram eder.

Allah kulunu huzura aldığında dese ki; "kulum sen nereye kaçıyordun öyle, benden niye o kadar kaçtın. Niye beni unutmaya, anlamamaya, kendini tanımamaya o kadar çalıştın; yani benden, kendinden, imtihandan kaçmak için niye gözünü, gönlünü öyle kapattın, kendini perdeledin, başını kuma gömdün, mağaranın içine girdin, neden böyle yaptın! Senin işin bana âbd olmak, kul olmakken, beni sevmen, benim için kullarımı, varlığı sevmen gerekirken neden benden kaçtın! Ayet-i kerimede; **"ölümü ve hayatı yarattım ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[4] buyurmuştum, sana 'güzel yap' dedim; ama sen güzel yapmak haricinde neden başka şeylerin peşinden koştun! Yoksa sen beni kabul etmedin mi, güzel yapınca kazanacağını

[4] Mulk /2

anlamadın mı, ben sana bunu anlayacak bir akıl, bir ömür vermedim mi" derse acaba ne cevap veririz!

İnsanın, Allah'ın kullarının, neyin peşinden koştuğunu görüyoruz. Ümmetin neyi zikrettiğini, neyi sevdiğini, neyi tasdik ettiğini, takdir ettiğini, övdüğünü, neye de hamd ettiğini görüyoruz. Bunu görmeyen hiç kimse yoktur. Bu ümmet, Ümmet-i Muhammed'dir, Ümmet-i Muhammed'in düştüğü hali görüyoruz. Manevi olarak yere düşenler ayağa kalkmalıdır. Ayağa kalkmış olanlar da düşenleri kaldırmalıdır, kaldırıp Allah'a iman etmeye, âbd olmaya, teslim olmaya, Allah'a karşı edepli olmaya, rabbini ciddiye almaya davet etmelidir. Başka bir şeye değil!

Hak bir tek Allah'tır. Önce Allah'ın hakkını teslim etmemiz gerekir. Allah'a kul olmayanlar, âbd olmayanlar Allah'ın hakkını teslim etmemiştir. Dünyadayken Allah'ın misafiri olduğunu kabul etmeyenler diğer varlıkları, diğer kulları Allah'ın misafiri olarak görmeyenler Allah'ın hakkını takdir etmemiştir. "Emir Allah'ındır, hüküm Allah'ındır, söz hakkı Allah'ındır" demeyenler, diyemeyenler Allah'ın hakkını takdir etmemiştir. Allah'ı her şeyden çok, canından çok sevip her şeyi, canını Allah yolunda kurban etmeyenler Allah'ın hakkını takdir etmemiş, edememiştir. Mesela görüyoruz insanlardan öylesi var ki; hem Allah'ın hakkını teslim etmiyor hem de haktan, hukuktan, zalimden, zulümden bahsediyor. Hâlbuki senden daha zalim kim vardır! Sen en büyük zulmü kedine yapmışsın. Şeytanın peşinden gidiyor, cehenneme doğru yol alıyorsun, senin gittiğin yer, Allah'ın gazap ettiği yerdir!

Nerde olursak olalım, kiminle beraber olursak olalım Allah'ın huzurunda olduğumuzu kesinlikle unutmayalım. Allah ayet-i kerimede; **"ister tek başınıza olun, ister iki kişi olun, ister üç kişi olun, tek başınıza olduğunuzda sizinle beraber olan Allah'tır, ikinciniz Allah'tır"**[5] buyurmuştur. İki kişi olduğunuzda üçüncünüz, dört kişi olduğunuzda beşinciniz Allah'tır. Kimle beraber olursak olalım Allah hep bizimledir. Bu yüzden ayet; "Allah'ın hesabını yapın, Allah'ı zikredin" manasına gelir. Aslında herkes neyi zikrettiğini biliyor. İblis zikredilecek o kadar çok şey önümüze koyuyor ki "Allah" dememize fırsat bile vermiyor.

Mesela ne diyoruz?

İş, ekmek, aş, ev, araba, anam, babam, evladım, gelinim, kaynanam diyoruz. Yetmiyor, iblis biraz daha ileri giderek; "sen büyük adamsın, daha büyük şeylerle uğraşman lazım. Sen vatan, devlet, millet, bayrak de, Kürdistan de, Türkistan de, büyük şeyler söyle" diyor. Biri böyle söyleyince de ona "sen büyük adam olmuşsun" diyor. Bunu kim söylüyor? -Tabi ki iblis diyor. Çünkü insan bunlarla uğraşarak Allah'ı zikirden gafil olur, onu zikretmek yerine bunları zikretmiş olur. Bunu da sadece iblis ister.

Büyüklük Allah'a aittir. Kula düşen; acziyetini bilip kul olmak, âbd olmaktır; "ben senin kulunum ya rabbi! Benim yapmam gereken şey sana halife olmak, ayna olmaktır, senin güzelliğini üzerimde görmektir; yani güzel yapmaktır. Seni sevmektir, senin için sevmektir, bunun için seni sevmeye davet etmektir" deyip gerekeni yapmasıdır.

[5] Mücadele /7

Mesela bakıyoruz; üç beş kişi bir araya gelince ya da misafirliğe gidince veyahut herhangi bir yerde toplanınca siyaset konuşup; "şu parti şöyle yaptı, bu parti böyle yaptı" diyorlar. Oysaki insanın, sohbetin başına dönüp; "biz ne kazandık, hangi dedikoduyu yaptık, kimi eleştirdik, kimi yerdik. Birilerini görmeden ve bilmeden eleştirip yerin dibine koyduk, birilerini de övdük tepelere çıkardık, böyle yaparak ne kazandık" demesi gerekir.

Allah; "hamd bana aittir" demedi mi, "bana hamd et, övgüye layık olan benim" demedi mi! Sen niye rabbini övmedin de başkalarını övdün! Eğer birini öveceksen o birinin seni sevgisinden, muhabbetinden yaratıp sana ruhundan nefheden ve sana cenneti hazırlayan rabbin olması gerekmez miydi! Birilerini yereceksen o yerdiğin kişinin de seni karanlığa çağıran, cehenneme taşıyan, sürükleyen iblis olması gerekmez miydi! Ya da iblise tabi olan kendi nefsin olması gerekmez miydi! İblis, şeytan sana; "kendini, rabbini unut da neyle uğraşırsan uğraş o önemli değil. İster öv, ister yer fark etmez, sen peşimden gel, gerisi önemli değil, yeter ki 'Allah' deme. Allah demekten başka ne söylersen söyle sorun değil. Sen, zaten arkadaşımsın, biz anlaşırız" der. Sen bunun farkına daha ne zaman varacaksın.

İblis "sen Allah deme de ne dersen de" diyebilir. Allah da; **"sen Allah de, bırak bataklığa batmış olanlar battıkları bataklıklarında oynasınlar"**[6] buyurur. "Sen, sadece Allah de." Bu durumda Allah demiyorsan batağa battın, bataklıkta oynuyorsun, demektir. Allah "beni zikret, Allah de ve o bataklıktan çık" diyor.

[6] En'âm /91

Bize düşen; “Allah” deyip, “Allah” dedirtmektir. Mülk, Allah’ındır, bununla beraber biz de Allah’ın kuluyuz, başkasının kulu değiliz. Allah’ın âbdiyiz, Allah’ı seviyoruz, ona âbd olmayı seviyoruz, onun bize olan rabliğini, bize olan her muamelesini, her işini seviyoruz. O, subhan; hatasız, kusursuz, eksiksiz, bütün kemal sıfatlara sahip, bütün kemal sıfatlarıyla tecelli eden ilahımız, mabudumuz, maşukumuz, rahman ve rahim olan rabbimizdir. Ondan başka tarafa dönüp bakmıyoruz, bakamıyoruz, bakmamamız gerekir.

Bu yüzden ısrarla “gözümüzü, gönlümüzü rabbimizden ayırmayalım” diyoruz. O bizi huzura almadan onun huzurunda durmamız lazım. Eğer burada Allah’ın huzurunda durursak bizi huzura kabul eder. Onu dinlersek, o da bizi dinler, duamıza, davetimize icabet eder. Eğer her işte onun emrini, hükmünü, muamelesini, isimlerinin tecellisini görürsek cemalini müşahede etmeye hak kazanırız.

Yoksa onun muamelesine kör ve sağır davranırsak, bilmeden ve anlamadan Allah’a kul olmaya çalışsak bile ters tarafa gideriz. Kendimize bakmayalım. Kendimize baktığımızda çamurdan başka bir şey görmeyeceğiz, zaten yoktur; çünkü beden, çamuru ister, çamurlu şeyleri ister. İstediği başka bir şey yoktur. Beden de ondan meydana getirdiğimiz nefsimiz de budur, böyledir, çamuru ister. Nefsin, bedenin istediği her ne varsa bakın, dikkat edin onlar çamurdan başka bir şey değildir. Bedenin yediği, içtiği çamurdandır, topraktandır. Aynı şekilde nefis herhangi birini sevse o sevdiği, istediği de yine çamurdandır. Bakın, nefis neyi isterse istesin çamurdan başka bir şey istemiyor. Bu yüzden çamurdan olan bedenimizi, nefsimizi artık çamura gömmemiz, Allah’la olmamız lazım.

Evet, bize düşen; "Allah" demek, Allah'ın nefhettiği ruh olmak, onun güzelliğini üzerimizde gösterip; "ben, senin bana nefhettiğin ruhum ya rabbi! Bu çamurdan olan elbisenin içinde, bu çamurlu yerde, imtihan yerinde kazanmak için gerekeni yaparım. Emrin, hükmün, vahyin karşısında fikir beyan etmeden 'neden, niçin, nasıl' diye sormadan sen neyi söylediysen doğru odur, hak odur, güzel odur, derim. Senin peygamberin nasıl yaptıysa öyle yaparım, benim için örnek olan odur. Ben de onun kazandığını kazanmak istiyorum, ahirette onun yanında durmak istiyorum, öbür tarafta onunla beraber olmak istiyorum" dememiz gerekir.

Yoksa ıvır zıvır işlerle, birbirimizle uğraşmak doğru değildir. Ne adına, kimin adına olursa olsun. Allah; "birbirinizle uğraşın" demedi. **"Mü'minler kardeştir.**[7] **Hepiniz âdemdensiniz**,[8] **Âdem de topraktandır"**[9] buyurdu. Biz de topraktan olduğumuzu unutmayalım. İnsanlar bizim âdem kardeşimiz, mü'minler de bizim mü'min kardeşimizdir. Bize düşen; güzel yapmak, insanlara hidayet olmak, hayır olmak, nimet olmak, aşk olmak, muhabbet olmaktır. Gönlümüzü temizleyelim, Allah'ın, rızasının, muhabbetinin dışında var olan her şeyi gönlümüzden çıkaralım, onunla meşgul olmayalım. Azrail geldiğinde zaten çamurdan olanları unutup dünyada bırakacağız, hiç birini hatırlamayacağız bile. Hiç kimsenin, hiç bir şeyin bize fayda vermeyeceğini o ölüm anında biliriz ve Allah'tan başka tarafa da dönemeyiz. O gün gelmeden rabbimize dönelim ve bize fayda vermeyecek olan her şeyi bırakıp rabbimizle birlikte olalım.

[7] Hucurat /10
[8] Hucurat /13
[9] Mû'minun /12, Veda Hutbesi

Allah ayet-i kerimede; **“ölüm anında bacak bacağa dolaşır.**[10] **O anda siz ona yakınsınız, yakınları onun yanı başındadır, başucundadır; ama Allah, hepinizden ona daha yakındır”**[11] buyurmuştur. Yani siz bunu anlamazsınız; ama ona yakın olan Allah’tır, ona yakın olan, onu kudret eliyle yaratan rabbidir. O yakınlığı ölüm anı gelmeden tatmamız, Allah’ın yakınlığını, beraberliğini, bize herkesten daha yakın olduğunu bilmemiz, bunu yaşamamız gerekir.

Allah hepimizi duanın manasına bilenlerden ve duasında “ya rabbi, ben seni, senin aşkını, muhabbetini, yakınlığını dostluğunu” istiyorum diyenlerden eylesin. Allah bizi insanlara en güzel şekilde yardım edenlerden eylesin. Allah bizi davetine icabet edenlerden eylesin. Gönlü Allah’tan başka tarafa dönenlerden, Allah’tan başka şeyleri zikredenlerden eylemesin. Allah bizi çamuru isteyen, çamurun peşinden koşanlardan eylemesin. Bütün gönlüyle rabbine dönenlerden ve Allah’ın kendisine nefhettiği ruh olanlardan eylesin.

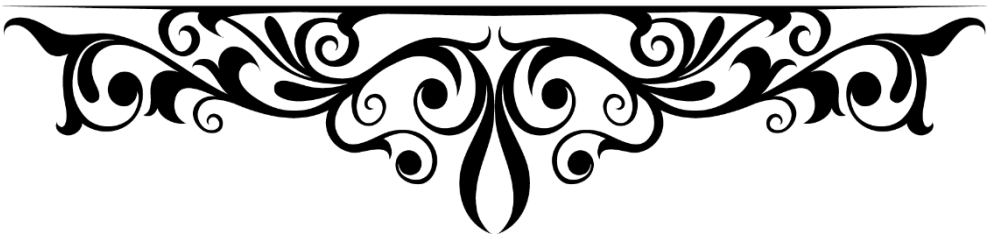
Allah hepinizden razı olsun.

[10] Kıyame /26-30
[11] Vakıa /83-85

KELİME-İ ŞEHADET

3

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah hallaktır. Allah'ın her ismine tek tek iman etmemiz lazım. Hallak; yarattığını yeni bir yaratışla yaratan demektir. Allah bir şeyi yaratmıştır, Hallak ismiyle de onu yok eder ve onu yeniden başka bir yaratışla yaratır. Hayatı yaşarken bunu baştan sona tatmamız gerekir.

Her anda Allah'ın Hallak ismi ile karşı karşıyayız. Bugün Allah'ın muamelesi farklıdır, yarın başka türlü olur, ertesi gün ise daha farklı olur. Bu, Allah'ın Hallak isminin tecellisidir. Bir de insanın kendisi değişir, değişmesi de gerekir.

Mesela Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda onunla beraber olanlar önce müşrikti, Yahudi'ydi, Hristiyan'dı sonra iman edince değiştiler; ama değişimi kendileri tercih edip Allah'ın Hallak isminin üzerlerinde tecelli etmesine müsaade ettiler. "Ben değişmek istiyorum ya rabbi, mü'min olmak, Müslüman olmak istiyorum, sana dost olmak, yakın olmak, Hz. İnsan olmak istiyorum" dediler. Onların zaten bütün güçleri duasıydı. Bunun karşılığında da "ya rabbi sen benden ne istiyorsan onu yaparım" dediler.

Bütün sahabeler, peygamberlerle beraber olan herkes böyle yaparak değişmiştir. Müşrikken, en kötü durumdayken, cehennemin en altındayken bir anda gökteki yıldızlar mesabesinde en yüksek makama çıktılar. Onlar bunu istemiş, değişmeyi, büyümeyi, Allah'ın kendilerini başka bir yaratışla yaratmasını kabul etmişlerdir.

Kulun bunu kabul etmesi gerekir. Bunu kabul etmeyip; "ben böyle iyiyim, benim halim iyidir, hayat böyle devam etsin" diyenler Allah'ın Hallak ismini kabul etmemiş, Allah'a "beni değiştirme" demiştir. Oysaki insanın son nefese kadar büyümeye, değişmeye devam etmesi, öğrenmeye, anlamaya, gereğini yapmaya çalışması gerekir ki değişebilsin, büyüyebilsin ve Allah'ın muradı üzerin de gerçekleşebilsin.

Mesela; bir çekirdeği toprağa gömdüğümüzde filizlenip ağaç haline gelir. Tohumken küçük bir çekirdektir; ama içinde bir ağacı barındırır. Çekirdeğin içinde gizli ve görünmeyen bir ağaç vardır. Ağaç olup meyve verebilmesi için toprağa gömülmesi su ile ıslanması, güneş ile ısınıp çatlaması gerekir. Her şey insan için bir ayettir. Küçük bir çekirdeğin ağaç olup meyve vermesi bizler için bir ayettir, İnsan da tıpkı böyledir.

İnsan değişmeyi kabul ettiğinde, beşer olmaktan çıkıp, Hz. İnsan olmayı tercih ederek; "beni değiştir ya rabbi, ben Hz. İnsan olmak istiyorum" dediğinde önceki varlığını kurban etmelidir. Çekirdek kendini feda ediyor ki ağaç olup, meyve verecek duruma geliyor. Yoksa çekirdek; "yok, ben böyle iyiyim, ille de böyle kalayım" derse çekirdekten öteye geçmez, o hali ile çürür. İnsan da böyledir. Ya Hz. İnsan olmayı kabul edip beşeri tarafını kurban eder ya da beşer olarak kalır.

Bütün hayvanlar, beşeri olarak hayattadır, varlıktadır. Onlar da bizim gibi yerler, içerler, onların da arzuları, istekleri vardır. Bu onların beşeri tarafıdır. Bizim de beşeri tarafımız böyledir. İnsanların hayvanlardan farklı olarak bir de manevi tarafı vardır. İnsanın manevi tarafı; Allah'ın insana nefhettiği ruhtur. O açığa çıksın, bizimle olsun, biz onunla olalım, o olalım istiyorsak Allah'ın Hallak ismini kabul etmemiz gerekir.

Bunun için yapmamız gereken şey; Allah'a iman etmek, Allah'a teslim olmak, "sana teslim oldum ya rabbi" demektir. "Hayatım, ölümüm, namazım, ibadetim, kurbanım her şeyim senin içindir"[1] dediğimizde buna layık olmuş oluruz. Allah'ı tercih edip seçtiğimizde "benim için en önemli olan, vazgeçilmez olan sensin, sevdiğim sensin, istediğim sensin ya rabbi" dediğimizde Allah da bizi seçer. Çünkü Allah ayet-i kerimede; **"Allah dilediğini, kendisini dileyeni zatına seçer"**[2] buyurmuştur. Böyle olmadıkça seçilmeyi beklemek kuru bir hayalden ibarettir. Sonra insan kendi kendine hile yapar ve "belki ben mehdiyim" ya da "belki ben veliyim" der. Böyle olmaz, niye hayal kuruyorsun? Allah'ın koyduğu bir kural vardır, senin de Allah'a göre olan kulluğun içine girmen gerekir.

Allah ayet-i kerime de; **"kullarım sana beni sorarlar, (de ki) ben yakınım. Bana dua edenin, beni davet edenin, davetine icabet ederim. Söyle onlara onlar da benim davetime icabet etsinler, bana iman etsinler"**[3] buyurur. Allah, kullarını davet edip "benim davetime icabet et. Benim senin davetine icabet etmemi istiyor musun, eğer istiyorsan

[1] En'âm /162
[2] Şura /13
[3] Bakara /186

senin de benim davetime icabet etmen lazım. Bana iman edesin ki ben de senin davetine icabet edeyim. Yoksa ne duanı kabul eder ne davetine icabet ederim, iş sen de bitiyor" der. Bu yüzden hadis-i kutside; "*kulum bana bir adım atarsa ben ona on adım atarım"*[4] buyurur. Yani sen bir adım atmazsan o on adım Allah'tan gelmez.

Evet, bunun için tercihimizi yapıp, rabbimizi seçmemiz gerekir. Bunun için de önceki hayatımızı, halimizi, bildiklerimizi, düşündüklerimizi, tercih ettiklerimizi bırakıp yeniden doğmak için yeni tercihler yapmamız gerekir; yani Allah'ı tercih etmemiz gerekir. Sonuç itibariyle herkes dünyaya gelenlerin ahirete gittiğini biliyor. Biz de onlar gibi yoldayız. Ahirete her gün biraz daha yaklaşıyor, dünyadan biraz daha uzaklaşıyoruz. Sıra bize geldiğinde Allah bize de "gel" der.

Evet, ahirete doğru gidiyoruz; ama önemli olan nasıl ve hangi hal ile ahirete gittiğimizdir. Oraya Hz. İnsan olarak mı gidiyoruz, orada melekler mi, peygamberler mi, yoksa zebaniler mi bizi karşılayacak? Cennet ile, Allah'ın rızasıyla, dostluğuyla mı müjdeleneceğiz yoksa başımızdan kaynar sular mı dökülecek? Önemli olan budur.

Tercihimizi doğru yapacağız inşallah. Doğru yapmazsak ne olur? -Olduğumuz gibi kalırız. Halimizden razıysak, memnunsak böyle kalalım; ama hiç kimse kendi halinden memnun değildir, peygamberler de buna dâhildir. Peygamberlerin dualarına baktığımızda Âdem babamız; **"biz kendimize zulmettik"**[5] Yunus (a.s.); **lâ ilâhe illâ ente**

[4] Buhari, Tevhid 50; Müslim, Zikr 2, 2675; Tirmizi, Da'avat 142, 3598

[5] Araf /23

subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:[6] "Ben kendime zulmettim, zalimlerden oldum" Yusuf (a.s.); **"ben nefsimi temize çıkarmam, (çıkaramam)"**[7] Resulullah Efendimiz de; *"seni layıkıyla hamd edemedim, tesbih edemedim, âbd olamadım"* diyor. Allah'a layıkıyla âbd olmak, teslim olmak, onu tesbih etmek, hamd etmek hiç kimse için mümkün değildir.

Bu yüzden Resulullah Efendimiz; *"hiç kimse ameli ile cennete gitmez, gidemez"* diye buyurunca, sahabeler ya Resulullah ya sen, diye sorar. Resulullah Efendimiz ise; *"ben de, ancak Allah'ın rahmetiyle cennette girerim"*[8] diye cevap verir. Bırakın Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu, aslında hiç kimse cenneti bile hak etmiyor.

Evet, Allah bize rahmet etsin istiyorsak önce bizim birbirimize merhamet etmemiz, birbirimize rahmet olmamız, nimet olmamız lazım. Ne kadar? -Gücümüz kadar, gücümüzün yettiği kadarıyla, elimizden geldiği kadarıyla; çünkü Allah hiç kimseye çekemeyeceği yükü yüklemez, yapamayacağı bir şeyi ondan istemez.

Değişmeyi, büyümeyi, Hz. İnsan olmayı, Allah'a dost olmayı kabul etmek gerekir. Kabul etmek demek; elinden geldiği kadarıyla gereğini yapmak demektir. Allah da mutlaka gerekeni yapar. Allah, kulunun gücünün yetmediği bir konuda kuluna bunu "yap" der mi hâşâ! Ona yakışır mı böyle bir şey! Bu nedenle hiç kimse "ben yapamadım, edemedim, yapamam, edemem" diyemez; çünkü Allah, yapamayacağı

[6] Enbiya /87
[7] Yusuf /53
[8] Buharî, Rikak,18; Müslim, Münafikîn, 71-73

bir yükü kuluna yükleyip "bunu yap" demez. Bu ona yakışmaz. Yapamıyorsak gücümüz yetmediği için değil onu tercih edemediğimiz içindir.

Ne buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"himmetinizi yüksek tutun."* Biz de bu yüzden en büyüğünü isteyelim. Allah'a yakınlığı, dostluğu, onun cemalini, Hz. İnsan olmayı, muttakilere imam olmayı isteyelim. Yapmamız gereken şey; sırat-el mustakim de Allah'ın kendisine nimet verdiği kullar ile yürürken, sağa sola takılmadan "Allah" deyip yürümek, başka şeylerle meşgul olmamak, "şu şöyle yaptı, bu böyle yaptı, bu niye böyle, bu niye şöyle" dememektir. Hayat bir imtihandır. Allah bizi hangi zamanda hangi mekânda göndermişse en güzel şekilde o zamanda, o mekânda kazanma imkânımız vardır, demektir. Hiç bahane üretmeyelim.

Ne buyurdu Allah ayet-i kerimede; **"siz iyi olun, kötü olanların, kötülüğü size dokunmaz."**[9] Onun için kimse kimseyi suçlayamaz. Kimse şeytanı da suçlayamaz; çünkü şeytan Kıyamet günü kendini savunur ve **"Allah seni davet etti (peygamber seni davet etti). Sen onların davetine icabet etmedin. Ben de seni davet ettim. Allah davetinde sadıktır. Ben davetimde yalancı çıktım ama sen benim davetime icabet ettin. Beni kınama, kendini kına, kendi nefsini kına"**[10] der. Böyle olacağını Allah söylüyor. Yani "bana uyarak yanlış yaptığını aslında biliyordun ama Allah'ı tercih etmek yerine, beni tercih ettin." Böyle bir sahnede Allah ne buyurur; **"huzurum da tartışmayın. (İkisini birbirine bağlayın atın**

[9] Âli İmran /120
[10] İbrahim /22

cehenneme)”[11] İkisi de birbirlerine arkadaş olmuş, dost olmuştur.

Şeytan, dostlarına vahyedip onları peşinden sürükler. Bir mü’minin “şeytan beni kandırdı, bana vesvese verdi” demesi doğru değildir, böyle bir şey mü’mine yakışmaz. Allah muttakileri anlatırken; **“şeytan onlara bir vesvese verdiğinde (onları fitlediğinde) onun şeytandan olduğunu hemen anlarlar”**[12] buyurur. Mü’minin böyle bir durum karşısında her zerresi basiret kesilir ve gerekeni hemen yapar.

Muttaki demek veli demektir. Şeytan veliye de vesvese verir, hile yapar; ama veli bunun şeytandan olduğunu hemen anlar. Bir anlık sendelese de, hatta düşse de onun şeytandan olduğunu bilir ve tavrını hemen ortaya koyar, şeytandan yana durmaz. Haktan yana, Allah’tan yana durur.

Şeytan insana nasıl bir vesvese verir; “senin halin güzeldir, böyle devam et” der. Hatta olmadı; “bak sen namaz kılıyorsun, oruç tutuyorsun, şöyle şöyle güzel şeyler de yapıyorsun, daha ne yapasın” der. Oysaki gerçek böyle değildir. Böyle olsaydı peygamberler ve peygamberlerle beraber olanlar da sadece böyle yapardı. Hâlbuki onların Allah’ın emrini yerine getirmek için bütün hayatları boyunca gece gündüz çaba, gayret sarf ettiklerini, sahabelerin dünyanın dört bir tarafına nasıl gittiğini biliyoruz. Yetmiş yaşında, seksen yaşında olduğu halde kimi yürüyerek, kimi deveyle, kimi atla yola çıkmış Allah’ın kullarını davet etmek, Allah’ın vahyini taşımak için evini terk etmiştir. Ya da

[11] Kaf /28
[12] A’raf /201

savaşmış, Allah yolunda ölüme gitmiştir. Diyarbakır'da böyle yüzlerce sahabe vardır.

Mesela bütün kaynaklar da rivayet edilir; Mekke'de, veda hutbesinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinleyen yüz yirmi beş bin sahabe vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabelerinin sayısı tabi ki bu kadar değil çok daha fazladır. Sadece o anda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i dinleyen, onunla beraber hac edenlerin sayısı bu kadardır. Peki, Mekke ve Medine'de toplam kaç tane sahabe yatıyor? -Yaklaşık on bin sahabe. Hal böyleyken Veda Hutbesi'ndeki o yüz on beş bin sahabe nereye gitti? -Hepsi dışarıya çıkıp, dünyanın her tarafına Allah demek, Allah dedirtmek, Allah'a davet etmek, Allah yolunda ölmek, her şeylerini feda etmek, yetmedi canlarını da Allah yoluna kurban etmek için yurtlarını terk etti. Biraz önce söyledim; öyle sahabeler vardır ki yetmiş yaşında, seksen yaşında "ben onun yolunda öleyim" deyip yola çıkmıştır.

Bu yüzden onların yaptığını yapmadan onların kazandığını kazanmak mümkün değildir. Bu, insanın kendi kendini kandırmasıdır. Gücümüzün yettiği kadarıyla etrafımıza, çevremize, komşumuza, ailemize rahmet olmamız, hidayet olmamız, onlara Allah'ın ayetlerini, imanı, muhabbeti, rahmeti taşımamız gerekir. Gücümüzün yettiği kadarıyla bunu yapmaya çalışırken, bir de elimizdeki aletleri kullanmamız gerekir. Hepiniz biliyorsunuz şu anda televizyonu, interneti kullanıyoruz. Arkadaşlar zaten gerekeni yapıp Allah'ın vahyinin taşınması için çaba gösteriyorlar. Bu yüzden hep beraber ulaşabildiğimiz her yere, yeryüzünde ulaşamadığımız bir kişi bile kalmayana kadar imana davete devam etmemiz gerekir.

Yapmamız gereken tek bir şey vardır, o da; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl yaptıysa öyle yapmaktır, onun dışında bir şey yapmak değildir. Hep söylüyorum; "biz bir cemaat değil bir ümmetiz, ümmetin içinde bir cemaatiz." Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah'ın rahmet eli, kudret eli cemaat üzeredir"*[13] buyurmuştur. Nasıl ki bütün mescitler, bütün camiler, secde edilen bütün yerler, Kâbe'nin şubesi ise bu durumda her biri aynı zamanda Kâbe'ye ait bir cemaat demektir, cemaatler de böyledir. Allah bizden bir ve beraber olmamızı istiyor. Bu yüzden ümmetin içinde bir cemaat olduğumuzu söyledim.

"La ilahe illallah Muhammedun Resulullah" diyenler kardeşimizdir. Yoksa tefrika olur, yoksa şeytanın söylediğini söylemiş oluruz. Mezhebi, meşrebi, tarikatı, cemaati, partisi, işi, ırkı ne olursa olsun biri "la ilahe illallah Muhammedun Resulullah" dediyse o bizim mü'min kardeşimizdir, böyle demezse de insan kardeşimizdir. Bizim de onlarla beraber kazanmamız, insanlığı, imanı, Allah'ın vahyini, aşkını, muhabbetini onlara taşımamız gerekir.

Allah'ın ayet-i kerime de; **"Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye"**[14] buyurduğu gibi tek kelimeyle güzel yapan kazanır. Her yerde güzel yapma imkânımız vardır. Eğer imkânımız varsa ikram edip güzel yaparız. Karşımızdaki yanlış yapıyorsa onu affederek güzel yaparız. Affedip güzel yaparak, ikram ederek güzel yapmış oluruz. Bu durumda ne yaparsa yapsın aslında hiç kimse bize

[13] Tirmizî, Fiten, 7
[14] Mulk /2

zarar veremez; çünkü Allah'ın isimleriyle hareket ettiğimizde her hâlükârda kazanmış oluruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Hz. Ali'ye;

- *Ya Ali! Sen mukarrebundan daha mukerrebun (Allah'a yakın olanlardan daha yakın) olmak ister misin,* diye sorar.

Hz. Ali Efendimiz;

- *Evet, ya resulullah,* diye cevap verir.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-O zaman seni sevmeyeni sev, sana gelmeyene git, seni ziyaret etmeyeni ziyaret et, sana vermeyene ver, sana kötülük yapana sen iyilik yap. Böyle yaparsan Allah'a en yakın olursun,[15] buyurur.

Demek ki insan, insan için cennet de, cehennem de olabiliyormuş. Birine iyilik yapınca, güzellik yapınca, ikram edince, onu affedince o insan senin için cennete vesile olur. Birine de kötülük yapınca, gıybetini, dedikodusunu yapınca, ona iftira atınca, onu küçümseyince, ona karşı kibirlenince, o insan da senin için cehenneme neden olur. Bu durumda insanın senin için cennet ya da cehennem olması senin elindedir, bunu sen tercih edersin. Bu yüzden hiç kimse kimseye zarar veremez. Bütün insanlar yanlış yapsa, kötülük yapsa bile sen güzel yaptığında kazanırsın; ama bütün insanlar güzellik yapsa bile sen kötülük yaparsan kaybedersin. İşte, bundan dolayı herkesin kendine bakması gerekir.

[15] Deylemi Firdevs, No: 8529, 5/392; İ. Suyuti

Böyle olunca ne olur?

Nasıl ki herkes kapısının önünü temiz tuttuğunda bütün şehir temiz oluyorsa aynı şekilde herkes kendi gönlünü temizlerse, iyi olursa, güzel olursa evi güzel olur, mahallesi güzel olur, şehri güzel olur, memleketi güzel olur, dünya güzel olur. İnsanlar böyle yaparak güzelliğe bu şekilde katkıda bulunmuş olur. Tersi olur da gönlünü kirletirse bu sefer her yer kirli olur, her şeyin dengesi bozulur.

İnsanlık kurtulsun, Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşsin, Allah'ın rahmeti insin, barış olsun, güzellik olsun, kardeşlik olsun istiyorsak yapmamız gereken yine Allah'a dönüp tövbe etmektir. Sorumluluğu üstlenip "elimden geldiği kadarıyla benim güzel yapmam lazım" demektir. Böyle dediğimizde her şey düzelir, yoksa başka türlü düzelme olmaz.

Herkes bir birine nasihat eder, herkes bir birini kendine davet eder. Yanlış, bu yol çıkmaz yoldur, bu yöntemle kirlilikten, kötülükten çıkış yoktur. Ya, rabbimize boynumuzu bükeriz, rabbimiz bize rahmetini indirir, rahmetiyle muamele eder ya da kendi aklımızla bir şeyler üretip çıkış yolu ararız. Söyledim; bu yöntem çıkmaz yoldur, bize çözüm getirmez.

Evet, mülk Allah'ındır. Bu yüzden "ben" demeyelim. "Ben" demekten kurtulup, "Allah" dememiz lazım. Allah ne söylüyorsa, hak odur, doğru odur, güzel odur. İster farkın da olalım, ister olmayalım, "ben" demek "ben de Allah'ın ortağıyım" demektir. Gizli şirk zaten; bence, bana göre demektir. Sana göre olmaz.

Mesela öyleleri var ki; "bana göre doğru böyledir" diyor. Öteki ise; "ben Müslümanım, bana göre de doğru böyledir" diyor. Herkes kendisinin doğru bildiğini iddia ediyor. Böyle olmaz! Doğru, bir tek Allah'ın emrettiğidir, resulünün de yaptığıdır. Eğer her birimiz böyle düşünmüş olsak bir ve beraber olur, kardeş olurduk. Mü'minler kardeştir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"mü'minler ancak kardeştir öyleyse kardeşlerinizin arasını bulun"**[16] buyurmuştur. "Ben" diyerek mi kardeşlerinin arasını bulacaksın! "Ben" dediğinde zaten en büyük tefrikayı yapmış oluyorsun.

Sevmeden iman olmaz, sevmeden insan olunmaz. Biri insan olmadan asla mü'min ve Müslüman da olamaz. Biri "La ilahe illallah Muhammedun Resulullah" deyip kelime-i şehadet getirdiyse ona hemen "Müslüman" diyoruz. Yanlış anlamışız, kişinin Müslüman olabilmesi için önce insan olması gerekir. Biri insan olmadan Allah onun yaptığını kabul eder mi? -Etmez. Sen de eğer Allah'ı rabbin olarak kabul ettiysen gereğini yapman lazım. Yaptığın hiçbir iyiliği Allah yok saymaz, onu boşa götürmez.[17] Karşılığında Allah mü'min olman için sana iman verir.

Bununla ilgili bir örnek vereyim; bir kavim Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmeye gelir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara imanı, İslam'ı anlatır. Onlar da "biz iman ettik" derler. Allah ayetini indirir ve **"söyle onlara, biz iman ettik demeyin. Biz de Müslümanlardan olduk (İslam'ı kabul ettik) deyin. Çünkü iman daha kalbinize dâhil olmadı"**[18]

[16] Hucurat /10
[17] Zilzal /7
[18] Hucurat /14

buyurur. Mü'min olmak öyle kolay mıdır! Allah "ben iman ettim demekle iman olmaz. İslam'ı kabul ettik deyin" buyurdu.

Bu ayet indiğinde sahabeler irkilip *"ya resulullah biz iman etmiş miyiz"* diye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e sordular. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de; *"iman etmenin alametleri vardır. İman bir nurdur, Allah onu gönüle, insanın kalbine indirir"* buyurur. Kimin kalbine indirir? -Tabi ki gerekeni yapmaya çalışanın kalbine indirir. Biri mü'min, Müslüman olmaya, kul olmaya, insan olmaya çalışırsa bunun karşılığında Allah imanı onun kalbine indirir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz imanın alametlerini anlatmaya devam eder; *"Allah bir kulun kalbine imanı indirdiğin de o kalp latif sahralar gibi genişler. O kul, Allah'ı sever, Allah'ı her şeyden çok, canından çok sever. Allah'ı canından çok sevdiği için bir de Allah için sever"* buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kalbine iman nuru girenleri anlatırken bir de örnek verir; "*biri kalbine iman girmeden önce yakınlarını sever, annesini veya bir başkasını sever; ama kalbine iman girdikten sonra Allah'ı sevmeye, Allah için sevmeye başlar. Eğer en yakını bile olsa Allah'a ters düştüğünde ondan soğur eğer annesi Allah'a ters düşerse annesinden bile soğur. Böyle bir kul imanıyla sever, dolayısıyla küfürdekini sevemez."* Resulullah (s.a.v.) Efendimiz devamında; "*bu, kalbe iman girmesinin birinci alametidir"* buyurur.

Nasıl ki kalbine iman girenler imanlarından sonra Allah'a ters düşenlerden soğuyorsa aynı şekilde mü'min

olmayanlar da birinin kalbine iman girdikten sonra ondan soğur; çünkü la ilahe illallah demiştir.

Aslında herkes bir şeylerin mü'minidir; çünkü mü'min, seven demektir.

Herkes bir şeyi seviyor. Allah'ın ayette; "onlar Allah'ı sever gibi severler"[19] buyurduğu gibi herkes sevdiği şeyin, sevdiğinin mü'minidir, dünyayı seven, dünyanın mü'minidir, başka birini seven de o sevdiği kişinin mü'minidir. Bu durumda sen birinin iman ettiğine iman etmezsen onun mü'mini olmazsan; yani onun sevdiğini sevmezsen o kişi seni sevmez, senden uzaklaşır. Sen, Allah dersen o dünya derse, nefsim derse, o kişi seni sevmez, senden uzaklaşır. Dolayısıyla sen de ondan uzaklaşırsın. Hatta öyle ki daha önce samimiyken imandan sonra aranıza mesafe girer; çünkü farklı âlemlerde duruyorsunuz. Sen göktesin, o yerdedir. Sen gökte manevi âlemde duruyorsun, o ise çamurun içinde sürünüyor. Bu yüzden beraber olamazsınız, birbirinizden uzaklaşırsınız. Bu da sizin elinizdeki bir şey değildir. Bu durum gönül itibariyle, iradesiz olarak böyle olur. Sen Allah dersin, o ise dünya der. Bu nedenle senin söylediğinden sıkılır ve senden Allah demekten başka bir şey söylemeni ister. Eğer onun zikrettiğini zikredersen de bu sefer sana yakın olur.

Bir kul, Allah'ı sevince de herkes sadece 'Allah' desin, Allah'a hamd etsin, rabbimi anlatsın, onun güzelliğini söylesin" der. Diyelim ki gittiği bir yerde dedikodu yapılıyorsa, orada duramaz, sıkılır, bunalır. Kendini çamurun içine düşmüş gibi hisseder. Bu yüzden herkese bir Mürşid-i kâmil gerekir. Mürşid-i kâmil kula o anda manevi olarak, gönül itibariyle

[19] Bakara /165

uçmayı öğretir. Biri bir Mürşid-i kâmile tabi olunca mürşidin yaptığı ilk şey ona manevi olarak uçmayı öğretmektir. Kul, uçmayı öğrenince nerede olursa olsun, gittiği yerde sıkıldı mı hemen havalanır. Nasıl? -Allah diyerek havalanır. Allah'a dönünce yüz kişi orada konuşsa bile onları duymaz; çünkü o anda Allah ile beraber olur. Yoksa yerde tehlike vardır, yerde kalırsa çamura bulanır, kirlenir.

Evet, hadise devam edelim. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz imanın birinci alametini anlattıktan sonra ikinci alametini anlatır ve "*kalbe iman dâhil olmasının ikinci alameti ise; kul bu imanı kazandıktan sonra imanını kaybetmekten ateşe düşmekten korkar gibi korkar. O imanına da böyle sarılır ve onu kaybetmez"* buyurur.

Bir anlık muhabbet, iman değildir. Bu yüzden kulun, imanına sarılması gerekir. Sarıldıkça şükrünü eda eder, imanını korumaya çalıştıkça şükretmiş olur. Şükrettikçe de sevmiş olur, böylelikle Allah da onun imanını arttırır.

İnsan imanına şükretmeyince, imanının kıymetini bilmeyince ne olur?

Allah ayet-i kerimede; **"and olsun ki nimetlerime şükrederseniz onu artırırım, etmezseniz azabım çok şiddetlidir"**[20] buyurmuştur. En büyük nimet, iman nimetidir. Allah, şükretmeyen biri için azabının çok şiddetli olduğunu söyledi; yani biri imanı için şükretmezse imanını kaybeder. Bu da ona en büyük azap olur.

Allah bizi gerçek manada iman edenlerden eylesin, iman etmediği halde iman ettiğini zanneden, kendini

[20] İbrahim /7

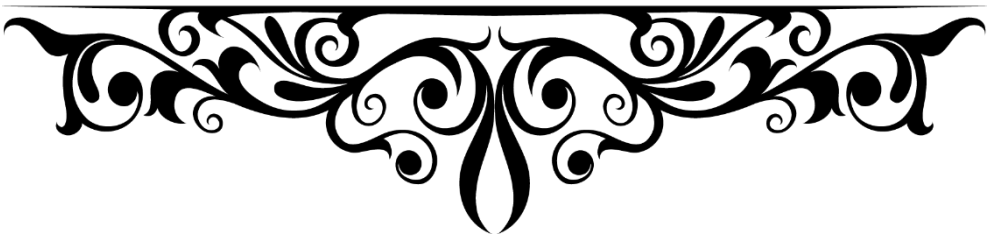
kandıranlardan eylemesin. Allah bizi ona sevgide şirk koşanlardan eylemesin. Allah bizi onun bize olan sevgisini görenlerden ve onun sevgisine nankörlük etmeyenlerden eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

KELİME-İ ŞEHADET

4

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İnsanın bütün gücü duasıdır, duasından başka hiçbir gücü yoktur. Bize de düşen; duamızı doğru yapmak, yerinde yapmak, zamanında yapmaktır. İster hayra, ister şerre olsun Allah duaları kabul edendir. Peki, insan şer için de dua eder mi?-Elbette ki eder; çünkü insan ne için çaba, gayret sarf ediyorsa duası odur, öyle dua etmiştir, öyle istemiştir.

Duayı yaparken sadece kendimize dua etmiyoruz. Allah bize nasıl dua edeceğimizi Fatiha Suresi'nde öğretmiştir. Bu yüzden Allah'ın Fatiha'da öğrettiği duanın dışında dua etmek doğru değildir, yanlıştır.

Önce Allah'ın Fatiha'da bize nasıl bir dua yapmamızı öğrettiğini anlayalım. **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[1] "Biz yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz." Dikkat edilirse ben âbd oluyorum değil, biz, diyoruz; çünkü Allah ben demeyin "biz deyin" buyurmuştur. **İhdinâs sırâtel mustakîm:**[2] "Bizi sırat-el mustakime hidayet et." Allah bu ayette de yine ben yerine biz zamirini kullanmıştır. Yani "kendini bütün insanlık içinde bir fert olarak gör; ama fert

[1] Fatiha /5
[2] Fatiha /6

olarak görürken kendini insanlardan da ayırma bütün insanlıkla beraber gör." Allah bizden böyle bakıp, böyle görüp, böyle anlamamızı, duayı da böyle yapmamızı istiyor; çünkü insanlık kazanırsa biz kazanacağız. Eğer insanlık kazanmazsa iblis kazanır.

Allah ayet-i kerimelerde; **"bir ve beraber olun**. **Hep beraber Allah'ın ipine sarılın."**[3] **"Allah bir kale gibi saf bağlayarak öyle mücadele edip cihad edenleri sever.**[4] **Yoksa bölünüp parça parça olursanız sonra gücünüzü kaybedersiniz"**[5] buyurur. Gücümüzü kaybedince şeytan galip gelir. Bu yüzden bir ve beraber olmak gerekir. Tefrikaya, ayrılığa asla gönül itibariyle bile meyletmememiz, gönülleri birleştirmemiz lazım. Bunun için de öncelikle bizim kendi gönlümüzü mü'minlerle, Müslümanlarla, bununla beraber bütün insanlıkla birleştirmemiz, bir yapmamız, bir görmemiz lazım.

Kim tefrikadan, düşmanlıktan yana dursa, bencillik yapıp "ben" dese ya da sadece insanlığı, mü'minleri parça parça edip "benim cemaatim, benim tarikatım, benim mezhebim" dese tefrika yapmış olur. Tefrika da iblisin işine yarar; çünkü tefrika olunca Allah'ın buyurduğu gibi gücümüzü kaybederiz.

Allah, kulunu huzuruna alırken kul tek başınadır ve kulun gönül hali nasılsa huzura da öyle çıkar. Bu yüzden Allah'ın huzuruna tevhit halinde çıkmak gerekir. "La ilahe illallah" diyebilmek için birliğin, tevhidin, vahdetin olması

[3] Âli İmran /103
[4] Saff /4
[5] Enfal /46

lazımdır. Bütün varlık, Allah'ın tecellisinden ibarettir ve hepsini Allah yaratmıştır. İşte burada vahdet vardır; yani Allah'ın isimlerinin tecellisinin vahdeti vardır.

Allah'ın Vahid ismi; isimlerinde bir olan manasına gelir. Allah'ın Vahid ismiyle bakmak; Allah ile nazar etmek, kimseyi şucu bucu diye ayırmamaktır. Hep söylüyorum; kendimizi bir cemaat olarak görelim ama ümmet içinde, insanlık içinde bir cemaat olarak görelim, böyle görmemiz gerekir. Evet, onun için Allah ayet-i kerimede; **"siz insanlık içinden çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz (cemaatsiniz)."**[6] **Allah'ın resulü size şahit siz de insanlığa şahit olun. Şahit olasınız diye sizi böyle seçtik, çıkardık"**[7] buyurmuştur.

Bizim sadece mü'minlere, Müslümanlara değil insanlığa şahit, insanlığa örnek olmamız lazım. Öyle bir insanca tavır ortaya koymamız gerekir ki görenlerin "insan budur, Allah'ın resulü bunun üzerinde görülüyor. Hali, tavrı tıpkı peygamberler gibidir" demesi lazım. İnsanlara bunu dedirtmemiz lazım ki şahit olmuş olalım. Yoksa "şunlar şöyle yaptı, bunlar böyle düşünüyor, bunlar böyle yürüyor, bunlar şunun peşinden gitti, bunların tarikatı budur, mezhebi budur, cemaati budur, yolu budur, ırkı budur" dediğimizde insanlığı darmadağın etmiş, tefrika yapmış, şeytana uymuş, şeytana yardım etmiş oluruz. Zaten şeytan da insanları böyle bölüp parçalayıp cehenneme gönderir.

Devamlı söylüyorum; "Allah'a göre doğru, hak, güzel, hakikat neyse bize göre de doğru, hak, güzel, hakikat odur" böyle de olmalıdır. Bir de Allah'a göre kazanmak ve

[6] Âli İmran /110
[7] Bakara /143

kaybetmek vardır. Allah ayet-i kerimede; **"Allah yolunda ölenlere ölü demeyin, onlar diridir. Onlar Allah katında cennette rızıklanırlar"**[8] buyurur. Allah yolunda ölenler kazanmış, öldürenler ise kaybetmiş, cehennemi boylamıştır. Öldürenler, şeytana arkadaş olmuştur, öldürenleri destekleyenler de onlara arkadaş olmuş olur. Bu durumda o cinayetlere ortaktırlar ve aralarında herhangi bir fark da bulunmaz.

Bu yüzden insanın, mü'minin aklını başına alması gerekir. Kişinin, işlemediği bir suça ortak olması bütünüyle aklını şeytana teslim etmesi demektir. İnsan işlemediği bir cinayete nasıl ortak olur? -Destekleyerek ortak olur; yani "onlar güzel yapıyor, onlar haklıdır" dediği için o cinayete ortak olur. Allah hiçbir kula öldürme hakkı vermemiştir, böyle bir hak kesinlikle yoktur. Biri birini öldürecek ve haklı olacak, böyle bir şey olabilir mi! Bunu neye, kime göre söylüyoruz? -Allah'a göre söylüyoruz. Biri, birini öldürdüğünde suçlu olur, cehennemlik olur. Çünkü Allah ayet-i kerimede; **"kim kasıtlı olarak bir mü'mini öldürürse cezası ebedi cehennemdir. Allah onu lanetlemiştir"**[9] buyurur. Aynı şekilde ölüme destek verenler de böyledir.

Niye böyle söylüyorum?

Herkes hesabını Allah'a verir. Gönlümüzün, düşüncelerimizin, fikirlerimizin, bununla beraber taraf olduklarımızın hesabını ona vereceğiz. Yani niye günahımızı ağırlaştırıyor, suçumuzu çoğaltıyoruz ki! Allah'ın resulü bizim için en güzel örnek değil midir? Allah ayet-i kerimede

[8] Âli İmran /169
[9] Nisa /93

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için; "o, âlemlere rahmettir.[10] Azim bir ahlak üzeredir,[11] mü'minlere karşı rauf ve rahimdir"[12] buyurmuyor mu! Bunu Allah söylüyor. Bu durumda bize düşen; mü'minlere karşı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi olmak değil midir!

Allah başka bir ayet-i kerimede; **"kim bir insanı öldürürse bütün insanlığı öldürmüş gibidir."** Yani ona öyle muamele ederim, buyurur. Allah bu ayette bu sefer mü'min değil insanı öldürürse buyurdu. Neden? -Çünkü biri bir insanı öldürebiliyorsa bütün insanlığı da öldürebilir. Cezası da bütün insanlığı öldürmüş şeklinde ceza olur. Zahiri olarak da manevi olarak da öldürmenin cezası böyledir. Nasıl ki bir insanı öldürmek bütün insanlığı öldürmek gibiyse aynı şekilde bir insanı diriltmek de bütün insanlığı diriltmek gibidir. Çünkü Allah ayetin devamında; **"kim de bir insanı diriltirse bütün insanlığı diriltmiş gibidir"**[13] buyurmuştur.

Bu yüzden insana düşen; bir ve beraber olmak, kardeş olmak, birlikten, beraberlikten, kardeşlikten yana olmaktır. "Ben" dememek, "benim cemaatim, benim mezhebim, benim tarikatım, benim yolum" dememektir; çünkü biz bir ümmetiz. Bu nedenle ümmetim, ümmeti demek gerekir. Bu ümmet içinde hepimiz biriz, bir ferdiz.

Bir, ümmet olarak yapmamız gerekenler, bir de fert olarak yapmamız gerekenler vardır. İbadetlerimizi ferdi olarak veya cemaat olarak yaparız. Ulaşabildiğimiz her yere Allah'ın vahyini, imanı, Allah'ın resulünün ahlakını, güzelliği,

[10] Enbiya /107
[11] Kalem /4
[12] Tevbe /128
[13] Maide /32

hayrı taşımak; yani tek kelimeyle insanlığa, ümmete hayır olmak da ümmet olarak yapmamız gerekenlerdendir. Bu durumda kim kazanır? -Hayr olan, güzel yapan, doğru yapan kazanır. Tefrika yapan ise kaybeder.

Tefrika yapanlar iblise, şeytana, şeytanlara yardım etmiş, onlara hizmet etmiştir. Allah'ın resulüne, ümmete, insanlığa da düşmanlık yapmıştır. Yoksa biri insanları bölüp ayıracak şekilde konuşurken "benim böyle söylememden ne çıkar" diyemez; çünkü bir zahiri olarak destek vermek vardır, bir de manevi olarak destek vermek vardır. Manevi olarak zulme, zalime destek verdiğimizde ona güç, kuvvet vermiş, onun önünü, yolunu açmış, onlara "haydi, ilerleyin" demiş oluruz.

Resulullah (s.a.v) Efendimiz bir hadis-i şerifinde;

-Zalime de yardım edin, mazluma da yardım edin, buyurur.

Sahabeler;

-Mazluma yarım etmeyi biliyoruz ya Resulullah! Zalime nasıl yardım etmemiz lazım, diye sorarlar.

Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

- *Onu zulmünden alıkoyarak,*[14] diye cevap verir.

Zalime; "sen zalimsin, senin bu yaptığın zulümdür" diyerek onu uyarıp yardım etmemiz lazım. Yoksa zulmü seyrederek, zulmü tasdik edip "sen haklısın" diyerek ona yardım edemeyiz. Böyle dersek onlara; "zulmünüze devam

[14] Tirmizî, Fiten/68, 2255

edin, ben de sizin arkanızdayım, sizi destekliyorum. Ben sizin arkadaşınızım, sizin ortağınızım" demiş oluruz. Durup dururken niye zalim olalım ki! İblis ona hiç bir şey yaptıramazsa bile bunu yaptırır. Yaptırınca da zaten işi bitirmiş; yani böyle yapanları cehenneme sürüklemiş olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün insanlığın peygamberidir. İman edenler de, etmeyenler de onun ümmetidir. Bir, davetine icabet eden ümmeti vardır; bunlar mü'minlerdir. Bir de davetine icabet etmeyenler vardır; ama onlar da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ümmetidir; çünkü peygamberimiz onlara da gönderilmiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onların da peygamberidir; ama onlar davete icabet etmemiştir. Bu yüzden bize düşen; "ümmeti" demek, düşman olarak bir tek iblisi, şeytanı bilmektir. Bununla beraber iblisin, şeytanın eline, tuzağına düşmüş olan insan kardeşlerimizi; yani ümmeti, iblisin, şeytanın elinden kurtarmaya çalışarak, onları uyandırmaya çalışıp, Allah'a, imana, cennete davet etmektir. İşimiz sadece budur!

Mü'minin, kendi peygamberine benzemesi, kendi peygamberinin tavrını takınması, böyle ufak tefek küçük şeylere boğulmaması, "ben" demekten, "ben kırıldım, ben üzüldüm, ben darıldım, ben sıkıntıdayım" demekten kurtulması gerekir. Resulullah (s.a.v) Efendimiz; *"kim Allah'ın dinini dert edinirse Allah onun özel dertlerini satın alır"*[15] buyurmuştur. Biz, Allah'ın bizim dertlerimizi satın almasını istemiyor muyuz? -İstiyoruz. Öyleyse bize düşen; Allah'ın

[15] Hakim-Müsned

dinini, Allah'a kulluğu, Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini kazanmayı dert edinmektir. Bırakalım, gerisini Allah yapar.

Asıl yapmamız gerekeni yapmayıp kendi dertlerimizle uğraşırsak ne olur?

Resulullah (s.a.v) Efendimiz hadisin devamında; *"kim de kendi dertleriyle uğraşırsa Allah da onu dertleriyle baş başa bırakır"* buyurmuştur. O da dertlerini yüzüne, gözüne bulaştırır, kendi dertleri içinde bocalar durur. Allah'ın resulüne iman etmemiş miyiz? -Etmişiz. "O söylediyse doğrudur, haktır" demiyor muyuz?-Diyoruz. O halde böyle yapmamız lazım. Dilimizin söylediğini gönlümüzün ve fiilimizin tasdik etmesi lazım. Yoksa iman etmiş olmayız, "ben onun söylediğine güvenmiyorum" demiş oluruz; yani Resulullah (s.a.v) Efendimiz'i, onun sözünü kabullenmemiş oluruz. Böylelikle Allah'ın resulüne, resullere iman etmiş olmayız.

Kıyamet günü Allah, kullarını hesaba çekerken kimseden bahane kabul etmez; çünkü ayet-i kerimede; **"Allah, hiçbir kulundan mazeret kabul etmez"**[16] buyurmuştur. Öyle vakti, zamanı ya da başka bir mazereti gösterip "ben kulluğumu yapamadım" dersen bu mazeretin o gün kabul olmaz.

Bununla ilgili bir hadis-i şerif söyleyeyim. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Allah, kıyamet günü kulunu hesaba çekerken ona kulluğunu neden yapmadın diye sorar. Bazıları; 'ya rabbi, ben hastaydım yapamadım' der. Allah da Hz. Eyyub (a.s.)'ı örnek gösterip; 'sen, Eyyub kadar hasta mıydın? O,*

[16] Rum /57

ibadetini, kulluğunu yaptı' buyurur. Bazıları; 'ben fakirdim, bu yüzden kulluğumu yapamadım' der. Bu defa Hz. İsa (a.s.)'ı gösterip; 'onun üzerinde sadece bir gömleği vardı. Sen onun kadar fakir miydin? O, kulluğunu yaptı' der. Kimisi; 'benim malım mülküm vardı, zenginliğim beni oyaladı' der. Bu defa da Hz. Süleyman (a.s.)'ı gösterip; 'sen, Süleyman kadar zengin miydin, saltanatın mı vardı ki seni meşgul etti? Saltanat ya da zenginlik onu meşgul etmedi, kulluğunu yaptı' buyurur. Kul; *'ben sıkıntı yaşadım, musibetler, belalar yaşadım'* derse, Allah, bu defa da beni örnek gösterip; '*sen onun kadar mı musibete, belaya, dedikoduya, iftiraya uğradın? O, bunlara rağmen kulluğunu yaptı'* diye cevap verir" buyurdu. Yani mazeret yoktur. Allah kullarına peygamberleri örnek gösterir; çünkü onlar bizim örneğimizdir. Peygamberlere, resullere iman işte budur!

Eğer onların yaptığını yapmazsak bir de; "ben onun resul olduğuna iman ediyorum" dersek bu, iman olmaz. Peygamberinin Allah'ın emri karşısındaki tavrını, yaptığını, olaylar, sıkıntılar, musibetler, belalar, karşısındaki tavrını sevmen lazım ve bununla beraber sen de öyle bir musibete, belaya, dedikoduya, iftiraya, yokluğa, hastalığa uğradığında peygamberin gibi yapman lazım ki peygamberine iman etmiş olasın. Resullere iman böyledir. Yoksa Allah resullere imanı neden imanın şartlarından saydı? Sadece "ben resullere inanıyorum" demekle iman olmaz; çünkü kâfirler de Allah'ın resullerinin geldiğini bilir.

Zaten iman kitabında bu anlattıklarımızı detaylı bir şekilde teferruatlı olarak anlattık. Bu yüzden arkadaşlar İman kitabını tekrar tekrar iyice okuyup anlamalı ve iman etmelidir.

Meleklere iman da böyledir. “Ben meleklerin varlığına inanıyorum, dolayısıyla iman etmişim” demekle meleklere iman olmaz. Böyle bir şey yoktur! Melekleri, meleklerin halini, tavrını sevmen gerekir. Allah neyi emrettiyse melekler onu yapar. Melekler rabbini hamd ile tesbih eder. Hamd eder, tesbih eder, şükreder ve Allah’ın emrini yerine getirirler. Bununla beraber bir de mü’minler için istiğfar ederler. Mü’minlere şefaat ederler, yardım ederler, destek olurlar, Allah’ın resulüne yardım eder, destek olurlar. Bu durumda meleklerin halini sevmişsen sen de onların yaptığını yaptığında meleklere benzemiş, meleklere iman etmiş olursun.

Meleklere imanın tersinde ne vardır? -Tersinde şeytana iman vardır, iblise iman vardır vardır. Melekleri sevmediysen, onlar gibi yapmadıysan şeytana, iblise iman etmiş olursun. Kötülüğün, yanlışın, küfrün, şirkin, zulmün peşinde koşuyorsan iblise iman etmiş olursun.

Sorunumuz bilmeme, anlamama, ibadet etmeme sorunu değildir, sorunumuz iman sorunudur. İnsanlığın iman sorunu vardır! İnsanlık imanı inanmak olarak anlamış, üstelik imanının da olduğunu zannediyor.

Evet, ulaşabildiğimiz her yere Allah’ın vahyini, imanı, marifetullahı taşıyacağız. Peki, taşıyor muyuz? -Hamd olsun, ulaşabildiğimiz her yere taşıyoruz, hatta hep beraber taşıyoruz, taşımaya da devam edeceğiz inşallah. Sadece taşıdığımız yerde de kalmıyor, Allah’ın vahyini taşıdığımız insanlar da bulundukları yere bu vahyi taşımaya devam ediyor.

İnsanlığın halini görüyoruz, insanlar insanlıktan çıkmış vaziyettedir. Bu yüzden bu kadar kan dökülüyor, hem de bu kan, mü'min kanı, insan kanıdır. Ormandaki en vahşi canavar bile böyle yapmıyor. Bakıyorsun, Allah yolunda olduğunu iddia ettiği halde kadını, çocuğu, yaşlıyı, güçsüzü öldürüyor sonra da; "ben bunu Allah adına yapıyorum" diyor. Sözde Allah adına yapıyor! Allah'ı bilmiyor ya, tanımamış ya! Böyle yapanlar aslında Allah adına değil, kendi putu adına bunu yapıyor.

Mü'minler insanlığın bu haline ağlamalıdır. Ağlarken ölenler için ağlamamalıdır. Ölenler, zulme uğrayanlar kazandı, cennete gitti; ama öldürenler kaybetti, rabbini, cenneti, insanlığını kaybetti. Asıl onlara ağlamak gerekir, ağlanacak durumda olanlar onlardır.

Mü'min hiçbir zaman kaybetmez; çünkü o, rabbi neyi emretmişse, neyi seviyorsa öyle yapar, doğru yapar, güzel yapar; yani öldürmektense ölmeyi tercih eder. Bununla beraber haktan, barıştan, kardeşlikten, aşktan, muhabbetten, ikramdan, sevmekten, hayırdan yana olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; **"küfür tek bir millettir"** buyurur. İki değil, bir millet! Mü'minlere, Müslümanlara düşmanlık yapan ve onları destekleyen herkes küfürdedir ve tek millettir. İsimleri ne olursa olsun, o fark etmez.

Kulun üzerinde önce Allah'ın hakkı vardır. Allah'ın hakkını tanımayanlar, Allah'a kul olmayanlar sana hangi hakkı verebilir! Kendileri zaten zalimdir, hem de en büyük zalimdir, kendilerine zulmetmişlerdir. Onlar bir de sana hakkını

verecek öyle mi? Onlar sana hakkını verir mi hiç! Eğer böyle düşünüyorsan sen geri zekâlısın.

Varsa bir sorun, bir haksızlık, bir zulüm onu Allah'a ve resulüne götürmek lazım; "Ya rabbi! Senin emrin nedir? Ya Resulullah bu konuda sen ne yaptın, bizim ne yapmamız lazım" dememiz gerekir. Biri öyle demeyip kendine bir yol çizecek, sonra insanların yanına gidip "ben senin hakkını arıyorum" diyecek! Böyle bir şey olur mu! Mü'min de onu, Allah'ı kabul etmeyeni, kabul edecek öyle mi! Onu kabul edenler mü'min değildir, mü'minlikle hiçbir alakaları yoktur. Allah'ı kabul etmeyenler bir kere insan değildir. Sadece insan gibi görünür, insan gibi konuşurlar; ama insan değildirler.

Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **"onlar konuşunca sözleri senin hoşuna gider; ama onlar tıpkı duvara yaslanmış kalaslar gibidirler"**[17] buyurur. Onların içi boştur, sadece konuşurlar. Birinin içinde iman yoksa o boş bir kalastır, kütüktür. Kütük de sadece cehenneme yarar. Böylelerini nasıl dinler, nasıl ciddiye alırsın! Hak öyle alınmaz, hürriyet bu değildir! Evet, hürriyet istediğimiz doğrudur. Herkes hür olmayı ister, istemelidir, hem de sonuna kadar; ama önce Allah'a göre hür olmayı istemelidir.

Biri, Allah'a göre kul olmamışsa nefsine kul olmuş, nefsine esir olmuştur, esarettedir. Böyle bir kul esarette olduğunu bilir. Nefsi ona zulmediyor, nefsi onu cehenneme sürüklüyor, o da nefsine güç yettiremiyor; çünkü esarettedir, esirdir, kendi gönül âleminde esirdir. Şeytana, iblise, nefse esir düşmüştür, aslında hürriyeti nefsinden kurtulmak için ister; ama bundan haberi yoktur. Şeytan da orayı perdeleyip

[17] Münafikun /4

nefsinin esaretinden kurtulmaması için “bak falanca sana zulmetmiş, bak senin hakkını vermiyor” der, ona böyle hile yapar.

Bu durumda şeytanın tuzağına düşüp Allah’ı kabul etmeyenler onları kabul etmemiz için yanımıza geldiğinde; “iyi de benim nefsim bana hakkımı vermiyor. Ben Allah’ın kuluyum, Allah’ın yeryüzündeki halifesiyim, Hz. insanım; ama iblis, şeytan, nefsim kulluk yapmama mani oluyor, müsaade etmiyor. Benim öncelikle nefsimle bu savaşı kazanmam gerekir” dememiz lazım. Şeytan, insan onu düşman olarak bilmesin ve nefsinin esaretinden kurtulmasın diye dışarıda hedef gösterip; “senin düşmanın buradadır” der, insanlar da kendini unutup şeytanın gösterdiği hedefle uğraşır. Sonra kendini büsbütün unutur. Sonra bir de bakar ki kâfir olmuş, müşrik olmuş, ne Allah’ı ne de resulünü kabul etmiş. Mü’minler de ona baktığında şirke düştüğünü, küfre düştüğünü görür. Şeytan en sonunda yapacağını yapmış ve onu rabbinden alıkoymuş, cehenneme sürüklemiştir.

İnsan nefsini tezkiye edip terbiye ederse her insana hakkını verir mi, kendine tanıdığı hakkı karşısındakine de tanır mı, kardeşliği kendi nefsine tercih eder mi? -Elbette ki eder, Allah böyle söylüyor. Böyle birinden sadece güzellik, hayır, rahmet gelir.

Evet, iş sadece Allah’a ve resulüne göre olunca çözülür. Şeytana, Allah’ı kabul etmeyenlere uyarak, onları kabul ederek, destekleyerek sorunlar çözülmez. İnsanlığın Allah ve resulüne uymaktan başka kurtuluşu yoktur, yoksa ortalık sadece kan gölüne döner, cehenneme döner. Şeytan gider gelir ateşe üfürür. Ateşi zaten o yakmıştır, bunu görmek

lazım. Allah ve resulüne uymadığımız işi Allah'ın istediği, resulünün yaptığı gibi yapmadığımız sürece değil kırk sene, elli sene yüz bin sene de geçse bu kan dökülmeye, ortalık yanmaya devam eder, sorundan başka bir şey olmaz, çözüm de olmaz.

Mesela Suriye'ye her ülkeden; Rusya'dan, Amerika'dan, Almanya'dan, İngiltere'den, Fransa'dan müdahale var. Niye leş kargaları gibi oraya üşüşmüşler? -Her biri bir parça alabilmek için. Yoksa müdahale etmeleri başka bir şeyden dolayı değildir. Bir devlet çıkıp bir örgüte; "ben sana yardım ediyorum, karşı tarafı vur" diyor, öteki devlet başka bir örgüte "ben sana yardım ediyorum, haydi sen de onları vur" diyor, farklı bir devlet diğer örgüte "haydi sen de onları vur, ben sana yardım ediyorum" diyor. Bu durumda kim kaybediyor? -İnsanlık, insan kaybediyor. Peki, kazanan kimdir? -Elbette ki iblis kazanıyor. Bu hale iblis seviniyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de üzülüyor. Eğer durum buysa o halde orada yapılan her şey yanlıştır. Bunu bilmek, Allah'a ve resulüne göre bakmak gerekir.

Sebep ne olursa olsun Allah'a göre hareket etmeyenler kesinlikle yanlış yapmıştır. "Şu şöyle oldu, onun için biz de böyle yapıyoruz, biz haklıyız" demekle kimse haklı olmaz. Sen kendin için haklı olmamışsın, sen rabbini, ahiretini, insan olmayı tercih edememişsin, nasıl haklı olabilirsin! Senin hakkın Allah'a kulluktur, sen onu reddetmişsin, nasıl insan olabilirsin!

Allah ile bakmayan hakikati göremez. Hak bir tek Allah'ın buyurduğudur. Hak, Allah'ın ismidir. Hak, Allah ile olunca, Allah'a göre olunca hak olur. Yoksa ismine ister hak

de ister başka bir şey de, o batıldır, o hak olmaz. Kimseye hakkı getirmez, bununla beraber bunun dışında hak iddiasında olanlar da zulümden başka bir şey getirmez. Hakkı zaten getiremez, sadece zulüm getirir, gözyaşı getirir, kan getirir. Bu böyledir, ferasetle, basiretle bakıp böyle olduğunu görmemiz lazım.

Mü'min feraset sahibidir, basiret sahibidir, dolayısıyla ferasetiyle bakıp bunu görmesi, anlaması gerekir. Yahudi'si, Hristiyan'ı, müşriki bir yere saldırıyor, mü'minler de; "bunlar haklıdır" diyor. Ne demek lazım; sen daha düşmanını tanımamışsın, onların şeytana tabi olduğunu, işi şeytanla, iblisle beraber yaptığını hâlâ anlamamışsın. Onlar nasıl haklı olabilirler!

Onlar bir Müslüman ülkeye müdahale edip girerken; "biz size demokrasi getireceğiz, size insan haklarını getireceğiz, size özgürlük getireceğiz" diye girerler. Bütün memleketlere öyle girmediler mi! Peki, nereye özgürlük getirdiler, Müslümanlara kandan, ölümden, rezaletten başka ne getirdiler!

Önceleri o ülkede yaşayan Müslümanlar da öyle beklemişti, "bize insan haklarını, demokrasiyi getirirler" diye hep beraber batı devletlerini destekliediler. İşte ferasetsiz, basiretsiz mü'min böyledir; ama onlar o demokrasi adı altındaki zulümlerini buraya getiremez, bu memlekete onu yapamaz. Zaten gördünüz, yapamadılar da, Allah gönüllere müdahale edip; "haydi, ölün" dedi. Maneviyat işte böyledir! Manevi olarak Allah, müdahaleyi böyle yapar.

Kimi destekliyorsak, kimi seviyorsak onlardanız. Resulullah (s.a.v) Efendimiz hadis-i şerifinde; *"kişi,*

arkadaşının dini üzeredir, kişi sevdiği ile beraberdir. Öbür tarafta da sevdiği ile beraberdir" buyurmuştur. Yani birinin sevdiği, desteklediği kim ise onunla beraber gideceği yere de gider. Bu yüzden biz de; "sadece haktan yana, Allah'tan, Allah'ın resulünden, insanlıktan, insan olmaktan yana olalım. Kendimizi ateşe atıp kendimize zulmetmeyelim. iblisten, şeytandan yana olmayalım" diyoruz.

Ne buyurdu Allah ayet-i kerimede; **"Allah, ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye (daha güzel amel işlersiniz diye)."**[18] Demek ki hayat bunun içinmiş. Çünkü Allah "ölümü ve hayatı" yarattığını söyledi. Ölüm bir hayattır, bu hayat da başka bir hayattır. Yani "öleceksin, bu hayatın sona erecek. Sen o ölümden sonraki hayatının hesabını yap, ebedi bir hayat seni bekliyor, onu kazanabilmen için de güzel yapman lazım" dedi Allah. Güzel, Allah'a göre güzeldir. Allah'a göre güzel olan güzeldir. Allah senden güzellikten başka bir şey beklemez, istemez.

Allah yaratılışın gayesinin güzel yapmak olduğunu söyledi. Gidin dünyayı paylaşın, dünya sizindir, gidin dünyada devletler kurun, mal mülk sahibi olun demedi. "Gidin orada güzel yapın, siz benim misafirimsiniz, rızkınızı ben veririm. Sizin işiniz kulluktur, derdiniz kulluk olmalıdır, ebedi hayatınız olmalıdır, gerisi bana aittir. Benim işimi bana bırakın, siz de kendi işinizi yapın" dedi.

Herkes kulluğunu yaparsa, güzel yaparsa hayat güzel olur, memleket güzel olur, evimiz güzel olur, şehir güzel olur, bütün dünya güzel olur. Herkes kapısının önünü temiz tutarsa bütün şehir temiz olur. Bu her zaman için, herkes için

[18] Mulk /2

böyledir; ama bakıyorsun herkes birbirine "sen yanlış yapıyorsun, güzel yap" diyor. "Peki, ya sen ne yapıyorsun" diye sorduğunda ise "ben o yanlışla uğraşıyorum" diye cevap veriyor. Yanlışla uğraşma, karanlığa küfretmekle karanlık aydınlanmaz. Karanlığa ışık olman, nur olman, Allah'ın nurunu saçman gerekir ki karanlık aydınlansın, insanlık aydınlansın, gönüller aydınlansın, memleket aydınlansın, yolumuz aydınlansın.

İnsanın fikri, düşüncesi, dolasıyla imanı; insanı ya cennete ya cehenneme taşır. Bunu bu yüzden böyle anlatıyorum. Öyle ki doğru düşünelim, düşünürken; "rabbim neyi söylemişse benim için önemli olan odur. Ben yokum, Allah'ın resulü vardır. O ne derse o doğrudur, o güzeldir. Ben de onun düşündüğü gibi düşünüyorum," diyelim. Böylelikle Allah'a ve resulüne iman etmiş olalım.

Allah ayet-i kerimede; **"Nuh dedi ki: Ya rabbi! Onları gündüz davet ettim, gece davet ettim (aşikâre davet ettim, ulu orta davet ettim, gizli davet ettim) ama benim davetim onların sadece kaçışını (küfrünü) artırdı"**[19] buyurur. İnsan anlamak istemedikten sonra onu bir peygamber davet etse bile ne dediği anlaşılmaz. Zaten Hz. Nuh (a.s.)'ın hayatına baktığımızda ayette de buyrulduğu üzere daveti kavminin sadece küfrünü artırmış.

Mü'min asla umutsuz olmaz, ümidini kaybetmez. Onun umudu Allah'tır, Allah'ın rahmetidir. İblis, ancak Allah'ın rahmetinden umudunu keser. Güzel yapacağız, bu güzelliği hep beraber yapacağız. Allah; "kim güzel yapar" dedi ya, işte biz de güzel yapacağız, her konuda en güzelini yapacağız. En

[19] Nuh /5-6

güzel; Allah'ın buyurduğudur, resulünün yaptığıdır, Allah'ın vahyettiğidir. Biz de Allah'ın vahyini taşıyacağız. Onun peygamberinin ahlakını, sünnetini taşıyacağız, Allah'ın aşkını, muhabbetini, marifetullahı taşıyacağız inşallah.

Âlemin rabbini tanıması, rabbinin muradını anlaması gerekir. "Bizim yaptığımızdan ne çıkar" demeyelim. Hepiniz biliyorsunuz, ben irşada başladığımda, insanları Allah'ın aşkına, dostluğuna, âbdiyete davet etmeye başladığımda tek başımaydım, şimdi ise yanımda binler, yüzbinler var; ama gelirken tek başımaydım. Milleti, özellikle akrabaları çağırıp oturuyor, haydi beraber "Allah" diyelim, "la ilahe illallah" diyelim deyip zikir yapmaya başlıyordum. Onlar da beni seyredip; "bu ne yapıyor" diyorlardı. Bilmiyorlar, görmemişler. Eğer ben "benim yapmamdan ne çıkar" deseydim hiç bir şey çıkmayacak, bu noktaya gelemeyecektik. Bu yüzden herkes; "ben elimden geleni yapmalıyım" demelidir.

Hidayeti veren, kendine davet eden Allah'tır, kulunu kendine çekecek olan da odur. Hiç bıktık mı? -Hayır. Usandık mı? -Hayır. Hiçbir tehdide boyun büktük mü? -Yine hayır. Davet ederken bir yandan polis kardeşlerimiz kapının önünde nöbet tutuyordu, bir yandan dağdaki kardeşlerimiz bizi tehdit edip; "burası Kürdistan'dır, burada bunu yapamazsın" diyordu, bir yandan da başka bir örgüt "burada böyle yapamazsın" deyip tehdit ediyordu. Ben de; "ben davete devam ediyorum. Elinizden geleni ardınıza koymayın, bakın ben buradayım, elinizden ne geliyorsa eğer yapabiliyorsanız yapın" diyordum. Yapabildiler mi? -Elbette ki hayır, yapamadılar, yapamazlardı da. Neden? -Allah koruyor da ondan. Eğer Allah bana "işi yap" demişse akıbetimin ne

olacağı artık beni ilgilendirmez, hakkımda her şeyin en güzelini, en hayırlısını o biliyor.

Bize düşen; Allah'a tevekkül etmek, ona güvenmek, işi onunla yapmaktır. Bizi korumak onun işidir, bizim işimiz değildir. Aynı şekilde hidayeti taşımak vahyi taşımak da ona aittir. Kullarına hidayeti veren de odur, kulunu seçip kendine çeken de, dostluğuna kabul eden de odur. Biz sadece vesile oluyoruz. Bu yüzden Allah "neyi yap" dediyse onu yapacağız. Bizim işimiz budur! Bize düşen; kendi hesabımızı yapmak değil Allah'ın hesabını yapmaktır. Bir kul, Allah'ın hesabını yaparsa Allah da onun hesabını yapar. Allah bir kulun hesabını yaparsa kim ona güç yettirebilir, kim ona bir zarar verebilir, kim ona kaybettirebilir!

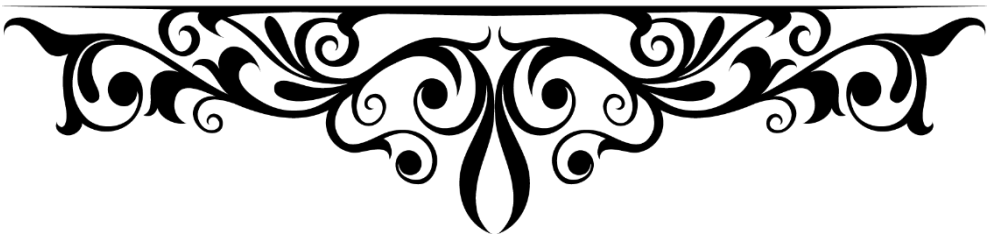
Allah bizi kendisine iman edenlerden eylesin. Kendisinden emin olanlardan, kendisine güvenenlerden, kendisine tevekkül edenlerden eylesin. Allah bizi bir ve beraber eylesin, bizi kardeş eylesin. Allah'ın nazarıyla insana, insanlığa, varlığa nazar edenlerden eylesin. Allah bizi kendi peygamberini, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i temsil edenlerden, ona tabi olanlardan, kendi peygamberini üzerinde gösterenlerden, onun yolunda yürüyenlerden eylesin. Allah bizi iblise tabi olanlardan, kendi benliğine, nefsine kul olanlardan, âbd olanlardan eylemesin. Allah bizi zatına layık kul olanlardan, resulüne layık ümmet olanlardan eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

NAMAZ

1

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İnşallah hep beraber namazı anlamaya çalışacağız. İki seneden beridir imanı anlamaya çalıştık; çünkü iman olmadan amel fayda vermez. Eğer biri iman etmemişse gece gündüz ibadet yapmış olsa bile Allah ondan o ibadeti kabul etmez. İman etmeden ibadet yapsa, salih amel işlese, insanlara gece gündüz yardım da etse Allah onu kabul etmez; çünkü iman olmadan o ibadet Allah için olmaz ve Allah kendisi için olmayan hiçbir şeyi kabul etmez. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"Kıyamet günü Allah'ın huzuruna geldiğinizde Allah'ın rızasını gözeterek yaptığınız işlerden başka hiçbir işiniz şükrana layık değildir"**[1] buyurur. Yani bir işi Allah'ın rızasını gözeterek yapmışsak şükrana, teşekküre layıktır, yoksa layık değildir.

İmanla ameli, ibadeti birbirinden ayırmak doğru değildir. Zaten; "iman, amelden bir cüz müdür değil midir" diye âlimlerimiz çok söz söylemiştir. Kimi; "iman amelden bir cüzdür" demiştir. Yani "iman varsa mutlaka amelin de olması lazımdır, amel olmazsa iman olmaz" demiştir. Kimisi de;

[1] Bakara /272

“amel olmasa da iman olabilir” demiştir.

Peki, bize göre nasıldır?

İmanla islamı birbirinden ayırmak doğru değildir. İmanın şartlarını zaten hep beraber anlamaya çalışmıştık. İslam’ın da 5 şartı vardır. İman, insanın içindeki islamdır; yani Allah’a teslim olmak, âbd olmak insanın içinde olduğu için insanın gönlündeki islamdır. İslam da dışarıdaki, ameldeki, ibadetteki imandır. İkisi bir bütündür, birbirinden ayrı değildir. Birinde iman varsa ondan amel, ibadet meydana gelir. Eğer birinin imanı onu harekete geçirip ona ibadet ettirmiyor, Allah’a kulluk yaptırmıyor, salih amel işlettirmiyorsa bu durumda böyle birinin imanı diri değil, ölü bir imandır. Bu nedenle Allah ayet-i kerimede; **“iman etmeyenler veya imanları kendilerine bir fayda vermeyenler (ebediyen kaybetmiştir)”**[2] buyurur.

İman, insana nasıl bir fayda verir?

İman; kişiye amel işlettirir, onda ahlaka dönüşür, ona güzellik kazandırır ve salih amel işlettirir. Zaten iman kişiye bunları yaptırırsa o iman diri bir iman olur. Yoksa o iman ölü bir imandır, sahibi de o imandan bir fayda göremez.

Arapçada “selâ” kelimesinin karşılığı namazdır. Bir de “selâ” kelimesinin; yani namazın 18 farklı manası vardır. Bunların bir kısmı birbirine benzer. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz namazla ilgili bir hadisinde; *“namaz, mü’minin miracıdır”*[3] buyurur. Miracı zaten biliyoruz. Miraç; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in Allah’ın huzuruna çıkmasıdır. Resulullah

[2] En’âm /158
[3] Süyûtî, Şerhu İbn-i Mâce, I, 313

(s.a.v.) Efendimiz yine namazla ilgili başka bir hadisinde; "*namazı olmayanın miracı olmaz*" buyurur. Eğer biri miracı olsun istiyorsa namaza dikkat etmelidir. Miraç namazın meyvesidir, namaz miraç için buraktır. Sadece namazın zahiri olan tarafını yapıp, namaz kıldığını zannetmek de doğru değildir. Namazın bir de içi vardır, işte namazın içi miraçtır. Nasıl ki bedenin ruhu varsa namazın da aynı şekilde bir ruhu vardır, namazın ruhu da miraçtır. Allah'ın huzurunda gönül itibariyle durmaktır, Allah'a hamd etmektir.

Ne buyuruyordu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; **lâ selâte illa fatihâ:** "Fatihasız namaz olmaz."[4] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ancak Fatiha'yla namaz olur, buyurdu. Bunun için de Fatiha'yı bilmek, anlamak gerekir; yani kişinin Allah'ın huzurunda ne söylediğini bilmesi gerekir.

Fatiha Suresi toplamda 7 ayet, 7 cümledir. Her mü'minin mutlaka bu 7 ayetin manasını bilmesi gerekir. Yoksa Fatiha'sı olmayanın namazı olmaz, Fatiha'yı bilmeyenin de Fatiha'sı olmaz. Böyle kılınan bir namaz da taklidi bir namaz olur.

Eğer Allah'ın huzurunda Allah'a **iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[5] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz" dersek namazımızın miraç olduğunu görürüz. Bütün mesele gönül itibariyle Allah'ın huzurunda durmaktır. Ne zaman Allah'ın huzurunda durduysak, muhatabımız Allah olduysa, onunla sohbet ettiysek miraçtayız demektir. Bu, mü'minin miracıdır, yalnız bize bu miracı kazandıracak olan

[4] Buhari 765, Müslim 394, Ebu Avane 2/124, Ebu Davud 822, Nesei 909, Tirmizi 247, İbni Mace 837
[5] Fâtiha /5

da namazdır.

Namaz kılmadan kendi kendimize Allah'a dua etsek, Allah ile sohbet etsek olur mu?

Olur; ama sadece dua etmiş oluruz, Allah'a dua etmiş, Allah'la sohbet etmiş oluruz; ama namaz olmazsa gerçek manada hiçbir zaman miraç olmaz; çünkü Allah'ın huzurunda durup, Allah ile sohbet etmek namaz nimetinin eseridir, sonucudur. Bir veli, bir Allah dostu müşahedeyi yaparken mutlaka namaz nimetinden dolayı yapar. Bu nimeti ona namazı, secdesi kazandırır; çünkü namaz sadece zahiri olarak huzurda duruş değil bir de manevi olarak huzurda duruştur. Sadece dua edersek manevi olarak huzurda durmuş; ama zahiri olarak huzurda durmamış oluruz.

Zahiri olarak huzurda durunca ne olur?

Hem manevi hem zahiri varlığımızla Allah'ın huzurunda durmuş oluruz. Bedenle huzurda durduğumuzda her azamız ibadettedir, o anda Allah'ın huzurundadır; ama diğer zamanlarda Allah'ın huzurunda durup sohbet ederken beden ibadette değildir.

Selâ, namaz demektir, dedik. Kıldığımız namaz ayrıca selamet demektir. Namaz, bizi selamete erdirir. Allah cennete; "selam yurdu"[6] der. Namaz bizi neden selamete erdirir? -Bizi Allah'ın huzurunda durdurur da ondan, Allah ile beraber eder, Allah ile muhatap eder de ondan.

Selâ aynı zamanda yaslanmak, dayanmak, güvenmek demektir. Namaz kılan kişi bu arada sırtını Allah'a dayadığı

[6] En'âm /127, Yunus /25

için Allah'a güvenir. İnsan günde beş vakit huzuruna çıktığı rabbine güvenmez mi? -Elbette ki güvenir. Eğer biri günde beş vakit Allah'ın huzuruna çıkıyorsa Allah'a karşı bir yakınlık, bir samimiyet kazanmıştır. Günde beş vakit biriyle sohbet etsek onunla mutlaka samimi ve yakın oluruz.

Selâ aynı zamanda başkalaşmamak demektir. Peki, başkalaşmamak ne demektir?

Allah, insanı âbd olsun diye yaratmış ve fıtratına bunu yazmıştır. Âbd olmak insanın fıtratında yazılıdır. Bununla beraber insanın kaderidir ve kimse kaderinin dışına da çıkamaz; yani başkalaşamaz. Namaz âbd olarak insanın âbdiyetini kemale erdirir. İnsan namazla neden başkalaşmaz? -Çünkü günde beş defa Allah'ın huzuruna çıkarsa biri diğer zamanlardaki arayı da doldurur. Bunun için Allah ayet-i kerimede; **"namazları (ikame edin) ve orta namaza da dikkat edin"**[7] buyurmuştur.

Peki, orta namazı ne demektir?

Orta namazı; iki namaz arasındaki vakit demektir. Nasıl ki hem bedeninle, hem gönlünle, hem de ruhunla namaza duruyorsan; yani miraçta Allah'ın huzurunda duruyorsan diğer zamanlarda, iki namaz arasında da Allah'ın huzurunda durman gerekir. Allah ayette orta namazla kuluna; "benimle ol" demiştir. Eğer biri böyle olursa onun başkalaşması mümkün değildir. Başkalaşmak aynı zamanda; hayvan gibi

[7] Bakara /238

hatta hayvandan daha aşağı olmaktır; çünkü böyle biri kendini kaybeder.

Selâ aynı zamanda yanarak doğrulmak, düzelmek demektir. Mesela Araplarda baston yapılırken bastonun başını eğmek için önce o baston yakılır. Baston eğriyse önce o eğriliği düzeltilir sonra ona şekil verilir. Araplarda bu işleme selvel asa; yani "asa namaz kıldı" denilir. Onun için selâ aynı zamanda yanarak doğrulmak demektir.

İnsan nasıl yanarak doğrulur, düzelir ve düzgünleşir?

Demek ki insan eğri büğrüdür ki onun namazla doğrulması gerekir. Namaz; Allah'ın huzurunda durup aynı zamanda kulun Allah'a olan sevgisini, imanını, aşkını beyan ederek başını secdeye koymasıdır. O aşkla, muhabbetle kulun doğrulması, düzelmesi, eğri büğrü taraflarını Allah'ın emrettiği gibi düzeltmesi demektir. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"namazı ikame et"**[8] buyurur. Allah, namaz kıl değil namazı ikame et buyurmuştur; yani namazla doğrul, namazı doğrult, namazla ayağa kalk demiştir. Namazla ayağa kalkmak; kulluk yapmak ve ebedi hayatını kazanmak için harekete geçmek demektir.

Selâ aynı zamanda dua etmek demektir. Zaten namaz baştan sona duadır. Namazın içinde; "Allah u ekber" deyip tekbir etmek, "subhane rabbiyel azim, subhane rabbiyel e'âla" deyip tesbih, tenzih ve tazim etmek, bir de;

[8] Rûm /31

“elhamdulillahi rabbil âlemin” deyip Allah’a hamd etmek, kulluğunu, âbdliğini beyan etmek vardır. Kul bunlarla beraber secdede de, namazdan sonra da Allah’tan istediğini ister. Fatiha zaten baştan sona duadır. Kısacası namaz dua demektir.

Selâ aynı zamanda desteklemek, yardım etmek, onun yanında olmak, onu övmek, övdüğünü sevmek demektir. Bunların hepsi selâ kelimesinin manasıdır. Onun için Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için ayet-i kerimede; **İnnallâhe ve melâiketehu yusallûne alân nebiy:** “Muhakkak ki Allah ve melekleri peygamberine selât eder” buyurur. Peygambere selât etmek; peygamberine namaz kılar, selavat okur demek değil peygamberini destekler, yardım eder, onu över ve sever demektir. Bu nedenle ayetin devamında; **Yâ eyyuhellezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ:**[9] “Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)! Siz de ona selât edin ve tam bir teslimiyetle selât edin” buyurur. Yani siz gerçekten iman etmişseniz siz de peygamberi sevin, onu övün, onu kabul edin, onu destekleyin ve ona yardım edin, dedi Allah. Demek ki selâ bir de desteklemek, yardım etmek demekmiş.

Aslında kime yardım ediyor ve destekliyoruz?

Kendimize yardım ediyor, manevi tarafımızı, ruhumuzu destekliyoruz. Ruhumuz öne geçsin diye ona yardım ediyoruz. O bizde önde olup tecelli etsin diye, biz onunla

[9] Ahzâb /56

beraber olup Hz. İnsan olalım diye kendimizi, manevi tarafımızı destekleyip güçlendiriyoruz. Ruhumuzu Allah ile beraber edince desteklemiş ve güçlendirmiş oluyoruz. Aynı zamanda Allah'ı sevmiş, Allah için kendimizi sevmiş oluyoruz. Kendimizde tecelli eden Allah'ın nurunu sevip, onunla beraber olmuş oluyoruz. Övülmeye, sevilmeye layık olmuş oluyoruz. Demek ki bütün bunları bize kazandıran namazımızmış; ama gerçek bir namaz, taklidi bir namaz değil!

Namaz aynı zamanda Allah'a teslim olmak demektir. Kıyamda Allah'ın huzurunda durur, rükûya giderken Allah'ın huzurunda eğiliriz. Her emrin, her vahyin karşısında eğilir; yani itiraz etmeyiz. "İşittik ve itaat ettik"[10] deriz. Başımızı secdeye koyduğumuzda; "ben âlemlerin rabbine teslim oldum. Huzurunda en yüksek yerim olan başımı yere koyuyorum" deriz.

Allah ayet-i kerimede; **"namaz sizi her türlü fahşadan alıkoyar"**[11] buyurur. Fahşa demek aşırılık demektir. Eğer namaz bizi her türlü aşırılıktan alıkoymuyorsa bu namaz Allah'a göre namaz olmamıştır; çünkü Allah, namaz sizi her türlü aşırılıktan alıkoyar, buyurdu.

Mesela; bir kadın kendini eşinden başkasına sunarsa ona fahişe denir. Aynı durum erkek için de geçerlidir, arada bir fark yoktur. Günah itibariyle durum aynıysa cinsiyet arasında da bir fark yok demektir. Aynı şekilde biri ticaret

[10] Nur /51
[11] Ankebût /45

yaparken malını değerinden fazlasına satarsa o fiyata da fahiş fiyat; yani aşırı fiyat denir. O kişi de aşırılığı işlemiş olur. Bunu her şey için ölçü olarak kabul edelim. Kısaca hangi konuda olursa olsun fahşa aşırılık demektir.

Allah bu nedenle; namaz sizi her türlü fahşadan, aşırılıktan alıkoyar. Hem nefsiniz hem de diğer insanlar için sizi dengede, hakta tutar ve aşırı gitmenize mani olur; hem aileniz için hem çocuklarınız için hem de ticaretiniz, işiniz için dengede olursunuz, dedi. Bu durumda eğer namazımız bizi aşırılıktan alıkoymuyorsa bir sorun var demektir. Namazımız taklidi olmuş, zahiri olarak beden itibariyle Allah'ın huzurunda durmuşuz; ama gönül itibariyle Allah'ın huzurunda duramamışız demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz namazla ilgili bir hadisinde; *"namaz için ezan okunduğunda şeytan, ezanın sesinden rahatsız olur ve ezanın sesini işitmeyeceği yere kadar uzaklaşır ezan bittiğinde insanlar namaza durunca hemen gelir, insan ile nefsi arasına girip ona vesvese vermeye başlar. Namaz dışında aklına hiç gelmeyen şeyleri aklına getirir. 'Şunu düşün, o ne oldu, bu ne oldu' demeye başlar"*[12] buyurur.

Eğer insan, gönlüyle namazda durmazsa şeytan onu meşgul eder. Hiç, "gücümüz buna yetmiyor ya da yapamıyoruz" diyemeyiz. Buna fetva da arayamayız. Eğer

[12] Buhârî, Ezan 4; Sehv 6; Bedü'l-Halk 11; Müslim, salat 16 -19; Mesâcid 83; Nesaî, Ezan 30; Sehv 25

namaz, mü'minin miracıysa ve miraçta Allah'ın huzurunda durmuşsak şeytan oraya, miraca gelemez. Şeytanın varabileceği en son nokta semanın birinci katıdır. Şeytan göğe çıkamaz, göğün kapısı ona kapalıdır; ama mü'mine kapı açıktır, mü'min miraca çıkabilir; yani arşa çıkabilir.

Eğer namazımız miraç olursa, Allah'ın huzurunda durur, Allah'ın huzurunda olduğumuzu tadarsak; "ben, beni yaratan rabbimin huzurundayım" dersek şeytan oraya gelemez, hiçbir vesvese de veremez. En azından başlangıç itibariyle bir an bile huzurda duramazsak kıldığımız bu namaz huzurda kabul olmayan bir namaz olur; çünkü huzura çıkmadığımız bir namaz olmuştur.

Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"insanlardan öyleleri vardır ki namaz kılar, onlara sadece yorgunlukları kâr kalır. Oruç tutar, onlara sadece açlık kâr kalır"*[13] buyurur. Biri çabasını, gayretini sarf etmeye çalışmış olabilir; ama namazla miraca çıkmamışsa, namazla huzura çıkmamışsa daha doğrusu gönlü o namazla huzura çıkmamışsa; *"Kıyamet günü kıldığı namaz yırtık bir paçavra gibi onun yüzüne fırlatılır ve ona 'bu senin kıldığın namazdır' denir"*[14] buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz.

Namazı neden onun yüzüne atılır?

[13] İbni Mace, Sıyam:21, İbn Hanbel, 2 /373

[14] Camiu's Sagir 1.cilt, 78/319

Namazı yırtık pırtıktır da ondan. Şeytan onun namazını parça parça etmiştir. Allah'ın huzurunda kıyamda durmuş, Allah ile olmuş, Fatiha'yı okumuş, başlarken **Allahu ekber:** "Allah ekberdir, en yücedir" demiş; ama Allah'ın huzurunda durması gerekirken duramamış, bu sözü sadece lafta kalmıştır. Rükûya giderken **subhane rabbilyel azim:** "Azim olan rabbimi tespih ederim." Sen benim rabbimsin, sen azimsin, seni tesbih ediyorum, demiş; ama ne bir şey tatmış ne de hissetmiştir. Secde de **subhane rabbiyel e'âla:** "Sen benim e'âla olan rabbimsin" demiş; ama onu Allah'a söylememiştir. Bu yüzden bu namaz, huzura çıkılmamış bir namazdır. Böyle bir namaz onu kılanı her türlü kötülükten, aşırılıktan da alıkoymaz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi böyle bir namaz kılan kişinin namazı da Kıyamet günü yırtık bir paçavra gibi onun yüzüne fırlatılır.

Onun için bakıyorsun öyleleri vardır ki faiz yiyor ve "namazın yeri ayrı, faizin yeri ayrı" diyor. Oysaki Allah faiz yiyen biri için; **"ebediyen cehennemliktir"**[15] **"Allah ve resulüne harp açmıştır"**[16] dedi. O ise yeri ebedi cehennem olduğu halde bir de sözde namaz kılmaya devam eder. Sen bir sefer namaz kılsan ondan vazgeçersin. Başın secdeye bir sefer değse ve sen Allah'ın huzurunda dursan, namazın bir an miraç olsa sen onu yapmaya cesaret edemezsin. Sen bir sefer namaz kılsan ve ondan sonra faiz yersen ikinci sefer huzura

[15] Bakara /275
[16] Bakara /279

nasıl çıkabilirsin! Allah ve resulüne harp açacak, sonra huzura çıkıp; "sen benim rabbimsin" diyeceksin, hiç buna cesaret edebilir misin! Eğer cesaret edebiliyorsan o zaman Allah'ın ayetlerine iman etmemişsin; çünkü Allah'ın söylediğinin tersini yaparsan; "Allah öyle söylemiş; ama boş bir şey söylemiştir" demiş olursun. Böyle bir durumda senin imanın gitmiştir, bir kere sen mü'min değilsin. Bu yüzden de gerçek bir namaz kılmıyor taklidi bir namaz kılıyorsundur.

Mü'min hata işler, yanlış yapar; ama Allah'ın; "cezası ebedi cehennemdir" dediği bir günahı mü'min olan biri hiç işleyebilir mi? Mesela Allah ayet-i kerimede; **"kim bir mü'mini kasıtlı olarak öldürürse cezası ebedi cehennemdir"**[17] buyurur. Bu durumda Allah'a kul olan biri bunu yapabilir mi, buna cesaret edebilir mi! Böyle bir durumda bu kul titremez mi!

Namazla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeye;

-Eğer birinizin kapısında bir ırmak geçse ve o kişi günde beş sefer o ırmakta yıkansa onda kirden eser kalır mı, diye buyurur.

Sahabe;

Hayır, ya Resulullah, der.

[17] Nisa /93

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ise;

-İşte beş vakit namaz da böyledir. Biri günde beş vakit namaz kılsa beş defa günahlardan yıkanır, temizlenir[18] buyurur.

Allah da ayet-i kerimede; **"eğer bir kul büyük günahlardan sakınırsa, küçük günahlarını Allah temizler"**[19] buyurur. Demek ki Allah kulunun günahlarını temizliyormuş, namazla temizliyormuş. Demek ki namaz aynı zamanda bizi temizleyenmiş.

Namaz bizi Allah'ın huzurunda durdurur orta namazına dikkat edersek daimi olarak huzurda dururuz. Çünkü Allah ayet-i kerimede; **"onlar namazlarında daimidirler"**[20] buyurdu.

Namazın bize kazandırdıkları arasında hayâ etmek de vardır. Namaz bize Allah'tan hayâ etmeyi kazandırır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; *"Allah hayâ sahibidir, kulundan hayâ eder."*[21] Başka bir hadisinde ise; *"bir kulun saçı sakalı İslam yolunda ağarmışsa eğer* -yani Müslüman olarak hayatını yaşamaya çalışmış ve bu yolda saçları beyazlamışsa- *Allah ona azap etmekten hayâ eder"*[22] buyurur. Yani işi becerememiş; ama hayatı boyunca doğru

[18] Buhârî, Mevâkît 6; Müslim, Mesâcid 283. Ayrıca bk. Tirmizî, Emsâl 5; Nesâî, Salât 7; İbni Mâce, İkâmet 193
[19] Nisa /31
[20] Meâric /23
[21] Tirmizi, Hakîm
[22] Hatîb

yapmaya çalışmışsa Allah ona azap etmekten hayâ eder. Demek ki Allah bir de hayâ sahibiymiş.

Bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurdu ki; *"kardeşlerinizi çoğaltın. Kıyamet günü Allah sizi kardeşlerinizle beraber huzura alır."* Yani cemaatinizin içindeki o insanlarla beraber huzura alır. Herhangi biri, o cemaattekilerin kazandığı nimete layık olmasa da Allah o kişiyi o cemaatin içinden alıp cehenneme göndermeye hayâ eder. Ya da onlara verdiği nimeti ona vermemekten hayâ eder. Onun için kardeşlerinizi çoğaltın, buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Allah kulundan hayâ ediyorsa eğer kulun da Allah'tan hayâ etmesi gerekmez mi?

Namaz bize hayâ etmeyi kazandırır. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"Allah ve resulü sizi diriltecek (hay edecek, size hayâyı kazandıracak) olana davet etiğinde hemen davetine icabet edin"**[23] buyurur. İnsanı diriltecek olan nedir? -Elbette ki Allah'ın emri, Allah'ın ayetleridir. İman eden birinin aynı zamanda hayâ da etmesi gerekir. Namaz bize hayâyı kazandırır; ama namazımız gerçekten namaz olursa kazandırır, yoksa sadece taklidi olmuş olur.

Diyelim ki şimdi bir yanlış yapacağız, biraz sonra da Allah'ın huzuruna çıkıp halimizi ona arz edeceğiz. Allah'ın huzuruna çıkmadan önce o yanlışı yaparsak huzurda dururken hayâ ederiz. Bu durumda ne deriz? -"En iyisi ben

[23] Enfâl /24

rabbimin huzurunda mahcup olmayayım, utanmayayım, onun için bu yanlışı yapmayayım" deriz. "Senin için bunu yapmıyorum ya rabbi" dediğimizde ise Allah'ın bize neler ikram ettiğini görürüz. Allah bizi buna şahit kılar. Bir ibadetten dolayı değil, sırf o yanlıştan Allah rızası için vazgeçtiğimizden ötürü Allah bize ikram eder.

Allah bize neden ikram eder?

Allah'ın huzuruna çıkmadan önce bir yanlış yapmaktan hayâ ettiğimiz için Allah bize ikram eder. Biz böyle yaptıktan sonra görelim, bakalım, Allah bize nasıl bir ikramda bulunur! İkramı öyle bir tattırır ki bunu mutlaka görüp ardından; "ya rabbi, sen bu nimeti buna karşılık bana ikram ettin" deriz. Yani kul, ibadetle kazanamadığını Allah'a olan hayâsından, haşyetinden dolayı terk ettiği günahından kazanır. Neden? - Çünkü o kul o anda; "ya rabbi senin için" der de ondan. O davranışı saf Allah için olduğundan dolayı Allah da ona ikram eder.

Allah peygamberlerini anlatır. **"Onlara Rahman'ın ayetleri okunduğu zaman secdeye kapanır, ağlarlardı"** devamında ise; **"sonra onların yerine başka bir kavim geldi ki namazı zayi etti"**[24] buyurur. Zayi etti demek; namazdan zarar etti, demektir. Namazın içini boşalttılar, buyuruyor Allah; yani namazın dışı var ama içi yok. Zahiri olarak namaza durmuş; ama gönül itibariyle huzurda duramamışlar. Bu

[24] Meryem /58-59

yüzden de onlar kaybettiler. Nasıl ki imanı hakikatiyle anlamaya çalıştıysak ibadeti de böyle hakikatiyle anlayacağız inşallah.

İmanı veya ibadeti anlatırken bazı kardeşlerimiz ya da beni dinleyenler çok keskin sınırlar çizdiğimi, ya da yanlış veya eksik yapıldığından dolayı hep onları uyardığımı söyleyebilir, böyle düşünebilirler; ama buna ihtiyaç olmasaydı böyle yapmazdım, bunları anlatmama mutlaka ihtiyaç vardır. Yani biri dama çıkıp damın kenarına kadar gelmiş, bir adım daha atsa düşecek böyle bir durumda onu uyarıp; "düşüyorsun, öyle yapma, senin bu tarafa doğru gelmen lazım" demem gerekir; çünkü dostluk, kardeşlik, sevgi bunu gerektirir. Yoksa bizim başka bir derdimiz yoktur. Eksiklerimizi bilelim ki tamamlamaya çalışalım. Doğruyu bilelim ki doğru yapmaya çalışalım. Doğruyu bilmez, yanlışımızı doğru zannedersek hiçbir zaman doğruyu öğrenemeyiz; ama Allah'ın huzuruna gittiğimizde işte o zaman doğruyu öğreniriz, o zaman da çok geç olmuş olur!

Bu durumda doğruyu söylemeyenler mesuldür, sorumludur. Yoksa sadece "namaz kıl" demekle iş bitmez. Namazı kıl demek güzeldir; ama nasıl kılmak gerekir, kılarsak neyi kazanırız, kılmazsak neyi kaybederiz, bunları da anlatmak, açıklamak gerekir. Eğer bunları anlamazsak ibadetimiz taklidi olmuş olur. "İşte namaz kıl, niye olduğunu bilmiyorum; ama kıl, namaz güzeldir" demek namazı anlatmak değildir. Zaten onun için namaz kılarken

zorlanıyoruz; yani namaz kılınca zorlanmamızın nedeni namazı bilmeyişimizdir.

Mü'min ile münafık arasında zahiri olarak görünen fark namaz farkıdır.

Maneviyatı, gönlümüzü Allah bilir. Namaz kılan birini görsek onun hakkında rahatlıkla mü'min olduğunu söyleyebiliriz. Namaz kılması zahiri olarak onun mü'minliğine şehadettir. Namazı ona şehadet eder; ama diyelim ki hiç tanımadığımız, mü'min olup olmadığını bilmediğimiz biri eğer namaz kılmıyorsa onun hakkında; "bu mü'mindir" diyemeyiz.

Namaz aynı zamanda zikirdir, duadır, tesbihtir, tevhittir, tahmittir, tahlildir. Namaz aynı zamanda Kur'an'ı okumaktır; çünkü her namazda mutlaka Kur'an'ı okuyoruz. Namaz, Allah ile sohbettir, halini Allah'a arz etmektir. Namaz, Allah'a; "sen benim rabbimsin ben de senin kulunum" demektir. Başını secdeye koyarken her hal ile bunu söylemektir.

İnsan, namazda Allah ile konuşur. Mesela Fatiha Suresi baştan sona Allah ile sohbettir, duadır. Ne diyoruz Fatiha Suresi'nde? **Elhamdulillahi rabbil âlemin:** "Hamd âlemlerin rabbi olan Allah içindir." Yani hamd senin içindir, övme ve övülme sana aittir. **Errahmanirrahim:** "Sen rahman ve rahimsin." **Mâliki yevmiddin:** "(Sen) Din gününün sahibisin." Benim sahibimsin, bana hesap soracak olan sensin. **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:** "Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız

seni istiyoruz.” Yalnız senden istiyoruz, seni senden istiyoruz. **İhdinâs sırat-el mustakim:** “Bizi sırat-el mustakime hidayet et.” Sırat-el mustakimde sana gelmeyi bize nasip et. Sana vasıl olmayı, kavuşmayı bize nasip et. **Sıratellezine en’âmte aleyhim:** “O sırat-el mustakim ki; kendisine nimet verdiğin (kulların yolu).” Peygamberlerin, sıdıkların, şehitlerin, salihlerin yolu. **Ğayril mağdubi aleyhim ve leddallîn:**[25] “(Bizi) Gazaba uğrayanlardan ve delalette kalanlardan eyleme!” Allah’a; “bizi nimet verdiğin kullarının dışında bırakma ya rabbi” diyoruz. Böyle dediğimiz için biz de buna karşılık bu duamızın cevabını mutlaka alırız.

Allah ayet-i kerimede Hz. Zekeriya (a.s.) için; “**Zekeriya mihrapta namazda iken melekler ona vahyetti; Allah sana bir evlat verecek ismi Yahya’dır”**[26] buyurdu.

Hz. Zekeriya’nın başka bir zamanda değil de mihrapta namazdayken bu hitabı almasının sebebi nedir? -Çünkü o, rabbiyle namazda konuştuğu için rabbi de onunla namazda konuşmuştur.

Onun için söylüyorum; namazı olmayanın miracı olmaz. Rabbin seni muhatap alsın istiyorsan namaza dur, Allah’ın huzurunda dur. Sen sohbetini onunla yap, o da sohbeti seninle yapsın.

[25] Fatiha /1-7
[26] Meryem /7

Namazla ilgili ayetleri hep beraber anlamaya çalışacağız. İlk önce abdestle ilgili olanları anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **İzâ kumtum ilâs salâh:** "Namaza kalkacağınız zaman." **Fagsilû vucûhekum:** "Yüzlerinizi yıkayın." **Ve eydiyekum ilâl merâfik:** "Ellerinizi de dirseklerinize kadar (yıkayın)." **Vemsehû bi ruusikum:** "Başınızı mesh edin." **Ve erculekum ilâl ka'beyn:** "Ayaklarınızı da topuklarınıza kadar (mesh edin)."

Demek ki abdest böyle alınıyormuş. Allah'ın bize öğrettiği abdest buymuş. Allah bize abdest alırken ayaklarımızı mesh etme imkânını vermiştir. Hava soğuksa veya su azsa, farz olan; elini dirseklerine kadar bir kez yıkayıp yüzünü de bir kez yıkadıktan sonra elini ıslatarak başını ve ayaklarını mesh ederek abdest almaktır. Bunu Allah söylemiştir, bir sefer yıkarsan yeterlidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gerektiğinde bunu bir sefer yapardı. Sahabeler bu abdest için; "Resulullah hafif bir abdest aldı" derdi. Peki, ağır abdest nasıldır? -Ağır abdest her bir azayı 3 defa yıkamak, ağza ve buruna 3 defa su vermek ve ayakları da beraberinde yıkamaktır.

Allah bir konuda kolaylık vermişse o kolaylığı bilmek gerekir. Ağır olanı yapalım; ama gerektiğinde hafif olanı da uygulayalım, rabbimizin bize sağladığı kolaylığı yapalım. Allah'ın söylediği dışında hangi mezhep, hangi tarikat, hangi âlim ne söylerse söylesin ona bakmamamız gerekir. Allah ne söylemiş ona bakmamız gerekir. Bunu böyle bilelim; çünkü Allah konuşurken "kulum anlamasın" diye konuşmamış, kulunun anlayacağı şekilde konuşmuştur.

Ayet devam ediyor; **Ve in kuntum cunuben fattahherû:** "Eğer cünüp iseniz temizlenin (yıkanın)." **Ve in kuntum mardâ ev alâ seferin:** "Ama yolcuysanız veya hastaysanız." **Ev câe ehadun minkum minel gâit:** "Ya da sizden biri çukurdan gelmişse." Yani lavaboya gitmişse. **Ev lâmestumun Nisae:** "Ya da kadınlara dokunmuşsanız (cünüp olmuşsanız)." **Fe lem tecidû mâe:** "Ve su bulamamışsanız." **Fe teyemmemû saîden tayyiben:** "Bu durumda temiz bir toprakla teyemmüm alın." **Femsehû bi vucûhikum:** "(Elini toprağa vurup) Yüzünü onunla mesh et." **Ve eydîkum minhu:** "Bir de onunla elini (mesh et)." Bu, hem abdest için hem de cünüpken temizlenmek için geçerlidir. Allah, yolcuysanız veya hastaysanız; yani sıhhatinize zarar verecek durumunuz varsa yapmanız gereken teyemmüm almaktır, dedi. Teyemmüm yaptığımızda hem temizlenmiş hem de abdestli olmuş oluruz. Eğer cünüp değil isek bu durumda sadece abdestli olmuş oluruz.

Mâ yurîdullâhu li yec'ale aleykum min harac:[27] "Allah sizin için zorluk dilemez." Allah zorluk dilemez; ama baktığımızda âlimlerimiz diliyor. Öyle ki ısrarla "benim dediğim gibi olsun, yoksa diğer şekilde olmaz" diyor. Kimsenin hafif abdest almasına müsaade etmiyor. Peki, neden böyle yapıyor? -Allah'ın yaptığını beğenmiyor da ondan. Anlamamış, kulluğu, ibadeti, namazı anlamamış da ondan. Bu yüzden ibadetin, namazın sadece dışına bakıyor, ibadeti ondan ibaret zannediyor. Evet, ayet devam ediyor; **Ve lâkin yurîdu li yutahhirakum:** "Ama (Allah) sizi tertemiz kılmak istiyor."

Tertemiz kılmak ne demektir?

İnsan, toprakla temizlenir mi? -Hayır, temizlenmez. Tertemiz kılmak derken Allah seni namazla, ibadetinle temizlemek istiyor, diyor. Allah bu kolaylığı sağlarken ne olursa olsun ibadetini yap, diyor ve seni ibadetle, namazla temizlemek istiyor; çünkü Allah'ın muradı budur. Mesele senin helal ya da haram olman değildir. Bu durumda teyemmüm yapar, temizlenirsin; ama asıl gaye namazla gönlünün içinin temizlenmesidir.

Ve li yutimme ni'metehu aleykum: "(Allah) Bununla beraber üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister." Nimetin tamamlanması için senin ibadette, âbdiyette olman gerekir. Onun için yapamadım, edemedim diye bir şey yoktur.

[27] Mâide /6

Leallekum teşkurûn:[28] "Umulur ki (Allah istiyor ki siz ona) şükredersiniz." "Rabbimiz bize kolaylık sağladı" diye ona şükredersiniz. Bu, size şükrettirsin.

Bir de namazın vakitleri vardır. Allah vakti saatle değil gece ve gündüzle beyan eder.

Ve ekımis salâh: "Namazı ikame edin." Yani namazla Allah'ın huzurunda durun. **Tarafeyin nehâr:** "Gündüzün iki tarafında." Gündüzün iki tarafı; biri sabah, biri de ikindiden akşama kadar olan bölüm demektir. **Ve zulefen minel leyl:** "Bir de gecenin sabaha yakın olan kısmında." Allah imsaktan önce de namaza davet eder. **İnnel hasenâti yuzhibnes seyyiât:** "Muhakkak ki güzellikler, kötülükleri giderir (temizler)." Böyle yaparsan; yani gece kalkıp namaz kılarsan yapmış olduğun bu güzellik, işlediğin günahları ve kötülükleri temizler. **Zâlike zikrâ liz zâkirîn:**[29] "Bu, öğüt almak isteyenler için öğüttür (nasihattir, hatırlatmadır)."

Ekımis salâte li dulûkiş şemsi ilâ gasakıl leyl: "Güneş tam tepedeyken (öğle) namazını kıl, gece karanlığına kadar." Gece karanlığına kadar olan zamanda da ikindi namazı kıl. **Ve Kur'anel fecr:** "Fecir vakti (sabah vakti) Kur'an oku." Namazında Kur'an oku, bu Kur'an'ı sesli oku. **İnne Kur'anel fecri kâne meşhûdâ:**[30] "Çünkü sabah namazı şahitlidir" dedi Allah. İnsanlarla beraber olan melekler o vakitte nöbet

[28] Mâide /6
[29] Hûd /114
[30] İsra /78

değişimi yaparlar; yani gelen melekler diğerlerini gönderir, giden melekler bir daha geldiğinde bu sefer ötekilerini gönderirler. Böylelikle hepsi beraber şahit olmuş olur.

Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimizedir. **Ve minel leyli fe tehecced bihî nâfileten lek:** "Geceleyin kalk, sana mahsus olmak üzere teheccüd kıl." Namaz kıl emri özel olarak burada yoktur. Bu, gece kalk Kur'an oku, bununla beraber namaz kıl, manasına gelir; çünkü Kur'an'sız namaz olmaz. **Asâ en yeb'aseke rabbuke makâmen mahmûdâ:**[31] "Eğer böyle yaparsan (bu durumda) rabbinin seni Makam-ı Mahmûd'a ulaştıracağını umabilirsin."

Allah neden böyle söyledi?

Bir kul eğer Allah'ın onu övmesini istiyor, övülmeye layık olmak istiyorsa gece kalkıp namaz kılması ve Allah'ın ayetleri üzerinde tefekkür etmesi gerekir. Böyle yaparsa, Allah onu övülmüş bir hale getirir.

Kulid'ûllâhe evid'ûr rahmân: "De ki: İster Allah deyin ister Rahman deyin" **Eyyen mâ ted'û fe lehul esmâul husnâ:** "En güzel isimler onundur. (O isimlerle, Esmau'l Husna'yla) Allah'a dua edin." **Ve lâ techer bi salâtike:** "Namaz kılarken sesini fazla yükseltme." **Ve lâ tuhâfit bihâ:** "Sesini çok da alçaltma." **Vebtegı beyne zâlike sebîlâ:**[32] "İkisinin arasında

[31] İsra /79
[32] İsra /110

bir yol tut.” Yani bağıra bağıra namaz kılma, kendin de duymayacağın kadar sesini kısma, dedi Allah.

Kul inne salâtî ve nusukî ve mahyâye ve memâtî: “De ki: Benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm.” **Lillâhi rabbil âlemîn:**[33] “Âlemlerin rabbi olan Allah içindir.” Demek ki namazımız da, kurbanımız da, hayatımız da, ölümümüz de Allah için olmalıdır. Allah böyle söyle ve bunu böyle yap, dedi. Bunu ikrar ederken doğru söyle, doğru söylemiş ol. Eğer sen gerçekten böyle değilsen ve böyle yapmıyorsan doğru söylememiş olursun.

Kul li ibâdiyellezîne âmenû: “İman eden kullarıma söyle.” **Yukîmus salâh:** “Namazı ikame etsinler.” **Ve yunfikû mimmâ razaknâhum:** “Onlara rızık olarak verdilerimizden infak etsinler.” **Sirren ve alâniye:** “Hem gizli hem aşikâre.” **Min kabli en ye’tiye yevmun lâ bey’un fîhi ve lâ hilâl:**[34] “O kendisinde alışveriş olmayan, dostluğun işe yaramadığı o gün gelmeden önce (mutlaka bunu yapsınlar).” Beni rabbi olarak kabul eden kullarıma bunu böyle söyle. Namazlarını kılsınlar, kendilerine rızık olarak verdiklerimizden gizli ve aşikâre infak etsinler. Dostluğun ve alışverişin fayda vermeyeceği Kıyamet günü gelmeden önce bunu böyle yapsınlar, buyurdu. Allah; “namazı ikame et” diye kullarına emrediyor.

Ve ekîmus salâh: “Namazı ikame edin.” **Ve âtûz zekâh:** “Zekâtı verin.” Yani temizlenmek için verin. **Ve mâ**

[33] En’âm /162
[34] İbrâhîm /31

tukaddimû li enfusikum min hayr: "Hayırdan kendi önünüzden (ölmeden önce) her ne gönderirseniz." **Tecidûhu indallâh:** "Onu Allah'ın katında hazır bulursunuz." **İnnallâhe bi mâ ta'melûne basîr:**[35] "Muhakkak ki Allah yaptıklarınızı görendir." Allah neyi yaptığınızı görüyor ve biliyor.

Ricâlun: "(Öyle delikanlı, yiğit) Adamlar var ki." **Lâ tulhîhim ticâratun ve lâ bey'un an zikrillâh:** "Onları ne bir ticaret ne bir alışveriş Allah'ı zikirden alıkoyar." **Ve ikâmis salâh:** "Namazı ikame etmekten (alıkoymaz)." **Ve îtâiz zekâh:** "Zekâtı vermekten (alıkoymaz)." **Yehâfûne yevmen tetekallebu fîhil kulûbu vel ebsâr:**[36] "(Onlar) Kalplerin ve gözlerin halden hale döneceği günden korkarlar." O gelecek olan Kıyamet Günü'nden endişe edip korkarlar. Allah, kıyametin dehşetini anlatıyor. Onlar, gözlerin döndüğü o günden korkarlar, onların endişesi budur. Onun için; "ne bir alışveriş ne bir ticaret onları Allah'ı zikretmekten, namazı ikame etmekten, zekâtı vermekten alıkoyar" buyurdu.

Ve ekîmus salâh: "Namazı ikame edin." **Ve âtûz zekâh:** "Zekâtı verin." **Ve atîûr resûl:** "(Allah'ın) Resulüne itaat edin." **Leallekum turhamûn:**[37] "Eğer bunu böyle yaparsanız rahmete erersiniz." Allah sizi rahmetinin içine alır ve rahmetle size muamele eder.

[35] Bakara /110
[36] Nûr /37
[37] Nûr /56

Ellezîne yukîmûnes salâh: "O kimseler ki namazlarını ikame ederler." **Ve yu'tûnez zekâh:** "Zekâtlarını verirler." **Ve hum bil âhırati hum yûkınûn:**[38] "İşte ahirete iman etmiş olan kimseler bunlardır." Ahirete kesinkes ikna olmuş olanlar, nefsini ikna etmiş olanlar bunlardır. Kimdir bunlar? -Namaz kılıp, zekâtı verenlerdir.

Namaz; kul ile Allah arasındaki kulluk halidir. Zekât; rızık olarak kendisine verilenden infak etmektir, insanın başkalarıyla arasındaki muameledir. İkisi de imandır. Amel olmakla beraber ikisi de imanın gereği, imanın sonucudur. Eğer biri zekâtı veremiyor, infak edemiyorsa ahirete imanı yok demektir; çünkü ahirete imanı olsaydı yatırımını da ahirete yapardı.

Utlu mâ ûhıye ileyke minel kitâb: "Allah'ın sana kitaptan vahyettiğini oku (tilavet et, takip et)." **Ve ekımıs salâh:** "Namazı ikame et." **İnnes salâte tenhâ anil fahşâi vel munker:** "Muhakkak ki namaz sizi her türlü aşırılıktan ve kötülükten alıkoyar." **Ve le zikrullâhi ekber:** "Bununla beraber Allah'ı zikir en büyüktür." **Vallâhu ya'lemu mâ tasneûn:**[39] "Allah sizin ne yapacağınızı bilir." Namaz belli vakitlerde farz kılınmış, baştan sona zikir, dua ve tesbihtir. Ayrıca Allah u ekber derken de Allah'ı zikretmiş oluruz.

Bir de; "Allah Allah" demek en büyük zikirdir. Bakıyorsun, namazı kabul edenler zikri kabul etmiyorlar.

[38] Neml /3
[39] Ankebût /45

Mesela görüyoruz etrafındakilerin ona âlim dediği biri çıkıp; "zikir diye bir şey yoktur" diyor. Zikir nasıl olmaz? Sen hiç Kur'an'ı, Allah'ın kitabını okumadın mı? Söz de âlim olacaksın, niye zikri gizliyorsun! Sen zikri gizleyerek Allah'ın ayetlerini gizlemiş olmuyor musun?

Munîbîne ileyhi: "Allah'a yönelin." Allah'a münib olun; yani ondan başka tarafa dönmeyin, ona dönüp, ona itaat edin. **Vettekûhu:** "Ona karşı takva sahibi olun" sorumluluğunuzu kabul edip yerine getirin, âbd olma sorumluluğunuzu kabul edin. **Ve ekîmûs salâh:** "Namazı ikame edin. **Ve lâ tekûnû minel muşrikîn:**[40] "Sakın müşriklerden olmayın." Yani Allaha dönmez, takva sahibi olmaz, namazı ikame etmezsen müşrik olursun; çünkü "bunu yapın müşriklerden olmayın" dedi Allah.

Namazın ne kadar önemli olduğunu anlamaya çalışıyoruz.

Şimdi okuyacağımız ayette hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hanımları içindir. **Ve karne fî buyûtikunne:** "Evlerinizde vakar sahibi olun." Meallerde bu ayet için "evlerinizde oturun" denilir; ama ayetin kelime manası bu değildir. Oturmak başka, vakar sahibi olmak başka bir şeydir.

Ve lâ teberrecne teberrucel câhiliyyetil ûlâ: "Evvelki, cahiliye zamanındaki gibi açılıp, saçılmayın." Daha önce insanlar Allah'ın hesabını yapmadan, nefsin hesabını yaparak

[40] Rûm /31

açılıp saçılıyor, sokaklarda bu şekilde dolaşıp geziyordu. Allah; "böyle şeyler yapmayın, böyle şeyler düşünmeyin" dedi. Yani sokaklarda boş boş gezmeyin, dışarıdaki ve evdeki vakarınızı koruyun. Vakar; Allah'ın huzurunda durmak, ciddi olmak demektir.

Ve ekımnes salâh: "Namazı ikame edin." **Ve âtînez zekâh:** "Zekâtı verin." **Ve atı'nallâhe ve resûleh:** "Allah'a ve resulüne itaat edin." Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ehli beyti için buyurur; **İnnemâ yurîdullâhu li yuzhibe ankumur ricse ehlel beyt:** "Ey ehli beyt! Allah sizden kiri gidermek istiyor." **Ve yutahhirakum tathîrâ:**[41] "Ve sizi tertemiz kılmak istiyor."

Tertemiz olmak için ne gerekir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e emir neyse ümmete de emir odur. Evinizde vakar sahibi olun; yani evinizde rabbinizi unutmayın, evinizde rabbinizin hükmü geçsin. Allah ayetin devamında; **"evinizde okunan Kur'an'ı ve hikmeti düşünün"**[42] buyurur; yani evinizde Kur'an okunsun, Kur'an'ın hikmeti anlatılsın, ayetler anlatılsın, Allah zikredilsin. Öyle gösteriş için dışarı çıkıp dolaşmayın, namazı ikame edin ve zekâtı verin, dedi Allah.

Zekât vermek, bir tek maldan vermek değildir. Ne zaman bir ayette zekât kelimesi geçse onu "temizlenin"

[41] Ahzâb /33
[42] Ahzâb /34

olarak anlamamız gerekir. Bu kelime; ilminin, aklının, hikmetinin, gönlünün ve imanının zekâtını ver, Allah sana neyi ikram etmişse ondan ikram et, demektir.

Allah Mekke döneminde inen ayet-i kerimede; **"onlar sana neyi infak etmeleri gerektiğini soruyorlar. De ki onlara: İhtiyaçtan fazlasını"**[43] buyurur. Mekke döneminde ihtiyaçtan fazlasını herkes vermek zorundaydı; çünkü o dönemde ihtiyaç vardı. Eğer biri ihtiyaçtan fazlasını saklarsa ötekiler aç kalırdı.

Bu durumda ölçü aslında neymiş?

İhtiyaçtan fazlasını vermekmiş. Durumlar düzelince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onu yavaş yavaş indirdi, hatta kırkta bire kadar indirdi; ama asıl olan ihtiyaçtan fazlasını vermektir. Bunun için Hz. Ali (r.a.) Efendimiz; *"kırkta bir, cimrilerin zekâtıdır"* buyurur.

Mesela bununla ilgili bir örnek anlatayım;

Biri Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'e;

-Ne kadar zekât vermemiz gerekir, diye sorar.

Hz. Ali (r.a.) Efendimiz;

-Sana göre mi bana göre mi, der. Devamında ise;

-Sana göreyse kırkta biri, bana göreyse hepsidir, diye cevap verir.

[43] Bakara /219

Zekât vermek demek; Allah'ın kendisine ikram ettiği her nimeti ikram etmek demektir.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû izâ nûdiye lis salâti min yevmil cumuah: "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)! Cuma günü namaza çağrıldığınız zaman." **Fes'av ilâ zikrillâh:** "Hemen Allah'ın zikrine koşun." Demek ki namaz zikirmiş. Cumada sadece namaz yoktur, cumada bir de zikir vardır. Hatta bununla ilgili sahabeler; "*biz cuma namazının bittiğini mescitten gelen zikir sesinden anlardık*"[44] diye buyurur.

Çünkü namazdan sonra zikir yapılırdı. Onun için Allah ayette; **Fes'av ilâ zikrillâh:** "Allah'ın zikrine koşun" buyurdu. Allah bu ayette namazla zikri beraber söylemiştir. Allah'ın âdeti böyledir; birinde zikir, birinde namaz der. Burada ise ikisi de vardır.

Ve zerûl bey'a: "Alışverişi bırakın." Bu kesin bir emirdir. **Zâlikum hayrun lekum in kuntum ta'lemûn:**[45] "Eğer bilirseniz bu sizin için daha hayırlıdır." Siz bunu anladıysanız, bildiyseniz, beni dinlediyseniz bunun daha hayırlı olduğunu bilirsiniz; yani alışverişte zarar ederim demeyin. Ben size; "alışverişi bırakın, sizin için hayırlı olan budur diyorum. Bana güvenmiyor musunuz" diyor Allah. Bu yüzden ayette;

[44] Buhari, Ezan, 841; Müslim, 583
[45] Cuma /9

"Allah'ın davetine icabet edin, namaza ve zikre koşun" buyurur.

Deniz kenarında yaşadığı için balıkçılıkla geçinen bir Yahudi kavmi vardı. Allah, onlar için; **"cumartesi günü size çalışmak ve avlanmak yasaktır"** demişti. Ayette buyuruyor ki; **"bu bir imtihan. Avlanmak serbest olduğu gün balıklar gelmiyordu, cumartesi günü ise balıklar akın akın geliyordu."** Bu durum onların iştahını kabarttı ve onlar yasağı çiğnedi. Bunun üzerine Allah da onlara; **"aşağılık maymunlar olun"**[46] dedi. Onlar da insanlıklarını kaybedip, hayvan oldu. Cumartesi günü alışveriş yasağını çiğnediklerinden dolayı bu hale geldiler.

Peki, eğer biri de cuma günü cuma namazı saatinde alışverişi bırakmazsa böyle bir durumla karşı karşıya kalmaz mı?

Elbette ki kalır; ama Allah'ın rahmeti sonsuzdur ve Allah, kullarını biliyor. Bu ümmetin bir gün boyunca bu yasağa uyamayacağını biliyordu. Bu yüzden de sadece cuma namazı saatinde bu yasağı koymuştur. Bu süre yaklaşık yarım saattir hatta yarım saat bile yoktur. En azından o kadarlık süredeki ticareti, kazancı Allah'a feda edebilmek gerekir. Tabi eğer iman etmişsek. "Sizin için bu daha hayırlıdır" dedi Allah. Bunu iyice, doğru bir şekilde anlamak gerekir.

Ayet devam ediyor; **Fe izâ kudiyetıs salâh:** "Namazı kılıp tamamladığınızda." **Fenteşirû fîl ard:** "Yeryüzüne dağılın (işinize dönün)." **Vebtegû min fadlillâh:** "Allah'ın fazlından (size ikram ettiklerini, size rızık olarak takdir ettiklerini)

[46] Arâf /163, Bakara /65

arayın.” **Vezkurûllâhe kesîran leallekum tuflihûn:**[47] “Allah’ı çok çok zikredin. Eğer böyle yaparsanız felaha (kurtuluşa, saadete) erersiniz.” Yani yeryüzüne dağılıp çalışmaya başladığınız zaman Allah’ı unutmayın. Namaz bitti demeyin ve rabbinizi zikretmeye devam edin. Ne olursa olsun rabbinizin hesabını yapmaya, her anda “Allah” demeye devam edin, dedi Allah.

Hâfizû alâs salavâti: “Namazlarınızı koruyun.” **Ves salâtil vustâ:** “Özellikle (bilhassa) orta namazına dikkat edin.” **Ve kûmû:** “Ayaktayken (namazda durun).” Yani hareket ederken, bir iş yaparken Allah’ın hesabını yapın, Allah’ın huzurunda durun. **Lillâhi kânitîn:**[48] “Allah’a karşı saygılı olanlardan olun (Allah’a karşı edepli olun).” Demek ki Allaha karşı saygı göstermek için ne yapmak gerekiyormuş? -Tabi ki namazımızı muhafaza etmek gerekiyormuş.

Namazı muhafaza ne demektir?

Namazı muhafaza etmek namaz kılmak demek değildir. Namazın içini muhafaza etmek demektir. Eğer zahiri olarak kılınan namaz onun kabıysa o namazın içini muhafaza etmek gerekir; yani gönül itibariyle miraçta, Allah’ın huzurunda durmayı muhafaza etmek gerekir.

Allah ayetin sonrasında; “özellikle orta namazına dikkat edin, orta namazında Allah’ın huzurunda durun” dedi. Yani iki namaz arasında da Allah’ın huzurunda olduğunuzu unutmayın. Zaten kul budur, âbd budur. Eğer böyle yaparsanız Allah’a karşı edepli ve saygılı olmuş, hürmet etmiş

[47] Cuma /10
[48] Bakara /238

olursunuz. Allah'ın emrine hürmet etmiş olursunuz, dedi Allah.

Kad eflehal mu'minûn:[49] "Mü'minler felaha (kurtuluşa, saadete) ermiştir ki." **Ellezîne hum fî salâtihim hâşiûn:**[50] "(Çünkü) Onlar namazlarını huşu içinde (haşyet içinde) kılarlar." Yani Allah'ın büyüklüğü ve azametinden dolayı huşuyla Allah'ın huzurunda durup, namazlarını haşyetle ikame ederler.

SADAKALLAHUL AZİM

Allah bizi namazı ikame edenlerden, namazın hakikatine, muradına erenlerden, namazla doğrulanlardan eylesin. Namazla Allah'ın huzurunda duranlardan, namazı miraç olanlardan, orta namazına dikkat edenlerden eylesin. Allah bizi kıyamet günü namazı yüzüne bir paçavra gibi atılanlardan eylemesin.

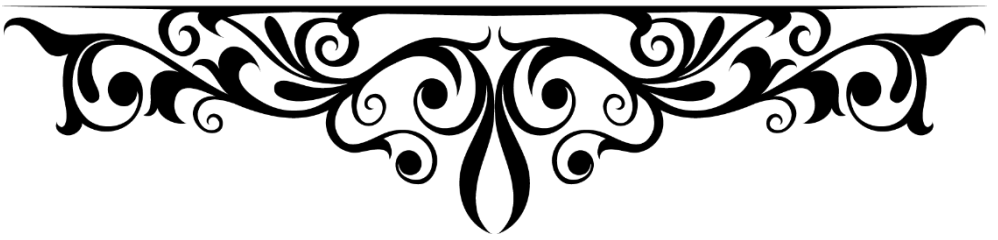
Allah hepinizden razı olsun.

[49] Mu'minûn /1
[50] Mu'minûn /2

NAMAZ

2

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

İslam'ın 5 şartından biri olan namaz, kelime-i şehadetten sonra gelir. Mü'min ile kâfiri görünüş itibariyle birbirinden ayıran fark namazdır.

İbadeti anlamaya çalışırken önce imanı anlamamız gerekir. İman, insanın içindeki islam, islam ise insanın dışındaki imandır. İman mutlaka dışarıya, amele yansımalıdır; yani iman eden birinin mutlaka salih ameli ve ahsen ameli de vardır. Yoksa imanı ölü bir iman, kendisini harekete geçirmeyen bir imandır. Böyle bir iman son nefeste bizi kurtarmaz; çünkü hayatı yaşarken bizi harekete geçirmeyen, bize ibadet ve güzel şeyler yaptırmayan, bizi yanlıştan, şirkten ve günahtan alıkoymayan iman ölü bir imandır. Bu yüzden son nefeste de bu imanımız bizi kurtarmaz, biz de onu kurtaramayız.

Namazı anlatmaya çalışmıştık. Namaz, mü'minin miracı demekti. Bir kul namaz kılarken Allah'ı en çok seven ve Allah'ın da en çok sevdiği Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bulunduğu yerde duruyor demektir. Önce bunu böyle

anlamak lazım; yani namaz en sevgilinin huzurunda durulduğu makamdır. Allah kulunu oraya davet eder. O namazı kılanı peygamberinden, en sevdiğinden ayırmaz, ayırmadan onun makamında bulundurur.

Eğer namazı yük olarak, borç olarak görürsek, namaz kıldığımızda sadece yükümüzü atmış, borcumuzu ödemiş oluruz; ama namaz ne yüktür ne de borçtur. Namaz; bizi yaratan rabbimizin huzuruna çıkıp, onunla sohbet etmemiz, ona halimizi arz edip, derdimizi anlatmamızdır. Hayatı yaşarken yaptığımız yanlışlardan dolayı ondan af ve mağfiret dilememizdir. Bu durumda Allah'tan bize cevap gelir mi? - Elbette ki gelir.

Mesela ettehiyatuyu okurken hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hem Allah hem de melekler adına konuşuyoruz. Ettehiyatuyu okurken hem Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hem Allah hem de melekler adına konuşmamızın bir hikmeti vardır, bunu anlamak gerekir. Eğer bunu anlamazsak namaz kılanı sadece taklit etmiş oluruz. Herkesin ibadeti imanına, imanın kalitesine göredir. Kişinin imanı ne kadar kâmilse ibadeti de o kadar kâmil ve kaliteli olur.

Ettehiyyâtuyu okurken ne diyoruz?

Ettehiyyâtu: "Bütün tahiyyeler (yani hay, diri olan bütün varlıkların tesbihleri, hamdleri, şükürleri, ibadetleri, övgüleri)." **Lillâhi vessalevât:** "Allah içindir. Bütün salâvatlar da Allah içindir." Herkes selameti senden ister. Selam olan

sensin ya rabbi! Her şey senin içindir. Bütün mahlûkat sana hamd eder, seni tesbih eder, sana şükreder, seni zikreder. Ben de hepsinin hamdiyle seni hamd ediyor, hepsinin şükrüyle sana şükrediyor, tesbihiyle de seni tesbih ediyorum, diyoruz. Ettehiyyâtu lillâhi vessalevât dediğimizde böyle demiş oluyoruz.

Buna karşılık Allah cevap verir. Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e selam verir; **Esselâmu aleyke eyyühen nebiy:** "Selamım senin üzerine olsun ey nebim (ey peygamberim)!" Bunu Allah söylüyor; ama bunu da Allah adına biz söylüyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir daha cevap veriyor. Biz de ettehiyyâtuyu okurken onun adına; **Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhis sâlihîn:** "Selamın bizim üzerimize ve salih kullarının üzerine olsun" diyoruz.

Devamında meleklerin söylediğini söylüyoruz. Melekler; **eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne muhammeden âbduhû ve resuluhu** deyip şehadet ediyor. Sonra sağımıza ve solumuza **esselamu aleykum ve rahmetullah** deyip selam veriyoruz. Kime selam veriyoruz? - Bu selam ayrılık selamıdır, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz miraçtan inerken kelime-i şehadet getiren hem sağındaki hem solundaki meleklere selam vermişti, biz de onu temsilen meleklere selam veriyoruz; ama biz ettehiyyatuyu okurken ne söylediğimizi bilmeden hemen okuyoruz. Mutlaka bunun çok hikmetleri vardır, bunu anlamamız gerekir. İnşallah hep beraber bunu kısaca anlamaya çalışacağız.

Namaz vakti gelmeden kulun önce namaza hazırlanması lazım. Abdest aynı zamanda namaza hazırlıktır. Mutlaka âlimlerimizden duymuşuz; Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in abdest alırken yüzü sararırdı.

Sahabeden biri sordu;

-Neden abdest alırken yüzün böyle sararıyor?

-Buyurdu ki;

-Birazdan Allah'ın huzuruna, miraca çıkacağım. Benim yüzüm sararmasın kimin sararsın.[1]

Eğer Hz. Ali'nin yüzü abdestte sararıyorsa namazda nasıl bir hal alıyor bunu anlamak lazım. Hatta rivayete göre; *"savaş esnasında Hz. Ali (r.a.) Efendimiz'in bacağına ok saplanır. Çıkaramayınca; 'ben namaza durayım öyle çıkarın' buyurur. Çünkü okun çıkarılması için parçalanması gerekir. Namazı bitirip, selam verdiğinde; 'ne oldu' diye sorar. Oku çıkarmaya çalışanlar da; 'çıkardık' diye cevap verir."* Oku çıkarmışlar; ama kendisi farkında bile değildir. Sadece Hz. Ali (r.a.) mı böyle namazı kılıyordu? -Hayır, sahabenin birçoğunun namazı miraçtı. Onlar namazda Allah'ın huzurunda duruyordu ve namazları gerçek miraçtı.

Allah'ın olduğu yerde kul olmaz, âbd olmaz. O tecelli ettiyse kulun varlığı orada olmaz. Dolayısıyla kulun orda kendini tatması mümkün değildir; ama kendi kıldığımız

[1] Teberani, Hayatü's Sahabe

namaza bakıyoruz, namazda bin bir türlü vesvese, düşünce ve fikir var. Namaz kılmadan önce aklımıza gelmeyenler namazda aklımıza geliyor. Niye? -Şeytan bizimle oynuyor da ondan. Bunu bahane edip; "şeytanı kovmaya benim gücüm yetmez" demek bir insana, bir mü'mine yakışmaz. Allah ayet-i kerimede iblis için; **"senin, benim (ihlâslı) kullarım üzerinde hiçbir etkin yoktur"**[2] buyurur. Eğer şeytanın biri üzerinde etkisi varsa bu durumda o kul ihlâslı değildir, huzurda da duramaz. Bu durumda ne yapmamız gerekir? -İhlâsı kazanmaya çalışmamız, rabbimize karşı samimi olmamız gerekir.

Ayetleri okuyup anlamaya çalışacağız sonra da namaz nasıl kılınır onu hep beraber anlayacağız inşallah!

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah mü'minleri tarif ediyor; **Kad eflehal mu'minûn. Ellezîne hum fî salâtihim hâşiûn. Vellezîne hum anil lagvi mu'ridûn:**[3] "Mü'minler felâha ermiştir. Onlar, namazlarında huşû duyanlardır. Onlar ki boş söz duyduklarında yüz çevirirler." Birileri boş şeylerle meşgul oluyorsa ya da boş boş konuşuyorsa mü'minler onlardan yüz çevirir. Onlarla oturup o boş sözlere dalmaz.

[2] İsra /65
[3] Mu'minûn /1-3

Boş söz mutlaka bizi yanlışa götürür. “Falanca şunu yaptı, falan cemaat böyle yapmış, siyasi partiler böyle yapmış, şu parti öyle yapmış” demek boş sözdür; yani insanın dünyasına ve ahiretine fayda vermeyen sözler boş sözlerdir. Mü’minler boş ve faydasız söz işittiklerinde yüz çevirip giderler. Mü’minler öyleleriyle muhatap olup konuşmazlar bile. Neden? -Çünkü onların işi vardır, Allah’a kul olmak, âbd olmakla ilgili dağ gibi dertleri vardır.

Vellezîne hum liz zekâti fâilûn: “Onlar, zekâtlarını verirler.” Temizlenmek için verirler. **Vellezîne hum li furûcihim hâfizûn:**[4] “Onlar namuslarını muhafaza ederler.” **Vellezîne hum li emânâtihim ve ahdihim râûn:**[5] “Onlar emanetlerine ve ahdlerine (verdikleri söze) riayet ederler.”

Bu emanetler nelerdir?

Allah’ın kendilerine nefhettiği ruhtur, Allah’ın kendilerine miras bıraktığı Allah’ın kitabı Kur’an’dır, resulünün sünnetidir, bunların hepsi emanettir. Bununla beraber zahiri olarak da kendilerine bir şey emanet edildiğinde emanete riayet ederler. Ahdlerine, verdikleri söze vefa gösterirler. Mü’minler en büyük sözü; “sana âbd olacağız, sen bizim rabbimizsin, her anda senin terbiyeni, senin emrettiğini ve senin hükmünü kabul ediyoruz” diye Allah’a vermiş, Allah’a vaadte bulunmuşlardır.

[4] Mu’minûn /4-5
[5] Mu’minûn /8

Vellezîne hum alâ salavâtihim yuhâfızûn: "Bir de onlar namazlarını muhafaza ederler." Allah zaten namazı ikame etmeyi tekrar tekrar buyurmuştur. Bu ayette ise mü'minler için; namazlarını muhafaza ederler, dedi. Kişi namazını nasıl muhafaza eder? -Namaz mü'minin miracı ve Allah'ın huzurunda durmaksa, halini, derdini Allah'a arz etmek, Allah'tan mağfiret dilemek, dua etmekse mü'min bu halini her anda muhafaza eder. Her anda Allah'ın huzurunda olduğunu bilir ve bu halini muhafaza eder. Allah'ın huzurunda Allah'a verdiği sözde durur. **Ulâike humul vârisûn:**[6] "Onlar (cennete) varis olanların ta kendileridir." Cennete layık olanlar bunlardır, dedi Allah.

İnnemâl mu'minûnellezîne: "Mü'minler ancak o kimselerdir ki." **İzâ zukirallâh:** "Allah zikredildiğinde." Yani "Allah" dediklerinde ya da yanlarında "Allah" denildiğinde. **Vecilet kulûbuhum:** "Onların kalpleri ürperir, titrer." **Ve izâ tuliyet aleyhim âyâtuhu:** "Onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda." **Zâdethum îmânen:** "İmanlarını artırırlar." Allah'a olan muhabbetleri artar. "Rabbim bana böyle söylemiş" deyince ürperirler ve imanlarını artırırlar. **Ve alâ rabbihim yetevekkelûn:**[7] "Ve onlar (bütünüyle) Allah'a tevekkül ederler." Bu vasıftakiler mü'mindir, dedi Allah.

Ayet devam ediyor. **Ellezîne yukîmûnes salâh:** "Onlar namazlarını ikame ederler." **Ve mimmâ razaknâhum**

[6] Mu'minûn /9-10
[7] Enfâl /2

yunfikûn: "Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler." **Ulâike humul mu'minûne hakkâ:** "İşte hakiki mü'minler bunlardır." **Lehum deracâtun inde rabbihim:** "Onların rablerinin katında dereceleri vardır." Bu dereceleri neye göredir? -Kendilerine verilen rızkı infak etmelerine, namazlarını ikame etmelerine, Allah'ın ayetleri okunduğunda imanlarını arttırmalarına, Allah'a tevekkül etmelerine ve "Allah" deyince kalplerinin titremesine göre dereceleri vardır. **Ve magfiratun ve rızkun kerîm:**[8] "(Onlar için Allah'tan) Bir mağfiret ve kerim bir rızık vardır."

Rızık deyince sadece ekmek diye anlamayalım. En büyük rızık; Allah'ın, zatıyla, sıfatıyla ve esmasıyla tecellisidir. Bu rızık, Allah'ın katından olunca kerim bir rızıktır; yani Allah'ın güzelliğinden, esmasından bir rızıktır.

Vel mu'minûne vel mu'minâtu ba'duhum evlîyâu ba'd: "Mü'min kadınlarla mü'min erkekler birbirlerinin dostlarıdır." Mü'minlerin birbirine olan dostluğu nerden anlaşılır? **Ye'murûne bil ma'rûfi ve yenhevne anil munker:** Çünkü onlar birbirlerine "iyiliği emreder (güzelliği tavsiye eder), (birbirlerini) kötülükten de neyhederler." Birbirlerini kötülükten de korumaya çalışırlar. Böyle yapanlar birbirlerinin dostudur, velisidir. Yok, eğer kötülük yapıyor, kardeşini de kötülüğe davet ediyorsa o, mü'min değildir. Bu, mü'min kardeşliği değildir. Bunu Allah söylüyor.

[8] Enfâl /3-4

Ve yukîmûnes salâh: "(Onlar) Namazlarını ikame ederler." Namazla ayakta dururlar, huzurda dururlar. Namaz onları ayağa kaldırır ve Allah yolunda, cennetin yolunda yürütür. Namaz onları diri tutar, harekete geçirir. **Ve yu'tûnez zekâh:** "Temizlenmek için verirler." **Ve yutîûnallâhe ve resûlehu:** "Allah'a ve resulüne itaat ederler." **Ulâike se yerhamuhumullâh:** "İşte Allah'ın rahmet edecekleri bunlardır." Allah bunlara rahmet edecek, merhamet edecek. **İnnallâhe azîzun hakîm:**[9] "Muhakkak ki Allah aziz ve hâkimdir." Bütün güç, bütün şeref, bütün kuvvet Allah'a aittir ve Allah'ın yaptığı her işte mutlaka bir hikmet vardır.

Ulâikellezîne en'âmallâhu aleyhim: "Allah'ın nimet verdiği kimseler şunlardır ki." **Minen nebiyyîn:** "Peygamberler." **Min zurriyyeti âdem:** "(Bunlar) Âdem'in soyundan (gelmiş olan peygamberlerdir)." **Ve mimmen hamelnâ mea nûhin:** "Bir de Nuh ile beraber o gemide taşıdıklarımız." **Ve min zurriyyeti ibrâhîme ve israîl:** "Ve İbrahim ile İsrail'in (Yakub'un) soyundan gelenler." **Ve mimmen hedeynâ vectebeynâ:** "Bir de o hidayet verip seçtiğimiz kimseler." Onlar öyle kimselerdir ki; **İzâ tutlâ aleyhim âyâtur rahmân:** "Onlara Rahman'ın ayetleri okunduğunda." **Harrû succeden ve bukiyyâ:**[10] "Secdeye kapanır, ağlarlardı." Allah'ın ayetleri okunduğu zaman onlar secdeye kapanıp secdede ağlarlardı.

[9] Tevbe /71
[10] Meryem /58

Demek ki secdede ağlamak gerekiyormuş. Allah'ın nimet verip seçtiği kulları; Hz. Âdem (a.s.), Hz. Nuh (a.s.), Hz. İbrahim (a.s.) ve Hz. Yakup (a.s.)'dan gelen bütün peygamberler bu haldeymiş. Allah'ın ayetlerini okur veya onlara Allah'ın ayetleri okunduğunda secdeye kapanıp, ağlarlarmış. Bunu Allah söylüyor. Şimdi camide biri secdeye kapanıp ağlasa ona hemen; "senin namazın bozuldu" derler. Sanki Allah'ın ayetlerini hiç işitmemişler gibi böyle söylerler. Eğer işitselerdi bunu söyleyebilir, bunu söylemeye cesaret edebilirler miydi!

Fe halefe min ba'dihim halfun: "Sonra bunların arkasından bunlara halife olanlar." Yani onların arkasından gelenler. **Edâus salâh:** "Namazlarını zayi ettiler." Namazın içini boşalttılar. Namazın içini nasıl boşalttılar? -Secdede ağlamayı bıraktılar. Allah'ın huzurunda, miraçta olduklarını unuttular. **Vettebeûş şehevât:** "Şehvetlerine tabi oldular." Nefislerinin arzularına, isteklerine tabi oldular. Onun için hem Allah'ın ayetleri okununca hem de secde ederken ağlayamıyorlar, "Allah" deyince kalpleri ürpermiyor, Allah'ın ayetleri okununca imanları artmıyor, Allah'a güvenmiyor, tevekkül etmiyorlar. Neden? -Namazlarını zayi edip namazın içini boşalttıkları için. Bundan dolayı da nefislerinin isteklerine tabi oldular. **Fe sevfe yelkavne ğayyâ:**[11] "Bunlar ğayy kuyusuna yuvarlanacaklar."

[11] Meryem /59

Ğayy kuyusu cehennemde bir kuyunun ismidir. Böyleleri, ğayy kuyusuna yuvarlanmadan önce o kuyuya burada yuvarlanmıştır. Nefsinin kuyusuna, nefsinin mağarasına yuvarlanmıştır. Bir de namazın içini boşaltıp zayi etmelerinden, namazı sadece bir takım hareketlerden ibaret sanmalarından, bunu yapınca namazı kıldıklarını zannetmelerinden, Allah'ın ayetlerini okuyup ve secde ettikleri halde ağlayamamalarından dolayı; "orda da Ğayy kuyusuna yuvarlanacaklar" dedi Allah.

Bu hale gelenler için Allah imkân tanıyor; **İllâ men tâbe ve âmene ve amile sâlihâ:** "Ancak tövbe ederseniz, iman ederseniz, salih amel işlerseniz bu müstesna!" Allah "önce iman" dedi. Demek ki, namazının içini boşaltıp zayi edenler ve nefsinin arzularına tabi olanlar iman etmemiştir; çünkü Allah ayetin hemen devamında bu halde olanlar için tövbe eder ve iman ederseniz buyurur. Eğer biri namazı sadece taklidi olarak kılıyorsa o kişi imanı tatmıyor demektir.

Fe ulâike yedhulûnel cenneh: "İşte bunlar cennete girecek." Tövbe edip, iman edip, salih amel işleyenleri cennete koyacağız, dedi Allah. **Ve lâ yuzlemûne şey'â:**[12] "(Onlar) Hiçbir şekilde (Allah tarafından) zulme uğratılmazlar." Zulmeden kendi kendisine zulüm yapmıştır. Eğer ibadet yapıyorsak ibadetimizin mutlaka hakiki olması

[12] Meryem /60

gerekir; çünkü Allah, taklidi imanı ve taklidi ibadeti kabul etmez.

E raeytellezî yukezzibu bid dîn: "O dini yalanlayanı gördün mü?" Dini yalanlayanı görüyor musun, onun nasıl olduğunu biliyor musun? Dini tasdik ettiklerini, iman ettiklerini söylerler; ama aslında dini yalanlarlar. Onlar nasıldır, ne yaparlar? **Fe zâlikellezî yedu'ul yetîm:** "Onlar yetimi itip kakarlar."

Yetim; kimsesiz, koruyucusu olmayan, ana babası olmayan, gücü yetmeyen kimse demektir. Eğer birinin gücü yetiyor diye birini itip kakıyorsa o itip kaktığı kişi yetimdir. Eğer bir patron işçilerini itip kakıyorsa işçi yetimdir; çünkü işçiler orda çalışıyor diye patrona muhtaçtır, bu nedenle patronun gücü işçiye yeter. Bu durumda işçiler patronun karşısında yetim gibidir. Eğer patron onları itip kakıyorsa, ciddiye almıyorsa, Allah'ın halifesi gibi görmüyorsa işçileri yetim konumundadır. İtip kakmak sadece elle değil, dille ve halle de yapılır.

Ve lâ yahuddu alâ taâmil miskîn:[13] "Miskinleri doyurmaya teşvik etmez." Miskin; açlıktan karnı beline yapışmış kimse, sakin olan kimse demektir. Miskin o kadar çaresizdir ki yerine çakılıp kalır, hiçbir şey yapamaz. Fakirdir; ama fakirden daha aşağı, çok yoksul manasındadır. İşte o dini yalanlayanlar miskinleri doyurmaz, doyurmaya da teşvik

[13] Maun /1-3

etmez. Doyurmak yetmez bir de doyurmaya teşvik etmek gerekir.

Kâfir, münafık ve müşrik zihniyetinde olanlar miskinler için ne der?

Allah ayet-i kerimede; **"kâfir olanlar iman edenlere dediler ki: Allah'ın doyurabildiği kimseyi biz mi doyuracağız? Allah dileseydi onu doyururdu"**[14] buyurur. Yani Allah dileseydi ona mal verirdi. Allah vermemişse biz mi mal vereceğiz, bizim vermemiz yanlış olur, dediler. Bu, müşrik kafalı birinin fikridir. Allah, her ikisi de ahiretini kazansın diye kimini kimine malca ve mevkice üstün kılar. Zengin verir kazanır, fakir ise alır kazanır. Peki, zengin nasıl kazanır? -Zengin verirken Allah'ın rızasını kazanır, Allah'a olan imanını ispatlar; "ya rabbi! Seni, senin emrini maldan, dünyadan daha çok seviyorum. Sen 'ver' demişsin o yüzden de veriyorum" deyip kazanır.

Fakir nasıl kazanır?

Zengin ona verdiğinde o da Allah'ın ikramını onun üzerinden görür. "Rabbim, bu kul üzerinden bana ikram etti" der ve aynı zamanda o kulu da sever. Neden sever? -Çünkü Allah'ın Kerim, Rezzak ve Vehhab ismi o kul üzerinden tecelli etmiştir. O kul, bu isimlerin tecellisini almıştır. Fakir de ona bakıp onu sever. Böylelikle Allah'ın Vedud ismi, ikisinde de tecelli eder. İnfak edip veren kişi miskine rahmet ettiği için

[14] Yâsîn /47

Allah'ın Rahim ismi onda tecelli eder. Aynı zamanda karşısındakinde de tecelli eder.

Bir de o yardımı alan kişi nimeti getirene teşekkür eder, Allah'a da şükrederse kazanır; ama "yok, şu bana verdi" deyip Allah'ı unutursa kaybeder. Ayrıca "Allah bana verdi, vesileye teşekkür etmesem de olur" derse yine kaybeder. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"nimete vesile olana teşekkür etmeyen Allah'a şükretmiş olmaz"*[15] buyurur.

Dini yalanlayanlar miskinleri, fakirleri doyurmaz ve doyurmaya da davet etmez, teşvik etmez. **Fe veylun lil musallîn:** "Veyl olsun (yazıklar olsun) o namazı kılanlara!" Eğer böyle yapıyor ve namazı kılıyorlarsa onlara da, onların namazına da yazıklar olsun. Onlar kendilerine yazık etmişlerdir. **Ellezîne hum an salâtihim sâhûn:** "Onlar kendi namazlarında sehv içindedirler." Onların kendi namazlarından haberleri yoktur. Namaz kılıyorlar; ama namazlarından haberleri yoktur. Namazı eğilmek ve kalkmak olarak anlamışlar ki yetimi itip kakabiliyor, miskinleri doyurmuyor bir de namaz kılıyorlar. Böylelerinin, namazından haberi yoktur. Ona da, onun kıldığı namaza da yazıklar olsun, "onlar namazlarından gafildirler" dedi Allah.

Ellezîne hum yurâûn: "Onların (namazı) sadece görünüştedir." Sadece görünüşte namaz kılıyorlar; ama namazlarının içi yok, içi boştur; çünkü namazından gafildirler.

[15] Ebu Davud, Edeb 11; Tirmizî, 25; Birri, 35

Sözde namazda huzurda duruyorlar; ama namaz onlara miraç olmamış, Allah'ın huzurunda durmamışlardır. Gönül itibariyle her tarafta dolaşır ve konuşurlar, namazlarından habersizdirler. Namaz kılmıyorlar değil namaz kılıyorlar; ama namazlarından habersizdirler. Namazda olduklarından, Allah'ın huzurunda olduklarından habersizdirler.

Ve yemneûnel mâûn:[16] "(Onlar) İkram etmeyi de men ederler." Böyleleri iyilik yapmadığı, doyurmadığı, ikram etmediği gibi başkalarını da ikram etmekten men ederler. Mesela; "falanca seni ne ilgilendirir, sen kendine bak, gemisini kurtaran kaptandır" derler. Oysaki sen gemiyi kurtarmak istiyorsan gemiyi Allah'a emanet etmen, Allah'ın emrettiğini yapman lazım ki gemi kurtulsun. Yoksa gemi senin kontrolüne kalırsa o gemi batar.

Bununla beraber Allah hiçbir şekilde; "namaz kılınmazsa da olur" diye bir şey söylememiştir. Hâlbuki oruç için olmazsa olmaz dememiştir; **"hastaysanız, yolcuysanız veya seferdeyseniz orucu erteleyin, sonra sayıyı tamamlayın"**[17] buyurmuştur; ama namaz için böyle bir hüküm vermemiştir. **"Eğer su bulamıyorsan teyemmüm yap"**[18] bir tehlike varsa, yolcuysan; **"yürüyerek veya binek üzerinde namazı kıl"**[19] buyurmuştur; yani deve ve at üzerinde, şimdiki zamanda arabada, uçakta, gemide namaz

[16] Maun /4-7
[17] Bakara /184
[18] Mâide /6
[19] Bakara /239

kıl. Her ne olursa olsun namazı kıl, hatta bir tehlike varsa yürüyerek namaz kıl, diye emretmiştir; yani namaz kılmamaya hiçbir fetva yoktur.

Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde namazla ilgili olarak*; "ayakta namaz kılın. Eğer ayakta kılamıyorsanız oturarak kılın. Oturarak kılamıyorsanız yanınız üzere yatarak kılın"*[20] buyurur. Onun için namazın kazası olmaz. Tabi namazın ne olduğunu anlamadığımız için kazaya bırakıyoruz sonra da namaz kıldığımızı zannediyoruz.

Vellezîne yumessikûne bil kitâbi ve ekâmûs salâte innâ lâ nudîu ecrel muslihîn:[21] "O, Allah'ın kitabına tutunmuş olanlar, namazı ikame edenler; onlar kendilerini ıslah etmişlerdir." Allah'ın kitabına sarılıp, namazı ikame edenler nefislerini, kendilerini ıslah ederler. **Fe izâ kadaytumus salâte fezkurûllâhe kıyâmen ve kuûden ve alâ cunûbikum, fe izatma'nentum fe ekîmus salâh, innes salâte kânet alâl mu'minîne kitâben mevkûtâ:**[22] "Namazı kılıp bitirdiğiniz zaman Allah'ı zikredin. Ayaktayken, otururken, yanlarınız üzerine yatarken Allah'ı zikredin. Gönlünüz mutmain olunca (Allah'ın huzuruna hazır olduğunuzda) kalkın namazı ikame edin. Muhakkak ki namaz, mü'minler üzerine belli vakitlerde farz kılınmıştır." Allah bu ayette; namazdan önce Allah'ı zikredin, dedi. Gönlünüz mutmain olunca; yani huzura hazır

[20] Buhari 1117, Ebu Davud 952, Tirmizi 372, İbni Mace 1223, Darekutni 1/380, Beyhaki 2/304, Ahmed 19840, İbnu'l-Carud 231, Albânî İrva 299
[21] A'raf /170
[22] Nisa /103

hale gelince kalkın namazı ikame edin, dedi. Namaz beş vakittir, vakitleri bellidir; ama zikrin zamanı yoktur.

İnnenî enallâhu lâ ilâhe illâ ene fa'budnî: "Ben Allah'ım. Benden başka ilah yoktur. Kulluğunu bana yap." Kulluğumu nasıl yapayım ya rabbi, diye soranlara Allah cevap veriyor; **Ve ekımis salâh:** "Namazı kıl." **Li zikrî:**[23] "Beni zikretmek için (namazı kıl)." Namaz kılarken beni hatırlamak, benimle olmak için namaz kıl. Namaz kılarken benim huzurumda dur, diyor Allah.

"Sabır ve namazla (duayla) Allah'tan isteyin. Muhakkak ki sabır da namaz da Allah'tan haşyet duyanlardan başkasına ağır gelir."[24] Eğer biri Allah'tan haşyet duyuyorsa sabretmek de namazı kılmak da ona ağır gelmez. Kulun namaz kılarken de sabretmesi gerekir.

"Ey iman edenler, (ey iman ettiğini iddia edenler)! Sabır ve namazla Allah'tan isteyin. Muhakkak ki Allah sabredenlerle beraberdir."[25] Yani Allah bir şeyi kendisinden istemeyle ilgili olarak; **İstainû bis sabri ves salâh:** "Sabır ve namazla (sabır ve duayla, sabır ve çaba gayret sarf ederek) Allah'tan isteyin" ve "Allah sabredenlerle beraberdir" buyurdu; çünkü bu sabır sana Allah'ın beraberliğini kazandırır ve duan mutlaka başarıya ulaşır. Neden? -Çünkü Allah seninle

[23] Tâhâ /14
[24] Bakara /45
[25] Bakara /153

beraberdir. Sabrettiğin, namazı kılıp dua ettiğin için, sendeki o istek için Allah seni başarıya ulaştırır.

İnnellezîne âmenû ve amilûs sâlihâti ve ekâmûs salâte ve âtevûz zekâh: "Muhakkak ki iman edenler, salih amel işleyenler, namazını ikame etmiş olanlar ve zekâtını verenler." **Lehum ecruhum inde rabbihim:** "Onların ecirleri (bu amellerinin karşılığı) Allah katındadır." **Ve lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn:**[26] "Onlara bir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."

Allah; "onlar için bir korku yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır" kelamını veliler için kullanır. "**Benim velilerim için hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar**"[27] der. Demek ki veliler aynı zamanda kimmiş? - İman edenler, salih amel işleyenler, namazı ikame edenler, zekâtı verenler ve vermek için temizlenenlermiş.

Vellezîne saberûbtigâe vechi rabbihim: "O kimseler ki rablerinin veçhini isterler ve (isterken de) sabrederler." Rabbinin veçhini, yüzünü, zatını, cemalini ister; ama isterken de sabrederler. Öyle hemen olsun demezler. **Ve ekâmûs salâh:** "Namazı ikame ederler." **Ve enfekû mimmâ razaknâhum:** "Kendilerine rızık olarak verdiğimizden infak ederler." **Sirren ve alâniyeh:** "Hem gizli hem de açıktan (infak ederler)." Yani gayeleri Allah rızasıdır. İnsanlar görsün diye ya da kendilerine teşekkür edilsin diye değil Allah için verirler.

[26] Bakara /277
[27] Yunus /62

Bunu da hem gizliden, hem açıktan yaparlar. **Ve yedraûne bil hasenetis seyyieh:** "Kötülüğü iyilikle defederler." Bir yanlış yaptıklarında bir güzellik yaparak onu silerler. Kendilerine bir kötülük yapılsa o kötülük yapanın kötülüğüne karşılık iyilik yaparlar. O kötülüğü iyilikle defederler. İşte bunlar büyük insanlardır.

Ulâike lehum ukbed dâr:[28] "İşte sonuç, güzel yurt onlara aittir." Çünkü onlar rabbinin cemalini ister, sabreder, namazı ikame eder, Allah'ın kendisine rızık olarak verdiğinden gizli ve aşikâre infak eder bir de kötülüğü iyilikle defederler.

Ellezîne izâ zukirallâhu vecilet kulûbuhum: "O kimseler ki Allah zikredildiğinde onların kalpleri titrer." Allah'a âşık olanların "Allah" deyince kalpleri ürperir. **Vas sâbirîne alâ mâ esâbehum:** "Kendilerine bir musibet isabet ettiğinde sabrederler." Kendilerine bir musibet geldiğinde sabırlı davranırlar, feryat etmez, isyan etmez; yani Allah'a itiraz etmezler. **Vel mukîmis salâh:** "(Onlar) Namazlarını da ikame ederler." **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:**[29] "Kendilerine rızık olarak verdiklerimizden de infak ederler." İşte kazananlar, kazanmaya layık olanlar, mü'minler bunlardır.

İnnellezîne yetlûne kitâballâh: "O kimseler ki Allah'ın kitabını okurlar (dinlerler)." **Ve ekâmûs salâh:** "Namazlarını ikame ederler." **Ve enfekû mimmâ razaknâhum sirran ve**

[28] Ra'd /22
[29] Hac /35

alâniyeh: "Kendilerine rızık olarak verdiğimizden gizli ve aşikâre infak ederler." Allah yolunda verirler. **Yercûne ticâraten len tebûr:**[30] "(Onlar) Asla zarar etmeyecekleri kazançlı bir ticareti umabilirler." Allah ile gerçek manada bir ticaret yapmışlar ve asla zarar etmeyecekleri kazançlı bir ticaret işte budur, dedi Allah.

Eğer ayetlere dikkat edersek Allah iman etmenin hemen beraberinde; salih ameli, namazı ikame etmeyi, rızık olarak verilenden infak etmeyi veya zekât vermeyi ayetlerde beraber kullanır.

Vellezînestacâbû li rabbihim: "Onlar ki rablerinin davetine icabet ederler." Rableri, onları kendisine davet etmiş, onlar da rablerinin davetine icabet ederler. **Ve ekâmus salâh:** "(Onlar) Namazı ikame ederler." Allah, onları nereye davet eder? -Huzuruna davet eder. Onlar da huzura, miraca çıkar ve davete icabet ederler. **Ve emruhum Şura beynehum:** "Onlar bir iş yaptıklarında aralarında istişare ederler." İstişareyi Allah adına yaparlar. "Bunu böyle yaparsak acaba Allah bizden razı olur mu olmaz mı, Allah sever mi sevmez mi, bu hayırlı mı değil mi" deyip, işlerini aralarında istişareyle yaparlar. **Ve mimmâ razaknâhum yunfikûn:**[31] "Bir de kendilerine rızık olarak verdiklerimizden (Allah yolunda) infak ederler."

[30] Fâtır /29
[31] Şura /38

İnnemâ veliyyukumullâhu ve resûluh: "Sizin veliniz (dostunuz) Allah ve resulüdür." **Vellezîne âmenû:** "Ve iman edenlerdir." O iman edenler kimdir? **Ellezîne yukîmûnes salâh:** "Onlar ki namazlarını ikame ederler." Demek ki namazı ikame etmeyenden dost olmuyormuş ve ona mü'min de diyemiyormuşuz. **Ve yu'tûnez zekâh:** "Zekâtlarını verirler." Temizlenmek için verirler. **Ve hum râkıûn:**[32] "Bir de onlar rükû ederler." Bunu namazdaki rükû diye anlamak yetmez; çünkü Allah namazı ikame etmeyi başta söylemişti. O halde buradaki rükû daha farklıdır. Rükû etmek demek; Allah'ın huzurunda eğilmek "işittik ve itaat ettik" demektir. "Ya rabbi! Sen emrettin, ben de işittim ve itaat ediyorum, kabul ediyorum ve gerekeni hemen yapıyorum" demektir.

İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi vel yevmil âhıri ve ekâmes salâte ve âtez zekâte ve lem yahşe illâllâhe fe asâ ulâike en yekûnû minel muhtedîn:[33] "Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahirete iman edenler, namazı ikame edenler ve zekâtı verenler imar eder. Onlar Allah'tan başkasından korkmayan kimselerdir. İşte hidayete ermiş olan kimseler de bunlardır." Demek ki mescitleri imar edenler kimlermiş? -Allah'a ve ahirete iman eden, namazı ikame eden, zekâtı veren kimselermiş ve onlar Allah'tan başka kimseden de korkmazlarmış.

[32] Mâide /55
[33] Tevbe /18

Vezkur fîl kitâbi ismâîl: "Kitapta İsmail'i de hatırla." **İnnehu kâne sâdıkal va'di ve kâne resûlen nebiyyâ:**[34] "O, va'dinde sadık (bir kuldu) ve o, nebi ve resuldü." Peki, Hz. İsmail'in özelliği nedir? **Ve kâne ye'muru ehlehu bis salâti vez zekâh:** "O, kendi ehline (ailesine, kendisine iman edenlere, tabi olanlara) namazı ikame etmeyi ve zekâtı vermeyi (yani temizlenmek için vermeyi) emrediyordu." **Ve kâne inde rabbihî mardıyyâ:**[35] "O, rabbinin katında razı olunmuş biriydi." Allah'ın rızasını kazanmış biriydi. Demek ki Hz. İsmail'in özelliği; sadık biri olması, ayrıca ailesine ve kendisine iman edenlere, kendisiyle beraber olanlara namazı kılmayı ve temizlenmek için vermeyi emretmesiymiş.

Bu durumda Allah bize neyi tavsiye eder?

Eğer siz de sadıklardan olmayı, Allah'a karşı sadakatinizi ispatlamayı istiyorsanız bu durumda hem namazı kılıp, zekâtı verin hem de ailenize, sizinle beraber olanlara namazı ve zekâtı tavsiye edin, emredin diye Allah bize tavsiye de bulunur.

Ve'mur ehleke bis salâh: "Ailene namazı kılmayı emret." **Vastabir aleyhâ:** "Sen de ona sabret." Namaza sabırla devam et. **Lâ nes'eluke rızkan nahnu:** "Biz senden rızık istemiyoruz." **Nerzukuke:** "Seni biz rızıklandırıyoruz." **Vel âkıbetu lit takvâ:**[36] "Muhakkak ki akıbet (sonuç, son kazanç)

[34] Meryem /54
[35] Meryem /55
[36] Tâhâ /132

takva ehlinindir.” Allah’a karşı sorumluluğunu yerine getirenindir. Allah; ben senden rızık istemiyorum, benim senden istediğim şey; ailene namazı emretmen, sen de namazı kılmaya devam etmen ve buna da sabretmendir, buyurdu.

Hz. Lokman (a.s.) oğluna nasihat ediyor. **Yâ buneyye:** “Ey yavrum (oğlum, evladım)!” **Ekımıs salâh:** “Namazı ikame et.” **Ve’mur bil ma’rûf:** “İyiliği emret (tavsiye et).” **Venhe anil munker:** “Kötülüğü men et (yasakla).” **Vasbir alâ mâ esâbek:** “Sana isabet eden musibete sabret.” **İnne zâlike min azmil umûr:**[37] “İşte bu azmedilmesi gereken (çaba, gayret sarf edilmesi gereken) işlerdendir.” Yani senin bunu yapabilmen için azimli olman gerekir, bunun için çaba gayret sarf etmen gerekir. Namazı kılarken, iyiliği emrederken, kötülükten men ederken, başına gelen belaya, musibete sabrederken azmetmen gerekir. Bunun için de çaba gayret sarf etmen gerekir. Bunlar çaba, gayret sarf edilmeye layık olan işlerdir, buyurdu.

Hz. Zekeriya (a.s.) mihrapta namaz kılarken melekler ona hitap eder; **Yâ zekeriyyâ innâ nubeşşiruke bi gulâminismuhu yahyâ lem nec’al lehu min kablu semiyyâ:**[38] “Ey Zekeriya! Gerçekten biz seni ismi Yahya olan bir erkek çocuk ile müjdeliyoruz. Onunla (o isimle) daha önce bir kimseyi isimlendirmedik.” Melekler, Hz. Zekeriya’ya gelecek

[37] Lokmân /17
[38] Meryem /7

olan evladın Allah'tan gelen kelimeyi; yani kitapları tasdik edecek, nefsine hâkim salihlerden bir peygamber olacağını da söylüyor.[39]

Buradan neyi anlamamız gerekir?

Demek ki Allah, kuluna namazda hitap edip onu müjdeliyormuş; çünkü Hz. Zekeriya (a.s.) mihrapta namazda iken Allah ile meleklerle konuşmuştu.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)!" Yani eğer mü'minseniz. **Lâ takrabûs salâte ve entum sukârâ:** "Sarhoşken namaza yaklaşmayın." Ne zamana kadar? **Hattâ ta'lemû mâ tekûlûn:**[40] "Ne söylediğinizi bilinceye kadar (namaza yaklaşmayın)."

Peki, biz namaz kılarken ne söylediğimizi biliyor muyuz?

Bilmiyoruz. Allah'ın sarhoşken ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın, diye emretmesinin sebebi; sarhoş olan kişinin ne söylediğini bilmemesinden ve söylediğinden haberdar olmamasından dolayıdır.

İnsanı sadece içki sarhoş etmez, dünya da insanı sarhoş eder. Hem de o kadar çok sarhoş eder ki kişi ondan başka bir şey düşünemez; mesela görüyoruz adam namazdayken para sayıyor. Kasada kaç parasının olduğunu sayıyor ya da nasıl para kazanacağını düşünüyor. Dünya onu öyle sarhoş etmiş ki

[39] Âli İmran /39
[40] Nisa /43

kendisinde değildir veya nefsi onu öyle taraflara sürüklüyor ki namazdayken bile nefsinin arzusuyla uğraşıyor, meşgul oluyor ya da nefsi onu öyle bir alt etmiş ki namazdayken bile birileriyle kavga ediyor, vuruyor, kırıyor, kızıyor. İşte bu sarhoşluğun bir türüdür.

Allah; "sarhoşken ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın" diye emretmiştir. Peki, ne söylediğimizi bilmiyorsak bir de namaz kıldığımızı zannediyorsak acaba halimiz nasıl olur! Fatiha'yı okuyoruz; ama ne söylediğimizi bilmiyoruz. Eğilip "subhane rabbiyel azim" diyoruz; ama ne söylediğimizi ne biliyor ne de tefekkür ediyoruz. Başımızı secdeye koyup; "subhane rabbiyel e'âla" diyoruz; ama ne söylediğimizi bilmeden başımızı kaldırıyoruz.

Allah bu ayette; "ne söylediğini bilmeden namaza yaklaşma" dedi. Peki, bu durumda; "ne söylediğini bilmesen de namazın olur" fetvasını verenler acaba öyle yapanların günahına girmiş olmaz mı? Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Fatiha'sız namaz olmaz"*[41] dediyse ve biri de Fatiha'nın anlamını bilmiyorsa o kişi de Fatiha'sız olmuş olmaz mı?

Allah bir de münafıkları ve münafıkların nasıl namaz kıldığını anlatır.

İnnel munâfikîne yuhâdiûnallah: "Münafıklar, Allah'ı aldatmaya çalışır." **Ve huve hâdiuhum:** "Onlar sadece

[41] Buhârî, Ebvâbu's-Salât, 14; Müslim, Salât, 34; İbn Mâce, İkâmetu's-Salât, 11; Tirmizî, Salât, 183

kendilerini kandırırlar.” Münafıklar kendilerini nasıl kandırır? -Münafıklar ibadet ederek cennete gireceklerini sanır. Oysaki Allah onların gönüllerini, kalbindekilerini bilir. Bu yüzden Allah münafıklar için ayet-i kerimede; “onlar sadece kendilerini kandırırlar” buyurur. **Ve izâ kâmû ilâs salâh:** “Onlar namaza kalktıkları zaman.” Demek ki münafıklar da namaz kılıyormuş; ama onlar namaza kalktıkları zaman **Kâmû kusâlâ:**[42] “Üşene üşene (sıkıla sıkıla) kalkarlar” buyurdu Allah.

Namaza kalkarlar ama namaz onlara ağır gelir; çünkü namazı anlamamışlardır. Namazın miraç olduğunu, namazın âşığın maşukuyla buluşması olduğunu anlamamışlardır. Âlemlerin rabbi olan, kendilerini yaratan rableri olan Allah’ın huzuruna çıkıp, hallerini ona arz etmeyi, istiğfar etmeyi, sevgilerini, aşklarını, muhabbetlerini, feyzlerini ifade etmeleri gerektiğini anlamamışlardır. Namazı böyle anladıkları için de münafıklar, namazı bir yük gibi, bir borç gibi görür ve namaz kılmaya kalkarken yükünü bırakmaya, borcunu ödemeye gider gibi üşene üşene namaz kılarlar.

Yurâunen nâs: “İnsanlara gösteriş yaparlar.” Dışarıdan bakan biri onun için; “bu mü’mindir, bu Müslüman’dır, bu namazı kılan hatta takva ehli biridir” der. Hâlbuki o dışarıdan böyle görünsün diye gösteriş yapar. Böyle yaparken de Allah’ı kandırdığını zanneder. **Ve lâ yezkurûnallâhe illâ kalîlâ:**[43]

[42] Nisa /142
[43] Nisa /142

“(Bunlar) Allah’ı da çok az zikrederler.” Allah’ı da zikrediyorlar; ama çok az zikrediyorlar.

Bu münafıklar hiç değilse Allah’ı az zikrediyor; bizim münafıklar ise Allah’ı zikre karşıdır. Allah’ı az zikretmek orda kalsın; “Allah’ı zikretmek yoktur” diyorlar.

Kul enfikû tav’an ev kerhen len yutekabbele minkum, innekum kuntum kavmen fâsikîn:[44] “De ki: kerih görerek veya gönül rızası ile de infak etseniz, sizden asla kabul edilmez. Çünkü siz fasık bir kavim oldunuz.” **Ve mâ meneahum en tukbele minhum nefekâtuhum illâ ennehum keferû billâhi ve bi resûlih:** “Onların infaklarının kabul olmasına mani olan şey şudur; onlar Allah ve resulünü inkâr ederler.” Kendi içlerinde, kendi gönüllerinde Allah ve resulünü inkâr ederler.

Ve lâ ye’tûnes salâh: “(Onlar) Namaza gelmezler.” Namaza gelecekleri zaman nasıl gelirler? **İllâ ve hum kusâlâ:** “Ancak zorlanarak, üşene üşene (gelirler).” Namaza zoraki gelirler; yani aşkla, muhabbetle huzura gelmezler. **Ve lâ yunfikûn:** “(Onlar) İnfak etmezler.” Dünyayı severler, dertleri dünyadır. Onun için Allah yolunda infak edemezler. Allah böyle bir hal içinde olanlara; “münafık” dedi.

İllâ ve hum kârihûn:[45] “(İnfak etmeyi çirkin) kerih görürler.” Verirken istemeye istemeye verirler; yani Allah

[44] Tevbe /53
[45] Tevbe /54

yolunda verirken zorlanır, aşkla ve muhabbetle Allah yolunda infak etmezler. Verirken zorlanır, namaza kalkarken zorlanır, namazı kılarken zorlanırlar. Allah onların ne infakını, ne namazını, ne de onların kendisini kabul eder. Bunu Allah söylüyor.

Allah buyuruyor ki; **Ve lâ tusalli alâ ehadin minhum mâte ebeden ve lâ tekum alâ kabrihi, innehum keferû billâhi ve resûlihî ve mâtû ve hum fâsikûn:**[46] "Onlardan biri öldüğünde onların üzerinde namazı kılma, onların kabri üzerinde durma. (Onlar için dua etme, istiğfar etme) çünkü onlar Allah ve resulünü inkâr ettiler ve onlar fasık olarak ölmüşlerdir." Dilleriyle söylediklerine, namaz kıldıklarına bakma! Onlar Allah ve resulünü inkâr etmiş, kâfir olarak ölmüşlerdir. Hatta Allah onlar için ayet-i kerimede; **"münafıklar cehennemin en alt katındadır"**[47] buyurur.

Allah ayet-i kerimede; **"şeytan; içki ve kumarla aranızda kin ve düşmanlık meydana getirmek ister"** buyurur. Demek ki içki, kumar ve bütün uyuşturucular mü'minler arasında kin ve düşmanlığa sebep oluyormuş. Peki, bunu kim yaptırıyor? -Tabi ki şeytan yaptırıyor.

İnnemâ yurîduş şeytân: "Şeytan bunu irade ediyor (istiyor)." **En yûkia beynekumul adâvete vel bagdâe fîl hamri vel meysir:** "Aranıza kin ve düşmanlık bırakmak için sizi içki ve kumara davet eder (size kumar oynatır)." Şeytan başka ne

[46] Tevbe /84
[47] Nisa /145

yapmak ister? **Ve yasuddekum an zikrillâhi ve anis salâh:** "Sizi, Allah'ı zikirden ve namazı kılmaktan alıkoymak ister." Demek ki içki ve kumar aynı zamanda bizi Allah'ı zikretmekten ve namazı kılmaktan alıkoyuyormuş. Allah ayetin devamında; **fe hel entum muntehûn:**[48] "Siz bundan vazgeçtiniz değil mi?" buyurur.

Allah; "siz içkiden, kumardan ve şeytana uymaktan artık vazgeçtiniz değil mi" diye soruyor. Hal böyleyken, bunu anladıktan sonra ne dememiz gerekir? -"Evet ya rabbi, vazgeçtik!" Hangimizde böyle bir hal varsa hem kendimiz için hem de bütün mü'min kardeşlerimiz için bu ayete cevap verip; "evet ya rabbi, vazgeçtik" diyoruz.

İnnel insâne hulika helûâ: "Muhakkak ki insan hırslı yaratılmıştır." **İzâ messehuş şerru cezûâ:** "Kendisine bir zarar dokunduğunda feryat eder." **Ve izâ messehul hayru menûâ:** "Kendisine bir hayır dokunduğunda (onu alır; ama başkalarını da) men eder." Yalnız bu insanların istisnası vardır, bu istisna insanlar kimlerdir? **İllâl musallîn:** "Namazı kılanlar müstesna!" Namazı kılanlar bunun dışındadır, böyle değildir, dedi Allah. **Ellezîne hum alâ salâtihim dâimûn:**[49] "Onlar namazlarında daimidirler." Daimi olarak huzurda dururlar. **Vellezîne hum alâ salâtihim yuhâfizûn:** "Onlar namazlarını

[48] Mâide /91
[49] Meâric /19-23

muhafaza ederler.” **Ulâike fî cennâtin mukramûn:**[50] “İşte cennet bunlara ikram olunur.”

Melekler Kıyamet günü cehenneme gidenlere; “neden buraya geldiniz” diye sorar. Onlar da der ki; **Kâlû lem neku minel musallîn:**[51] “Biz namaz kılanlardan değildik.” Allah’ın huzuruna çıkanlardan, Allah’a hesap verenlerden değildik.

Allah kaybedenler için buyuruyor; **Fe lâ saddeka ve lâ sallâ:** “O ne tasdik etti (ne sadaka verdi) ne de namazı kıldı.” **Ve lâkin kezzebe ve tevellâ:**[52] “Ama o, hem yalanladı hem de yüz çevirdi.”

Kad efleha men tezekkâ: “Gerçek şu ki; temizlenen kurtuluşa erer.” Kendi nefsini temizleyenler saadete erer. **Ve zekeresme rabbihî fe sallâ:** “Bir de rabbinin ismini zikredip namazı kılanlar.” Bu nedenle temizlenmek isteyen kişi namaz kılmalıdır. Çünkü Allah; “bunu yapan temizlendi” buyurdu. **Bel tu’sırûnel hayâted dunyâ:** “Hayır, siz dünya hayatını tercih ediyorsunuz.” Eğer dünya hayatını tercih etmeseydiniz temizlenmek için rabbinizi zikredip namaz kılardınız. **Vel âhıratu hayrun ve ebkâ:**[53] “Oysaki ahiret hem daha hayırlı hem de ebedidir.”

SADAKALLAHUL AZİM

[50] Meâric /34-35
[51] Muddessir /43
[52] Kıyâme /31-32
[53] E’âla /14-17

Evet, neyi anlamaya çalıştık?

Hep beraber "namazı ikame et" emrini anlamaya çalıştık. Ayetlerde gördük ki namaz olmazsa olmazmış ve namaz hafife alınacak bir ibadet değilmiş. Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"namaz dinin direğidir"*[54] buyurmuştur.

Namazın dinin direği olması ne demektir?

Mesela bir çadır kurulduğunda çadırın ortasına bir direk konur, o direk yıkılırsa çadır da ayakta kalamaz, çöker. Direk, çadırı ayakta tutar, bu nedenle önemli bir işleve sahiptir. Namaz da aynen o şekilde dinin direğidir. Birinin de namazı yoksa o kişinin dini çöker. Yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz namazla ilgili başka bir hadisinde; *"namaz kılan kimse kiminle konuştuğunu bilseydi, anlasaydı, bunu tatsaydı namazdan çıkmayı istemezdi"*[55] buyurur. Yani namaz hep devam etsin, hep namazda kalayım isterdi.

Allah Tuva Vadisi'nde Hz. Musa (a.s.)'a; **"ya Musa! Elindeki nedir?"** diye sorunca Hz. Musa (a.s.); **"ya rabbi, bu benim asamdır. Bununla hayvanlarımı güdüyorum, ağaçtan onlara yaprak dökmek için kullanıyorum. Gerektiğinde bununla kendimi koruyorum"**[56] diye cevap verdi. Yani lafı uzattıkça uzattı. Hz. Musa'nın lafı bu kadar uzatmasının

[54] Tirmizî, İmân 8; Keşfü'l-Hafâ 2 /32
[55] Kenzu'l-Ummal, Hadis No: 18923
[56] Tâhâ /17-18

sebebi Allah'ın huzurunda olduğu için Allah ile konuşmak istemesinden dolayıydı.

"Namaz, mü'minin miracıdır" buyurmuştu Resulullah (s.a.v) Efendimiz. Peki, biz niye Allah ile konuşmak istemiyoruz? Yoksa biz Allah'ın bize şah damarımızdan daha yakın olduğuna[57] iman etmemiş miyiz? -Etmişiz. Ne yana dönersek dönelim rabbimizin veçhinin orda olduğuna[58] iman etmemiş miyiz? -Etmişiz. Rabbimizin bizi çepeçevre ihata ettiğine[59] iman etmemiş miyiz? -Ona da iman etmişiz.

Peki, niye o zaman Allah ile beraber olamıyoruz?

Çünkü beraber olmak için aklı kullanmak, tefekkür etmek, düşünmek gerekir. Onun için namaz zor iştir, namaz büyük iştir. Namaz, mü'minin en ağır işidir. Namaz kolay değildir; çünkü öyle eğilip kalkmakla namaz olmaz. Namaz kılan biri arşa çıkmalıdır, arşa! Arşa çıkmak elbette ki zordur. Yerde sürünmek varken, dünyayla, parayla uğraşmak varken, evle, çoluk çocukla uğraşmak varken niye arşa çıkalım, niye kendimizi yoralım!

"Miracı olmayanın namazı olmaz" buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz. Bu yüzden arşa çıkmak gerekir.

Söyledim; Allah'ın sevdiği, Allah'ı da en kâmil manada seven kul Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bu yüzden onun

[57] Kaf /16
[58] Bakara /115
[59] İsra /60

durduğu yerde durmak gerekir. Onun durduğu yerde durmak; “ya rabbi! Ben de senin habibine, resulüne, sevdiğine tabi oldum, ona uydum. Ben de onun durduğu yerde şimdi duruyor, sana halimi arz ediyorum” demektir. Peki, halimizi nasıl arz edeceğiz? -Elbette ki namazla arz edeceğiz.

Peki, namaz nasıl kılınmalıdır, hep beraber onu da anlamaya çalışalım.

Namaz kılarken öncelikle Allah’ın huzuruna, miraca çıkmaya niyet ederiz. Sonra elimizi kaldırıp, tekbir getirerek; **Allah u ekber:** “Allah tek büyüktür, büyüklük bir tek Allah’a mahsustur” deriz. Allah u ekber kelimesini Allah en büyüktür olarak değil, Allah tek büyüktür şeklinde anlamamız gerekir; çünkü Allah en büyüktür demek; başka büyükler de vardır, Allah da onların büyüğüdür demektir. Oysaki Allah’tan başka büyük yoktur, Allah tek büyüktür, büyüklük bir tek Allah’a aittir. Gerisi küçüktür, gerisi Allah’ın yarattığı kulları, mahlûkatıdır. Gerisi Allah’a bütünüyle muhtaç olan varlıktır ve varlığını da Allah’a muhtaçtır.

Allah kâinata Hayy ve Kayyum isminin tecellisiyle tecelli etmiştir ve kâinatı bu tecellisiyle varlıkta tutar, diri tutar. Eğer Allah bu tecellisini bir an durdurursa her şey yok olur; yani her şeyin var olma sebebi Allah’ın tecellisidir. Bu yüzden Allah ayet-i kerimede; **“her şey yok olucudur, zülcelali vel ikram**

olan rabbinin veçhi bakidir"[60] buyurur. Baki olan Allah'tır. Gerisi acizdir ve kendisini yaratan rabbine bütünüyle muhtaçtır, varlığı da Allah ile vardır.

Birinin Allah u ekber dediğinde bütün varlığından sıyrılıp kendisini yaratan rabbinin huzuruna çıkması gerekir. Yalnız Allah'ın zatı hakkında tefekkür etmek doğru değildir, Allah'ın zatı hakkında tefekkür edilmez; çünkü akıl buna yetmez.

Kul namaz kıldığı zaman; "ben, beni yaratan rabbimin huzurundayım" diye tefekkür ettiğinde ne söylemelidir?

"Ya rabbi! Ben geldim. Hani sen beni davet edip; 'kulum günde beş sefer gelsin' dedin ya, işte ben de geldim ya rabbi, huzuruna geldim. Her şeyi bırakıp geldim. Bu aciz kulun, bu zayıf kulun geldi ya rabbi! Sana gelmeden önce bir sürü hata, yanlış yapıp öyle geldim; ama bak, yine de geldim ya rabbi! Kaçmıyorum, senden kaçmıyorum, huzurundan kaçmıyorum, sana geliyorum; çünkü senden başka gidecek yerim yok! Senden başka kimse ne günahımı affedebilir, ne mağfiret edebilir, ne de bana yardım edebilir! Bana yardım edecek olan, nasir olan sensin. Bana rahmet edecek olan, rahman ve rahim olan sensin. Benim günahlarımı affedecek olan, afuvv olan, ğafur olan, ğaffar olan sensin. Onun için senden kaçmadım ve huzuruna geldim. Başka her yere gidebilirdim; ama gitmedim, ben sana geldim ya rabbi! Beni huzuruna

[60] Rahmân /26-27

kabul et! Sen benim rabbimsin, sen beni yaratan rabbimsin, sen benim subhan rabbimsin" demelidir.

Allah u ekber dedikten sonra ne diyoruz?

Subhâneke: "Sen subhansın." **Allahumme ve bihamdik:** "Sen benim Allah'ımsın, hamd senin içindir." "Ben senin aciz kulunum, bir tek seni övebilirim, kul olarak övgüne layık olmak istiyorum. Temiz olmak istiyorum; ama hatam var, kusurum var, günahım var, yanlışım var, acizliğim var, bunu biliyorum; ama senin subhanlığını da biliyorum. Noksanlıktan beri olan, kusursuz olan, eksiksiz olan sensin. Bütün güzelliğinle, esmanla, sıfatlarınla kâmil olan, mükemmel olan sensin. Ben ise senin aciz kulunum ya rabbi!" diyoruz.

Sonra **Ve tebarekesmuk:** "Senin bütün isimlerin mübarektir." "Senden bütün isimlerinin tecellisini istiyorum. Bütün güzelliğinle bana yardım etmeni istiyorum; yani rızka ihtiyacım olduğunda beni rızıklandır, keremine ihtiyacım olduğunda Kerim isminle bana ikram et. Rahmetine muhtaç olduğumda bana merhamet et. Affına ve mağfiretine muhtaç olduğumda, buna layık olduğumda bana mağfiret et, beni affet. Her bir isminin tecellisiyle bana tecelli et. Güzelliğinle bana tecelli et, bana muamele et. Huzuruna geldim, sana geldim ya rabbi" diyoruz.

Devamında; **Ve teâla ceddüke ve lâ ilâhe ğayruk:** "Sen yüceler yücesisin, senden başka ilah yoktur." "Bütün

güzellikler sana aittir. Bütün hamdlar sana layıktır, övgüye layık olan sensin. Senden başka ilah yok, senden başka kudret sahibi yoktur. Bütün güzellikler güzelliğini senden almıştır. Herkes, her şey sana muhtaçtır; ama sen hiçbir şeye muhtaç olmayansın" diyoruz.

Sonra Fatiha'yı okumaya başlıyoruz.

Elhamdulillâhi rabbil âlemin:[61] "Hamd (övme ve övülme) âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir." Kim neyi överse övsün, ben seni övüyorum ya rabbi; çünkü o sana aittir, onu yaratan sensin. Kimde bir güzellik varsa o güzellik sendendir. Bundan ister onun haberi olsun, ister olmasın o güzelliğini senden almıştır. Kim neyi övüyor, neye güzel diyorsa o güzellik sana aittir. Onun için bütün övgüler, hamdlar sana aittir. Seni öveni sen hamd edersin, hamd da, övmek de sana aittir. Seni öven biri, övülmeyi hak eder; çünkü o, kulluğunu, kendi acziyetini ve senin büyüklüğünü anlamıştır. Dolayısıyla kul olarak da övülmeye layık olur. Ben seni övüyor, sana hamd ediyor, senin övgüne de kul olarak layık olmak istiyorum ya Rabbi!

Er rahmanir rahim:[62] "(Sen) Rahman ve rahimsin." Sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin. Eğer senin rahmetin olmazsa benim kurtuluşum olmaz. Ne buyuruyordu ayet-i

[61] Fatiha /2
[62] Fatiha /3

kerimede; **“eğer Allah insanların amellerine göre muamele etseydi yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı.”**[63]

Demek ki Allah insanların ameline göre değil rahmetiyle muamele ediyormuş. O yüzden er rahmanirrahim derken; “sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin, bana rahmetinle muamele et. Beni yerin dibine geçirme” diyoruz.

Mâliki yevmid dîn:[64] “(Sen) Din gününün sahibisin.” Hem dünyanın hem ahiretin sahibisin. Kıyamet günü hesap soracak olan sensin. Kıyamet günü beni hesaba çekecek olan sensin ya rabbi! Huzuruna geldim, hesabını veremeyecek bir hayatı bana yaşatma ya rabbi! Bana yardım et ya rabbi!

İyyâke na’budu ve iyyâke nestaîn:[65] “Yalnız sana âbd oluruz ve yalnız seni isteriz.” Huzurda bizatihi olarak rabbimize; “seni istiyorum, seni senden istiyorum, ne istersem isteyeyim onu senden istiyorum” diyoruz.

Başka ne istiyoruz?

İhdinâs sırâtel mustakîm:[66] “Bizi sırat-el mustakime hidayet et.” Senden sırat-el mustakime hidayet olmayı istiyorum. Sırat-el mustakimde yürümeyi, sırat-el mustakim üzerinde dosdoğruca sana gelmeyi istiyorum. Senin rızanı, dostluğunu, cemalini kazanmayı istiyorum. Senin bana

[63] Fâtır /45
[64] Fatiha /4
[65] Fatiha /5
[66] Fatiha /6

“kulum” demeni, bana; “senden razı oldum kulum” demeni istiyorum.

Kimlerle beraber olmayı istememizi de Allah bize öğretir.

Sırâtallezîne en’âmte aleyhim: “O kendisine nimet verdiğin” kullarınla beni beraber eyle ya rabbi! Hem bu dünya da hem de ahirette beraber eyle! Gönlümü nebilerinle, peygamberlerinle beraber eyle! Manevi olarak beni onlarla beraber eyle! Beni sıddıklarla, sana karşı sadakatini ispatlamış olanlarla beraber eyle! Beni şehitlerle, şahitlerle, imanını kendisine şahit kılmışlarla beraber eyle! Beni salihlerle beraber eyle, ya rabbi.

Tabi ki gerçekten böyle dua eden birinin duası lafta değildir. Bu duayı eden kişi nerede bir salih, bir sıddık veya imanı hayatına şahit olan biri varsa gider onunla beraber olmaya çalışır. Gönlünü Allah’ın peygamberlerinden, nebilerinden, resullerinden ayırmaz. Onları sever, hem gönül itibariyle hem de bir imtihana tabi tutulduğunda onlar gibi yapmaya çalışır. “Hz. İbrahim (a.s.) ateşe atıldığında ‘hasbunâllâhu ve ni’mel vekîl’ demişti” der. Bu yüzden kendisi de ateşe atılsa o da aynı şekilde “hasbunâllâhu ve ni’mel vekîl” der. Bir yanlış yapıp bir balığın karnına düştüğünde, mağaraya düştüğünde, Hz. Yunus (a.s.) gibi “lâ ilâhe illâ ente

subhâneke innî kuntu minez zâlimîn”[67] der; yani peygamberleriyle beraber olur.

Fatiha suresi devam eder; **Ğayril mağdubi aleyhim veleddallin:** “Gazaba uğramış ve sapmışların yoluna değil.” Bu ayetle; “beni onlardan uzak eyle, gönlümün bu hale gelmemesi için, senin gazabına uğramamak için beni koru, beni hıfzı muhafaza eyle ya rabbi” diyoruz. Daha sonra başka bir sure okuyup duamıza, zikrimize, sohbetimize devam ediyoruz.

Bütün bunları söyledikten sonra huzurda **Allah u ekber** deyip eğilir; “emrindeyim, işittim ve itaat ettim ya rabbi” deriz. Fatiha’da ve sonrasında okuduğumuz surede her ne demişsek; “bunları işittim ve itaat ettim. Huzurunda eğiliyor, bütün bunları senden bir ikram olarak görüyor ve sana hamd ediyorum” deriz.

Peki, rükûya eğilip ne diyoruz?

“Azim olan rabbinin ismini tesbih et”[68] ayetini okuyoruz. **Subhane rabbiyel azim:** “Sen subhansın. Benim azim olan rabbimsin.” Ben senin önünde eğildim, huzurunda emrine karşı eğildim; ama bu yetmez. Sen öyle bir azim, öyle bir azamet sahibisin ki bu eğilişim yetmez, deyip sonra da secde etmek için doğruluyoruz.

[67] Enbiyâ /87
[68] Hâkka /52, Vâkıa /74

Doğrulurken ne diyoruz?

Semi'allahu limen hamideh: "Allah hamd edenin hamdını işitti." Allah'ın hamdımızı işittiğini nerden biliyoruz? -Huzurda rabbimizle muhatab olduğumuz için biliyor, bu yüzden; "beni işiten, konuştuğumda beni dinleyen rabbime hamdolsun" diyoruz. Semi'allahu limen hamideh; yani "rabbim beni dinledi, beni dinleyen rabbime hamdolsun" diyoruz.

Peki, secdede ne diyoruz?

Subhane rabbiyel e'âla: "Benim subhan olan rabbim e'aladır." Her türlü noksanlıktan münezzehtir, bütün kemal sıfatlarıyla muttasıftır. Bütün kemalat, bütün güzellik ona aittir ve o e'âladır; yüceler yücesidir. "Benim rabbim yüceler yücesidir, ben de acizler âciziyim" diyoruz.

Allah ayet-i kerimede; **Vescud vakterib:**[69] "Secde et yaklaş" buyurur. Allah'a secde etmiş ve yaklaşmışız. Allah'ın huzurunda secdedeyiz ve Allah'a en yakın haldeyiz. Demek ki en yakın hal en aciz olduğumuz halmiş. Allah'ın büyüklüğünü, azametini, azim ve e'âla ismini zikredip, onun büyüklüğünü anlayıp kendi acizliğimizi tattığımız anmış. Başımızı secdeye koyup acziyetimizi anladığımız an Allah'a yakınız. Allah ile aramızdaki perdeler kalkmıştır.

[69] Alak /19

Başımızı secdeye koyduğumuzda Allah ile aramızda perde yoktur. Allah'ı zikrederken de bu böyledir. Biri "Allah" dediğinde rabbiyle arasında perde yoktur, bütün perdeler aradan kalkmıştır.

Aynen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi; *"kul namazda kiminle konuştuğunu eğer anlar, tadar, bunu bilirse namazdan ayrılmak istemez."*[70] Böyle biri namazdan hiç ayrılmak ister mi? -Kendisini yaratan rabbiyle sohbet ediyor, konuşuyor. Rabbi onun hamdini, tesbihini dinliyor. Böyle biri elbette ki namazdan ayrılmayı istemez. Eğer Allah onu miraca, huzura kabul etmişse onu peygamberinin bulunduğu makamda bulundurur. Artık kul orda olmamalıdır. Onun yerinde peygamberi olmalı, peygamberi onda tecelli etmelidir. Peygamberi onun adına huzurda durup halini Allah'a arz etmelidir.

Bu durumda Allah ona cevap verir mi?

Elbette ki verir; ama cevabı ettehiyyatudaki gibi onun vermesi gerekir. Allah'ın ona verdiği cevapta hitap ruhadır, bu cevap ruhtan gönüle gelir. Onun gönlüne gelen, Allah'ın ona hitabıdır ve Allah'ı tanıdığı kadarıyla Allah ona hitap eder.

Onun için iki seneden fazla El Esmau'l Husna'yı, anlattık. El Esmau'l Husna'yı anlatmamızın bu kadar uzun sürmesinin nedeni esmayı çok iyi bilmemiz gerektiğinden dolayıydı;

[70] Kenzu'l-Ummal, Hadis No: 18923

çünkü Allah'ı tanıdığımız kadarıyla Allah bizi muhatap alır ve bize hitap eder.

Mesela yanlış yapmışız ya da herhangi bir şeyi eksik yapmışız, böyle bir durumda halimizi rabbimize nasıl arz etmemiz gerekir? "Ya rabbi! Huzuruna geldim; ama üç, beş tane yanlış yapıp öyle geldim" dememiz gerekir. Kaçmak yok, Allah'tan başka gidilecek yer var mıdır? -Elbette ki yoktur. O yüzden; "geldim ya rabbi! Şurada şöyle yanlış yaptım, yanlışımı kabul ediyorum" demeliyiz. Yanlışımız olduğunda onu asla savunmayalım. İblis bize hile yapıp; "işte şu şundan dolayı oldu, bu bundan dolayı oldu" diye bize yüz türlü fetva üretebilir; ama bizim onu dinlememiz gerekir.

Diyelim ki birini çekiştirip eleştirerek gıybet yapmışız. Böyle yaptığımızda kardeşimizin etini yemiş oluruz.[71] Bu durumda şeytan hemen devreye girip; "sen onun hakkında doğrusunu söyledin" der. Zaten doğru söylemişsek bunun adı gıybet olur, yoksa doğru söylememişsek bunun adı iftiradır. "Eğer burada olsa onun yüzüne de söylerim" dersek bu sefer iki türlü hata olur; çünkü Allah bizi yüze karşı çeliştirmekten de men etmiştir.

Bu nedenle Allah ayet-i kerimede; **Veylun li kulli humezetin lumezeh:**[72] "Yazıklar olsun (veyl olsun) o kişilere ki herkesi önünden ve arkasından çekiştirir" buyurur. Önünden çekiştirmek dedikodunun haricinde başka bir

[71] Hucurat /12
[72] Humeze /1

gıybet, başka bir yanlıştır. Allah "bu yanlışı yapmayın" dedi; ama farz edelim ki yaptık, sonra ne yapmamız, Allah'a ne dememiz gerekir? "Yanlış yaptım ya rabbi! Bir an için şeytana uydum, ayağım kaydı, farkına varmadan kardeşimin etini yedim, senden af ve mağfiret diliyorum, beni affetmeni istiyorum. Her ne kadar o anda hemen tövbe etmiş, ağzımı yıkamış olsam bile yanlış yaptım ya rabbi" dememiz gerekir. Biz de o andaki gönül halimize göre Allah'tan cevap alırız.

Alacağımız cevap nedir?

"Ben senin ğafur ve ğaffar olan rabbinim, seni mağfiretle karşıladım. Ben senin tevvab olan rabbinim, tövbeni kabul ettim. Senin rahman ve rahim olan rabbinim, sana rahmetimle muamele ettim, günahlarını temizledim, hiç olmamış gibi sildim." Allah bize böyle bir cevap verir.

Sen Allah'a kendi günahını anlatıyor, yanlışını söylüyorsan Allah da sana kendi güzelliğini söyler. Başka türlü olmaz zaten. Allah'ı tanıyanlar bunun böyle olduğunu bilir. Yanlışımız her ne olursa olsun bu böyledir. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde*; "beş vakit namaz bizi temizler, iki namaz arasında işlenmiş günahları siler"*[73] buyurur.

Bu günahlar nasıl silinir; yani eğilip kalkmakla silinir mi?

[73] Buhârî, Mevâkît 6; Müslim, Mesâcid 283. Ayrıca bk. Tirmizî, Emsâl 5; Nesâî, Salât 7; İbni Mâce, İkâmet 193

Sen tövbe, istiğfar etmediysen bu namaz senin günahını nasıl silsin! Tövbe etmeden, istiğfar etmeden, pişman olmadan günah silinir mi? -Elbette ki silinmez. Bunun için namazın gerçek bir namaz olması gerekir. İlle de günah işlemiş olman gerekmez. Günah işlediysen istiğfar ediyor, tövbe ediyorsun; ama bir de huzura çıkmayı özlemiş olman gerekir. Özleyip; "ya rabbi geldim, huzuruna çıkmayı, seninle sohbet etmeyi, sana hamd etmeyi, seni tesbih etmeyi, tekbir etmeyi, seninle olmayı özledim" demen gerekir.

Diğer zamanlarda da Allah ile beraber olmuyor muyuz? -Elbette beraber oluyoruz; ama namaz özel olarak davete icabet ettiğimiz bir beraberliktir; yani bizim biriyle karşılaşmamız başka, onun bizi özel olarak davet edip, bizimle buluşması başka bir şeydir. Allah bizi günde beş sefer özel olarak huzuruna davet eder.

Biri; "ben rabbimi istiyorum" diyebilir. Ona ne dememiz gerekir? -Olur, iste, zaten Allah seni kendine davet ediyor. Eğer rabbini istiyorsan onun özel davetine icabet etmen lazım. Herhangi bir sevdiğimiz bizi yanına davet etse davetine gitmez miyiz, gitmeden önce farklı, güzel bir hal almaz mıyız, onun yanına aşkla, muhabbetle, sevinçle gitmez miyiz? -Tabi ki gideriz. İşte namazda da Allah bizi öyle davet eder.

Yoksa buna iman etmedik mi! Eğer iman etmediysek şunu bilelim ki; buna iman etmeden asla olmaz.

Allah'ın davetine icabet ettiğimizde ne dememiz gerekir?

"Geldim ya rabbi, davetine icabet ettim. Bu büyük şerefi kabul ediyorum, sen bana şeref vermişsin, beni huzura, miraca davetinle şereflendirmişsin. Bunu kendim için en büyük şeref olarak kabul ediyorum ya rabbi!" dememiz gerekir.

Herkesin bir gönül hali, yaşadığı, tattığı, rabbini tanıması ve bilmesi vardır. Biz de namazda rabbimizle baş başa olmalıyız. Rabbimizle baş başa olmayı sevmeliyiz. Onunla olmayı, onunla sohbet etmeyi, ona hamd etmeyi, onu tesbih etmeyi, zikretmeyi sevmeliyiz. Hepsinin de bir karşılığı vardır.

Ettehiyyatuyu okurken nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'a hamd edip; "esselamu aleyke" dediyse bizim de orda onu söyleyip Allah'a hamd etmemiz gerekir. Biz esselamu aleyke dediğimizde Allah tarafından bizim gönlümüze bir hitabın olması, Allah'ın bize; **esselamu aleyke ya âbdi**: "Sana selam olsun ey kulum" demesi gerekir. Bu hitaptan sonra bizim de; **esselamu aleyna ve ala ibadillahis sâlihin:** "Selam bize ve salih kulların üstüne olsun ya rabbi!" dememiz gerekir.

Fatiha'yı okurken de "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyoruz. Ben sana kul oluyorum, âbd oluyorum, ben seni istiyorum değil; biz sana âbd oluyoruz ve biz seni

istiyoruz, diyoruz; yani ben öyle bir topluluğun, cemaatin içindeyim ki hepimiz seni istiyoruz. Bizim istediğimiz sensin, diyoruz. **İhdinâs sırâtel mustakim** derken de "bizi sırat-el mustakime hidayet et" diyoruz. Yine aynı şekilde beni değil bizi diyoruz.

Demek ki tek başına olmuyormuş. Allah bizi beraber görmek istiyor, kulluğumuzu hep beraber yapmamızı istiyormuş. Kendisini beraber zikretmemizi, beraber secde etmemizi, onu beraber istememizi, onun yolunda beraber olmamızı istiyormuş. Onun için tek başına hidayet olmaz, kulluk da tek başına olmaz. Bu yüzden Allah; "ben demeyin biz deyin. Hepiniz beraber olun" buyurur. Dolayısıyla kardeşimize yardım ederken kendimize yardım etmiş oluruz.

İnşallah namazımızı hep beraber Allah'ın huzurunda, miraçta durarak kılacağız. En azından bu bir başlangıç olsun. Devamında gerekeni hep beraber yapmaya çalışacağız inşallah.

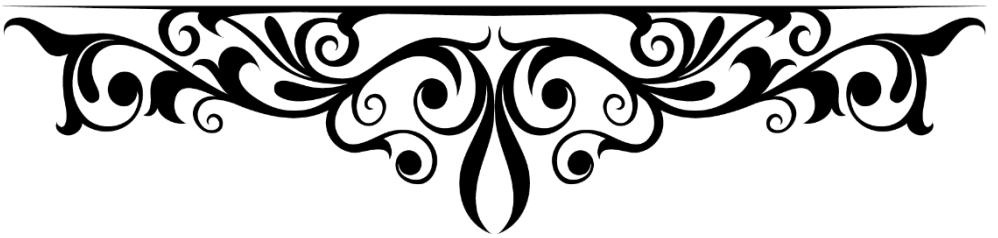
Allah hepimizi namazı gerçek manada ikame edenlerden eylesin! Namazın hakikatini yaşayanlardan, bunu tadanlardan eylesin! Allah bizi namazını kabul ettiği, huzura kabul ettiği kimselerden eylesin! Kıyamet günü namazının yırtık bir paçavra gibi yüzüne atıldığı kimselerden eylemesin! Namazı kabul olmayan, namazı yükselmeyen kimselerden eylemesin! Allah bizi namazını, ibadetini taklidi olarak değil hakiki olarak yapanlardan eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

NAMAZ

3

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Bazı kitaplarda; *"kim namazı terk ederse, Allah kendisine gazap etmiş olduğu halde ona kavuşur"* diye bir hadis yazılmıştır; hâlbuki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle söylememiştir, bu hadis uydurmadır, böyle bir hadis yoktur; çünkü ne ayetler ne de hadisler birbiriyle çelişir. Bu durumda bu hadisi kabul edenler; "aslında yaratılışın gayesi namaz kılmaktır" demiş olur. Oysaki namaz bir araçtır, amaç değildir. Amaç; ibadetlerle imanı kazanmaktır.

Biri namaz kılmıyorsa bu onun eksiğidir. O, kazanması gerektiğini kazanamamıştır. Namaz kılmayanların namaz nimetinden mahrum kaldığını söylemek başka, namazın hayatın gayesi olduğunu söylemek başkadır, bu yüzden böyle söylenmez.

Ben namazla ilgili birkaç tane uydurma hadis daha söyleyeyim;

"Namazı terk eden bir mü'minin katli helaldir, öldürülmesi gerekir" böyle bir uydurma hadis üretmişlerdir. Bir de dört hak mezhebe göre bu böyledir, demişlerdir. Mezheplerden bir tanesi daha yumuşak bir şey söyleyip; "biri

namazı terk ederse namaz kılıncaya kadar onu hapsetmek lazım" demiş, diğer mezhepler de namazı terk edenlerin öldürülmesi gerektiğini söylemiştir. İşte, uydurma hadis!

Namaz kılmayanların öldürülmesi gibi bir durum yoktur. Bu, kul ile Allah arasındaki bir meseledir. Bu şekilde hüküm verilmez, verilemez. Namaz, oruç, hac, Allah yolunda infak etmek ve ayette var olan her şey Allah'ın emridir. Bir tanesini bile yapmazsan eksik yapmış olursun. Namaz da kula verilen bir ikramdır. Allah, kulunu huzuruna davet edip, "gel, sana ikram edeyim" diyor. Biri namaz kılmayınca ikramdan mahrum kalmış, Allah'ın davetine icabet etmemiş olur. Bu yüzden o kişi için "Allah'ın gazabına uğradı" demek doğru olmaz. Bu konuda hiç kimse hüküm veremez.

Allah bir yanlışımızdan dolayı bizi hesaba çeker, bir yanlışımız veya eksiğimizden dolayı kaybedebiliriz. Başka bir kulu güzel bir halinden hesaba çeker, ona da ikram eder. Kazananlar onun rahmetiyle kazanır. Bu nedenle hiç kimseye hiçbir şeyden dolayı "kaybetti veya kazanmadı" denmez, denemez. Herkesin kendi hesabını yapması, kendine bakması; Allah'ı seviyorsa, sevgisini istiyorsa bu durumda Allah'ın emrettiği şeyleri yapması, çabasını, gayretini sarf etmesi lazımdır.

Evet, mesele namazın hakikatini anlamaktır. Hakikati de sadece Allah'tan öğrenebiliriz. Mesela Allah ayet-i kerimede buyurur; **E raeytellezî yukezzibu bid dîn:** "Dini yalanlayanı gördün mü?" **Fe zâlikellezî yedu'ul yetîm**: "Yetimi yedirmiyor, içirmiyor (doyurmuyor, doyurmaya, ona bakmaya davet etmiyor)." **Ve lâ yahuddu alâ taâmil miskin:** "Fakire, yoksula, miskine yedirmiyor, içirmiyor, (ikram

etmiyor, onu gözetmiyor).” **Fe veylun lil musallîn**: “Yazıklar olsun bir de onlar namaz kılıyor (onlara veyl olsun).” Veyl aynı zamanda cehennemde bir derenin ismidir, yeri cehennemdedir. Demek ki cehennemden kurtulmak için sadece namaz kılmak yetmiyormuş. Allah’ın bu ayette ibret olarak gösterdikleri de namaz kılmış; ama yetime, yoksula, fakire, ihtiyaç sahibine yardım etmedikleri, yardıma da davet etmedikleri için Allah namazlarını kabul etmemiştir. Yani bunları hem yapmak, hem de davet etmek gerekir.

Ellezîne hum an salâtihim sâhûn: “Onlar namazlarından habersizdir.” Namazın, ibadetin, doğrunun ne olduğunu bilmiyorlar. **Ellezîne hum yurâûn ve yemneûnel mâûn:**[1] “Onların ibadeti sadece bir gösterişten ibarettir.” İbadetlerinin dışı var; ama içi yoktur, ibadetleri gösterişten ve boş bir görüntüden ibarettir.

Demek ki namaz kılınca iş bitmiyormuş. Namazın, imanın insana bunları yaptırması gerekir. Allah ayetlerinde; “insan ol, ikram et, yardım et, destek ol, insana insanlığını göster, güzelliğim üzerinde görünsün” der. Bu iş eğilip kalkıp namaz kıldığını zannetmekle olmaz. Eğer namazın namaz olsa zaten sana bunları yaptırırdı. Yani bunlar sende yoksa “namazın namaz olmamıştır, namazın yoktur” dedi Allah.

Din, namaz değildir. Din önce imandır. Allah’ın her ayetine iman etmen, Allah’ı her şeyden çok sevmen, sevdiğin şeyleri Allah yolunda kurban etmen gerekir. Öyle ki iman olsun, cennet olsun. Yoksa imanın iman, ibadetlerin de ibadet olmaz. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *“öyle insanlar var ki namaz kılar; ama onlara sadece yorgunluk kar kalır,*

[1] Maun /1-7

oruç tutar onlara sadece açlık kar kalır"[2] buyurur. İbadetlerin her birinin bir hikmeti, bir niyeti vardır. Yani ibadetleri zahiri olarak yapmakla iş bitmez; çünkü ibadetlerin içinin dolu olması gerekir.

Evet, bu yüzden "ya rabbi, seni seviyorum, sana iman ettim, seni her şeyden çok seviyorum, sen neye güzel dediysen güzel, neye hak dediysen hak, neye çirkin dediysen çirkin, neye batıl dediysen batıl odur. Ben sana ait bir varlığım, sen beni sana âbd olayım, kul olayım diye yaratmışsın, ben senin kulunum, sen de benim rabbimsin, ben senin emrindeyim" demek gerekir.

Bunları, namazı hafife aldığımız için söylemiyorum. Namazı din zannetmeyelim, dini de namazdan ibaret zannetmeyelim diye söylüyorum. Mesela görüyoruz etrafımızda; analar, babalar çocuklarına hemen "namaz kıl" diyorlar. Onlara söylemek lazım; çocuğunun imanı yok, sen ona daha rabbini tanıtmamışsın, çocuğun daha rabbini bilmiyor, insan olduğunu, nerden geldiğini, neye geldiğini, ne yapması gerektiğini bilmiyor. Bunları bilmeden namaz kılarsa kıldığı bu namazı sadece taklitten ibaret kalır. Bu yüzden çocuğuna öncelikle "la ilahe illallah" dedirtmen lazım.

Eğer çocuklarımıza "la ilahe illallah" dedirtirsek onlardan artık endişe etmeyiz. Çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"çocuğunuza 'la ilahe illallah' dedirtin sonra bırakın, korkmayın, ona bir şey olmaz, o artık dünyasını da, ahiretini de kazanır"*[3] buyurmuştur. Biri eğer "la ilahe illallah" demişse namaz kılmaz mı, secde etmez mi, Allah'ın

[2] İbn Mace, Sıyam,21

[3] Beyhakî, Şuabu'l-îmân, VI, 398

emrettiğini yerine getirmez mi? -Elbette ki getirir. İmanları onlara bunları yaptırır. Bu yüzden ibadetlerimizi imanımızın bize yaptırması gerekir.

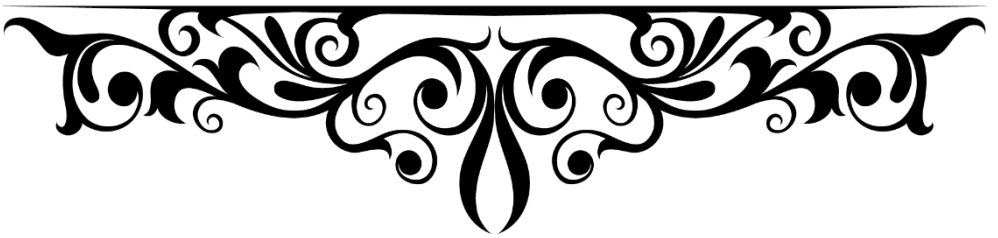
Mesela dergâha gelen yaşı çok genç arkadaşlar vardır. Eğer bu yaşta biri rabbini istiyorsa bilelim ki kirlenmemiştir. Hatası, yanlışı, eksiği vardır; ama kirlenmemiştir. Biri eğer bu yaşta rabbini istiyorsa onun velayeti kazanmaması kesinlikle mümkün değildir, kesinlikle kazanır ve küfre, şirke düşmez; ama hata yapabilir, yanlış yapabilir, bu ayrıdır. Onların yanlış yapmayacağını söylemiyorum, yanlış yaparlar ama velayeti kazanırlar ve şirke düşmezler. Onlar eğer rablerini aramış, rablerini istemişse aslında Allah onları istemiştir. Bu yüzden rablerini seviyor ve istiyorlar. Onlar, hem Allah katında hem de diğer yaşıtlarına mukayeseyle çok farklıdırlar. Eksikleri de olur, yanlışları da olur; ama kazanırlar, güçleri buna yeter. Bu yüzden ben bu genç arkadaşlara bakarken veli gözüyle, kazanmışlar gözüyle bakıyorum. Tek kelimeyle hamd olsun.

Allah bizi namazın miraç olduğunu, bizim için bir nimet olduğunu anlayanlardan eylesin. Allah bizi dini başkalarından değil Allah'ın kitabından, resulünden öğrenenlerden eylesin. Allah'ın söylemediği, resulünün yapmadığı bir şeyi kabul edenlerden, onları doğru zannedenlerden eylemesin. Allah bizi ibadetlerin araç, amacın ise imanı kazanmak olduğunu bilenlerden ve imanı kazanmak için çaba, gayret gösterenlerden eylesin. Allah bizi kirlerinden temizlenmiş, velayeti kazanmış, rabbini seven ve rabbini isteyen kullarından eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

ORUÇ

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber İslam'ın beş şartını anlamaya çalışıyorduk. Önceki sohbetlerimizde İslam'ın şartlarından olan kelime-i şehadeti ve namazı anlamaya çalıştık. Bu sohbetimizde de orucu anlamaya çalışacağız inşallah.

Oruç, Allah'ın emridir. Allah bununla ilgili ayet-i kerimede; **"oruç, geçmişteki ümmetlere nasıl farz kılınmışsa size de öyle farz kılınmıştır"**[1] buyurur. Ramazan ayı Kur'an'ın indiği aydır, bu nedenle Allah orucu Ramazan ayında farz kılmıştır. Oruçla Kur'an'ın ikisini; yani oruç ile Kur'an'ın inişini mutlaka beraber anlamak gerekir. Eğer Kur'an'ın inişini anlamazsak Ramazan ayını, Kadir gecesini dolayısıyla da orucu anlamamış oluruz. Böyle olunca da orucu sadece açlıktan ibaret zannederiz.

Oruç demek; kendini tutmak demektir. Orucun Arapçası sevm'dir. Sevm; kendini bir şeyden uzak tutmak; yani kendini günahtan ve yanlıştan uzak tutmak demektir. Bununla beraber Allah Ramazan ayının dışında helal olan yeme ve içmeyi de bizden Ramazan ayında bırakmamızı

[1] Bakara /183

istemiştir. Bunun da bir hikmeti vardır. Bunun hikmetinin ne olduğunu hep beraber anlamaya çalışacağız inşallah!

İmsaktan iftara kadar yemiyor ve içmiyoruz. Bununla beraber kendimizi tutuyoruz. Bunun için de tabi ki önce niyet etmemiz gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde; "*ameller, niyetlere göredir*"[2] buyurmuştur. Bu durumda niyetimiz düzgün değilse ibadetimiz de düzgün olmaz.

Oruç tutmak için nasıl bir niyet etmemiz gerekir?

"Ya rabbi! Benim bedenimin, nefsimin arzusu, isteği, yemek ve içmektir ama sen; 'imsaktan iftara kadar yeme ve içme' diye emretmişsin. Sadece yemek ve içmek değil; 'gözünü harama bakmaktan, kulağını gıybeti, dedikoduyu dinlemekten, dilini yanlış şeyler söylemekten muhafaza et. Gönlüne yanlış şeyler gelmesine müsaade etme, gönlünün kapısını yanlış şeylere kapat. Elini, ayağını yanlış şeyler yapmaktan, yanlış yerlere gitmekten muhafaza et' diye emretmişsin. Ben de senin emrin gereği kendimi tutacağım. Yemekten, içmekten, yanlış yapmaktan, yanlışı dinlemekten ve düşünmekten, yanlış yere gitmekten, yanlış şeyler yapmaktan kendimi muhafaza edeceğim; çünkü ben, seni kendi nefsimden daha çok seviyorum ya rabbi! Senin emrini kendi arzularımdan, isteklerimden daha çok seviyorum. İmanım bana bunu gerektiriyor, imanım bana bunu böyle yaptırıyor; çünkü seni kendimden, nefsimden daha çok seviyorum ya rabbi!" deyip bir sefer niyet etmemiz gerekir; çünkü imanından dolayı sevmek iman demektir.

[2] Buhârî, Bedu'l-Vahy, 1; Muslim, İmare, 155; Ebu Davud, Talak, 11

Biri böyle söylerse ibadeti Allah için olmuş olur; çünkü ameller niyetlere göredir. Kul bu niyeti yaptıktan sonra bunun karşılığında Allah ona; "ben de seni seviyorum" der. Oruç budur, orucun böyle olması gerekir. Yoksa böyle oruç tutmayan biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu; *"insanlardan öylesi var ki namaz kılar, ona sadece yorgunluk kâr kalır. Öylesi de var ki oruç tutar, ona da sadece açlık kâr kalır"*[3] hadis-i şerifindeki gibi sadece aç kalır. Böyle biri oruç tutmamıştır; çünkü niyetini doğru düzgün getirememiştir, sadece aç kalmıştır ve her türlü yanlışı yapmış, kendini tutmamıştır; yani oruç onu tutmamıştır.

İnsan, oruç tutarken orucun da onu tutması gerekir. Oruçlu kişi yanlış yapmaya devam ettiyse bu durumda oruç onu tutmamış demektir. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"sizden hiç kimse oruçlu olduğu gün çirkin söz söylemesin ve kimse ile çekişmesin. Eğer biri kendisine söver veya çatarsa 'ben oruçluyum' desin"*[4] buyurur. "Ben oruçluyum" deyip geri gitsin; yani "ben orucu tutmuşum, orucum da beni tutuyor" desin. Yoksa ona sadece açlık kâr kalır ki bu durumda gereksiz yere zahmet çekmiş olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yine oruçla ilgili olarak bir hadis-i şerifinde; *"oruçlu kişinin ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha güzeldir"*[5] buyurur. Hatta bir kutsi hadiste Allah oruç için; *"kul, bütün ibadetleri kendisi için, nefsi için, kazanmak için yapar; ama oruç benim içindir"*[6] buyurmuştur. Çünkü oruç diğer ibadetler gibi değildir.

[3] İbn Mace, Sıyam 21-İbn Hanbel,2 /373
[4] Buharî, Savm 9; Müslim, Sıyam 163
[5] Buharî, Savm 9; Müslim, Sıyam 163
[6] Riyazüs-salihin, Cilt; 2, sayfa; 405, Hadis No; 1220

Biri oruç tuttuğunu söyleyebilir sonra da gizliden yiyip içebilir. Hiç kimse onun gerçekten oruç tutup tutmadığını bilemez. Oysaki gerçekten oruç tutan kişi hem açıktan oruç tutar, yemez ve içmez hem de tek başına kaldığında rabbi için yiyip içmez. Rabbi için orucunu bozmaz, yanlış yapmaz, yanlış şeyler söylemez. Allah bundan dolayı oruç hakkında; "oruç benim içindir, onun karşılığını ben veririm" buyurmuştur.

Mesela ibadetlerde bire en az on vardır. Bir de bire yüz, bire yedi yüz, bire hesapsız vardır; ama oruç için Allah; *"onun karşılığını ben veririm"*[7] buyurmuştur. Yani meleklere onu yazdırmaz; çünkü oruç, sadece Allah rızası içindir. Yoksa biri, Allah rızası için olmazsa oruç tutamaz, gücü buna yetmez. İnsana orucu tutturan onun imanıdır. Yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadisinde; "*biri Allah rızası için bir gün oruç tutsa bu, onun cennete gitmesine vesile olur*"[8] buyurur.

Bir günlük oruç insanın neden cennete gitmesine vesile olur?

Çünkü tuttuğu bu oruç onun imanlı olduğunu, Allah'ı kendisinden daha çok sevdiğini gösterir. O bir gün tutulan orucun sadece ramazan orucu olması da gerekmez.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz oruçla ilgili başka bir hadis-i şerifinde; *"kim, faziletine inanarak ve karşılığını yalnızca Allah'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa geçmiş günahları bağışlanır"*[9] buyurur. Yani bir sene boyunca işlemiş olduğu bütün günahları Allah mağfiret eder, onları olmamış gibi siler. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yine oruç hakkında;

[7] Taberani
[8] Tirmizi, Cihad, 3
[9] Buhârî, Îmân, 28, Savm, 6; Müslim, Sıyâm, 203. Riyazüs Salihin, II, 489, Hadis No:1223

“cennette bir kapı vardır ki ismi Reyyan kapısıdır. O kapıdan sadece oruç tutmuş olanlar girebilir”[10] buyurur.

Eğer oruç günahlarımızı mağfiret ettiriyor, bize cennetin kapısını açtırıyorsa demek ki çok büyük bir ibadettir. Bu yüzden mutlaka orucun hakikatini anlamamız gerekir. Orucumuz sadece açlıktan, aç kalmaktan ibaret kalmasın. Bütün ibadetlerimiz için durum böyledir.

Allah bir ibadeti emretmişse o ibadet bizden yükümüzü alsın diyedir. Onun için ibadet yük değildir; yükü alandır. Eğer ibadetin hakikatini anlamazsak ibadet bizden yükümüzü almaz, tam tersine bize yük olur.

Yük alan bir ibadet nasıl bir ibadettir, mesela; namaz yükümüzü bizden nasıl alır?

Namaz bizi Allah’ın huzurunda durdurur. Hem gönül itibariyle hem de zahiri olarak Allah’ın huzurunda durduğumuzda dünyevi olan bütün yüklerimizi, sıkıntılarımızı, endişelerimizi atmış oluruz; yani yükümüzü namazla atmış oluruz. Böylelikle namaz bizden yükümüzü almış olur. Namaz bizden beşer olma yükünü, beşeri hayattaki yükü alır.

Peki, namaz bize neyi verir, neyi kazandırır? -Namaz, insan olmayı bize tattırır, kazandırır. Beşer başka, insan başkadır. Beşer; kişinin zahiri tarafıdır, insan ise onun manevi tarafı, Allah’ın nefhettiği ruh tarafıdır.

Aynı şekilde oruç da böyledir. Oruç, beşeri yükü bizden alır. Oruç tutarken yemeyiz, içmeyiz, gereksiz ve boş yere

[10] Buhari, Savm: 4, Bed’ü’l-Halk: 9; Müslim, Sıyâm: 166; Tirmizî, Savm: 55

konuşmayız, boş şeyler, yanlışlar yapmayız. Böyle yapınca da beşeri tarafımızın yükünü sırtımızdan atmış oluruz. Peki, bu hal bize neyi kazandırır? -Bu hal bize Hz. İnsan olmayı kazandırır. Bu hal ile birlikte Allah'ın bize takdir ettiği, nefhettiği o ruhun önünü açmış oluruz ve ruh bedenin önüne geçmiş olur. Ruhun önü açılınca da kendi kendimiz olmaya; yani Hz. İnsan olmaya başlarız. Oruçla beşeri yükümüzü attığımız, beşeri tarafı bir kenara bıraktığımız için Hz. İnsan tarafımız öne çıkmış olur.

Bunun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Ramazan ayı gelince şeytanlar bağlanır, cehennemin kapıları kapatılır ve cennetin kapıları açılır"*[11] buyurur. Cennetin kapıları nerde açılır? -Bizde, bizim gönlümüzde cennetin kapıları açılır, cehennemi hak eden tarafımız da oruç tutarak cehennemin kapılarını kapatır.

Beşeri yükü üzerimizden atmazsak ne olur?

İbadet, insani tarafımıza yük olur; çünkü ibadetler ya yükümüzü alır ya da bize yük olur. Yük olan ibadet; bize fayda vermeyen, bize hiçbir şey kazandırmayan ibadettir. Peki, hangi ibadet bize kazandırır? -Tabi ki beşeri tarafımızın yükünü alan ibadet bize kazandırır. Bu yüzden oruç bizim beşeri tarafımızın yükünü hafifletir. Hz. İnsan olma özelliğimizi öne çıkarıp, bize Hz. İnsan olmayı, Allah ile olmayı, Allah için olmayı tattırır.

Oruçlunun sevindiği iki an vardır; Birincisi iftar vaktinde iftar ederken sevinir, haline şükreder, yeme ve içme onu sevindirir; çünkü rabbi için oruç tutmuş, rabbi için fedakârlık

[11] Buhari, Savm: 5; Müslim, Sıyâm: 2

yapmıştır. Aslında sevinen, oruçlunun zahiri tarafı değil manevi tarafıdır. Bu sevinç, Allah için olma sevinci, Allah'a yakın olma sevincidir. Oruçlunun ikinci sevinci de kıyamet yerindedir. Oruçlu kişi, Kıyamet günü Allah'ın huzuruna çıktığında Allah ona oruç tutmasının karşılığını verir. Allah orucunun karşılığında ona muamele ederken o anda kulda öyle bir sevinç oluşur ki bu sevinç dünyadaki, iftar anındaki sevince benzemez.

Eğer ibadetler bize yükümüzü attırmıyorsa o halde onların faydasından çok zararı vardır, demektir. Yük olan ibadet; iman ile yapılmayan, niyetin gönül itibariyle dürüst olarak yapılmadığı bir ibadettir. Zahiri olarak sadece ayakta dursak, eğilsek, kalksak bu namaz, namaz olmaz. Bu, yükü olan bir ibadet olur; ama namazın içi dolu olsa, gönül ve ruh itibariyle namazımız miraç olsa, huzurda dursak kıldığımız namaz yükümüzü almış, bizi miraca, Allah'ın huzuruna çıkarmış olur.

Oruç da aynen böyledir. Sadece açlıkla oruç tutacağımızı zannetsek, oruç tutma niyetimizde Allah'ın rızası olmasa; "seni kendimden, arzularımdan, isteklerimden daha çok seviyorum ya rabbi" demesek, dolayısıyla orucu bütün azalarımıza tutturmasak; gözümüze, gönlümüze, nefsimize, elimize, dilimize ve ayağımıza hâkim olmasak o oruç bizi tutmamıştır ve biz içi boş bir oruç tutmuşuz demektir. Orucun dışı var, açlık tarafı var; ama içi yok, ruhu yok demektir. Böyle bir oruç da, böyle bir namaz da yüktür, fazlalıktır. Fazlalık da her zaman için zarardır.

Mesela vücutta bir hücre ölse ama vücudu terk etmese ne olur?

O vücut kanser olur. Kanser; ölü hücrenin vücudu terk etmemesidir. Kişi o ölü olan fazla hücre vücudunu terk etmediği için kanser olur. Nasıl ki zahiri olarak bu fazla hücreden kurtulmak gerekiyorsa, kurtulmadığımız zaman da hasta oluyorsak aynı şekilde manevi olarak da fazla yüklerimizden; yani nefsimizin hasedinden, kibrinden, riyasından ve gururundan kurtulmamız gerekir. Yoksa manevi olarak da hasta oluruz.

Biri bir ay boyunca oruç tutsa ne yapmış olur?

Kendisine hükmetmiş olur. Aklına, gönlüne, hafızasına, eline, diline, ayağına, gözüne, kulağına hükmetmiş olur. Oruçluyken yanlış yapmamaya dikkat ettiği için onlara yanlış yaptırmaz dolayısıyla da kendi kendine hükmetmiş olur. Bu, oruçlunun kendi beden ülkesinde sultan olması demektir. Eğer biri nefsine, azalarına hükmedemiyorsa o kendi nefsine esir olmuş, köle olmuştur. Bu durumda nefse köle olan kimdir? -Köle olan ruhtur. Bu da; orucu gerçek manada tutmadığımız için ruhumuzu nefsimize köle ettik, ahiretimizi dünyaya kurban ettik demektir.

Kişi kendi bedenine hükmederse ne olur?

Bedenine sultan olur, kendi bedeninde Allah'a halife olur, Allah'ın hükmüyle kendi kendisine hükmetmiş olur. Bu sadece Ramazan ayı için geçerli olan bir güzellik değildir. Kendi bedenine sultan olan kişi ramazanda kazandığı bu güzelliği diğer ramazana kadar da sürdürerek kendine hükmetmeye devam eder; çünkü artık bu gücü kazanmıştır. Onun için orucun bize mutlaka bunu kazandırması gerekir.

Oruç aynı zamanda nefsi hizaya getirir, terbiye eder, tezkiye eder. Nefsi ve bedeni, ruhun dolayısıyla Allah'ın emrine verir. Oruç tutan insan, rabbani bir varlık olur, Allah'a ait bir kul olarak Allah'ın muradını gerçekleştirecek vasfı kazanmış olur. İşte bütün bunları bize kazandıracak olan şey Allah'ın emrettiği oruçtur.

Allah orucu neden ramazan ayında farz kılmıştır?

Kur'an o ayda indiği için Kur'an nimetine şükredelim diye Allah orucu ramazan ayında farz kılmıştır.[12]

Nefsi, bedeni ve bedendeki uzuvları hizaya getirirken Allah'ın vahyiyle, emriyle hizaya getirmemiz gerekir. Bütün organları, Allah'ın emrettiği gibi hizaya getirip onunla Allah'ın rızasını kazanmaya, Allah'ın emrettiği gibi, vahyettiği gibi onlara gerekeni yaptırıp Hz. İnsan olmaya çalışmamız gerekir. Bunun için de Kur'an ile ramazanı birbirinden ayırmamamız, ikisini de beraber anlamamız gerekir; çünkü Ramazan ayı, Kur'an ayıdır.

Bedene yiyip içirmediğimizde, ona yanlış yaptırmadığımızda gönlümüz Allah'ın vahyine açılır, hafıza ve akıl Allah'ın vahyine göre çalışır. Yoksa aklın bir sürü kirlilikle beraber Allah'ın ayetlerini anlaması mümkün değildir. Oruç tuttuğumuz zaman Allah'ın ayetlerini daha güzel anlarız.

[12] Bakara /185

Oruç; bedene ve dünyaya ait olan kapıları kapatıp, Allah'a gönlünü açmak, rabbini dinlemek demektir. Böyle bir durumda Allah'ın vahyi, hikmetiyle beraber anlaşılır. Tok bir insanın ibadet yapmasıyla aç bir insanın ibadet yapması birbirinden çok farklıdır. Oruç tutan bir insanın gönlü oruç tutmayan birinin gönlüne göre Allah'a en az on kat, yüz kat daha fazla açılır.

Allah, namazı anlatırken münafıklar için; **"onlar üşene üşene namaza kalkarlar."**[13] **"Namazı zayi ederler"**[14] buyurur. Allah namazla ilgili başka bir ayette ise; "**namaz, onları kötülükten, aşırılıktan, fahşadan alıkoyar"**[15] buyurur. O halde namaz onları kötülükten, aşırılıktan, fahşadan alıkoymuyorsa onların kıldığı namaz, namaz değildir. Allah mü'minlerin namazını anlatırken ise; **"mü'minler, namazlarını huşu içinde kılarlar"**[16] buyurur. Yani mü'minler namazlarını haşyetle kılarlar. Allah'ın azameti karşısında huşu ve haşyetle huzurda dururlar.

Nasıl ki namazın huşusu varsa mutlaka orucun da bir huşusu olmalıdır. Bu bütün ibadetler için böyledir. Eğer oruçlu kişi kendini Allah'ın huzurunda bilmiyor ve tatmıyorsa; "ya rabbi bu orucu senin için tutuyorum, kendimi senin için tutuyorum" demiyor ve huşu içinde olmuyorsa, Allah'ın ayetlerini huşu içinde tefekkür etmiyor, namaz kılmıyor,

[13] Nisa /142
[14] Meryem /59
[15] Ankebût /45
[16] Mu'minûn /2

ibadet yapmıyorsa bu durumda o oruç içi boş bir oruç olur; çünkü huşu içinde olmayan bir oruç, içi boş bir oruçtur.

Tüm mü'minlerin Fatiha Suresi'nin ayetleri üzerinde tefekkür etmesi gerekir. Herhangi bir mü'minin; "ben Fatiha'yı bilmiyorum" gibi bir sözünün olmaması, bütün mü'minlerin Fatiha Suresi'nin anlamını bilmesi gerekir. Biri oruçluyken Fatiha Suresi'ni tefekkür ederse Fatiha'nın onda nasıl açıldığını, Fatiha'nın hikmetini nasıl anladığını görür.

Biri orucu bütün azalarıyla tuttuğunda orucun ona kazandırdığı şey Allah'a yakınlıktır. Oruç kulun Allah ile arasındaki perdeleri kaldırır. Eğer bir kul; "ya rabbi! Ben orucu senin için tutuyorum, yemiyor, içmiyorum, yanlış yapmamaya, eksik yapmamaya, yanlış bir şey düşünmemeye, konuşmamaya, senin zikrinle, tesbihinle meşgul olmaya çalışıyorum" derse o kul ile Allah arasında hiç perde kalır mı? -Kalmaz, kalamaz; çünkü o kul yemeyip içmeyerek Allah'a olan imanını ispatlamıştır. Bu yüzden onunla Allah arasında perde kalmaz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz oruçluyla ilgili olarak; "Allah oruçlunun duasını reddetmez"[17] buyurmuştur. Allah, oruçluyken yapılan duayı reddetmez; ama tutulan bu oruç gerçek bir oruç olursa reddetmez. Gerçek oruç; Allah ile kulun arasındaki perdeleri kaldıran, Allah'a yakınlık kazandıran oruçtur.

[17] Tirmizi, Ebu Hureyre

Orucumuzu zaten böyle tutmaya çalışıyoruz inşallah. Başta Resulullah (s.a.v.) Efendimizin hadisini söyledim; *"eğer biri ramazanı oruçlu geçirirse Allah onun geçmiş bir senelik günahlarını mağfiret eder."* Bundan daha büyük bir müjde olamaz. O kişi tertemiz olur; yani ramazandan çıkarken günahsız bir halde çıkar. Hiç bundan daha büyük bir müjde olur mu!

Şimdi hep beraber oruç ile ilgili ayetleri anlamaya çalışacağız inşallah!

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Eyyâmen ma'dûdât: "(Oruç) Sayılı günlerdedir." Namaz, Güneş takvimine göredir. Oruç ve hac ise Ay takvimine göredir. Onun için oruç sayılı günlerdedir, dedi Allah. **Fe men kâne minkum marîda:** "Sizden kim (bu ayda) hasta olursa." **Ev alâ seferin:** "Veya sefere çıkarsa (yolculukta olursa)." **Fe iddetun min eyyâmin uhar:** "Sonraki günlerde o günlerin sayısınca (orucu tutsun)." Yani o günlerde oruç tutmasın; ama sonraki günlerde tutamadığı oruçların sayısını tamamlasın. **Ve alellezîne yutîkûnehu:** "Gücünü sarf edip (oruç) tutamayan kimseler." Yani seferi veya hasta olmadığı halde oruç tutmaya gücü yetmeyenler. **Fidyetun taâmu miskîn:** "(Her bir gün için) Bir fakiri (sabah akşam) doyuracak kadar bir fidye versin." Bu vereceği fidye oruca karşılıktır. **Fe men tatavvaa hayran fe huve hayrun lehu:** "Artık kim gönülden isteyerek bir hayır yaparsa işte onun için hayırlı olan budur." Kim hem oruç tutsa hem de ayrıca her bir gün için bir

fidye verse onun için hayırlı olan budur, dedi Allah.

Bu ne demektir?

Yani hem oruç tutun hem de her bir gün için fidye verin ama biri oruç tutuyorsa ve fidye veremiyorsa da vermesin veya oruç tutamıyorsa bunun yerine fidye veriyorsa öyle yapsın dedi Allah. Fidyenin miktarı birini sabah akşam doyuracak kadardır. Zaten bunu genel olarak diyanet belirler. Allah oruç tutamayanların fidye vermesini söyledi; ama devamında ikisini beraber yaparsanız gönülden yapılan bu hayır, sizin için daha hayırlıdır, dedi. **Ve en tesûmû hayrun lekum in kuntum ta'lemûn:**[18] "Bununla beraber eğer bilirseniz (hem fidye vermek hem de) oruç tutmak sizin için daha hayırlıdır."

Oruçla ilgili ayetler Bakara Suresi'nin 184. Ayet'inden itibaren başlar. Ayet devem eder; **Şehru ramadânellezî unzile fîhil Kur'anu huden lin nâs:** "Ramazan ayı o aydır ki insanlara hidayet olsun diye Kur'an'ın indirildiği aydır." Bu durumda orucu tutarken bir de ayrıca Kur'an'ın inişine şükretmiş oluruz; çünkü rabbimize bize Kur'an'ı, hidayeti indirdiği, kendisine giden yolu öğrettiği için şükretmemiz gerekir.

Allah, Kur'an'ı başka ne için indirmiştir?

Ve beyyinât: "(Her şeyi) Beyan etsin diye." Bu yüzden Allah'ın beyan etmediği, açıklamadığı hiç bir şey yoktur. Eğer Allah, Kur'an'ı indirmeyip bize hidayeti göstermeseydi hidayeti bulamazdık. Allah bize beyan etmeseydi hiçbir şeyi

[18] Bakara /184

bilemez ve öğrenemezdik; çünkü her şeyi Allah'tan öğreniyoruz.

Minel hudâ: "Hidayete eresiniz diye." Hidayeti bulasınız diye Allah her şeyi beyan etmiştir. **Vel furkân:** "(Kur'an) Bir de furkandır." Yani hakkı batıldan ayırandır. Hak ve batılın ne olduğunu öğrenmek istediğinde onları Allah nasıl beyan etmişse öyle öğrenmen lazımdır. Doğru ve yanlış nedir, güzel ve çirkin nedir, bunu bilmek istiyorsan Kur'an'dan, Allah'tan öğrenmen gerekir.

Fe men şehide minkumuş şerha: "Sizden kim bu aya şahit olursa (ulaşırsa)." **Fel yesumhu:** "Onda oruç tutsun." Ramazan ayında oruç tutsun. Kişinin neden oruç tutması gerekir? -Çünkü Allah ona Kur'an'ı indirmiş, hidayeti göstermiş, her şeyi beyan etmiş, hidayeti bulsun diye ona furkanı indirmiştir. Bu furkanla doğruyu, yanlışı, iyiyi, kötüyü, çirkini, güzeli, hakkı, batılı, imanı, küfrü, nifakı ona öğretmiştir. Bu yüzden oruç tutsun ve bunları anlasın. Allah'ın kitabını, kelamını okusun, anlasın ve bunu oruçluyken yapsın, buyurdu Allah.

Ve men kâne marîda: "Kim hasta olursa." **Ev alâ seferin:** "Veya yolculukta bulunursa." **Fe iddetun min eyyâmin uhar:** "Tutamadığı günler sayısınca (oruç) tutsun." **Yurîdullâhu bikumul yusra:** "Allah sizin için kolaylık diler." **Ve lâ yurîdu bikumul usra:**[19] "Sizin için zorluk dilemez."

[19] Bakara /185

Yani oruç tutamıyorsanız kendinizi zorlamayın; çünkü Allah ayette; “Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez” buyurdu. Yani hasta, yolcu, hamile bir kadın veya çocuk emziren biri veya başka bir sorunu, bir sıkıntısı olanlar eğer oruç tuttuğunda zorluk çekecekse oruç tutmasın, dedi Allah. Yoksa bazı âlimlerimizin söylediği gibi; “gözü kararana, önünü görmeyene, siyahla beyaz ipliği ayırt edemeyinceye kadar oruç tutulmalıdır” demekle insan, o oruç tutan kişiyi öldürür. Böyle bir şey olur mu! Allah zorluk dilemez, kolaylık diler. Bırak, ne zaman sıhhat bulup kendine gelirse, ne zaman müsait olursa tutmadığı sayıyı tamamlasın.

Oruç sadece yememek ve içmemek değildir. İnsanın, bütün azalarına oruç tutturup rabbine dönmesi gerekir. Kişinin, Allah’ın kelamıyla, hidayet, furkan ve beyan olarak gönderdiği kitabıyla beraber olması, Allah ile beraber olması, rabbini dinlemesi için oruç tutması gerekir. Dünyayı, beşeri tarafını bir kenara bırakıp Hz. İnsan olduğunu hatırlasın, tatsın, rabbiyle olsun diye Allah orucu emretmiştir.

Ve li tukmilûl iddete: “Sayıyı tamamlamanız için.” **Ve li tukebbirûllâh:** “Bununla beraber Allah’ı tekbir edin.” Yani Allah u ekber deyin. Niye Allah u ekber dememiz gerekir? - Allah’ın büyüklüğünü anlayalım diye; çünkü Allah u ekber deyince ruh tarafımız öne geçer ve “ben bir beşer değilmişim, ben rabbani bir varlıkmışım, ben fani bir varlık değil meğerse baki bir varlıkmışım” deyip bu hali tatmamız için Allah u ekber dememiz lazım. Bunun için Allah’ın büyüklüğünü, azametini

kendimizde tatmamız gerekir. İşte bunu bize kazandıracak olan oruçtur. Demek ki oruç tutan birinin Allah u ekber demesi gerekiyormuş. Neden? **Alâ mâ hedâkum:** "Seni hidayete erdirdiği için." Yolu, kapıyı sana açtığı, sana bunu tattırdığı için. **Ve leallekum teşkurûn:**[20] "Eğer böyle yaparsanız şükretmiş olursunuz."

Yani böyle yaparsanız Kur'an nimetine, furkan nimetine, hidayet nimetine, Allah'ın beyan nimetine şükretmiş olursunuz. Eğer böyle yaparsanız Allah ile aranızdaki perde kalktığı, beşeri tarafınız arkaya, insani tarafınız da öne geldiği için bunu tadıp Allah u ekber dersiniz. Böyle yaparsanız şükretmiş olursunuz. Yoksa kuru kuruya aç kalmış olursunuz.

Bu ayet oruç ayetinden sonra gelen ayettir. **Ve izâ seeleke ıbâdî annî:** "Kullarım sana beni soruyor." **Fe innî karîb:** "Ben yakınım." Yani kulum oruç tutunca benim yakınlığımı tadacak, ona ne kadar yakın olduğumu, şah damarından daha yakın olduğumu bu yakınlık esnasında görecek, tadacak. **Ucîbu da'veted dâi izâ deâni:** "(Kulum) Beni davet ettiğinde (bana dua ettiğinde) davetine (duasına) icabet ederim." Çünkü oruç tutan kişi Allah ile arasındaki perdeyi kaldırmıştır, bu yüzden Allah'ın yakınlığını tadar. Bunu Allah söylüyor. **Felyestecîbû lî:** "Onlar da benim

[20] Bakara /185

davetime icabet etsinler." **Velyu'minû bi:** "Bana iman etsinler."

Allah birinin davetine icabet edince bunun karşılığında onun kazanacağı şey imandır, Allah'ı sevmektir. İnsan, iman edince Allah'ı sevmez mi! Oruç bize Allah'ın yakınlığını ve sevgisini; yani imanı kazandırır. Aslında bizi seven Allah'tır; Allah bizim gönlümüze sevgisiyle, Vedud ve İlah isimleriyle tecelli edince biz de onun yakınlığını tadar ve onu severiz. Böyle olunca da; **Bî leallehum yerşudûn:**[21] "Umulur ki onlar rüştlerine ererler" ayetinde Allah'ın dediği gibi rüştümüze ereriz.

Reşid demek; kemale ermek, bir yönüyle de veli demektir. Rüştüne eren kişiye veli denir. Biri Allah'ı sevince, Allah'a yakın olunca, Allah onu davet edince o da Allah'ın davetine icabet edince reşit olur, veli olur. Ona bunu kazandıran şey oruç ibadetidir. Yalnız bu oruç, gerçek bir oruç olmalıdır, orucun hakikati olmalıdır.

Allah, bir de ramazan ayında dileyenler için ayrıca itikâfı tavsiye eder. İtikâfa girmek peygamberimizin hiç terk etmediği bir sünnettir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her ramazanın son on gününde itikâfa girer, mescitten çıkmazdı. Allah itikâfla ilgili ayet-i kerimede; **"eğer itikâfa girerseniz onlarla (eşlerinizle) beraber olmayın"**[22] buyurur. İtikâfta iken yemenin ve içmenin dışında ayrıca bir de eşlerinizle beraber

[21] Bakara /186
[22] Bakara /187

olmayın, dedi Allah. Yoksa iftardan sonra imsaka kadar eşlerle beraber olabilmeye Allah izin verir. Bu kural sadece itikâfa girenler için geçerlidir. Eğer itikâfa girersek beşeri tarafımızın bu kısmına da perde çekmiş oluruz. Hükmü, Allah koyuyor.

İtikâf Arapçada "kîf" kelimesinden türetilmiştir. Kîf; durmak demektir. Dolayısıyla itikâf, Allah'ın huzurunda durmak anlamına gelir. Yani itikâf; vaktini, zamanını Allah'a kurban etmek demektir.

Diyelim ki on gün itikâfa gireceğiz, bu durumda aslında ne demiş oluruz?

"On günümü sana ayırdım, bu on günde sadece seninle olacağım ya rabbi" demiş oluruz. Belki on gün itikâfa girmek arkadaşlara biraz zor gelebilir. Bunu beceremeyen arkadaşlar bir gün, iki gün ya da üç gün, hiç olmazsa yarım gün yapsınlar. Bayan kardeşlerimiz de buna dâhildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz özellikle ramazanın son on gününde öyle yapmıştır. İnşallah biz de öyle yapmaya çalışacağız. Hiç olmazsa bir saat olsun itikâfa girmeye çalışacağız. Öyle ki; "ben bir saatimi sana, itikâfa ayırıyorum ya rabbi" diyebilelim. Kardeşlerimiz itikâfı yaparken bir odaya tek başına girip, Allah ile beraber olmaya çalışsın. Rabbini zikretsin, tesbih etsin, rabbinin huzurunda olduğunu, hesap verdiğini tefekkür etsin.

Bir de susma orucu vardır. Allah ayet-i kerimede Meryem annemize susma orucunu, kendini tutma orucunu tutmasını buyurmuştu. Demek ki oruç sadece yememek ve içmemek değilmiş.

Fe kulî veşrabî ve karrî aynâ: "(Allah Hz. Meryem'e) Dedi ki: Ye, iç, gözün aydın olsun." Allah burada Hz. Meryem'i yemekten ve içmekten men etmedi. **Fe immâ terayinne minel beşeri ehad:** "Eğer beşerlerden (insanlardan) birini (bugün) görürsen." Seninle konuşmak isterlerse. **Fe kûlî:** "(Onlara) De ki:" **İnnî nezertu lir rahmâni savma:** "Ben Rahman'a (susma) orucu adadım." Bugün susma orucu tutmaya niyet ettim, konuşmuyorum, de. **Fe len ukellimel yevme insiyyâ:**[23] "Hiçbir insanla bugün asla konuşmayacağım." Rahman olan rabbime bu orucu tutmuşum, böyle niyet ettim de, diye buyurdu Allah.

Onun için arkadaşlar da biraz susma orucu tutmalıdır; yani gıybet etmeme orucu tutmalıdır. Ramazan ayı dışında diğer zamanlarda da susma orucu tutmalıdır. Gıybet etmemeli, başkalarını çekiştirip eleştirmemelidirler. Arkadaşların yanında bir başkası eleştirilip çekiştiriliyorsa; "ben sizin bu yediğinizden almayayım" demelidirler. Niye? - Çünkü gıybet eden kişi, ölmüş kardeşinin etini yer.[24] Bu yüzden; "ben bu etten almayayım" desinler. Hem böylelikle kardeşine de yardım etmiş olurlar.

[23] Meryem /26
[24] Hucurat /12

Sadece susma orucu değil, bir de kızmama orucunu tutmamız lazım. Bu yüzden bu ayda eşimize, çocuğumuza, ya da bir başkasına kızmamamız lazım. Biri hoşlanmadığımız bir kelime söyleyip bizi kızdırırsa; "ben kızmama orucu, yanlış konuşmama orucu tutmuşum, güzel ve hayır konuşacağım" dememiz lazım.

Ne buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"ya hayır söyleyin ya da susun."*[25] Bu ramazanda, bu hadisi hayatımıza geçirmeye çalışalım inşallah.

İnnel muslimîne vel muslimât: "Muhakkak ki Müslüman erkekler ve Müslüman kadınlar." **Vel mu'minîne vel mu'minât:** "Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar." Mü'min başka, Müslüman başka bir şeydir. İkisi birbirinden farklıdır. **Vel kânitîne vel kânitât:** "(Allah'a ve resulüne) İtaat eden erkekler ve itaat eden kadınlar." **Ves sâdikîne ves sâdikât:** "Sadık olan erkekler ve sadık olan kadınlar." Sadakatini ispatlamış olan erkekler ve sadakatini ispatlamış olan kadınlar. **Ves sâbirîne ves sâbirât:** "Sabreden erkekler ve sabreden kadınlar." **Vel hâşiîne vel hâşiât:** "(Huşu içinde rabbinden) Haşyet duyan erkekler ve haşyet duyan kadınlar." **Vel mutesaddikîne vel mutesaddikât:** "Sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar." **Ves sâimîne ves sâimât:** "Oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar." **Vel hâfızîne furûcehum vel hâfızât:** "Irzlarını (namuslarını) koruyan erkekler ve koruyan kadınlar." **Vez zâkirînallâhe kesîran vez**

[25] Buhari, Edep31, 85, Rikâk 23; Müslim, îmân 74, Lukata 14

zâkirât: "Allah'ı çok zikreden erkekler ve zikreden kadınlar." **Eaddallâhu lehum magfiraten ve ecran azîmâ:**[26] "Allah onlara mağfiret etmeyi va'detmiştir ve (onlara) azim bir ecir (hazırlamıştır)."

Müslüman olan, Mü'min olan, Allah ve resulüne itaat eden, sadık olan, sadakatini ispatlamış olan, sabreden, rabbine karşı huşu ve haşyet içinde olan, sadaka veren, oruç tutan, ırzını koruyan ve Allah'ı çok zikreden erkek ve kadınlara Allah, mağfireti ve azim bir ecri; yani cenneti va'detmiştir.

SADAKALLAHUL AZİM

Hep beraber orucu anlamaya çalıştık. Bütün ameller mutlaka imanın bir meyvesidir. Bütün yanlışlar, bütün günahlar da mutlaka küfrün bir meyvesidir. Eğer güzel bir amelimiz varsa bilelim ki o, imandan, iman ağacından meydana gelmiş bir meyvedir. Eğer ameller ve ibadetler imanla yapılmıyorsa taklidi olmuş olur; yani ibadet etmiş olmayız bir başkasını taklit etmiş ya da kendi kendimizi kandırmış oluruz. Bu nedenle biri bir amel işlerken ya da bir ibadet yaparken bu ibadetin kendisine neler kazandıracağını, yapmazsa neyi kaybedeceğini öğrenmesi ve bilmesi gerekir.

Mü'min taklitçi olmaz. İman ve ibadet taklidi olmaz. Allah taklidi imanı kabul etmez; çünkü Allah, insana akıl, irade

[26] Ahzâb /35

ve anlama kabiliyeti vermiştir. Allah, kulu anlasın diye peygamber ve kitap gönderip en ince ayrıntısına kadar ona her şeyi açıklamış, beyan etmiştir. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"biz her resulü kavminin diliyle gönderdik ki onlara her şeyi beyan etsin (açıklasın, izah etsin)"**[27] buyurur; ama kul bunu anlamamışsa, daha doğrusu anlamak istememişse, anlamaya tenezzül etmemişse imanı ciddiye almamıştır.

Onun için bir kul; "namaz kılarsam neyi kazanacağım, kılmazsam neyi kaybedeceğim, oruç tutarsam neyi kazanacağım, tutmazsam neyi kaybedeceğim" deyip tefekkür etmez, Allah'ın kendisine öğrettiği gibi, vahyettiği gibi anlamaya çalışmazsa kendini, rabbini ve ahiretini ciddiye almamış olur. Dolayısıyla ibadetini de ciddiye almamıştır.

Bir kul, rabbini, ahiretini ve kendini ciddiye alırsa ibadetini de ciddiye alır. Neyi niçin yaptığını, yaparken kendisine ne kazandıracağını, yapmazsa neyi kaybedeceğini bilir, öğrenir, öğrenmelidir. Kul bir amel işlediğinde; "ya rabbi, bu ameli bunun için yapıyorum, bunun karşılığını da senden istiyorum" deyip ne istediğini bilmelidir. Allah'tan neyi istediğini, neyi kazanacağını bilmeyen birinin duası yoktur.

Allah oruçtan sonra gelen ayette ne buyurmuştu; **"kullarım sana beni sorarlar, (de ki) ben yakınım. Onlar benden istediğinde, bana dua ettiklerinde onların duasına**

[27] İbrâhîm /4

icabet ederim. Beni davet ettiklerinde onların davetine icabet ederim. Söyle onlara onlar da benim davetime icabet etsinler, bana iman etsinler."[28] Yani beni sevsinler ve ona göre benden istesinler.

Kul, Allah'tan ne istemelidir?

Seven, sevdiğini ister. Seven, rabbini ister. Bu durumda oruç tutan insan, rabbini istiyor, rabbinin sevgisini ve yakınlığını istiyor demektir; ama biri cehennemden kurtulmak için de, cennete gitmek için de oruç tutabilir; fakat mü'min, himmetini yüksek tutmalıdır. Rabbinden isterken en büyüğünü istemelidir; rabbini, rabbinin rızasını istemelidir. Zaten kul, rabbinin rızasını kazandığında hem cehennemden kurtulmuş olur hem de cennetin en yüksek makamlarına erişir. Eğer niyet Allah rızası olursa, kul, Allah'ı sevdiği için ibadetini yaparsa Allah'ın ikramından, bire bin alır. Cennet için bir ibadeti yaptığında en az bire on alıyorsa Allah rızası için yaptığında, ne yaptığını bildiğinde bire bin, bire yüz bin alır. Yapılan ibadet aynıdır; ama niyete göre, duaya göre ikram katlanır.

Biri bir Mürşid-i kâmile tabi olmuşsa vuslat yolcusu olmuş ve Allah'a dost olma yolculuğuna başlamış demektir. O, zaten her haliyle oruçludur, oruçlu olmalıdır. Ramazan ayının dışında bir tek mide orucunu tutmamıştır; ama diğer oruçları tutmuştur, tutmalıdır. Yolculuğun olabilmesi için

[28] Bakara /186

dervişin oruçlu olması gerekir. Yolculuğun olabilmesi için aynı zamanda namaz da olmalıdır. Vuslat yolcusunun namazın dışında da orta namazda olması, her anda huzurda olduğunu unutmaması, huzurda olması, her anda "Allah" demesi, her anda namazda olması gerekir.

Vuslat yolcusunun aynı zamanda her anda kelime-i şehadet getirmesi gerekir; yani İslam'ın beş şartı üzerinde sürekli duruyor olması gerekir. Vuslat yolcusu her anda şehadet halindedir, neye bakarsa baksın rabbinin kudretine, rabbinin güzelliğine her anda şahittir. O, Müslüman ve mü'mindir; çünkü iman edip islamı kabul etmiş, islama girmiştir, Allah'a teslim olmuştur. Vuslat yolcusu İslam'ın beş şartına her anda teslimdir. Her anda şehadet eder, her anda namazdadır ve her anda oruçludur. Aklına, gönlüne, eline, ayağına, diline, kulağına ve her azasına her anda oruç tutturur.

Vuslat yolcusunun aynı zamanda her anda haccı da yaşaması gerekir. Nasıl ki hacca gidenler Kâbe'yi tavaf ediyorsa o da her anda Allah'ın rızası, dostluğu, cemali etrafında pervanedir. "Ya rabbi! Seni istiyorum" deyip pervane gibi döner. Nasıl ki Hz. Hacer annemiz, Hz. İsmail (a.s.)'a bir damla su aramak için Safa ile Merve arasında sa'y edip koşturduysa vuslat yolcusu da; "bir zerre daha kazanayım, birazcık daha ruhuma, İsmail'ime içireyim" diye koşuşturmalıdır. Niye koşuşturmalıdır? Çünkü Hz. İsmail (a.s.)

bizim ruhumuzu temsil eder, vuslat yolcusu da bir zerre iman daha kazanıp ruhuma içireyim diye koşuşturmalıdır.

Aynı şekilde nasıl ki hacılar, bütün dünya Müslümanları Arafat'ta durup birbirine dua ediyor, birbirine yardım ediyor, birbirine destek oluyorsa bir vuslat yolcusu da bütün insanlara böyle bakar. Bütün mü'minler onun için kardeştir, dünyanın neresinde olursa olsun o onun mü'min kardeşidir. O, birilerini cehenneme göndermeye çalışmaz. Vuslat yolcusu için cennet geniştir, orada herkese yer vardır. O; hiçbir şey yapmayan, sadece iki rekât namaz kılan "işte falanca cehennemliktir, falanca münafıktır, falanca müşriktir" deyip hüküm verenler gibi yapmaz. Vuslat yolcusu onların dediğini demez, onlar gibi düşünmez.

Ben kendi bakışımı söyleyeyim; bütün cemaatlerin hem önderlerine hem de o cemaattekilere baktığımda hepsini cennetlik olarak görüyorum ve buna yemin ediyorum. Allah'a yemin ediyorum ki hepsini cennetlik olarak görüyorum. Bununla beraber hakkı, hakikati olduğu gibi ortaya koyuyor, tehlikeyi ve uçurumu, küfrü ve nifakı da gösteriyorum. Neden? -Herkes küfürden ve nifaktan uzaklaşsın, rabbine biraz daha yaklaşsın, herkes cennete gitsin, cennetin yüksek makamlarına erişsin, diye bunu yapıyorum.

Bütün bunları söyler ve yaparken rabbime âbd olayım, rabbimin vahyini, peygamberimin bana miras bıraktığını taşıyayım, onun gibi yapayım, ona tabi olmuş, ona uymuş

olayım diye yapıyorum. Yoksa insanları küfürde, şirkte, nifakta gördüğüm için yapmıyor, söylemiyorum. İnsanları küfürde görmek, yanlış bir görüştür. Böyle bakanlar benimle birlikte bakmamış, beni dinlememiş, anlamamış demektir.

Söyledim; bütün bunlarla beraber tehlikeyi de görüyor ve biliyorum. Bu yüzden de kardeşlerimize ve beni dinleyen herkese tehlikeyi gösteriyorum.

Bütün bunları söylerken neye göre söylüyorum?

Rahman ve Rahim olan rabbime göre söylüyorum. Biliyorum ki o, rahman ve rahimdir. Onun rahmeti, gazabını geçmiştir, ona göre söylüyorum, rabbimi böyle tanıdığım için söylüyorum. Yoksa herkes cenneti hak etmiş diye değil onun rahmetine göre söylüyorum.

Ben benimle beraber olanlar için Allah'ın veliliğinden aşağısına razı olamıyorum, bunu da söyleyeyim. Benimle beraber olan biri mutlaka veli olmalıdır. Hiçbir kardeşimiz için nefis itibariyle itminandan aşağısına razı olamıyor, kabul edemiyor, kabullenemiyorum. Bir kardeşimiz eğer velayeti kazanmazsa şeytan, kardeşime hükmetmiş, bana galip gelmiş gibi hissediyorum. Dolayısıyla buna Tâhâmmül edemiyor, bunu kabullenemiyorum.

Hep beraber İslam'ın şartlarını anlıyorduk. Bir vuslat yolcusu İslam'ın şartlarının hepsini yaşar.

Vuslat yolcusu, İslam'ın şartlarından biri olan zekâtı nasıl yaşar?

Zekât demek; temizlenmek demektir. Zekât, özel manada malının kırkta birini ya da onda birini vermek manasına gelse de zekâtın kelime manası; temizlenmek, tezkiye olmak demektir. Biri kazandığı malından zekât verince "malı temizlendi" denir. Peki, mal temizlenince her şey helal olur mu?

Hayır, olmaz. Biri Allah'a iman etmemişse onun gönlü zaten haramdır; yani iman etmeyen biri helalinden yese ne olacak, onun zaten kendisi haramdır!

Vuslat yolcusu her anda her şeyiyle kendisini temizleyendir. Temiz olandır, temizlenip temiz durmaya çalışandır, temizliğini koruyandır. Öyle ki canını Allah'a feda edecek kadar Allah için her şeyini harcayandır. Zekâtını da; canı, hayatı ve zamanı olarak öder. Her anda zekât verme halindedir. Mü'min budur, Müslüman budur, rabbini isteyen kul budur.

Nefsi emmaredeki biri oruç tutarken yemekten ve içmekten kesildiğinde imsaktan iftara kadar yemeyip, içmedi mi kendini oruçlu kabul eder. İnşallah Allah da onu öyle kabul edip, orucunu kabul eder; ama rabbine biraz daha iman etmiş, rabbini biraz daha ciddiye almış biri diğer uzuvlarına da; yani gözüne, kulağına, eline, ayağına, diline, beline de oruç tutturmaya çalışır. İşte bu, makbul bir oruçtur.

Peki, Allah'a daha yakın biri, rabbini biraz daha ciddiye almış, rabbinin rızasını ve dostluğunu isteyen biri nasıl oruç tutar?

Böyle biri artık aklına da hafızasına da kalbine de oruç tutturur; "yanlış bir şey düşünmeyeyim, yanlış bir şeyle meşgul olmayayım, rabbimi zikirle, tefekkürle ve hayırla meşgul olayım, kendi hesabımla meşgul olayım" deyip bu sefer manevi azalarına da oruç tutturmaya başlar.

Peki, hem mideye, hem kalbe, hem gönle, hem hafızaya, hem akla, kısacası bütün azalara oruç tutturmanın bir adım daha ötesi var mıdır? -Elbette ki vardır. Bunun bir adım daha ötesi kişinin her zerresine oruç tutturmasıdır. Bununla beraber gönlünden kendi ruhuna açılan kapıya oruç tutturmasıdır. Böyle biri Allah'tan başka hiçbir şeyle olmaz, olamaz. Bu da başka bir oruçtur. Bu orucu tutan kişi Allah'tan başka bir şeyle olmaz, olamaz.

Peki, böyle bir orucu nasıl kazanacağız?

Allah ölçüyü koymuştur. Allah hiçbir şeyi eksik bırakmamıştır. Allah, böyle bir orucu Bakara Suresi 187. Ayetinde itikâfla tutabileceğimizi beyan etmişti. Vuslat yolunun yolcusu, itikâfa girdiğinde her anını Allah'a ayırmış, gönlünü bir tek Allah'a döndürüp; "ya rabbi seni seviyorum" demiştir. Vuslat yolcusu; "La ilahe illallah" deyip rabbine hamd eder, rabbini tesbih ve tekbir eder. Gönlü başka tarafa dönmez; yani Allah'ı bir an bile unutmaz. Allah'ın huzurundan

bir an bile ayrılmaz, ayrılsa orucu bozulmuş olur. Yanlış şeyler düşünse, yanlış bir şey konuşsa, zahiri olarak bir yanlış yapsa manevi orucunu bozdu demektir. Onlar bozulduğu takdirde geriye sadece bir mide orucu kalır.

Oruç tutuyorsak bu orucumuz kâmil olsun, tam olsun, bizi kemalata doğru taşısın. İnşallah bu saydığımız orucun hepsini tutmak için çabamızı, gayretimizi göstermeye çalışacağız.

Oruç tutarken; "ya rabbi, ben her azama, hatta öyle ki bütün varlığıma oruç tutturmak istiyorum. Beşeri tarafımı unutup, bana nefhettiğin ruh olmak istiyorum. Bir tek seni sevmek, seni tesbih edip, sana hamd etmek ve seni tekbir etmek istiyorum" deyip niyetimizi böyle getirmemiz gerekir. Bu saydıklarımdan bir parça bile yaparsak Allah onu tam olarak kabul eder inşallah.

Neden kabul eder?

Çünkü bir çabamız, gayretimiz vardır. Allah gücümüzün yetmediği bir şeyden bizi sorumlu tutmaz. Yeter ki biz elimizden geleni yapmaya çalışalım. Biz elimizden geleni yapmaya çalışırsak elimizden gelmeyeni de Allah bize ikram eder ve onu tam kabul eder; çünkü Allah, elimizden gelmeyen herhangi bir şeyden bizi sorumlu tutmaz.[29]

[29] Bakara /286

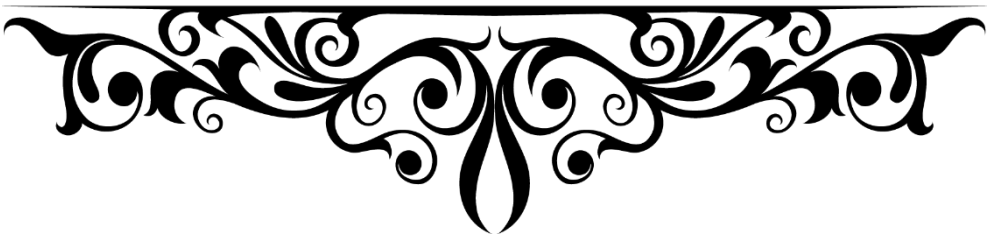
Allah bize ramazan ayını, oruç tutma nimetini ikram ettiği için ona hamdolsun, ona sonsuz şükürler olsun. Bizi Kur'an nimetiyle nimetlendirdiği, furkan nimetiyle nimetlendirdiği, hidayetiyle hidayete erdirdiği için ona hamd olsun.

Allah hepimizi kâmil manada oruç tutanlardan eylesin! Allah bizi Kur'an nimetine, furkan nimetine, hidayet nimetine, beyan nimetine şükreden kullarından eylesin! Allah böyle bir şükrü bize nasip eylesin! Bizi bu nimeti anlayan, kavrayan, rabbinin kelamını okuyup, anlayıp, dinleyip, ahlaka ve amele dönüştürenlerden eylesin! Allah bizi beşeri tarafını arkaya atıp, manevi tarafını öne alan kullarından eylesin! Allah'ın, kendisine nefhettiği o ruhu tadanlardan eylesin! Nefhettiği ruhla, rabbiyle beraber olanlardan eylesin! Allah bizi huzura kabul ettiği kullarından, muhatap alıp cemalini müşahede ettirdiği kullarından eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

ZEKÂT

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Bugün inşallah hep beraber zekâtı anlamaya çalışacağız. Zekât, İslam'ın beş şartından bir tanesidir. Zekâtın gerçek manada ne olduğunu Allah'ın anlattığı gibi anlamaya çalışacağız İnşallah.

Mezhep âlimlerimize göre zekât için altın ve gümüşten kırkta bir vermek gerekir; yani bu yüzde iki buçuk gibi bir miktardır. Tarladaki ürünler olsun, koyun ve keçi olsun, onlardan da onda bir vermek gerekir. Aşağı yukarı ölçüyü böyle koymuşlardır; ama Allah böyle bir ölçü koymamıştır. Bu, âlimlerimizin içtihadıyla oluşan bir ölçüdür. Elbette ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zekâta bir ölçü koymuştur; ama ölçüyü o zamandaki duruma göre genel bir ölçü olarak koymuştur.

Onun için Mekke döneminde Allah ayet-i kerimede; **"neyi Allah yolunda infak etmeleri gerektiğini soruyorlar. De ki: İhtiyaçtan fazlasını"**[1] buyurur. Bu ölçü her zaman

[1] Bakara /219

geçerlidir. İhtiyaçtan fazlasını vermek her zaman ölçüdür. Bu nasıl ki Mekke döneminde geçerliyse Medine döneminde de geçerlidir.

Bu ayetin indiği dönemde insanlar yeni yeni iman ediyordu. Allah elbette ki ihtiyaçtan fazlasını verin diye emrederken bunun zoraki değil gönülden verilmesi gerektiğini emrediyordu. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de o andaki duruma göre şartların gerektirdiği gibi bir ölçü koyup öyle yapıyordu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz herhangi bir konuda dine herhangi bir şeyi ekleyip çıkaramaz. Böyle bir yetkiyi Allah ona bile tanımamıştır. Eğer duruma göre yapılması gereken bir şey varsa Allah ölçü koymaz, ölçüyü peygamberinin o andaki kararına, hükmüne bırakır. Tabi ki daha sonra gelecek olan peygamber varisleri de o zamandaki duruma göre, şartlara göre bunu uygular.

Mesela bir kurban bayramında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabeye; *"kurban etini üç günden fazla evde bulundurmayın"*[2] buyurmuştu. Yani "üç günden sonra kurban eti yemeyeceksiniz, dağıtacaksınız, kimsenin evinde kurban eti kalmasın" demişti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle söyleyerek hüküm koymamıştır; yani "kurban etinin evinizde üç günden fazla kalması haramdır" dememiştir. Tabi ki

[2] İbni Hibban 5926, Nesei 4440, Ebu Yağla 997, Ahmed 3/23

sahabeler de öyle yapmıştı. Öyle ki ertesi sene bir sahabe gelip;

-Ya Resulullah! Herkes kurban kesmiş, siz geçen sene; "kurban eti evinizde üç günden fazla kalmasın" demiştiniz, bu yıl ne yapacağız, diye sormuştu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ise;

-Benim bu söylediğim bu sene için değil geçen sene için geçerliydi. Geçen sene dışarıdan birçok aç ve yoksul insan Medine'ye gelmişti. Onun için böyle bir hüküm vermiştim. Bu sene bu hüküm geçerli değildir; yani hükmü geçen seneki duruma göre vermiştim, bu sene istediğinizi yapabilirsiniz[3] *buyurmuştu.*

Allah "kurban kesin" dedi; ama etini ne yapmamız gerektiğini söylemedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz işte burada durumu belirler. Aynı şey zekât için de geçerlidir. Allah zekât için; "ihtiyaçtan fazlasını verin" dedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de eğer duruma göre verilmesi gereken bir karar varsa zekâta da bunu uygular ve zekâtın o an ki durum için miktarını belirler.

Âlimlerimiz zekâtın verilmesi için; "malın üzerinden bir sene geçmesi, onun ticaret malı olması, kazanç sağlaması, böyle olursa onun zekâtının verilmesi gerektiğini" söylemişlerdir; ama bakıldığında Mekke döneminde zaten

[3] İbni Hibban 5926, Nesei 4440, Ebu Yağla 997, Ahmed 3/23

böyle bir durum söz konusu değildir. Bütün mü'minler, Müslümanlar zor durumdadır. Onun için Allah; "ihtiyaçtan fazlasını verin" diye emretmiştir. Medine döneminde durum iyileşince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu sefer ise hükmü ona göre vermiştir.

Eğer biri gerçekten Allah'a ve ahirete iman etmişse yatırımı ahirete yapar. Allah emanet olarak ona neyi verirse versin onunla ahiretini, cennetini satın almaya çalışır. Onun için Allah ayet-i kerimede; **"Allah mü'minlerden cennet karşılığında mallarını ve canlarını satın almıştır"** buyurur. Malını ve canını satın almak demek; Allah'a, Allah yolunda canını kurban etmek, hayatını ve malını Allah yolunda sarf etmek demektir. İşte bunun karşılığında cennet vardır. Eğer biri iman etmişse cenneti satın alır. Allah bu ayetin devamında bir de; **"Allah ile yaptığınız ticaretten dolayı sevinin"**[4] buyurur. Yani sen ticareti Allah ile yapıyorsun. Allah'ın sana emanet olarak verdiğini Allah yolunda verip onunla ebedi olan cenneti satın alıyorsun.

Onun için eğer biri gerçekten mü'minse Allah yolunda infak ederken, sadaka ve zekât verirken sevinir. Verdiğini aşkla, muhabbetle verir, zorlanmaz ve sıkıntı da duymaz. Hâlbuki münafıklar böyle değildir. Bunun için de Allah, münafıkları anlatırken ayet-i kerimede; **"münafıklar (gerçek manada iman etmemiş onlar) Allah'ı kandırmaya çalışırlar; ama onlar yalnızca kendilerini kandırırlar. Onlar namaza**

[4] Tevbe /111

kalkarken üşene üşene (zorlanarak) kalkarlar."[5] **"İnfak ederken de zorlanarak, bunu kerih görerek infak ederler"**[6] buyurur. Aslında bir münafık infak etmeyi sevmez, bunu kerih görür. Dışarıdakilerin onu mü'min ve Müslüman olarak görmesi gerektiğini düşündüğü için mecburiyetten verir ve verirken sevinmez. Bu kişi Allah ile ticaret yaptığına sevinmemiş, onunla ebedi hayatı, cenneti satın aldığına iman etmemiştir.

Mesela; *sahabeden biri vardır, ismi Salebe'dir, Salebe çok fakir ve yoksul biridir. Sabah namazına en erken gelen sahabe odur. Bu nedenle sahabeler ona "mescit kuşu" diye hitap eder. Devamlı mescitte, hep namazda ve ibadettedir. Bir gün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz namaz kılıp çıkarken arkasından yetişip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e der ki:*

-Ya Resulullah! Benim durumum çok kötüdür, bana biraz dua etseniz de Allah bana dünya malı ikram etse.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona;

-Bu hal senin için daha hayırlıdır, der ve gider.

Ertesi gün Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yaklaşıp bir daha;

[5] Nisa /142
[6] Tevbe /54

-Ya Resulullah! Benim durumum çok kötüdür, bana biraz dua etseniz de Allah bana dünya malı ikram etse, diye aynı istekte bulunur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ona bir daha;

-Allah böyle takdir etmişse ve şu anda senin durumun böyleyse bu hal senin için daha hayırlıdır, buyurur.

Salebe üçüncü gün bir daha aynı şeyi isteyince Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "peki" deyip;

-"Ya rabbi! Kuluna ikram et" diye dua eder. Allah'ın resulü dua edince Allah icabet eder!

Salebe daha sonra hayvancılıkla uğraşır ve Allah ona öyle bir mal verir ki malı çoğaldıkça çoğalır. Malı çoğaldıkça yavaş yavaş namazlara gelmemeye başlar. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Salebe'ye;

-Neden namazlara gelmiyorsun, diye sorar.

Salebe de;

-Ya Resulullah! İşlerim ve mallarımla uğraşıyorum, beni meşgul ediyor, gelemiyorum, diye cevap verir.

Sonra Salebe yavaş yavaş Cuma namazlarına bile gelmez. Allah; ***"onların mallarından sadaka al. Bununla onları temizlemiş olursun"***[7] *buyurarak bütün mü'minlerden*

[7] Tevbe /103

zekât alınmasını emreder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, zekât memurlarına kimden zekât almaları gerektiğini söyler ve Salebe için de birkaç tane zekât memuru gönderip; "gidin ondan da zekât alın" buyurur.

Sahabe gidip Salebe'ye;

-Allah'ın emridir, malının zekâtını onda bir olarak vermen gerekiyor, der.

Salebe'nin sürüleri o kadar çoktur ki durur, düşünür ve;

-Bunu Resulullah mı söyledi, diye sorar.

Sahabeler ise;

-Evet, Resulullah söyledi. Hem senden alacağız hem de gidip falancalardan alacağız, diye cevap verirler.

Salebe bunun üzerine;

-Gidin önce onlardan alın, ben de sonra vereceğim, diye karşılık verir.

Sahabeler önce gidip diğerlerinden zekât alır ve gelirken Salebe'ye tekrar uğrayıp; "zekâtını ver" derler.

Salebe der ki;

-Yani Allah'ın resulü şimdi benden haraç mı istiyor? Mal benimdir, ben kazanmışım, benden haraç mı istiyor?

Sözde mü'mindi, Müslüman'dı, namaz kılıyordu! Mü'minle münafığı ayıran şey; infaktır, zekâttır, sadakadır. Münafık bunu yapamaz; çünkü dünyayı sever, ahirete de iman etmemiştir.

Allah, zekâtı toplayan sahabeler geri dönmeden ayetini indirip, Salebe'nin münafık olduğunu söyler.

Zekâtı toplayan sahabeler geri geldiğinde ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz;

-Salebe kendine yazık etti, buyurur.

Sonra Salebe'nin akrabaları Salebe'ye; "hakkında ayet inmiş, Allah senin münafık olduğunu söylemiş" deyip haber gönderirler. Salebe bunun üzerine bütün sürüyü getirip Medine'ye yığar ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e; "ne kadar alırsan al ya Resulullah" der.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ise;

-Allah senin hakkında hükmünü vermiştir, senden alamam, münafıklardan zekât alınmaz, buyurur.

Allah ayet-i kerimede; **"Allah onların ne sadakasını ne zekâtını ne de infakını kabul eder; çünkü onlar Allah'a ve resulüne iman etmemiştir"**[8] buyurur. Zaten Salebe de iman etseydi öyle söylemezdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz daha sonra da ondan hiçbir zaman zekât almadı.

[8] Tevbe /54

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz vefat ettiğinde Salebe yine aynı şeyi yaptı ve sürüyü getirip Medine'ye yığdı, Hz. Ebubekir (r.a.)'a; "istediğin kadar al, istersen hepsini al" dedi. Hz. Ebubekir (r.a.) ise bu durum karşısında;

-Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in almadığını ben de almam. Senin hakkında Allah hüküm vermiştir[9] *diye cevap verdi.*

Allah bir sefer hüküm verdi mi o hükmün geriye dönüşü olmaz. Onun için münafıklar söz konusu dünyalık olunca, mal olunca infak etmeyi kerih görür, hoş görmez; yani malını seve seve vermez, verirken sevinmez; çünkü karşılığında cenneti, Allah'ın rızasını kazanacağına, bununla imanını ispat edeceğine iman etmemiştir, onun için Allah infakı mü'minlerden kabul eder. Bu yüzden; **"Allah münafıklardan infakı kabul etmez"**[10] buyurur. Münafık infak etse de Allah ondan kabul etmez; çünkü infakının kabul olunması için muhabbetle, severek infak etmesi, Allah ile yaptığı ticaretten dolayı sevinç duyması gerekir.

Allah zekât için "kırkta bir" diye ölçü koymamış, ucunu açık bırakarak; "ihtiyaçtan fazlasını verin" demiştir; ama gerçek manada iman etmeyenler kendine fetva arayarak; "İşte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zekât için kırkta bir verin, onda bir verin, demiş" derler.

[9] İbnu'l-Esîr, Üsdu'l-ğabe, 1/237-238; Mecmau'z-zevaid, 7/21-32
[10] Tevbe /53

Âlimlerimiz zekât konusunda altın ve gümüş için kırkta bir, tarladaki mahsul ile koyun ve keçi için onda bir, demiştir. Yani eğer biri ticaret yapıyorsa bir çiftçiden ya da hayvancılık yapan birinden daha mı az kazanıyor ki onunki kırkta bir olsun, böyle bir şey olur mu? Bu nasıl bir hükümdür, bu hükmü kim vermiştir! Bu hükmü verenler zenginden, ticaret yapandan, altını gümüşü olandan yana durmuştur.

Oysaki Allah herkes için ölçüyü koyup; "ihtiyaçtan fazlasını verin"[11] demiştir. Yani bunun ihtiyaca göre, duruma göre olması gerekir. Unutmamak gerekir ki Allah, malı sana emanet etmiş ve onu ebedi hayatını satın alasın diye sana vermiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurur; *"kimisi mal toplar, onu Allah yolunda harcamaz sonra ahirete gider. Varisleri de onun malını alır ve onu Allah yolunda harcayarak cenneti kazanır. Kıyamet günü o kişi bir de bakar ki malı kendisi toplamış, hatta malı toplarken ibadeti ihmal etmiş, Allah yolunda infak etmemiş, sonra varislerine bırakmış, varisleri de o malı alıp, Allah yolunda infak ederek cenneti satın almış. O mal toplayan kişi hiçbir şeye bundan daha çok üzülmez. Ah edip vah eder; 'ben de bunu yapabilirdim ama yapmadım. Miras bıraktıklarım benim malımı kullanıp cenneti satın aldı, ben de şimdi bunun cezasını çekeceğim' der."*

[11] Bakara /219

Bir de ahirete gerçek manada iman etmeyenler kendilerine fetva arayarak; “zaten borçluya zekât düşmüyor” derler. Adamın bir fabrikası varsa bir fabrikaya daha yatırım yapar ve “benim borcum var” der. Kendince zekât vermesi gerekmez, bu yüzden sürekli kendini borçlu duruma düşürür ve kendine fetva bulur.

Ölçü bu değildir, bu ölçü yanlış bir ölçüdür; yani fabrikası olan bir fabrika daha alsın, zekât ödemesin, öteki de kendine domates ve biber eksin, on kilodan bir kilo zekât vermek zorunda kalsın. Hiç böyle adalet, böyle ölçü olur mu!

Eğer dinimizi Allah’ın kitabından öğrenmezsek sadakayı, zekâtı, infakı kimin vermesi gerektiğini, nasıl verilmesi gerektiğini anlamazsak birileri kendi kitabından bize öğretir. Aslında ne olduğu açıkça ortadadır. Eğer mü’minler zekâtını ve sadakasını verse, infakını yapsa ihtiyaç sahibi biri hiç kalır mı? Bu hiç mümkün müdür? -Mümkün değildir. Eğer buraya ebedi hayatımızı kazanmaya gelmişsek gücümüz yettiği kadar birbirimize yardımcı ve destek olmamız gerekir.

Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde*; “kim dünyada bir mü’minin sıkıntısını giderirse Allah da Kıyamet günü en zor anında onun sıkıntısını giderir”*[12] buyurur.

[12] Buhârî, Mezâlim, 3; Müslim, Birr, 59; Ebû Davud, Edeb, 38; Tirmizî, Hudûd/3; Ahmed, Müsned, 2 /91

Eğer Allah ile ticaret yapmak istiyorsak, alışveriş yapmak istiyorsak yapmamız gereken şey; sıkıntıdakinin sıkıntısını gidermeye çalışmaktır. Allah birine mal vermişse o kişinin aklını kullanıp bunu sonuna kadar değerlendirmesi gerekir. Yoksa onu varisleri alırsa ya sonuna kadar cehennem yolunda, günah yolunda onu harcarlar ya da onunla cennetti satın alırlar.

Derdimiz kimseyi eleştirmek değildir. Derdimiz; Allah'ın vahyini olduğu gibi ortaya koymak, hakikati olduğu gibi anlatmaktır. Dileyen yapar, dileyen yapmaz; ama hakkın, hakikatin belli olması gerekir. Ne buyuruyordu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"komşusu açken, tok yatan bizden değildir."*[13] Bu zamanda komşumuzun aç veya tok olduğunu bilmek bir yana komşumuzu tanımıyoruz bile. Bu durumda bizim için kurtuluş nasıl olsun, nasıl olabilir! Yani bu durumda Resulullah'a nasıl tabi olmuş oluruz, nasıl; "ben de sendenim" diyebiliriz! Bizden değildir demek; o kişi mü'min değildir demektir. Bir de komşu sadece evi yakın olan demek değil, komşu; gördüğün, bildiğin, tanıdığın herkes demektir.

Ayetleri okurken zekâtın, infakın, sadakanın ne olduğunu, zekât verirsek neyi kazanacağımızı, vermezsek neyi kaybedeceğimizi, kimlerin zekât vermesi gerektiği ve bu gibi soruların cevaplarını hep beraber Allah'tan öğreneceğiz inşallah!

[13] Hâkim, II, 15; Heysemî, VIII, 167, Mecmau'z-Zevâid, Darü'l-Fikr, Beyrut 1994, C. 8, S. 306

Bununla beraber zekâtın, infakın ve sadakanın bir ölçüsü yoktur, Allah bunlara bir ölçü koymamıştır. Peki, Allah ne demiştir? Allah ayet-i kerimede; **"hali vakti yerinde olan biri durumuna göre versin, eğer biri sıkıntıdaysa o da durumuna göre infak etsin"**[14] buyurmuştur. Yani "ben veremiyorum, benim verebilecek bir durumum yok" diye bir şey söz konusu olmaz, neyi verebiliyorsan onu vermen gerekir.

Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeden Ebu Zer'e; *"ya Ebu Zer! Çorba pişirdiğin zaman suyunu biraz fazla koy, bir tas da komşuna ver"*[15] *buyurmuştur.* Ebu Zer fakir olduğu için fazla çorba pişiremiyordu. Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de; "suyunu biraz fazla koy, sulu olsun, bir tas da komşuna ikram edip infak edersin" buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yine bir hadis-i şerifinde; *"yarım hurmayla da olsa kendinizi ateşten koruyun"*[16] *buyurur.* Yani bir hurma bile verecek gücün yoksa yarım hurma ver ve kendini ateşten koru.

Eğer biz kendi kendimize fetva arayıp; "benim durumum yok, ben fakirim, zaten yapmasam da sorumlu değilim" dersek bu durumda kendi kendimizi kandırmış,

[14] Talâk /7
[15] Muslim, Birr 142. İbni Mâce, Et'ıme 58; Tirmizî, Et'ıme 30
[16] Buhârî, Edeb 34, Zekât 10, Rikak 51, Tevhîd 36; Müslim, Zekât 66-70. Tirmizî, Kıyâmet 1, Zühd 37; Nesâî, Zekât 63-64; İbni Mâce, Mukaddime 13, Zekât 28

rabbimizin bizden ne istediğini de anlamamış oluruz. Onun için zekât, infak ve sadaka sadece zengine değil herkese, yarım hurma bile verebilene farzdır.

Allah'a kulluk, âbd olma her andadır. Kulluk deyince onu sadece ibadet şeklinde; namaz, oruç ve hac olarak anlayanlar âbdiyeti anlamamışlardır.

İslam dini Allah'a âbd olma dinidir. Allah ayet-i kerimede; **Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya'budûn:**[17] "Ben cinleri ve insanları yalnızca bana âbd olsunlar diye yarattım" buyurur. İbadet yapsınlar diye değil âbd olsunlar diye; çünkü âbd olmak ibadet etmek demek değildir, ibadet âbdiyetin sadece bir yönüdür. Bu yüzden Allah Fatiha Suresi'nde; **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[18] "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz" dememizi buyurur.

Onun için bütün dinler İslam dinidir, âbdiyet dinidir, ibadet dini değildir; ama Hristiyanlar ve Yahudiler peygamberlerinden öğrendiklerini değiştirip dinlerini ibadet dini haline getirmişlerdir. Bu yüzden de onlardan biri ibadet ettiğinde; "sen kulluğunu yapıyorsun" demişlerdir. Zaten durum şu anda da böyledir.

Mesela; Yahudiler, Tevrat'ı Ağlama Duvarı önünde sallanarak okurlar. Sadece orda değil her yerde okurlar. Arabanın ve otobüsün içinde giderken, yolda yürürken de

[17] Zâriyât /56
[18] Fatiha /4

okumaya devam ederler. Okurlar; ama ne okuduklarını bilmezler. Tevrat'ı okuyunca kulluk yaptıklarını zannederler.

Kulluk bütün hayatımızla yapmamız gerekendir. Hayatımızın her anı kulluktur, her anı kulluk olmalıdır.

Bu kulluk nasıl yapılır?

İnsanın bir, kendi bedeniyle yaptığı kulluk vardır bir de malıyla, ilmiyle, hikmetiyle ve imanıyla yapması gereken bir kulluk vardır. Allah bir insanın eline neyi emanet olarak vermişse o, onun için bir kulluk aracıdır, kulun onunla kazanması gerekir; yani kul beden itibariyle, eliyle, diliyle, gözüyle kazanmaya çalışırken kendisine rızık olarak ikram edilenle de kulluğunu kazanması gerekir. Onun için Allah mü'minleri, takva sahiplerini anlatırken; **"onlar kendilerine rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda infak ederler"**[19] buyurur. Rızkın azı, çoğu yoktur. Allah; "onlara rızık olarak verdiğimiz her ne varsa…" dedi. Bu yüzden mal; dünya hayatına, bedene ve toprağa ait her şey demektir.

Zekât demek; temizlenmek, arınmak, saf hale gelmek demektir. Aynı zamanda temizlemek, artmak, çoğalmak, bereket, güzel hal ve övgü demektir. Bütün bunlar zekât kelimesinin manalarıdır. Neden böyledir? -Çünkü biri verdiğinde temizlenir. Zekât veren biri gönlündeki dünya sevgisinden temizlenir, gönlünde ahiretin sevgisi, ahirete olan imanı artar. Dünyayı verip, ahireti satın alır; çünkü

[19] Bakara /3, Enfâl /3

gönlündeki dünya sevgisi yerine, bedene ait olan sevgi yerine Allah'ın sevgisi koyulmuştur.

İnfak eden biri bu infakı neyle yapar?

Allah'ın isimleriyle yapar. Aynı şekilde bunun karşılığında da Allah'ın isimlerini alır. Birine ikram ediyorsa Allah'ın Kerim isminin tecellisini alır. Zekâtın manası olan artmak zaten bu demektir. Zekât insanın insanlığını, Hz. insan oluşunu arttırır. Onun için insan zekât verirken Hz. İnsanlığı artar ve çoğalır, büyür, güzelleşir, övgüye layık hale gelir. Zekât bu demektir.

Eğer biri verirken hibe ettiyse Allah'ın Vehhab ismi onda tecelli eder. Rızık olarak yedirip içirdiyse Allah'ın Rezzak ismi onda tecelli eder. Aynı şekilde diğer bütün isimler manevi itibarla onda tecelli eder, Allah ile arasındaki perdeleri kaldırır.

Demek ki malı, Allah yolunda vermek çok önemli bir meseleymiş. Onun için Allah imanı, mü'mini anlatırken; **"onlar namazlarını ikame ederler. Onlar Allah yolunda infak ederler. Onlar zekâtlarını verirler"**[20] buyurur. Allah'ın, mü'minleri anlattığı ayetlerde "namazın ikame edilmesi, Allah yolunda infak edilmesi veya zekâtın verilmesi" kısmı hep geçer. Bu üçü mü'minlerin halidir. Zekâtı vermek, infak

[20] Lokman /4, Enfal /3, Neml /3, Bakara /3

etmek demek; dünyayı satıp, karşılığında ahireti satın almak, nefsini verip, rabbinin esmasını satın almak demektir.

Hiç kimse, iman konusunda içtihat etmemiştir, edemez, peygamberler de buna dâhildir. Hiç kimse İslam ve ihsan konusunda da içtihat edemez. Eğer Allah bir şeyi kulun içtihadına bırakıp; "duruma göre muamele et" demişse o imanla islamla ve ihsanla ilgili değildir.

Peki, içtihat hangi konularla ilgilidir?

İman, islam ve ihsanı bir ağaç olarak düşünelim. Ağacın meyvesinin nasıl yenmesi gerektiği içtihadın konusudur. İçtihat, ağaca müdahale değildir. Onun için iman, islam ve ihsana müdahale olmaz. Bunlar, Allah'a aittir, Allah'ın vahyidir, Kur'an'dır. Hiç kimse bu konuda tek kelime konuşamaz, bu konulardan herhangi birine müdahalede bulunamaz. Kişi meyveyi nasıl yemelidir, o meyveyi nasıl yerse faydalı olur, sadece bu tip konularda içtihat olur.

Mesela; hiç kimse namaz konusunda içtihat edemez. Namaz farz mıdır değil midir, diye bir içtihat olmaz; ama namaz nasıl kılınır, ne zaman kılınır, nasıl fayda verir, işte bu konularda içtihat yapılır.

Aynı şey zekât için de geçerlidir. Zekât konusunda içtihat olmaz. Allah'ın emri ortadadır, bize düşen; "ne kadar ve nasıl verebilirim, ebedi hayatımı nasıl kazanabilirim" demektir. Mesela sahabeler kendi fakirleri için; *"bunlar bizim*

cennetimizi sırtlarında taşıyanlardır" derdi. Onun için Allah; **"infak ederken onu söyleyip o verdiğin kimseyi inciterek sadakanı boşa çıkarma"**[21] buyurur. Eğer karşındakini incitirsen sadakan boşa çıkar, dedi Allah. **"Sadakayı verip incitmektense iki güzel söz daha hayırlıdır"**[22] dedi Allah; yani "kusura bakma, yapamıyorum" demen daha hayırlıdır, dedi. Bu nedenle birine infak ederken onu incitmeden infak etmek gerekir.

Neden?

Çünkü alışverişi Allah ile yapıyorsun, onun için değil Allah için veriyorsun. Bu yüzden verdiğinde o kişiden bir karşılık beklemeye hakkın yoktur. Bu nedenle Allah ayet-i kerimede mü'minleri tarif ederken; **"(Onlar fakirleri doyururken) Biz sizi Allah'ın cemali için, rızası için doyuruyoruz. Bunun karşılığında sizden herhangi bir beklentimiz de yoktur, bir teşekkür de beklemiyoruz (derler)"**[23] buyurur.

Mesela bu konuda hem yurt içinde hem de yurt dışında çalışmalar yapan birçok yardım kuruluşu vardır; insanlara gıda götürmeye çalışıp yardımda bulunurlar. Bu yardım kuruluşlarında hizmet edenlerin hepsi övgüye layıktır, hepsi de güzel yapıyor. Birileri kendine göre; "işte burada da fakir

[21] Bakara /264
[22] Bakara /263
[23] İnsan /9

vardır, niye oraya gidiyorlar" diyemez; çünkü dünyanın neresinde olursa olsun herkes dünya kardeşidir.

Bir, fakirler vardır, bir de Allah'ın tabiriyle miskinler vardır. Miskin demek; karnı beline yapışmış, toprağa oturmuş, sükûn bulmuş, hareket bile edemeyen demektir; yani kazanması için bir imkânı olmayan demektir. Eğer birileri açlıktan ölenlerin olduğu yere gidip yardım götürüyorsa onlara teşekkür etmemiz gerekir. Birileri de dünyanın öbür ucuna gidip, Allah'ın vahyini oraya taşıyarak Allah'ı anlatıyorsa onlara da teşekkür etmemiz gerekmez mi? -Evet, onlara teşekkür etmemiz gerekir ve biz onlara teşekkür borçluyuz; çünkü bir yere Allah'ın vahyi gitmemişse vahiyden haberdar olan herkes bundan sorumludur. Onlar Allah'ın vahyini oraya taşıyarak aynı zamanda bizi bunun hesabından kurtarmış olurlar.

Aynı şekilde dünyanın öbür ucundaki bir yerin yardıma ihtiyacı olsa yardım edebilecek herkes bundan sorumludur. Birileri de oraya yardım götürüyorsa bizi bu sorumluluktan kurtarmış olurlar, onlara da teşekkür etmemiz gerekir. Tıpkı cenaze namazı gibi…

Diyelim ki bir şehirde biri ölse ve birkaç kişi onu götürüp cenaze namazını kılsa cenaze namazının farzı şehirdeki diğer insanların üzerinden kalkmış olur. Eğer hiç kimse o cenaze namazını kılmazsa bu durumda da bütün şehir bundan sorumlu olur. Aynı şekilde şehrin bir tarafında bir kişi açsa ve

birileri de ona yardım edip karnını doyurduysa o kişi onu doyurmama günahını bizim boynumuzdan almış olur. Yoksa günahı bizim boynumuzadır ve sorumluluğu bize aittir.

Onun için kim güzel bir şey yapıyorsa ona teşekkür borçluyuz. Onları seviyor ve övüyoruz, ister zahiri bir güzellik olsun, ister manevi bir güzellik olsun bu fark etmez. Onları seviyor ve övüyoruz.

Allah cenneti satıyor. Peki, kime satıyor? -Alana, almak isteyene, infak etmek isteyene satıyor. İnsan ister malıyla, ister ilmiyle, ister hikmetiyle, ister imanıyla infak etsin, infakı neyle yaparsa yapsın, onunla ebedi hayatını satın alır. Bunun için de sadece kendimizi sırat-el mustakimde görüp; "herkes yanlış yapıyor" dememiz gerekir. Bu tefrikadır ve şeytanın bize yaptığı en büyük hiledir. Allah ayet-i kerimede; **"mü'minler ancak kardeştir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını bulun"**[24] buyurur. O halde kardeşlerimizin arasını bulacaksak onları seveceğiz, onlardaki güzelliği bulup seveceğiz.

Allah kime hangi nimeti ikram edeceğini bilir. Bu onun bileceği iştir. Allah çalışana verir, nimeti çalışanlara ikram etmiştir.

Onun için söylüyorum; "ben mü'minim ve Müslüman'ım diyen, lâ ilâhe illallah muhammeden resulullah diyen herkes bizim kardeşimizdir ve onları seviyoruz. Kim nerde hizmet ederse etsin hizmetini takdir ediyoruz."

[24] Hucurât /10

Bununla beraber Allah'ın emrini ve hükmünü de olduğu gibi ortaya koyuyoruz, koymaya da devam edeceğiz inşallah!

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve yes'elûneke mâzâ yunfikûn: "Sana neyi infak etmeleri gerektiğini soruyorlar." Allah yolunda neyi vermeleri gerektiğini soruyorlar. **Kulil afve:** "De ki: İhtiyaçtan fazlasını." İhtiyaçtan fazla ne varsa onu infak edin, dedi Allah. Eğer sen ihtiyacını temin ettiysen ve komşun ya da yakınların da kendi ihtiyaçlarını temin edemediyse o halde ihtiyacından geriye kalanı onlara infak etmen gerekir. Allah böyle emretmiştir. **Kezâlike yubeyyinullâhu lekumul âyât:** "İşte Allah size ayetlerini böyle açıklıyor ki." **Leallekum tetefekkerûn:**[25] "Umulur ki düşünürsünüz (aklınızı kullanırsınız, tefekkür edersiniz)." Allah, ayetini açıklayıp; "ihtiyaçtan fazlasını infak et, onunla ebedi hayatını satın al" buyurdu.

Li yunfık zû seatin min seatihî: "Durumu iyi olan kendi durumuna göre infak etsin." **E men kudira aleyhi rızkuhu felyunfik mimmâ âtâhullâh:** "Allah'ın, rızkını daraltmış olduğu kimseler de (durumu sıkışık olanlar da) kendi durumuna göre infak etsin." Dikkat etmek gerekirse Allah onlar için; "infak etmesinler" demedi. Ne kadar sıkışık olursa olsunlar, ne kadar darda olursa olsunlar yine de kendi durumlarına göre infak etsinler, dedi.

Lâ yukellifullâhu nefsen illâ mâ âtâhâ: "Allah, hiçbir nefsi (hiç kimseyi) gücünün yetmediğiyle sorumlu tutmaz

[25] Bakara /219

(yükü yüklemez).” Herkes, Allah ne kadar vermişse ondan sorumludur. Az vermişse az, çok vermişse çok vermelidir. **Se yec’alullâhu ba’de usrin yusrâ:**[26] “Eğer böyle yaparsanız Allah bir zorluktan (darlıktan, sıkıntıdan) sonra size bir kolaylık verir.” Yani fakirler infak edince Allah onlara kolaylık verir, bir kolaylık yolu açar.

Vellezîne fî emvâlihim hakkun ma’lûm: “(Zenginlerin) Mallarında malum olan hak (fakirlerin bir hakkı) vardır.” Ben bu hükmü vermişim; zenginlerin malında fakirlerin belli bir hakkı vardır, dedi Allah. **Lis sâili vel mahrûm:**[27] “Hem isteyene hem de mahrum olana (fakir olana vermelidir).” Bu hakkı Allah belirlemiş, Allah böyle hüküm vermiştir.

Sadakaları ve infakı kime vermemiz gerekir?

İnnemâs sadakâtu lil fukarâi vel mesakîn: “Muhakkak ki sadakalar fakirlere ve miskinlere (hiçbir şeyi olmayanlara).” **Vel âmilîne aleyhâ:** “Bir de Allah yolunda hizmet edenlere (zekâtı toplayanlara).” **Vel muellefeti kulûbuhum:** “Kalpleri ısındırılması gereken kimselere.” Yahudi olur, Hristiyan olur bu fark etmez gönülleri islama ısınsın istiyorsanız eğer onlara da verin, dedi Allah. **Ve fîr rikâb:** “Kölelere.” Allah kölelere, özgürlüğünü kaybetmiş olanlara; yani hapistekilere de infak edilmesini söyledi. **Vel gârimîn:** “Borçlulara (borcu olanlara).” **Ve fî sebîlillâh:** “Allah yolunda hizmet edenlere.” **Vebnis sebîl:** “Yolda kalmışlara (dışarıda kalmışlara).” Bunlara sadakaları verin, dedi Allah. **Farîdaten minallâh:** “Bu, Allah’ın size farz kıldığıdır.” **Vallâhu alîmun hakîm:**[28] “Allah her şeyi

[26] Talâk /7
[27] Meâric /24-25
[28] Tevbe /60

bilendir, her şeyi bir hikmetle yapandır."

Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir; **Huz min emvâlihim sadakah:** "Onların mallarından sadaka al." **Tutahhiruhum:** "(Sadaka aldığında) Onları temizlemiş olursun." **Ve tuzekkîhim bihâ:** "Bununla (sadaka almakla) onları tertemiz etmiş olursun." Hem mallarını temizlemiş olursun hem de onları temizlemiş olursun. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ihtiyacı olanlar için onların malından sadaka almakla onları nasıl temizler? -Gönüllerinden dünya sevgisini, mal sevgisini çıkarır, ahirete yatırım yaptıkları için o kullar ahireti sevmeye başlar. Bu şekilde onları temizler. **Ve salli aleyhim:** "Onlara dua et." **İnne salâteke sekenun lehum:** "Senin duan onlar için sekinettir." Onlara sekineti kazandırır.

Sekinet bir nurdur, Allah onu kulunun kalbine indirir. Demek ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlardan malı aldığında, onlara dua ettiğinde hem mallarını hem de onları temizliyormuş. Bir de onlara dua edince Allah o sekinet nurunu da onların verdiği mala karşılık infak edenlerin kalbine indiriyormuş. **Vallâhu semîun alîm:**[29] "Muhakkak ki Allah her şeyi işiten ve her şeyi bilendir." Allah her şeyi işiten, duayı işiten, duaya icabet edendir ve ne yapacağını bilendir.

Yes'elûneke mâzâ yunfikûn: "Sana neyi infak etmeleri gerektiğini soruyorlar." **Kul mâ enfaktum min hayr:** "De ki: Siz nafaka (infak) olarak hayır namına her ne verirseniz." **Fe**

[29] Tevbe /103

lil vâlideyni vel akrabîne vel yetâmâ vel mesâkîni vebnis sebîl: "(O vereceğiniz infak) Anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, miskinlere ve yolda kalmışlara olsun." Bu onların hakkıdır. **Ve mâ tef'alû min hayr:** "Hayır namına ne yaparsanız." **Fe innallâhe bihî alîm:**[30] "Muhakkak ki Allah onu bilir."

Ellezîne yunfikûne emvâlehum fî sebîlillâh: "O kimseler ki Allah yolunda mallarını sarf ederler." **Summe lâ yutbiûne mâ enfekû mennâ:** "Sonra (Allah yolunda) infak ettikleri şeyin arkasından (onlara) minnet etmezler." **Ve lâ ezâ:** "(Onları) İncitmezler, eza etmezler." **Lehum ecruhum inde rabbihim:** "Onların ecirleri rablerinin katındadır." **Ve lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn:**[31] "Onlar için hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır."

Onların ecirlerinin rableri katında olması ne demektir, Allah burada ne demek istiyor?

Bu; "onlara muameleyi bizzat ben yapacağım" demektir. Ama unutmayalım ki malını infak edip, o infaktan sonra minnet etmeyen, eza etmeyen kimselerin ecirleri Allah katındadır. Yoksa; "bak sana böyle iyilikte bulundum, sana böyle infak ettim, ben olmasaydım açlıktan ölürdün" diyenlerin değil.

[30] Bakara /215
[31] Bakara /262

Sure devam eder; **Kavlun ma'rûfun ve magfiretun:** "Güzel bir söz ve güzel bir bağışlama." **Hayrun min sadakatin yetbeuhâ ezâ:** "Sadaka verip (o sadakadan) sonra eza etmekten daha hayırlıdır." Güzel bir söz, sadaka verip eza etmekten daha hayırlıdır. **Vallâhu ganiyyun halîm:**[32] "Allah ğaniyy ve halimdir." Yani Allah zengindir ve halimdir. Bu ne demektir? -Eğer Allah böyle birine o anda gazap etmiyorsa Allah halim olduğu içindir. Yoksa o kişi gazabı hak etmediğinden dolayı değildir; çünkü böyle biri malı kendine ait zannetmiştir. Biri sadaka verdiği kişiye eza ediyorsa, sadakasını o ihtiyaç sahibinin başına kakıyorsa Allah rızası için vermemiştir.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)!" **Lâ tubtılû sadakâtikum:** "Sadakalarınızı (infaklarınızı, Allah için verdiklerinizi) boşa çıkarmayın." **Bil menni:** "Başa kakarak." Minnet ederek boşa çıkarmayın. **Vel ezâ:** "Eziyet edip (boşa çıkarmayın)." Gönül kırarak boşa çıkarmayın. **Kellezî yunfiku mâlehu riâen nâs:** "Malını insanlara gösteriş için infak eden kimseler gibi yapmayın." **Ve lâ yu'minu billâhi vel yevmil âhır:** "Allah'a ve ahirete inanmayan kimseler gibi yapmayın, eğer mü'minseniz (böyle yapmayın)." Böyle yapanlar Allah'a ve ahirete iman etmemiştir. **Fe meseluhu ke mesel:** "Böylelerinin misali şöyledir ki." **Safvânin aleyhi turâb:** "Kayanın üzerinde biraz toprak bulur." **Fe esâbehu vâbil:** "Ona biraz yağmur isabet

[32] Bakara /263

edince.” **Fe terakehu saldâ:** “Onu süpürüp götürür, orda sadece kaya kalır.” Yani başa kakarak sadakasını, infakını silmiş, yok etmiştir. **Lâ yakdirûne alâ şey’in mimmâ kesebû:** “Böyleleri hiçbir şey kazanamaz.” **Vallâhu lâ yehdîl kavmel kâfirîn:**[33] “Allah, kâfir kavmi hidayete erdirmez.”

Allah böyle yapanlar için “kâfir” dedi; çünkü onlar Allah’ı ciddiye almazlar. Mü’minler ise bunu farkında olmadan, bilmeden yaparlar. İnsan, verdiğini Allah rızası için verdiğinde Allah da bunun karşılığını ona verir. Mü’min buna iman etmelidir; yani bir şeyi Allah için infak ettiğinde bunun karşılığını Allah’tan alacağına iman etmelidir. O zaman mü’min, ihtiyaç sahibi birine bir şey verdiğinde o verdiğini onun başına kakmamalı, minnet etmemelidir. Onun için Allah, mü’minlerin sadaka verirken ki, infak ederken ki halini anlatırken; **“onlar sadakalarını gizli yaparlar.”**[34] Yani sağ ellerinin verdiğini sol elleri görmez, buyurur.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: “Ey iman edenler!” **Enfikû min tayyibâti mâ kesebtum ve mimmâ ahracnâ lekum minel ard:** “(Ticaret olarak) Kazandığınız şeylerden, bir de topraktan sizin için çıkardığımız (mahsullerin) temizlerinden infak edin.” **Ve lâ teyemmemûl habîse minhu tunfikûn:** “Kötü olanları infak etmeye kalkışmayın.” Güzel olmayanları, hoş olmayanları infak etmeyin; yani “çürüğünü, eskisini toplayıp Allah yolunda infak edelim” demeyin, böyle yapmayın. **Ve**

[33] Bakara /264
[34] Bakara/274

lestum bi âhızîhi illâ en tugmidû fîh: "Kendiniz severek almayacağınız şeyi (infak etmeyin)." Yani kendin için beğenmediğin bir şeyi infak etme. **Va'lemû ennallâhe ganiyyun hamîd:**[35] "Muhakkak ki Allah ğaniyy ve hamiddir." Yani Allah zengindir ve övgüye layıktır. Eğer vereceksen senin verdiğin de övgüye layık olsun, dedi Allah.

Kıyamet günü cehenneme girenlere melekler sorar; **Mâ selekekum fî sekar:** "Sizi cehenneme getiren şey nedir?" Neden cehenneme geldiniz? Bunlar iman ettiğini söyleyenlerdir. **Kâlû:** "Onlar derler ki." **Lem neku minel musallîn:** "Biz namaz kılanlardan değildik." **Ve lem neku nut'ımul miskîn:** "Ve biz miskinleri doyurmuyorduk." **Ve kunnâ nehûdu meal hâidîn:**[36] "Bir de o batıla dalanlarla beraber (batıla) dalıyorduk." Dünyaya dalmış gidiyorduk. Demek ki cehenneme gidenlerin iki özelliği, namaz kılmamaları ve infak etmemeleriymiş. Cehenneme gidecek olanlar fakirlere ve miskinlere yedirmezler; çünkü rablerini ciddiye almamışlar, ahiretlerini ciddiye almamışlardır.

Şimdi zekât nedir onu anlamaya çalışacağız. Zekât tezkiye olmak, tezkiye olmak ise temizlenmek demektir.

Kemâ erselnâ fîkum resûlen minkum yetlû aleykum âyâtinâ ve yuzekkîkum: "Size içinizden bir resul gönderdik ki; size ayetlerimizi okuyor ve sizi temizliyor." Sizi şirkten ve nifaktan temizliyor. Bununla beraber temizlenmeniz için ne

[35] Bakara /267
[36] Muddessir /42-45

gerekiyorsa Allah'ın vahyiyle beyan ediyor. **Ve yuallimukumul kitâbe vel hikmeh:** "Size kitabı ve hikmeti talim ediyor (öğretiyor)." **Ve yuallimukum mâ lem tekûnû ta'lemûn:**[37] "Bir de size bilmediklerinizi öğretiyor." Resul, insanlara bilmediklerini neyle öğretir? -Allah'ın ayetleriyle öğretir. Demek ki Allah, resullerini gönderirken vahyini öğretip talim etsin, hikmeti öğretsin, bilmediklerini öğretsin, bir de onları temizlesin diye gönderiyormuş.

Allah, Kur'an'da tezkiye olanları takva sahipleri olarak nitelendirir. **"Onlar büyük günahlardan sakınırlar. Rabbinin mağfireti geniştir. Rabbi de onların küçük günahlarını bağışlar, mağfiret eder. O sizin neler yaptığınızı en iyi bilendir. Siz annenizin karnındayken de o sizi bilendir. O zaman nefsinizi temize çıkarmayın; çünkü o, takva sahiplerini en iyi bilendir"**[38] buyurur. Yani Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getirenleri en iyi bilendir. Kendi nefsinizi temize çıkarmayın, kendinizi hesaba çekin, kendinize fetva çıkarmayın, diyor Allah.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler!" **Lâ tettebiû hutuvâtiş şeytân:** "Şeytanın adımlarına tabi olmayın." **Ve men yettebi' hutuvâtiş şeytân:** "Kim şeytanın adımlarına tabi olursa." Şeytanın yürüdüğü yolda yürürse. **Fe innehu ye'muru bil fahşâi vel munker:** "Muhakkak ki o (şeytan) aşırılığı (fuhşu) ve kötülüğü emreder (tavsiye eder)."

[37] Bakara /151
[38] Necm /32

Ve lev lâ fadlullâhi aleykum ve rahmetuhu: "Eğer Allah'ın rahmeti ve fazileti sizin üzerinizde olmasaydı." **Mâ zekâ minkum min ehadin ebedâ:** "Sizden hiç kimse ebediyen temize çıkmazdı." Allah sizi temiz çıkarır, sizi temizler. **Ve lâkinnallâhe yuzekkî men yeşâu:** "Ama Allah dilediği kimseyi (temizlenmeyi dileyenleri) temizler." **Vallâhu semî'un alîm:**[39] "Muhakkak ki Allah her şeyi işiten ve her şeyi bilendir."

Allah ne yaparsak bizi temizler?

Ve ekîmûs salâh: "Namazı ikame edin." Namazı ikame edin ki Allah sizi temizlesin. **Ve âtûz zekâh:** "Zekâtı verin." Temizlenmek için verin ki Allah sizi temizlesin. **Ve atîûr resûl:** "Resulüne itaat edin." **Leallekum turhamûn:**[40] "Umulur ki rahmet olunursunuz." Eğer böyle yaparsanız Allah'ın rahmetini hak edersiniz. Allah sizi rahmetinin içine alır, size rahmetiyle muamele eder. Yoksa sizden hiç kimse temize çıkmaz; yani kurtuluşunuz olmaz.

Evet, namazı ikame eder, zekâtı verir ve resulüne itaat edersek Allah bizi temizler. Böyle yaparsak Allah bize rahmet eder, yoksa böyle olmadığı takdirde rahmet yoktur.

Allah takva sahiplerini ateşten uzaklaştırır, saadete erdirir. Peki, takva ehli olanlar kimlerdir?

Ellezî yu'tî mâlehu yetezekkâ: "Onlar ki malını verir, temizlenir." Allah da onları temizler. Bunlar takva

[39] Nûr /21
[40] Nûr /56

sahipleridir. **Ve mâ li ehadin indehu min ni'metin tuczâ:** "Onun yanında mükâfatlanacak hiçbir nimete layık hal yoktur." **İllâbtigâe vechi rabbihil a'lâ:** "Ancak yüceler yücesi rabbinin cemalini isteyenler müstesna!" Rabbinin cemalini isteyip malını verenler müstesna, dedi Allah. **Ve le sevfe yerdâ:**[41] "Ve mutlaka (Allah) onlardan razı olacak." Onları da kendinden razı edecek.

Ve izâ kîle lehum enfikû mimmâ razakakumullâhu kâlellezîne keferû lillezîne âmenû: "Onlara; 'Allah'ın size rızık olarak verdiğinden infak edin' denildiğinde o kâfirler, iman edenlere dedi ki." **E nut'imu men lev yeşâullâhu at'ameh:** "Allah'ın, dilediği takdirde doyuracağı kimseyi biz mi doyuralım?" **İn entum illâ fî dalâlin mubîn:**[42] "Muhakkak ki siz apaçık bir delalet içindesiniz (şaşırmışsınız)."

Kâfirler bu sözü mü'minlere söyler; ama bazen mü'minler de başka bir mü'min için; "Allah dileseydi onu doyururdu, onu biz mi doyuralım. Allah onun hakkında öyle takdir etmiş, onun öyle kalması lazım" der. Oysaki Allah; "kâfirler böyle söylüyor" dedi. O halde bilmeliyiz ki; "Allah dileseydi onları doyururdu, biz mi onları doyuracağız" diyenler mü'min değildir; çünkü onlar ahirete iman etmemiştir, onlar kâfirdir. Allah; **Ellezîne lâ yu'tûnez zekâte ve hum bil âhirati hum kâfirûn:**[43] "O zekâtı vermeyenler

[41] Leyl /18-21
[42] Yâsîn /47
[43] Fussilet /7

(Allah yolunda infak etmeyenler) ahireti inkâr edenler, onlar kâfirdir" buyurdu.

Allah başka bir ayet-i kerimede; "**iyilik, yüzünüzü doğuya ya da batıya çevirmeniz değildir"** buyurur. Yani şurada ya da burada olmanız değildir. Peki, iyilik nedir? -Allah ayetin devamında buna cevap verir. **"Allah'a, ahirete, meleklere, kitaplara ve peygamberlere iman etmenizdir."**[44]

Böyle bir imana sahip olanlar kimlerdir?

Allah bu soruya da cevap verir; **"malı yakınlara, yetimlere, miskinlere, yolda kalmışlara, özgürlüğünü kaybetmiş olanlara verenlerdir. Bunlar namazı ikame edip, zekâtı verenlerdir. Onlar söz verdikleri zaman da sözlerini yerine getirirler. Sıkıntıda, hastalıkta, savaşta, zorlukta, darlıkta sabrederler. İşte bunlar sadık olan ve takva sahibi olan kimselerdir."**[45] Mü'minler, Müslümanlar, muttakiler, takvaya ermiş olanlar ve sıtkiyet makamında olanlar bunlardır.

"O kimseler ki iman ederler, salih amel işlerler, namazı ikame ederler, zekâtlarını verirler. Onların ecirleri rableri katındadır. Onlar için korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."[46] Yani Allah, onlara özel muamelede bulunur.

[44] Bakara /177
[45] Bakara /177
[46] Bakara /277

Allah ayet-i kerimede; **“sizin veliniz ancak Allah ve resulüdür bir de iman edenlerdir”** diye buyurur. Ayetin devamında iman edenlerin kim olduğunu da söylüyor Allah; **“onlar ki namazlarını ikame eden, zekâtlarını veren ve rükû eden kimselerdir.”**[47] Rükû edenler; Allah’a boyun büken, Allah’ın emrini işitince “işittik ve itaat ettik” diyenlerdir.

“Namazı ikame edin, zekâtı verin ve rükû edenlerle beraber rükû edin.”[48] Allah bu ayette ilk önce namazı ikame etmemizi sonra zekâtı vermemizi daha sonra da rükû edenlerle beraber rükû etmemizi söyledi. Dikkat etmek gerekirse Allah bu ayette namazı ayrı rükûyu ayrı olarak zikretti. Eğer bu rükû namazdaki rükû olsaydı Allah zaten namazı ayetin başında söylediği için rükûyu bir daha söylemesine gerek kalmazdı, o zaman buradaki rükû, namazdaki rükû değildir.

Peki, “rükû edenlerle beraber rükû edin” demek ne demektir?

Bu; Allah yolunda hizmet edenlerle beraber hizmet edin, Allah’a itaat eden bir cemaatin içinde Allah’a itaat edin ve Allah yolunda hizmet edin demektir.

“Namazı ikame edin, zekâtı verin. Kendiniz için hayırdan önceden ne göndermişseniz Allah katında onu

[47] Mâide /55
[48] Bakara /43

bulursunuz. Muhakkak ki Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır ve onu görendir."[49]

Ve rahmeti vesiat kulle şey'in, fe se ektubuhâ: "Rahmetim her şeyi kuşatmıştır ve onu (şu kimselere) yazacağım ki" **Lillezîne yettekûn:** "Onlar muttakidirler." Onlar Allah'a karşı sorumluluğunu bilir ve yerine getirmeye çalışırlar. **Ve yu'tûnez zekâh:** "Zekâtı verirler." Zekâtı temizlenmek için verirler. **Vellezîne hum bi âyâtinâ yu'minûn:**[50] "Onlar ayetlerimize kesin iman etmiş kimselerdir."

Demek ki Allah takva sahiplerini, temizlenmek için zekâtı verenleri rahmetinin içine alıp onlara rahmetini yazıyormuş. Zaten; "ayetlerime kesin iman edenler de bunlardır" dedi Allah.

"Mü'min erkeklerle mü'min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. Onlar iyiliği emreder, kötülükten men eder, namazı ikame eder, zekâtlarını verir ve Allah ve resulüne itaat ederler. İşte onlar, Allah'ın, rahmetiyle muamele edeceği kimselerdir. Muhakkak ki Allah, aziz ve hakimdir."[51]

Allah, peygamberlerini anlatırken onların da kendi ailelerine zekâtı emrettiğini buyurur; **"kitapta İsmail'i zikret. Muhakkak ki o, sözünde sadıktı ve nebi ve resuldü. Ailesine**

[49] Bakara /110
[50] Arâf /156
[51] Tevbe /71

namazı ikame etmeyi ve zekât vermeyi emrediyordu. Rabbi ondan razı olmuştu."[52]

SADAKALLAHUL AZİM

Dünya malından vermek, zekâtı vermek, infak etmek ve sadaka vermek imanın meyvesidir. Temizlenmek için vermek demek; kibirden, dünya sevgisinden, küfürden ve nifaktan temizlenmek için vermek demektir. İnsan temizlenmek için verirken Allah ona neyi vermişse ondan infak etmelidir.

Mesela; âlim birinin, ilminden vermesi, bir mü'minin de imanından vermesi gerekir. İman; Allah'ı sevmek demektir. Biri kulları Allah'ı sevmeye davet ettiğinde, kulları Allah için sevdiğinde gönlündeki imandan o kullara ikram etmiş, infak etmiş olur. Bunu yapmazsa imanından infak etmemiş olur.

Allah için verenler her zaman kazanırlar.

Onun için dünyaya almaya değil, vermeye gelmişiz. Elimize ne geçerse geçsin, Allah bize neyi verirse versin, onu verip ebedi hayatımızı, cenneti, Allah'ın rızasını almaya çalışmamız, bunun için her imkânı değerlendirmemiz gerekir. Yani sürekli; "ben ne yapabilirim, nasıl yapabilirim" deyip kazanma yolu, kazanma imkânı aramamız gerekir. Yoksa

[52] Meryem /54-55

dünyayı ebediymiş gibi zannedip, kabul ederek dünyaya, mala sarılırsak Karun'un durumuna düşeriz.

Allah, kitabında Karun'u anlatır. Karun aynı zamanda Hz. Musa (a.s.)'ın amcasının oğludur. Karun o kadar zengindir ki onun hazinelerini çok büyük bir askeri konvoy korurdu. Allah ayet-i kerimede Karun hakkında; **"Karun ihtişamla kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını isteyenler dediler ki: Keşke Allah, bize de Karun'a verdiği gibi verseydi"**[53] buyurur. Yani ona gıptayla bakıp; "keşke Allah, Karun'a mal verdiği gibi bize de verseydi" dediler. **"Sonra kavminden biri dedi ki: Allah'ın sana ikram ettiği gibi sen de ikram et."**[54] Yani halifeliği yerine getir, Allah'a halife ol. **"Karun dedi ki: Bu servet bana bendeki ilim sayesinde verilmiştir."**[55] Yani "ben biliyorum, akıllıyım, bunu ben kazanmışım, niye başkalarına veriyorum" dedi. Bunun üzerine, **"Allah onu hazinesiyle beraber yerin dibine geçirdi."**[56] Yeri sarsmasıyla hepsini yerin dibine geçirdi. **"Dün keşke bize de böyle mal verilseydi deyip onun yerinde olmak isteyenler dediler ki: Allah bizi korumuş. Demek ki biz de onun gibi düşünseydik bizi de yerin dibine geçirirdi"**[57] dediler.

Onun için servete, mala bakarken ebedi hayatı kazanmamız için onları imkân olarak görmemiz gerekir. Allah

[53] Kasas /79
[54] Kasas /77
[55] Kasas /78
[56] Kasas /81
[57] Kasas /82

bize bir ilim, bir makam, bir mevki vermişse bu da aynen böyledir. O makamda, o mevkide; "Allah'ın kullarına nasıl hizmet ederim de kazanırım, Allah için burada ne yapabilirim" deyip bunun hesabında olmamız gerekir. Mü'minler böyledir, mü'minin böyle olması gerekir. Mü'minler dünyaya, mala, servete, mevkiye, makama böyle bakar, böyle bakmalıdır.

Dünyasını ahirete kurban etmeyen ahireti kazanamaz. İki tercih vardır; ya dünyayı tercih edersin ya da ahireti tercih edersin. Ahireti tercih ettiysen dünyayı ahirete kurban edersin; ama dünyayı tercih ettiysen o zaman da ahireti dünyaya kurban etmiş olursun.

Onun için Allah ayet-i kerimede; **"insanlardan öylesi var ki; 'rabbim bana dünyada ver' derler. Böylelerinin ahiretten nasibi yoktur"**[58] buyurur. Böyle söyleyenler dünyayı tercih etmiştir. Kim dünyayı ahiretin önüne alırsa ebediyen kaybeder. Allah, insan için ahireti tercih etmiştir, insanı cennet için yaratmış, Hz. İnsan olsun diye yaratmıştır.

Allah dünya hayatı için; **"bir günlük hayat"**[59] demiştir. Dünyadaki bütün makamlar, bütün servetler için de; **"oyalanma ve insanların kendi aralarında övünmesidir"**[60] demiştir.

[58] Bakara /200
[59] Mu'minûn /113, Nâziât /46
[60] Hadîd /20

Dünyayı vermeyen, ahireti alamaz. Malını vermeyen, kendini tezkiye edemez, temizleyemez. Nefsinden, dünya sevgisinden kurtulamaz, ahireti sevemez; çünkü dünyaya bağlanır; ama ahirete bağlansaydı ahireti sever ve peşinden neyi gönderdiğine bakardı. Bu bir iman meselesidir. Ya ahirete iman eder, dünyayı verip ahireti alırız ya da dünyaya iman eder, dünyayı severiz; dünyayı ahirete tercih eder, malı burada yığarız. Allah ayet-i kerimede; **"o mal biriktirip, toplayıp Allah yolunda sarf etmeyenler var ya, Kıyamet günü onların servetlerini, altınlarını, gümüşlerini ateşte kızdırıp yanlarını, sırtlarını, alınlarını dağlayacağız"**[61] buyurur.

Allah'ın ayetleri bellidir. Allah; "malınızı toplamayın, infak edin" diyor, insanlar ise; "malınızı toplayın" diyor. Böyle söyleyenlere sormak lazım; "niye toplayalım, sen ahirete iman etmemiş misin! Allah'ın; **'senin malında fakirin hakkı var'**[62] dediğini bilmiyor musun!" Allah o malı sana emanet etti diye o mal sana ait olmuş olmaz. Allah sana ikramda bulunup, önüne bir de fakir birini koyarak; "hadi kulum cenneti al" diyor. Eğer mü'min isek bu böyledir, bunu böyle anlamak lazım.

Bir de verirken infak ettiğimiz kişiye de ayrıca teşekkür etmemiz gerekir; çünkü onun sayesinde malımızı ebedileştirmiş, ebediyete, ahirete göndermiş, onunla cenneti

[61] Tevbe /34-35
[62] Meâric /24

satın almış, Allah'ın rızasını, Allah'ın esmasını kazanmış oluruz ve Allah bize, Kerim, Rezzak ve Vehhab ismiyle tecelli eder. İşte bundan dolayı yardım ettiğimiz o ihtiyaç sahibine bir de teşekkür etmemiz gerekir.

Kısacası zekât, Allah'ın isimlerinin kulda tecelli etmesi içindir, neyi verirsen ver o fark etmez mesele Allah için vermektir. İlminden verirsen Allah'ın Âlim ismi sende tecelli eder. İlimden verilmesi gerektiği gibi bir de sevgiden de vermek gerekir. Birini seversen Allah'ın Vedud ve İlah ismi, merhamet edersen Rahman ve Rahim ismi, ikram edersen Kerim ismi sende tecelli eder; yani neyi verirsen ver, karşılığında Allah'ın bir isminin tecellisini kazanırsın. Bu nedenle Allah, güzel yapanlar için; **"onların güzelliğini artırırız, bir de onlara (kendimizden) fazlımızdan veririz"**[63] buyurur.

Allah verdiklerimizin karşılığını verip bir de üstüne bize kendinden güzellik verir, verince de bizi Hz. İnsan, kâmil insan, yeryüzünde halife yapmış olur. Onun için her imkânı değerlendirip neyimiz varsa Allah yolunda sarf etmemiz, infak etmemiz, sadaka olarak verip sadakatimizi ispatlamamız, zekât olarak verip kendimizi temizlememiz, kazanmaya çalışmamız gerekir. Hep beraber böyle yapacağız inşallah!

Allah hepimizi zekâtı anlayanlardan eylesin! Zekâtı verip kendini, nefsini temizleyenlerden, kendini

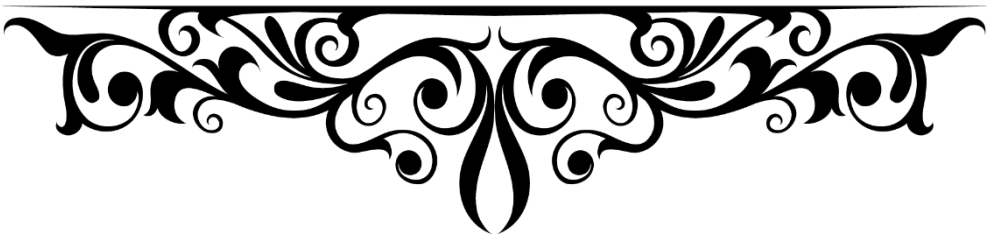
[63] Şura /20-23

arttıranlardan eylesin! Kendini büyütenlerden, çoğaltanlardan, Allah'ın isimleriyle isimlenenlerden eylesin!

Allah hepinizden razı olsun.

HAC

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyayi vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber İslam'ın beş şartını anlamaya, öğrenmeye çalışıyorduk. İnşallah bu sohbette de haccı öğrenmeye çalışacağız.

Hacca gitmek belki de İslam'ın en az anlaşılan şartıdır, hatta İslam'ın hiç anlaşılmayan şartıdır dersek daha doğru olur. Hep beraber önce imanın şartlarını sonra ise sırasıyla İslam'ın şartlarını anlamaya çalıştık, şimdi ise İslam'ın şartlarından biri olan hacca gitmeyi öğrenmeye çalışacağız. Böylelikle iman ve İslam tamamlanmış olacak. Bundan sonra ise ihsanı anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah ayet-i kerimede; **"hac malum aylardadır"**[1] buyurur. Malum ay demek; haram ay demektir. Aslında bu haram aylar Hz. Âdem (a.s.)'dan beri vardır. Müşrik toplumunun da kabul ettiği bu haram aylarda savaş ve kavga olmazdı; yani biri başka birinin babasını bile öldürse o aylarda karşılaştıklarında hiçbir şey yapmazlardı. Bu aylar aynı zamanda haccın rahatlıkla yapıldığı ve müşriklerin bile kabul ettiği aylardır. Bu aylar; safer, zilkade ve zilhicce aylarıdır. Bu

[1] Bakara /197

aylar kameri takvime göredir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hacla ilgili bir hadis-i şerifinde; *"mebrur olmuş bir haccın karşılığı cennettir"*[2] buyurur. Mebrur, Arapça'da "berr" kökünden gelir. Berr aynı zamanda Allah'ın ismidir; güzel, doğru, iyi, hatta en güzel manalarına gelir. Dolayısıyla sahibini güzelleştirmiş bir haccın karşılığı cennettir. Böyle bir hac kişiyi anasından doğmuş gibi tertemiz yapar. Allah iyilere "ebrar" der ve hacca gidenlerin haccı; onlar döndükten sonra gerçekten ebrar olmuşsa, mebrur olmuşsa; yani hacdan dönenler iyi olmuşsa, hacla güzel olmuşsa o hac sahibini ebrardan yapmışsa onların hacları kabul olmuş demektir.

Biri hacdan döndükten sonra iyilerden olmuşsa anasından doğduğu günkü gibi günahlarından tertemiz olmuştur. Bunun karşılığı da cennettir; çünkü mebrur olmuş bir hac, sahibini de cennet yapar. Yoksa hac, neyin kazanılması gerektiği anlaşılmadan, Kâbe'yi tavaf edip, Arafat'a çıkıp, Safa'yla Merve arasında sa'y edip sonra kurban kesmek değildir.

Allah hacca; "şeâir" demiştir. Şeâir; şuurlanmak demektir, sembol demektir; yani hacda sembolik olarak yapılan hareketlerin bir hakikatinin olduğunun bilinmesi gerekir. O hakikati anlayıp, kabul edip, yaşamak gerekir. İnşallah hep beraber bunu anlamaya çalışacağız.

Eğer bize; "hac nedir" diye sorulsa hac tek kelimeyle; "cennettir, cenneti görmektir" deriz. Hacca giden birinin haccın cennet olduğunu mutlaka anlaması gerekir.

[2] Nesaî, Hac, 3, Zekât, 49, İman, 1; Dârimî, Menâsik, 7, Salât, 135; Tirmizî, Hac, 6; Ahmed b. Hanbel, I, 387, III,114, 412, IV, 342

Hacdakilerin hepsi dünyanın dört bir tarafından gelmiştir. Orda erkek olsun, kadın olsun herkesin gönlü Allah'a dönmüştür. Bütün gönüller duadadır, istiğfardadır, tövbededir, feryattadır. Bütün gönüller Allah ile beraberdir. Elbette ki böyle bir yerin rahmet tecellisi çok farklı olacaktır.

Allah ayet-i kerimede hac için; **"hacca yol bulabilen herkesin orayı hac etmesi, Allah'ın beytini tavaf etmesi, ziyaret etmesi Allah'ın bütün insanlar üzerindeki hakkıdır"**[3] buyurur. Çünkü Allah'ı kabul etmeyen hiç kimse yoktur. Yahudi de, Hristiyan da, müşrik de Allah'ı kabul eder. Müşrikler de Kâbe'yi tavaf edip Kâbe'ye hizmet ederdi. Kâbe'ye gelen ziyaretçilere, hacılara su dağıtırdı, yemek ikram ederdi, onlara hizmet eder ve bunu yaparken; "biz bunu Allah için yapıyoruz" derdi. Niyetleri başka bile olsa Kâbe'ye hizmet edip çalışırdı. Aslında müşrikler hem dünyayı ister hem dünyanın hesabını yapar, berisinde ahiretin de hesabını yapardı.

Allah neden haccın mü'minler, Müslümanlar üzerinde farz olduğunu değil de Allah'ın bütün insanlar üzerindeki hakkı olduğunu söylemiştir?

Mesela Allah namaz için ayet-i kerimede; **"mü'minler üzerine farz kılındı"**[4] buyurur. Ama hac için; mü'minlere farzdır demeyip "Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır" dedi; çünkü insan oraya giderse cenneti görmüş olur. Orası insanın aynı zamanda ana vatanıdır, Hz. Âdem (a.s.) ve Havva annemizin indiği yerdir. Hz. Âdem (a.s.) ve Havva annemizin cennetten çıkarıldıktan sonra ilk ayak bastıkları yerdir. Orda

[3] Ali İmrân /97
[4] Nisa /103

hem Hz. Âdem (a.s.) babamızın hem Havva annemizin ayrılışını ve ikisinin Arafat'ta birbirine kavuşmasını idrak etmemiz, bunun şuuruna varmamız lazım. Onlar Arafat'ta tövbe etmişler ve Allah onların tövbesini orda kabul etmiştir. Oraya gidenler aynı zamanda Arafat'ta tövbe ederler. Aslında insan, orada cennet olan halinin cehenneme döndüğünü, cennetten kovulduğunu, çıkarıldığını, cenneti kaybettiğini bilmelidir, bunları anlamanın şuuruna varmalıdır. Eğer insan, orda tövbe edip bunun şuuruna varırsa Hz. Âdem (a.s.)'ın, diğer peygamberlerin ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tattığını tadar.

Önce hac ile ilgili ayetleri anlamaya çalışalım, sonra bunları izah edeceğiz inşallah!

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

El haccu eşhurun ma'lûmât: "Hac, malum olan aylardadır." Biraz önce söylediğim gibi malum olan aylar; safer, zilkade ve zilhicce aylarıdır. **Fe men farada fîhinnel hacca:** "Kim bu aylarda haccı eda ederse." **Fe lâ refese:** "Orda kadına yaklaşmaz." **Ve lâ fusûka:** "Fasık olan bir ameli işlemez (günah işlemez)." **Ve lâ cidâle fîl hacc:**[5] "Hacda münakaşa ve kavga da yoktur."

Fe lâ refese kelimesi sadece; "kadına yaklaşmaz" manasında değildir, birçok manaya birden gelir. Mesela Allah,

[5] Bakara /197

başka ayetlerde “kadına yaklaşılmaz” kelimesini “kadına temas etmek” manasında da kullanmıştır.

Peki, Allah’ın bu ayette “refese” kelimesini kullanmasının sebebi nedir?

Refese kelimesi aslında “bakmaz” manasındadır; yani bakışı olmaz, dedi Allah. Bu kelimenin içine önce kadını alırız; yani kadınla olmaz, bununla beraber kadına da bakmaz. Zaten orda kadınlarla erkekler iç içedir. Biri orda kadına bakarsa bir şey anlamamış, nefsini bırakamamış, haccı kabul olmamış demektir.

Refese kelimesi sadece kadına bakmaz değil kendisini cezbeden, çeken hiçbir şeye, dünyaya bakmaz anlamına da gelir. Hacca gitmek için memleketini terk ettiğinde orda bıraktıklarına; ne evine, ne ticaretine, ne parasına, ne malına, ne mülküne dönüp bakar, hiçbir şeye bakmaz; yani malını düşünmez, malının endişesinde olmaz, dedi.

Hacca gidecek olan biri malının, mülkünün endişesinde olursa ne olur?

Allah “böyle olmaz” dedi. Eğer biri hacda hâlâ memleketindeki işini, ticaretini yönetmeye kalkışırsa hacca hiç gitmemiş, malını memleketinde bırakmamış, demektir. Hacca giderken zahiri olarak ihram giymiş, kefen giymiştir; ama aslında kefeni manevi olarak giyememiştir. Biri hacca giderken ahirete gider, artık ahirette olması gerekir.

Hacca giden biri hacda günah işlemez, yanlış yapmaz hatta öyle ki vücudundan bir kıl bile çekemez. Ayrıca bir otu koparamaz, bir sivrisineği de öldüremez. Allah kuluna orada insan olmayı; yani Hz. İnsan olmayı öğretir.

Bir de Allah hacda cidal; yani tartışma, münakaşa, gönül kırma yoktur, dedi. Orda bunların tam tersi yani; tebessüm etmek, ikram etmek, yardım etmek, güzel yapmak vardır. Bu durumda hac, insanı insan yapar. Onun beşeri tarafını arkaya alıp insani tarafını öne çıkarır. Allah bu eğitimi, bu talimi insana hacda yaptırır.

Ayet devam eder; **Ve mâ tef'alû min hayr ya'lemhullâh:** "Siz hayır namına neyi yaparsanız Allah onu bilir." Allah; artık sen hâyrsın, dedi. Artık senden yalnızca hâyrın meydana gelmesi gerekir. Senden hâyır namına ne meydana gelirse gelsin Allah'ın Hâyr isminin tecellisinden dolayı gelmiştir. Senden meydana gelen her şeyi Allah bilir; yani yaptığını Allah için yap, Allah onu bilir, dedi. **Ve tezevvedû:** "(Yola çıkarken, hacca giderken) Azık temin edinin." Kendiniz için azık hazırlayın; yani yolculukta aç kalmamak, susuz kalmamak için maddi olarak tedbirinizi alın. **Fe inne hayraz zâdit takvâ:** "Ama gıdanın en hayırlısı takvadır." Zâd, gıda demektir. Demek ki takva elbise olduğu gibi ayrıca bir de gıdaymış. **Vettekûni:** "Bana karşı takvalı olun." Yani ne yaparsan yap, benim hesabımı yaparak yap, kullarıma muamele ederken bana karşı takvalı ol, kuluma yaptığın muameleyi bana yaptığını, benim için yaptığını

unutma. **Yâ ulîl elbâb:**[6] "Ey akıl sahipleri (ey gönül sahipleri bunu anlayın)." Aklınızı kullanın, gönül ehli olun gönlünüzle bakın, dedi Allah.

O zaman yola çıkmadan önce ne yapmak gerekiyormuş?

Azık hazırlamak gerekiyormuş, azığın en hayırlısı da takvaymış. Eğer takva azığını hazırlamazsak, takvalı olarak; yani Allah'a karşı sorumluluğumuzu bilerek gitmez, neyi kazanacağımızı bilmeden gidersek takva azığını hazırlamamış oluruz.

Takva azığını da hep beraber öğrenmeye çalışacağız inşallah.

Ve lillâhi alen nâsi hiccul beyti menistetâa ileyhi sebîlâ: "Oraya (hacca) yol bulabilen bütün insanlar üzerinde, o beyti hac etmek Allah'ın hakkıdır." Eğer sen Allah'ı kabul ediyorsan Allah; "benim senin üzerindeki hakkım budur" diyor. **Ve men kefere:** "Kim bunu inkâr ederse." Yani beyti, hac etmeyi Allah'ın insanlar üzerindeki hakkı olarak kabul etmez, bunu inkâr ederse. **Fe innallâhe ganiyyun anil âlemîn:**[7] "Bilsin ki Allah bütün âlemlerden ğaniydir (müstağnidir)." Allah'ın hiç kimseye ihtiyacı yoktur.

Eğer Allah; "bu, kulumun üzerindeki hakkımdır" dediyse bu, kul içindir, Allah için değildir. Kul, orayı ziyaret

[6] Bakara /197
[7] Âli İmran /97

ederse Allah'a bir faydası olmaz. Kazanacak olan insanın kendisidir.

Haccı inkâr etmek; "ben haccı kabul etmiyorum" demek değildir. Oraya gitmemek için bahane üretmek ve "hacca gitmek gereksizdir" demektir. Hatta bazı kimseler hac için bilerek veya bilmeyerek; "Araplara para yedirmektir" derler. Haccı böyle anlayanlar vardır! Bir de böyle söyleyenler bunu söylerken mü'min olduğunu söyler; ama Allah'ın vahyinden haberi yok, böyle söyleyince kâfir olacağından haberi yoktur. Unutmamak gerekir ki Allah hacca gitmek için; "oraya yol bulabilen herkes" buyurdu. Yani fırsatını bulanlar hacca gitmelidir.

Yol bulabilen ne demektir?

İmkânın olduğunda demektir; yani bekle, yaşlan, ondan sonra git, demek değildir; imkân bulur bulmaz, ilk fırsatta demektir. Yol bulabilen demek; artık yürüyerek mi, atla mı, eşekle mi, arabayla mı gider o fark etmez, yeter ki oraya yol bulsun, mutlaka gitsin, ziyaret etsin demektir. Allah, kullarının haccı ziyaret etmesini istiyor, bu yüzden; "bu, benim sizin üzerinizdeki hakkımdır, bu hakkımı yerine getirin" buyuruyor.

Allah, insanı kendisine âbd olsun diye yaratmıştır. Allah orda insana âbdiyeti gösterir, kendisine âbd olan kullarını gösterir. Orda milyonlarca insanın bir anda Allah'a nasıl âbd olduğunu gösterir. Hacca gidenler oradaki kulları görünce ne

der? -“Burada ben ha olmuşum, ha olmamışım. Demek Allah’a gerçek manada âbd olanlar varmış ve benim olup olmamam bir şey değiştirmiyormuş” derler. Allah, orda bunu insana tattırır.

Fe izâ kadaytum menâsikekum: “Hac ibadetinizi tamamladıktan sonra.” **Fezkurûllâh:** “Allah’ı zikredin.” Haccı tamamladıktan sonra artık Allah’ı zikretme, her anda Allah deme zamanıdır. Peki, Allah’ı nasıl zikretmemiz lazım? **Ke zikrikum âbâekum:** “Atalarınızı zikrettiğiniz gibi (Allah’ı zikredin).” Eskiden müşrikler en öne atalarını, babalarını alır, onlarla övünür, onlarla kibirlenirdi. “İşte bizim sülalemiz şöyledir, atalarımız şöyle yapmış, atalarımız böyledir” deyip onları överdi; yani övgüyü, hamdı atalarına yapardı. **Ev eşedde zikrâ:** “Hatta sizin zikriniz ondan daha şiddetli olsun.” Artık atalar yok, büyükleri övmek yoktur. Allah’ı övmek, Allah’ı zikretmek; “Allah” demek vardır. **Fe minen nâsi men yekûl:** “İnsanlardan bir kısmı var ki şöyle der.” **Rabbenâ âtinâ fîd dunyâ:** “Rabbimiz bize dünyada ver.” **Ve mâ lehu fîl ahirati min halâk:**[8] “Onların ahiretten bir nasibi yoktur.” Onlar ahiretini kaybetmiştir.

Biri Allah’ı zikretmiyor, her anda “Allah” demiyorsa, dünyayı tercih edip; “rabbim bana dünyada ver” diyorsa onun ahiretten bir nasibi yoktur. Neden nasibi yoktur? -İmanı yoktur da ondan, Allah’a iman etmediği için ahiretten de bir nasibi yoktur; ama hac böyle birine “rabbim bana cenneti ver,

[8] Bakara /200

rabbim benden razı ol, rabbim seni istiyorum" dedirtir, dedirtmelidir. Hac insanı bu şuura vardırmalıdır, bu şuuru ona kazandırmalıdır.

Ve iz bevve'nâ li ibrâhîme mekânel beyt: "Biz İbrahim'e Kâbe'nin yerini beyan ettik." **En lâ tuşrik bî şey'â:** "Bana hiçbir şeyi şirk koşmayın (dedik)." **Ve tahhir beytiye lit tâifîn:** "Beytimi, tavaf edenler için temiz tutun." **Vel kâimîn:** "Kıyamda duranlar için." **Ver rukkai:** "Rükû edenler için." **Es sucûd:**[9] "Secde edenler için." Beytimi temiz tutun, dedik. Allah iki peygamberine, nebisine, resulüne; "evimi temiz tutun" diye emreder. Kimin için? -Tavaf edenler, kıyamda duranlar, rükû edenler, secde edenler ve ibadet yapanlar için.

Allah bu emri nasıl ki peygamberlerine yapmışsa aynı şekilde bütün insanlara da yapmıştır. Bütün mescitler, Allah'a secde edilen yerler Kâbe'nin birer şubesidir. Eğer orada kıyamda, rükûda duruluyor, secde ediliyorsa orası Kâbe'nin bir şubesidir. Peki, Allah neden hepsini bir bütün şeklinde; "namaz kılanlar için" değil de; "kıyam, secde ve rükû edenler için" diyerek kıyamı, secdeyi ve rükûyu ayrı ayrı söyledi? -Çünkü kıyam, rükû ve secde ayrı ayrı ibadetlerdir, Allah bunu beyan etmek için onları ayrı olarak zikretmiştir.

Allah bir de; "tavaf edenler için beytimi temiz tutun" dedi. Peki, tavaf neden yapılır, Kâbe'nin etrafında hangi niyetle dönmemiz gerekir?

[9] Hacc /26

Aslında her şey dönüyor. Atomdan kâinata, bütün galaksileri kapsayan evrene kadar dönmeyen hiçbir şey yoktur. Her şey tavaf halindedir ve her şey döner; yalnız her şeyin dönüşü aşkladır. Her şey semah halindedir. Her şey semah eder ve her şey semah ettiği için vardır, semah ettiği için varlıktır. Eğer bu semah durursa her şey kendi içine çöker ve yok olur. Atomun semahı durduğunda atom kendi içine doğru büzülür ve yok olur. Dünyanın dönüşü, içindeki atomlar durursa da dünya bir anda toz duman olur; yani dünya atom bombası gibi patlar, yok olur.

İnsanın da semahı vardır. İnsanın semahı, beytullahın etrafındadır. Allah bu eğitimi ona yaptırır, bu eğitim kula bu semah şuurunu vermek içindir. İnsan, Allah'ın aşkının, muhabbetinin, dostluğunun, rızasının ve cemalinin etrafında semah etmelidir, dönmelidir. İnsan, semah ederken bir de aslında kendi etrafında ve Allah'ın kendisine nefhettiği ruhun etrafında semah eder. Eğer onun bu semahı olmazsa insan, hayvan gibi hatta hayvandan daha aşağı olur.

Yeryüzündeki bütün mescitler Kâbe'nin birer şubesidir, dedik. Onun için mescitlerin temiz tutulması gerekir. Allah; "mescitleri temiz tutun" diye emretmiştir. Eğer biri bir mescitte Allah'ın muhabbetini kazanıyor, Allah'ın huzurunda kıyamda durmayı öğreniyor, Allah'ın emri karşısında eğilmeyi, rükûyu anlıyorsa; "ben senin kulunum, sen de benim rabbimsin" deyip, Allah'a olan aşkını ve muhabbetini secdesiyle ifade ediyorsa orası Kâbe'nin bir şubesidir.

Peki, mescitleri temiz tutmak ne demektir?

Bir, zahiri olarak temiz tutmak, bir de manevi olarak temiz tutmak vardır. Manevi olarak temiz tutmak nasıldır? -Allah; "orda dünyaya bakmak yoktur," **Fe lâ refese** "bakış yok" buyurur; yani hacda iken dünyaya, nefse, nefsin arzularına bakış yoktur. Nefsin ve dünyanın hesabını yapmak yoktur. Allah; "orda cidal yok" buyurur; yani kavga, tartışma, kalp kırma yoktur. Peki, ne vardır? -Takva vardır, Allah'ın hesabını yapmak vardır.

Onun için bizim de bütün gayretimizle bulunduğumuz yerin, bulunduğumuz mescidin Kâbe'nin birer şubesi olması için elimizden geleni yapmaya çalışmamız gerekir; ama hep beraber ne yazık ki kirletenlere şahit oluyoruz. Bu doğru bir şey midir? -Elbette ki değildir. Allah; "temiz tut" diye emretmiştir ve bu temiz tutma işini peygamberi olan Hz. İbrahim (a.s.) ile Hz. İsmail (a.s.)'a vermiştir. Bu nedenle mescitleri temiz tutanlar, peygamberin yaptığını yapmış olurlar.

Ve iz cealnâl beyte mesâbeten lin nâsi ve emnâ: "Biz o beyti insanlar için bir toplanma yeri ve bir güvenlik yeri kıldık." Allah neden orayı güvenlik yeri kılmıştır? -Çünkü orası insanların hem bir birine karşı hem de nefse ve şeytana karşı güvende olduğu bir yerdir. Onun için söylüyoruz; arkadaşlar dergâha gelirken nefsini, şeytanı kapıda bırakıp öyle gelsin; çünkü dergâh Allah aşkının, muhabbetinin, Allah'a dostluğun,

Allah'a kul olmanın öğrenildiği bir yerdir, dolayısıyla da Kâbe'nin bir şubesidir. Bu yüzden insanın dergâhta da Kâbe'de durduğu gibi durması gerekir. **Vettehizû min makâmı ibrâhîme musallâ:** "Siz de İbrahim'in makamından kendinize bir selat yeri (bir secde yeri) edinin."

İbrahim'in makamından bir makam edinin demek; Allah Hz. İbrahim (a.s.)'ı dost edinmişti, siz de onun dostluğundan bir pay alın, demektir. Yoksa bu ayet; işte orda Makam-ı İbrahim diye bir yer vardır, gidin orda namaz kılın, manasına gelmez. Siz de İbrahim'in makamından bir pay edinin, onun secde ettiği gibi secde edin, rükû ettiği gibi rükû edin, kıyamda durduğu gibi kıyamda durun, onun yaptığı gibi yapın, demektir. Allah; "Hz. İbrahim (a.s.) sizin için örnek olsun" diyor.

Ve ahidnâ ilâ ibrâhîme ve ismâîl: "Biz İbrahim ve İsmail'den ahit (söz) aldık." **En tahhirâ beytiye lit tâifîne vel âkifîne ver rukkais sucûd:**[10] "İbadet yapanlar, rükû ve secde edenler, bir de tavaf edenler için evimi temiz tutacaklar (diye söz aldık)." Allah bu sözü herkesten almıştır. Eğer Hz. İbrahim (a.s.) ile Hz. İsmail (a.s.)'ı peygamberimiz olarak kabul ediyorsak aynı şekilde bizim de hem zahiri hem de manevi olarak beyti temiz tutmamız gerekir.

Allah bu hitabı Hz. İbrahim (a.s.)'a yapıyor; **Ve ezzin fîn nâsi bil hacc:** "İnsanlara haccı ilan et." **Ye'tûke ricâlen ve alâ**

[10] Bakara /125

kulli dâmir: "Onlar da yaya olarak (yürüyerek) ve her türlü binek üzerinde gelsinler." Her türlü bineği kullanıp beyti hac etmeye gelsinler. **Ye'tîne min kulli feccin amîk:**[11] "Bütün geniş yollardan, uzak ve derin vadilerden gelsinler." Yani sen onları davet et, onlar da her taraftan gelsinler. Demek ki biz de Allah'ın beytinin bir şubesi olan bir mescitte bulunuyorsak ve orası Kâbe'ye bir şube olmuşsa bizim de insanları davet etmemiz gerekiyormuş. Hem de her taraftan gelsinler diye davet etmemiz gerekiyormuş.

Allah bu imkânı Hz. İbrahim (a.s.)'a vermiş de bize vermemiş midir? -Elbette ki vermiştir. Allah nasıl ki bütün peygamberlerine kazanma imkânı tanımışsa bütün kullarına da aynı şekilde kazanma imkânı tanımıştır.

Hiçbir kul yoktur ki bir peygamberin mizacında olmasın. Kendimize hangi peygamberi örnek aldığımıza, halimizin hangi peygambere benzediğine, hangi peygamber gibi olmak istediğimize, peygamberlere benzemek gibi bir derdimizin olup olmadığına, bizim için örneğin peygamberler mi yoksa başkaları mı olduğuna bakmamız gerekir.

Ve mâ kâne salâtuhum indel beyt: "Onların selatları (namazları, duaları, halleri) o beytin yanında." **İllâ mukâen ve tasdiyeh:**[12] "Ancak ıslık çalmak ve el çırpmaktır." Islık çalmak ve el çırpmak; alkışlamak anlamına gelir. Âlimlerimiz bu ayet için; "işte müşrikler Kâbe'yi tavaf ederken orda ıslık çalıp el

[11] Hacc /27
[12] Enfâl /35

çırpardı, Allah bu yüzden bu ayeti indirdi" demişlerdir; ama doğrusu böyle değildir! Bu işin bu kadar basit olmaması gerekir, bu işi böyle hafife almak doğru değildir! Allah bunu bize söylüyor, bizim öyle yapmamamız gerektiğini; yani el çırpıp, ıslık çalmamamız gerektiğini söylüyor.

El çırpmak demek; boş ses çıkarmak, boş boş konuşmak demektir. Islık çalmak da böyledir. Nefesi boşa harcayıp söylediğinden hiç bir şey istifade etmemek demektir; yani boş konuşmak, boş şeyler anlatmak, boş hareketlerde ve tavırlarda bulunmak demektir. Eğer biri hacda "Allah" demekten başka bir şey söylüyorsa, onun hali takva değilse, kıyam değilse, rükû değilse, secde değilse, tavaf değilse bu durumda yaptığı şey sadece el çırpmak, ıslık çalmaktır.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû: "Ey iman edenler (ey iman ettiğini iddia edenler)!" **Lâ tuhıllû şeâirallâhi ve lâş şehral harâm:** "Allah'ın koyduğu o ölçülere (sembollere) ve haram aya saygısızlık yapmayın." İnsanların hacca geldiği o hac zamanına, o aylara saygısızlık, hürmetsizlik yapmayın. **Ve lâl hedye ve lâl kalâid:** "Kurbanlık için getirilmiş büyük baş hayvanlar olsun, develer olsun." Onlara da hürmetsizlik, saygısızlık yapmayın. O hayvanlara da dikkat edin. **Ve lâ âmmînel beytel harâm:** "Beytül Haram'a (gidiyorum deyip) emniyet içinde Allah'a güvenmiş olan kimselere de (saygısızlık, hürmetsizlik yapmayın)." **Yebtegûne fadlan min rabbihim:** "Rabbinin fazlını arayanlara da." İbadet için, tavaf için, rükû ve secde için gelenlere de saygısızlık yapmayın. **Ve**

rıdvânâ: “Allah’ın rızasını isteyerek gelenlere de (saygısızlık yapmayın).”

Bu ayeti günümüze taşıdığımızda nasıl anlamalıyız?

Mescide gelenler hayvan gibi olsalar bile onlara karşı saygısızlık yapmayın. Biri mescide gelmişse bir derdi vardır, ibadet için gelmiştir ve rabbinin rızasını arıyordur, diye düşünün ve onlara karşı dikkatli olun şeklinde anlamamız gerekir.

Bu hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e ve sahabeyedir; **Ve izâ haleltum fastâdû:** “İhramdan çıktığınız zaman avlanabilirsiniz.” **Ve lâ yecrimennekum şeneânu kavmin en saddûkum anil mescidil harâmi en ta’tedû:** “Sizi Mescid-i Haram’dan alıkoymalarından dolayı bir kavme beslediğiniz kin, sakın sizi haddi aşmaya sevk etmesin.” Yani geçmişte onlar sizi oradan çıkarmış, men etmişti ve siz de hicret etmek zorunda kalmıştınız diye siz de onlara kızıp, onlar hakkında yanlış yapmayın. Onlar hakkında sınırı geçmeyin, onu unutun, dedi Allah.

Ve teâvenû alâl birri vet takva: “Takva ve güzellik konusunda yardımlaşın.” Birbirinize güzellik yapın. Onlara da güzellik yapın ve takvalı davranın. Allah’ın hesabını yapın, onlar da Allah’ın kuludur ve onlar kulluğu sizden öğrensin. Takva, güzellik ve iyilik konusunda birbirinizle yardımlaşın. **Ve lâ teâvenû alâl ismi vel udvân:** “Düşmanlık ve günah konusunda yardımlaşmayın.” Düşmanlık ve günah

konusunda birbirinizi desteklemeyin, birbirinize yardım etmeyin; çünkü siz mü'minsiniz. İyilik, güzellik ve takva konusunda birbirinize yardım edin. Eğer biri düşmanlık yapar veya günah işler, yanlış bir şey yaparsa da onu bu konuda desteklemeyin, ona mani olun. **Vettekullâh:** "Allah'a karşı takva sahibi olun." Bu, Allah'ın size emridir. Allah size insan olma sorumluluğunu böyle yüklemiştir. **İnnallâhe şedîdul ikâb:**[13] "Muhakkak ki Allah'ın azabı çok şiddetlidir." Kim, Allah'ı dinlemezse, emrini ve vahyini ciddiye almazsa bilsin ki Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hacdan sonra vahyini indirir. **El yevme ekmeltu lekum dînekum:** "Bugün sizin için dininizi tamamladım." Allah, dini neyle tamamlamıştır? -Hacla tamamlamıştır. Kulluğu en ince ayrıntısına kadar öğretip hacla dinini tamamlamıştır. **Ve etmemtu aleykum ni'metî:** "Sizin üzerinizdeki nimetimi de itminana erdirdim (tamamladım)." **Ve radîtu lekumul islâme dînâ:**[14] "Sizin için din olarak İslam'dan razı oldum." Demek ki hac ettiğimizde, haccı anladığımızda dinimiz kemale eriyormuş. Allah'ın üzerimizdeki nimeti tamamlanıyor ve gerçek manada Müslüman oluyormuşuz.

SADAKALLAHUL AZİM

[13] Mâide /2
[14] Mâide /3

Bunlar hacla ilgili ayetlerdi. Şimdi ise haccın nasıl yapılması ve haccı nasıl anlamamız gerektiğini hep beraber anlamaya çalışacağız inşallah!

Haccı iyice anlamak gerekir; çünkü kardeşlerimizin hacca giderken yola çıkmadan önce hazırlık yapmaları gerekir. Peki, bu hazırlık nedir? -Tabi ki takva hazırlığıdır. Hacca gittiğimizde; "Allah'a karşı sorumluluğumu yerine getirmeye gidiyorum, rabbim beni davet etmiş, davetine icabet ediyorum; çünkü bu Allah'ın benim üzerimdeki hakkıdır" dememiz gerekir. Hacca gidecek birinin haccı, evden adımını dışarı atar atmaz başlamıştır.

Allah nasip ederse hep beraber cemaat halinde hacca gitmeyi düşünüyoruz. Bunun için de arkadaşların burayı doğru ve güzel anlamaları gerekir ki hacları mebrur olabilsin. Öncelikle kardeşlerimizin haclarının evden dışarı adım attıkları gibi başladığını unutmamaları gerekir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hacla ilgili bir hadis-i şerifinde; *"hac meşakkattir"* buyurur. Hac meşakkattir, sorundur, sıkıntıdır, sabır gerektiren bir şeydir. Kardeşlerimizin sabrı öğrenmesi gerekir; çünkü onun artık herhangi bir şekilde kızması ve münakaşa etmesi doğru değildir, tartışması da yanlıştır; çünkü Allah "bunu böyle yapamazsınız" buyurmuştur.

Hacca gidecek kişi ihramını giyer. İhram, kefen demektir. İhram dikişsiz, nakışsız iki parça bezdir. İhramı

giyecek kişinin giymeden önce soyunması gerekir. Bu sembollerin her birini anlamamız gerekir. Sembolleri anlamazsak hac bizim için şeâir olmaz, sadece taklidi bir şey olmuş olur.

Önce elbiselerimizi soyuyoruz, evden çıkınca evi de geride bırakıyoruz. Biraz önce söyledim, Allah hac yapanlar için ayet-i kerimede; **Fe lâ refese:** "bakmak yoktur" buyurmuştu. İşte evden çıkarken de evle ilgili hiçbir bakışımızın olmaması gerekir; yani "neyi geride bıraktım" diye arkamıza bakmamamız lazımdır.

Mesela biri ölürken; "geride şunu bıraktım, bunu bıraktım" derse o kişi ahirete gittiğini kabul etmiyor olur. Hacca giden de o kefeni giymeden önce evini, evlatlarını, ticaretini, her şeyini arkada bırakır. Arkada bırakması yetmez bir de onu gönlünden çıkarması gerekir. Onun için hac, bir şeyi almak değil kendindeki fazlalıkları bırakmak, terk etmek demektir. Bırakmadan alamazsın, terk etmeden kavuşamazsın. Kendini, nefsini terk etmeden de rabbini bulamazsın.

Allah, kuluna hacla önce terk etmeyi, bırakmayı öğretir. Kişi evini, aile efradını, malını, mülkünü terk eder. Memleketinde sahip olduğunu zannettiği her neyi varsa hepsini bırakıp terk eder. Allah'ın evine giderken geride bıraktığı her şeyini ne olursa olsun Allah'a emanet eder. Allah âlemlerin rabbidir, Allah her şeyin rabbidir. Herkese her

şeyden daha yakındır, evladımıza, eşimize bizden daha yakındır; çünkü Allah onların rabbidir. Bu yüzden yakınlarımızı en yakın olana teslim ediyor, emanet ediyoruz. Daha önce Allah onları bize emanet etmişti, şimdi ise hacca giderken bizim onları Allah'a geri emanet etmemiz gerekir.

Kefeni giymek ölmek demektir, ihramı giyince ölümün provasını yapmış olursun önce elbiselerinden kurtulur, elbiseni terk edersin. Bu ne demektir? -Sen hayatı yaşarken artık hiç kimse senin mevkin, makamın, rütben nedir bilmez. İhramı giydikten sonra herkes aynıdır, herkes birdir. Artık rütben, makamın, mevkin geçmez zaten ihramın cebi de yoktur.

Buradan neyi öğreniriz, Allah bize neyin şuurunu verir?

Herkes olduğu gibi sen de Allah'ın kulusun. Artık amelinle huzurdasın, huzura gidiyorsun. Allah Kâbe'ye; "beytullah, Allah'ın evi" demiştir. Sen de hacca giderken beyaz kefeni giyiyor, her şeyini, mevki ve makamını geride bırakarak amelinle huzura gidiyorsun.

Kefenin beyaz olmasının da mutlaka bir hikmeti vardır. Erkekler beyaz kefen giyer, kadınlar ise kendi elbiseleriyle gelme hakkına sahiptir; ama mümkünse onların da giydiği elbisenin beyaz olması en güzelidir; çünkü orada öyle süslenmek yoktur.

Hacca gidecek olanlar sonra yola çıkar ve Mikât denilen haremin sınırları içine girer. Mikât'a öyle elini kolunu sallaya sallaya girilmez. Mutlaka ihramlı olunması gerekir; yani kişi oraya kefensiz giremez sadece kefeniyle girebilir. Ölmeden evvel ölmeyenler oraya giremez. Girse ne olur? -Eskiden millet oraya atla, deveyle, eşekle girerdi. Eğer biri de kefenini giymeden girerse oraya deve gibi, eşek gibi girmiş olur. Kişinin bütün bunların hazırlığını, niyetini daha yola çıkmadan yapması gerekir.

Sen kefenini giyip o sınırdan içeri girdiğinde artık kendini de, nefsini de terk edersin. Biri sana ağır söz söylese bile, seninle münakaşa etse bile onunla kavga edemez, tartışamazsın. Çünkü Allah ayette; "orda münakaşa etmek yoktur" buyurmuştur. Bundan sonra sen Allah'a teslim olursun, artık gerçekten Müslümansın ve Müslümanlığın, mü'minliğin ne demek olduğunu Allah sana tattırır. Bundan sonra beşeri tarafını arkaya atar, manevi tarafını, ruh tarafını öne alıp Allah'ın sana nefhettiği ruh olarak Allah'ın evine doğru gidersin. Artık yolculuk Kâbe'ye, Allah'ın evine doğrudur.

Eğer böyle yapmazsan hacca turist gibi gitmiş olursun. Eğer turist gibi gidersen mebrur haccın kokusunu bile alamazsın; çünkü haccı taklit etmiş olursun.

Hacca giden kişinin harem bölgesine girer girmez ilk yaptığı şey telbiye okumaktır; yani "emrindeyim Allah'ım

emrindeyim” demektir. Emrindeyim demek; “ben senin kulunum, bütünüyle, her halimle senin kulunum ve senin emrindeyim” demektir. Yalnız, kişinin bunu bir tek orda söylemesi yetmez, bir de bu alışkanlığı orda kazanması gerekir. Bu hali orda kazanıp geri döndükten sonra da “allahumme lebbeyk” demeye devam etmesi gerekir.

Hacca gidenler **Lebbeyk allahumme lebbeyk** dedikten sonra; **lebbeyke la şerike leke lebbeyk:** “Senin şerikin, ortağın yoktur, emret” der. “Hiçbir şeyi sana şirk koşmuyorum, her şey senindir, ben de seninim, emret, emrindeyim, buyur” der. Lebbeyk aynı zamanda “buyur” manasındadır. Bir de lebbeyk; “sen bana gel dedin, ben de geldim ya rabbi” demektir.

Devamında ise; **İnnel hamde:** “Hamd senindir, hamd senin içindir.” Yani elhamdulillahi rabbil âlemin. **Vel ni’mete:** “Bütün nimetler senindir, ne varsa senindir.” **Leke vel mülk:** “Bütün mülk senindir.” Ben her şeyi, bana emanet ettiğin şeyleri de sana geri bıraktım. Elbisemi, rütbemi, nefsimi de bırakıp sana geldim. Son olarak tekrar **La şerike lek:** “senin şerikin, ortağın yoktur” der.

Artık bundan sonra selam da bu olur. İki kişi karşılaştığında selam vermeleri gerekirse “selam” demez, bunu okur.

“Lebbeyk allahumme lebbeyk, lebbeyke la şerike leke lebbeyk İnnel hamde vel ni’mete leke vel mülk la şerike lek.”

Kâbe'ye yaklaşınca her taraftan ses yükselir, gök gürültüsü gibi bu telbiye zikri yükselir. Aynı şekilde iki topluluğun arasına bir şey girse ve tekrar karşılaşsalar tekrardan bunu selam gibi okumaları gerekir.

Artık kul, Allah'ın emrine amadedir; çünkü lebbeyk demiştir. Yani "sen benden iste ya rabbi!" Ben senden bunu istiyorum, şunu istiyorum değil "sen benden ne istiyorsan söyle yapayım, emret" demiştir.

Lebbeyk allahumme lebbeyk: "Buyur ya rabbi, emret ya rabbi." Kul; her şey senindir ya rabbi, diyen kişidir. İşte kul budur. Onun için kulun nasıl olması gerektiğini anlatırken kul; "ya rabbi bana bunu ver, şunu ver" diyen değil "ya rabbi sen benden ne istiyorsun" diyendir, demiştik. Bu lebbeyk zikri Kâbe'yi görünceye kadar devam eder. Kâbe'yi görünce ise Allahu ekber deyip tekbir getirmesi gerekir; çünkü Allah'ın "beytim, evim" dediği yeri görmüştür.

Söyledim, orda bütün gönüller Allah'a dönmüş ve gelenlerin hepsi allahumme lebbeyk; "emrindeyim, emret, buyur ya rabbi" demiştir. Tabi onlar böyle söylerse Allah da onların duasına icabet eder.

Allah neden onların duasına icabet eder?

Çünkü beytullah, Allah'ın evi demektir. Kul, haremin sınırına girer girmez Allah'ın korumasına, emniyetine girer. Bununla beraber Allah'ın misafiridir. Allah, misafirine ona

göre muamele eder. Kişi gider gitmez önce Kâbe'yi tavaf eder, sonra sa'y eder; yani nafile bir umre yapar. Kul tavaf ederken; "ya rabbi beytinin etrafında dönüyorum" der. Kalbini, sol tarafını Kâbe'ye taraf döner; yani gönlünü Kâbe'yle bir eder. Sonra; "ya rabbi emret" deyip kalbini beytullah yapar. Kul bu hareketten sonra kalbini artık beytullah olarak kabul eder.

Ya rabbi emret demek ne demektir?

"Ya rabbi! Senin bana muameleni, tecellini bekliyorum, sen neyi emredersen ben öyle yaparım" demektir. Peki, orda bunu söyleyen kişi söylediğini yapar mı? -Tabi ki yapar. Allah, orda ona bu imkânı tanır. Kâbe'de her şeyi dünyayı, mevkiyi, makamı, nefsini onun gönlünden siler; ama kul, Allah'a dönmüş olarak, takva sahibi olarak takva azığıyla gitmişse, niyetini doğru yapmış, bunu anlamışsa Allah onu siler, yoksa silmez.

Bununla beraber kişi Kâbe'yi tavaf ederken Allah'ın rızası etrafında döner; yani "bundan sonra benim işim, benim derdim Allah'ın rızası, dostluğu, cemali ve sevgisi etrafında dönmektir. Bundan sonra benim işim Allah'ın sevgisini isteyip onu almaya çalışmaktır" der. Bunun böyle olduğunu artık anlamıştır, böyle anlamış olması gerekir.

Telbiyeyi ilk getirenler; Hz. Âdem (a.s.), Hz. İdris (a.s.), Hz. Nuh (a.s.), Hz. İbrahim (a.s.), Hz. İsmail (a.s.), Hz. İshak (a.s.), Hz. Yakup (a.s.) Hz. Musa (a.s.), Hz. İsa (a.s.) ve

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Telbiye getirirken hepsinin söylediğini söylemiş oluruz. Bu ne demektir? -"Ben de onların söylediğini söylüyorum, o kalabalık içinde bir damla olsam bile ben de onlardanım, resullerinle, nebilerinle beraberim" demiş oluruz.

Böyle söyleyince insan olma deryasına, Allah'a âbd olma deryasına girmiş oluruz. Bizde hiçbir şey olmayabilir. Birçok yanlışımız, günahımız ve eksiklerimiz olabilir; ama o damla deryaya girmişse artık damla da deryadır. O damla, Allah'tan derya muamelesi görür. Allah'ın, Kâbe'de damlaya derya muamelesi yapmak gibi bir ikramı vardır. Derya kimdir? -Bütün peygamberler ve peygamberlerle beraber olanlardır. Sen; "lebbeyk allahumme lebbeyk" diyerek onların söylediğinin aynısını söylüyor, Kâbe'nin etrafını da dönerken onlar gibi dönüyorsun. Artık kendini bağımsız bir kul olarak göremezsin, görmemen gerekir. Zaten böyle bir görüş nefsanî bir görüştür, benliktir. Artık bakışının Allah'a göre olması gerekir.

Namaz kılarken Fatiha Suresi'nde dediğin gibi; **İyyâke nâ'budu ve iyyâke nesta'in**, **ihdinâs sırat-el mustakim:**[15] "(Ya rabbi) Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz. Bizi sırat-el mustakime hidayet et" diyorsun. Yani senden istiyoruz, seni istiyoruz, seni senden istiyoruz, deyip "beni" diyerek nefsini ortaya atmak yerine "bizi" diyorsun. Fatiha'nın hakikatini orda yaşıyor, bunu tadıyorsun; yani "ben"

[15] Fatiha/5-6

demekten kurtulup, artık “biz” diyorsun. “Ben, benden öncekiler, peygamberler ve sonra gelenler, biz hepimiz senin kulunuz” diyorsun. İşte mesele kulluğu Allah’a göre böyle anlamaktır.

Araya benlik girince ne olur?

Araya benlik girince kişi “biz” demek yerine; “işte ben şöyleyim, ben böyleyim, böyle güzel yaptım, böyle doğru yaptım, böyle ibadet yaptım” der. Böyle söyleyenler kul olamamıştır, Allah’ı hiç anlamamış, tanımamıştır! “Biz” demeyene kadar bu böyledir. Bunu Allah’a göre anlamak gerekir. Böyle söyleyenler hacdan döndükten sonra insanları eleştirme, çekiştirme, yerme, küçümseme ve hafife alma gibi şeyler yapar. Oysaki böyle olmaz, bu sebepten Allah bize hacda kulluğu öğretir.

Hac cennettir, demiştim. Bununla ilgili bir hadisi şerifte Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeye;

-Cennet bahçelerine uğradığınızda oradan istifade edin, buyurur.

Sahabe sorar;

-Ya Resulullah! Yeryüzünde cennet bahçesi mi var?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz buyurur;

-Evet, Allah'ın zikredildiği meclisler, yerler cennet bahçeleridir.[16]

Evet, en büyük zikir hacda yapılır. Dünyanın dört bir tarafından her ırktan, her dilden, her renkten gelmiş olan insanlar orda rabbini zikreder hem de bu zikri hep beraber yapar. Dolayısıyla en büyük cennet bahçesi de orasıdır. Allah'ın zikredildiği diğer meclisler de Kâbe'nin birer şubesidir. Cennette kavga yok, münakaşa yok, kin ve nefret yoktur, sadece selam vardır. Herkes orda birbirine dua eder, birbiri için selamet ister. Allah'ın evi, beytullah da aynen böyledir ve diğer mescitlerin de Kâbe'nin birer şubesi olmalarından dolayı böyle olması gerekir.

Bir de onlara rabbinin selamı vardır. **Selâmun kavlen min rabbin rahîm:**[17] "Rahim olan rablerinden onlara selam vardır." Dünyadaki cennet bahçesinde de bu böyledir. Herkesin kendine bakması gerekir. "Gönlü cennet olanlar cennetliktir" demem bundan dolayıdır. "Gönül cennete dönmeden cennet yoktur" demem de bunun içindir.

Hac aynı zamanda tevhit demektir, Allah ile bir olmak demektir. Allah ile bir olmak demek; Allah'ın kulu olarak Allah için bir olmak, Allah'ı sevdiği için Allah'ın kullarıyla bir olmak demektir. Bütün kulları Allah'ın kulu olarak, bütün varlığı Allah'ın mülkü olarak, her şeyi kendisi için kendi hizmetine

[16] Tirmizi, Deavat 82; Ahmed b. Hanbel, Müsned III, 150

[17] Yâsîn/58

verilmiş olarak görmek demektir. Yoksa; "sen ayrısın, ben ayrıyım, onlar şöyle yaptı, bunlar böyle yaptı, şunlar yanlış yapıyor, o yüzden bunlar cehennemliktir, bunlar da doğru yapıyor o yüzden bunlar da cennetliktir" demek tevhit değildir. Kimse böyle bir hakka da sahip değildir. Böyle yapanlar; "la ilahe illallah" diyememiştir. Herkes Allah'ın kuludur ve bütün varlık Allah'ın yaratmış olduğu mahlûkudur. Allah, insana hacda tevhit ile bakmayı öğretir.

Bir de Arefe günü Arafat'a çıkmak vardır. Arafat; Hz. Âdem (a.s.) ile Havva annemizin buluştuğu yerdir. Onların tövbelerinin kabul olduğu yerdir. Arafat aynı şekilde onların cennetlerine yeniden geriye dönüş yolculuğunun başlamasıdır; çünkü Allah orda onların tövbelerini kabul etmiştir. Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Arafat'taki dua reddolmaz"* buyurur. Eğer biri Arafat'ta dua eder ve "benim duam kabul olmadı derse" buna kefaret gerekir; çünkü yalan söylemiş olur; zira "*Allah Arafat'taki duayı reddetmez*" buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; ama kişi dua ederse bu geçerlidir.

Arafat'ta kiminle buluşuyoruz?

Nefsimizle buluşuyoruz. Nefis bizim havvamızdır. İnsan, âdemse nefsi de onun havvasıdır. İnsan orda nefsiyle buluşur. Kişinin, cennetten çıkarılma sebebi olan yanlışıyla hesaplaşması, tövbe ve istiğfar etmesi gerekir. Tövbe ve istiğfar ederse Arafat'taki duası kabul olur.

Bir de insan Arafat'ta kendisiyle buluşur, hakikatiyle buluşur, cennetiyle buluşur. Arafat'ta dünyanın dört bir yanından gelen bütün mü'min ve Müslümanlar buluşur ve hep beraber ayakta durup dua eder. Arafat'ta vakfeye durmak demek; ayakta durmak demektir. İnsanlar orda hep beraber ayakta durup dua eder.

Arafat'ta neden oturarak, yatarak veya secde ederek dua edilmez de ayakta dua edilir? Bunun mutlaka bir hikmetinin olması gerekir.

Evet, hac şeâirdi, şuurlanmaktı. Yapılan her sembolik hareketin mutlak bir manası, manevi bir tarafı vardır, dedik. Arafat'ta ayakta dua edilmesinin sebebi de dünyadaki bütün Müslümanlar için sadece dilinle değil bir de ayağa kalkıp; yani ayaklanıp dua etmen gerektiğidir. Bu ibadetle Allah bize; "sen şimdi yatıyorsun ayağa kalk, kalk ve kıyamda dur, harekete geç" der. Allah kullarına ayakta dua yaptırarak onlara; "kalkın ve bir şeyler yapın" der. Allah'ın bunu Arafat'ta yaptırmasının sebebi; insanlar Allah'a, cennete dönsün, insanların gönlü cennete dönüşsün, onlar havvalarıyla buluşsun, istiğfar etsin diyedir.

Bütün insanlarla kardeş olduğumuzu orda kabul ederiz, onların dertleriyle orda dertleniriz, kardeşlerimizle orda tanışırız. Arafat aynı şekilde cennete geri dönmenin şuuruna varmak, dünyayı geri bırakıp cennete geri dönüş yolculuğuna başlamak, bu şuurla şuurlanmak demektir.

Arafat'ta herkes ağlar. Ben Arafat'a gittiğimde o dua halinde ağlamayan kimseyi görmedim, Allah orda herkesi ağlatır. Tabi, o binekler gibi gidenler müstesna! Onlar işin şuurunda olmadıkları için onlar müstesnadır. Oradakiler Hz. Âdem (a.s.) babamızla Havva annemiz gibi ağlar, Allah onları ağlatır. Allah affedecek ya, Allah onları kendine, cennet yoluna döndürecek, onlara ikram edecek ya o yüzden ağlatır. O kadar insan ağlarken birinin ağlamaması mümkün olmayacak kadar zordur.

Bir de bu halden neyi öğrenmek gerekir?

Eğer biz Allah için gözyaşı döken bir topluluğun içinde olursak biz de onlarla beraber ağlar, iman ederiz; yani iman eden bir toplulukla, cemaatle beraber olursak iman ederiz. İnsan orada bir de bunun şuuruna varır.

Arafat'tan sonra Meş'aril Haram'a; yani şuurlanma yerine geri dönülür. Allah ayet-i kerimede; **"insanların sel gibi aktığı yerden siz de akın"**[18] buyurur. İnsanların sel gibi aktığı yerde, artık o selin içinde bir zerre bile değilsin, orda kaybolursun.

Sonra sıra şeytan taşlamaya gelir. Şeytana atılan taşların sayısı yedi tanedir. Şeytan taşlarken nefsin hallerini taşlarız. Aslında orda şeytana atılan taşların her biri nefsin bir

[18] Bakara /199

kötü halini temsil eder. Yedi sayısı aynı zamanda sonsuzluğu ifade eder.

Şeytan taşlamak; "nefsimin her türlü kötü halini attım, atıyorum" demektir. Hatta sadece kendimiz için değil bir de çoluk çocuğumuz ve sevdiklerimiz için de taş atmamız gerekir; yani bir taşı alıp; "falan kardeşimin şeytanına atıyorum, onun kötü hallerine, şeytanın onu zorladığı hallerine atıyorum" dememiz gerekir. Öyle ki bu, dua mahiyetinde olsun.

Şeytan taşlarken nefsimizin kötü hallerini, şeytanın bize yaptırdığı kötü halleri atıyor ve onu taşlıyoruz, dedik. Artık geri almamak üzere şeytanı temsil eden o direğe taşı atıyorsak; "bana yaptıklarını geri al, al hepsi senin olsun, bu ancak sana yakışır" demiş oluruz. Bu yüzden şeytan taşlama; "bana yaptırdıklarını sana geri atıyorum, onlarla seni taşlıyorum" demektir.

Allah ayet-i kerimede; **"İbrahim, İsmail'e dedi ki: Rüyamda seni kestiğimi, Allah'a kurban ettiğimi görüyorum. Sen (bu konuda) ne düşünüyorsun? İsmail dedi ki: Allah'ın sana emrettiğini yerine getir. İnşallah beni sabredenlerden bulursun"**[19] buyurur. Hz. İbrahim (a.s); "Allah seni kurban etmemi istiyor" deyince oğlu Hz. İsmail (a.s.) nasıl bir kuldur ki; "Allah emretmişse Allah'ın buyruğunu yerine getir ve beni kes, ben buna sabrederim, inşallah beni sabredenlerden

[19] Sâffât /102

bulursun” diyebiliyor. İşte Hz. İbrahim (a.s.)’ın yetiştirdiği bir evlat böyledir. Rabbini işte böylesine tanımış, anlamıştır. Hz. İsmail bir de bunu söylerken daha küçüktür, daha yeni yürümeye başlamıştır. Diyelim ki o kadar küçük değildir haydi, altı, yedi veya on yaşında olsun. Bu yaşta bile Allah’ı tanımış, bilmiş ve sevmiştir, ahireti öğrenmiş, ölüm diye bir şey olmadığını anlamıştır; çünkü iman edip “la ilahe illallah” demiştir.

Hz. İbrahim (a.s.) Hz. İsmail (a.s.)’ı kurban etmeye götürürken iblis, Hacer annemize; yani Hz. İsmail (a.s.)’ın annesine bir insan suretinde görünür ve *ona;*

-İbrahim, İsmail’i nereye götürüyor biliyor musun, diye sorar.

Hacer annemiz;

-Nereye götürüyor, diye karşılık verir.

İblis de;

-Onu kurban etmeye, kesmeye götürüyor, der.

Hacer annemiz der ki;

-Hiçbir baba evladını kesmez. Hele bir de İbrahim gibi biri hiç kesmez.

Bunun üzerine iblis;

-Ama İbrahim; "bu, Allah'ın emridir, bunu Allah bana emretmiş" diyor, diye cevap verir.

Buna karşılık Hacer annemiz;

-Eğer Allah emretmişse sana ne, bana ne! Allah emretmişse sana, bana laf düşer mi, der ve orda şeytanı taşlar.

Sonra iblis, Hz. İsmail (a.s.)'a gider ve ona;

-Baban seni nereye götürüyor biliyor musun, der.

Hz. İsmail (a.s.);

-Biliyorum, diye cevap verir.

İblis yine de;

-Seni kesmeye götürüyor, Allah'ın emriymiş, der.

O da aynı şekilde "Biliyorum. Allah emretmişse sana ne, bana ne" deyip iblisi taşlar. İblis de en son Hz. İbrahim (a.s.)'a gider. Bir de Hz. İbrahim (a.s.) iblisi taşlar.

Onun için hacda şeytanlar; büyük şeytan, orta şeytan ve küçük şeytan diye taşlanır. Aslında şeytanı taşlarken Hz. İbrahim, Hz. İsmail ve Hacer Annemize gelen şeytanı tek tek taşlarız.

Buradan neyi anlamamız gerekir?

İster ana, ister baba, ister evlat olalım, her halükârda şeytanı taşlamamız gerekir. Söz konusu olan bizim en sevdiğimiz olsa bile, söz konusu olan canımız olsa bile onu Allah yolunda feda ederken şeytanın verdiği vesveseye taviz vermememiz gerekir.

Şeytanı taşlarken aslında; "ben İbrahim'im, ben İsmail'im, ben Hacer'im" demiş oluruz. Bunu kime söyleriz? -Allah'a söyleriz. Bunları o küçük küçük taşları atarken söyleriz; yani zahiri olarak yapılan şey küçük gibidir ama manevi olarak yapılan şey kâinata sığmayacak kadar büyüktür. Kısaca şeytanı taşlarken; "kendimi de bütün sevdiklerimi de sana kurban ediyorum ya rabbi" demiş oluruz.

Ondan sonra kurban keseriz. Kurbanı kesmemizin sebebi nedir? -Biz kendimizi ve sevdiklerimizi Allah'a böyle kurban edince Allah bizim sevdiklerimizi bizden almaz. Tıpkı Hz. İbrahim (a.s.)'a gönderdiği gibi bize de bir kurban gönderir ve "bunu kurban et"[20] der. Allah'ın bizden istediği ne evladımızdır, ne canımızdır. Bizden istediği bizim gönlümüzdür. Biz gönül itibariyle Allah'ın emrettiğini yerine getirince Allah bize bir koç gönderir ve "bunu kurban et" der.

Kurban demek; kurb, kurbiyet, yakınlık demektir. Kul, kurban ile Allah'a yaklaşır. Kişinin kurbanı ne kadar büyük olursa Allah'a yakınlığı da o kadar büyük olur. Kul olan, Allah'a

[20] Saffat /107

malını ve canını kurban eder. Onun için her zaman; “vermeyenler alamaz” diyoruz.

Bu nedenle hac, almak değil vermektir. Hem de baştan sona vermektir. Kul, her neyi Allah’a yakın olmak için verirse o, onu Allah’a yaklaştırır. Verdiği ister malından, ister vaktinden olsun, verdiği her ne olursa olsun bunun karşılığını Allah’tan alır. Nefsini verenler, canını verenler Allah’ın bekasını alır. Varlığını Allah’a satanlar, Allah yolunda feda edenler, kurban edenler Allah’ın kendisine nefhettiği hakikati; yani ruhunu alır. Dolayısıyla Allah’ın dostluğunu, cemalini, cennetini alır ve alamadığı hiçbir şey kalmaz. Kul bunları neyin karşılığında kazanır? -Tabi ki nefsini verme karşılığında kazanır. Bu yüzden insanların hacda yaptığı son şey kurban kesmektir.

Kısaca hac; ölü olarak gidilen beytullahtan diri olarak dönmektir. Beşer olarak gidilen hacdan insan olarak dönmek, Hz. İnsan olmayı kazanmaktır. İşte mebrur olmuş bir hac böyledir.

Bu arada hacca gidemeyenler bunları kazanamayacak mı? Gönlü hacca gitmek için yanıp tutuşanın; ama parası olmayanın haccı olmaz mı? -Nasıl olmaz, hiç olmaz mı, böyle biri de hacca gönlünü gönderir. Biri parası olduğu için bedeniyle gider; ama hiçbir şey anlamadan geri gelir, öteki ise gönlünü gönderir, Allah da ona ikram eder.

Aynı şekilde bazen; “işte hacca gidenleri beytullah belli edermiş, hacca sadece davet edilenler gider” gibisinden konuşmalar olur. Bu çok yanlış bir fikir, yanlış bir düşüncedir. Allah hacca herkesi davet etmiştir, “oraya yol bulabilen herkes davetlidir” buyurmuştur. Bu yüzden gidemeyenler için; “ona nasip olmadı” demek yanlıştır, Allah’ın vahyine terstir. Allah seni davet ediyor, sen Allah’ın davetine icabet etmeye çalışıyor musun çalışmıyor musun, böyle bir imkânın olsa gider misin gitmez misin? Gitmezsen eğer davete icabet etmemiş olursun.

Bir de öyleleri var ki imkânı olmadığı için gidemez ama gitmek için de yanıp tutuşur. Böyle biri haccın kazandırdığı biraz önce saydığım halleri kazanmışsa hacı olmuştur; çünkü gönlü hacca gitmiştir. O zaten hacdaki nimetleri, kulluğu kazanmıştır.

Anlaşılsın diye bir şey daha ilave edeyim. Nasıl ki beytullah, Allah’ın eviyse yeryüzündeki bütün mescitler de Kâbe’nin bir şubesidir, dedik. Yalnız bir mescidin, bir dergâhın Kâbe’nin şubesi olabilmesi için bir şart vardır. O şart nedir? - Orada gönlü Kâbe’ye dönmüş birinin olması gerekir. Bunun adına mürşid-i kâmil denir. Birinin gönlü bir dergâhta, bir Mürşid-i kâmille beraber olursa; yani gönlü Kâbe olmuş, Allah’ın tecelli ettiği evi olmuş biriyle olursa o kişi hacda kazanılacak bu halleri Mürşid-i kâmille birlikte kazanır. Kazandıysa hac ona gelmiştir, hac onu ziyarete gelmiştir. Yeter ki kul bunu istesin.

Demek ki gidemeyenlere de Allah Kâbe'yi; yani gönlü Kâbe olmuş birilerini gönderiyormuş. Allah'ın o kişiye gönlü Kâbe olan birini göndermesinin sebebi; o kişi de kul olsun, dünyadan, nefsinden kurtulsun, onun da gönlü Kâbe olsun, hakikatin şuuruna o da varsın diyedir.

Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hac yaparken sahabe gelip; "kurbanı kesmeden önce tıraş olduk ya Resulullah" demiştir. Peygamberimiz de onlara; **lâ harec:** "Sorun yok (sıkıntı, günah, zorluk yok)" buyurmuştur. Biz de biri çıkıp tam tersini söylese bile; "zorluk yok, işi sıkıntıya koymayın. Mesele senin şunu önce, bunu önce yapmış olman değildir" diyoruz. Çünkü peygamber efendimiz öyle yapmıştır. Hatta sahabe diyor ki; "*o gün kim kendisine ne dediyse Resulullah'ın söylediği tek kelime **'lâ harec'** kelimesiydi.*" Yani "zorluk yok, zorluk yapmayın, böyle de olur, önce şunu yapsan da olur, önce bunu yapsan da olur" demiştir. Çünkü bakılması ve anlaşılması gereken haccın manevi tarafıdır.

Mesela bakıyoruz; dünyanın dört bir tarafından gelen bütün Müslümanların elinde bir defter ya da bir kitapçık vardır. Biri tavaf yaparken orda yazılan duayı okur, sanki tavafı yaparken bu duayı okumak gerekiyormuş gibi öteki de okuyanın arkasından duayı tekrar eder. Öyle bir şey yoktur. Artık orda rabbinle baş başasın, rabbinin misafirisin. Yapman gereken şey; gönlünden geldiği gibi istiğfar etmek, tövbe

etmek, rabbini tesbih etmek ve dua etmektir. Orada neyi biliyorsan bildiğin kadar yapman gerekir.

Mesela ben gördüğümü söyleyeyim. Birini gördüm, sadece; "lâ ilâhe illallah" diyordu. Başka bir kelime söylemiyordu. Bütün tavaf boyunca sadece; "lâ ilâhe illallah" dedi. Başka birini gördüm, sadece; "ya rabbi şükür, ya rabbi şükür" diyordu. Başka bir kelime kullanmıyor, başka bir dua yapmıyordu. Başka biri de sadece tövbe ediyordu. O anda onun da içinden gelen oydu. Mesele, gönül duasıdır. Sen orda rabbinin misafirisin, o anda halini Allah'a arz etmen gerekir. Tövbe ve istiğfar etmek mi istiyorsun, rabbini zikretmek ve tesbih etmek mi istiyorsun, neyi yapmak istiyorsan öyle yap, ille de dua ederken kitapçığa bakıp ne yazıyorsa onu okuyacağım deme.

Bir de kendini âlim zanneden bazı insanlar vardır, bu kendini âlim zannedenlerden bir tanesi bizim bindiğimiz arabaya denk gelmişti. Birine ısrarla; "tavafta bunu yapman lazım, önce bunu söylemen lazım, sonra şunu söylemen lazım" diyordu. Zavallı adam; "ben bunları bilmiyorum, benim nasıl söylemem lazım" diye soruyordu. O kendini âlim zanneden zat ona dedi ki; "o zaman bilen biriyle beraber olman lazım. O söyleyecek sen tekrar edeceksin, yoksa haccın kabul olmaz."

Bid'at budur işte! En sonunda ben de kendime hâkim olamadım, elimi o bilmediğini söyleyen adamın omuzuna

vurup; “nasıl biliyorsan öyle yap. Burası Allah’ın evidir, sen rabbinle muhatapsın, neyi biliyorsan öyle söyle, nasıl biliyorsan öyle dua et” dedim. O da bana; “hay Allah sizden razı olsun” dedi. Yani hacda olduğumuz için bir şey söylemek istemedim; çünkü hacda tartışmak yoktur. O nedenle sözümü söyledikten sonra sustum. Öteki ağzını kapattı, konuşamadı. Sadece; “bana göre bir şey yok, ben sizin için söylüyorum” dedi.

“Sen kimse için bir şey söyleme, bırak herkes haccını yapsın. Niye şimdi adamın gönlünü bozuyorsun? Adam şimdi bunları yapamayınca; ‘haccım olmadı’ diyecek, sen de zaten adama bunu söylüyorsun. Onun için bilmeden konuşma, böyle şeyler söyleme; yani kul ile Allah arasına girme” diye böylelerine söylemek lazım. Kulun, gönül itibariyle böyle bir takım resmi şeylerden de uzak durması gerekir. Rabbinin huzurundasın, ibadetini, zikrini, tesbihini, duanı, istiğfarını nasıl gerekiyorsa öyle yapman lazım; yani bunun için belli bir kural yoktur.

Allah nasip etti Allah’a, meleklerine, kitaplarına, resullerine ve ahirete imanı, bir de kadere nasıl iman edilmesi gerektiğini anlamaya çalıştık. Sonrasında hamdolsun Allah nasip etti İslam’ı da beraber anlamaya çalıştık. İslam’ın şartlarından olan kelime-i şahadeti, namazı, orucu, zekâtı ve haccı hep beraber anlamaya çalıştık. Elbette ki İslam’ın şartlarını bununla sınırlamak doğru değildir, bu şartlar ana

maddeler olduğu için böyle zikredilmiştir. Yoksa Allah'ın her emri, her ayeti; İslam'ın şartıdır, imanın şartıdır.

Ana hatlarıyla İslam'ın ve imanın beş şartını anlamaya çalıştık.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz; *"Fatiha, Kur'ân'ın özetidir, özüdür, anasıdır, beynidir, iliğidir"*[21] buyurur. Diğer ayetler Fatiha'yı tefsir eder. Allah'ın Kur'ân'daki El Esmau'l Husna'sı da Fatiha'daki esmayı tefsir eder. Geriye kalan emirler de bu emirlerin tefsir edilmiş, genişletilmiş halidir. Bunu böyle anlamak gerekir. Yoksa İslam'ın ve imanın şartı bunlardır, demek doğru değildir. Sonra açtıkça bu şartlar genişler ve Allah'ın bütün vahyini, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bütün hayatını kapsar. Tek kelimeyle söylememiz gereken; **lâ ilâhe illallah muhammeden resulullah'tır.** Bütün bu anlattıklarımızı sadece bu tek kelimeyle özetleriz. Anlattıklarımız tek kelimeyle sadece budur.

Allah'a hamd olsun. Bütün âlemlerden Allah'a hamd olsun. Yarattığı bütün mahlûkatın hamdıyla ona hamd olsun. Elhamdulillahi rabbil âlemin.

Allah hepimize gerçek manada haccetmeyi nasip etsin inşallah! Gitmiş olanlara tekrar tekrar gitmeyi nasip etsin, gitmemiş olanlara da Allah en yakın zamanda gitmeyi nasip

[21] Darekutni, Sala, Babu Vucubi Kıraati Bismillah

etsin inşallah! Allah bize, kardeşlerimizle beraber hac etmeyi nasip etsin inşallah!

Allah hepinizden razı olsun.